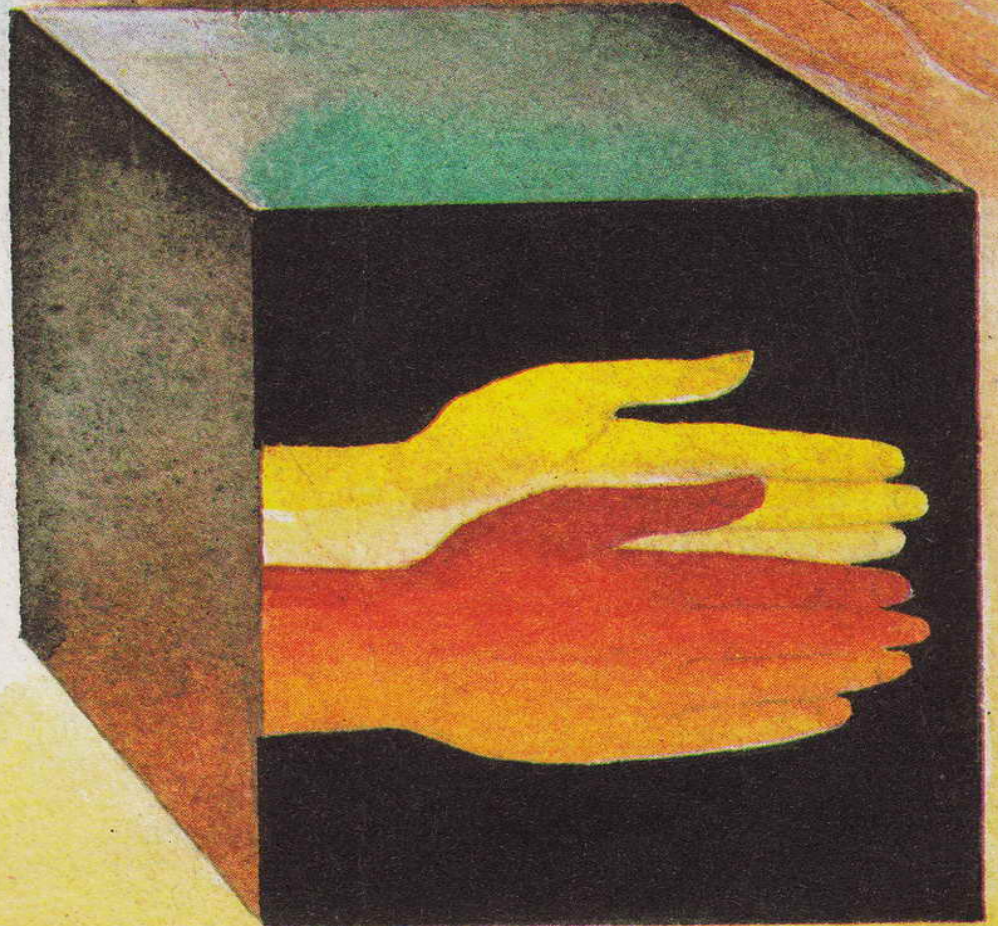

ТЕКА • ГАЛАКТИКА •

ФРАНК ХЪРБЪРТ

ДЮН II

ФРАНК ХЪРБЪРТ

ДЮН II

Превод: Виолета Чушкова

chitanka.info

Романът излиза от печат през 1965 година и веднага е отличен с наградите „Небюла“ и „Хюго“. Според Артър Кларк, „Дюн“ е най-добрият и най-четеният роман на нашия век, „уникален в научната фантастика“. Ние бихме допълнили, че това е произведение, утвърждаващо високи морални принципи и възвишени идеи, с проникновено изградени герои, които се борят срещу стихииите на природата, срещу злото и неправдите в живота. И побеждават...

Първата част на романа е издадена в библиотека „Галактика“ №90.

ВТОРА ЧАСТ

МУАД'ДИБ

„Когато моят баща падишах-императорът узна за смъртта на дук Лито и как точно бе умрял, той бе обзет от такава ярост, в каквата никога дотогава не го бяхме виждали да изпада. Той прокле майка ми и натрапената му спогодба, принудила го да постави бин-джезъритка^[1] на престола. Прокле Сдружението* и злия стар барон. Прокле всеки, който му се изпречи пред погледа — не пропусна дори и мен и заяви, че съм вещица като всички останали. А когато се опитах да го успокоя, обяснявайки му, че всичко това е било направено съгласно един прастар закон за самосъхранение, на който са служили вярно и най-древните владетели, той ми се озъби и ме попита дали не го смятам за страхопъзльо. Тогава открих, че тази негова ярост е породена не от скръб по покойния дук, а от това, какво означава тази смърт за всички членове на кралското семейство. Като се връщам мислено към това събитие, все ми се струва, че може и у баща ми да се е таило някакво прозрение, тъй като е сигурно, че неговото родословие и родословието на Муад'Диб* водят началото си от едни и същи предци!“

Из „В моя бащин замък“ от принцеса Ирулан

— А сега един Харконен ще убие барон Харконен — прошепна Пол. Беше се пробудил малко преди мръкване и сега седеше в здрача на пода на херметически затворената влагосъхраняваща палатка*. Дочу как майка му, която спеше до насрещната стена, се размърда.

Пол се вгледа в детектора на пода, като изучаваше в мрака осветените от фосфорни тръбички циферблати.

— Скоро ще мръкне — обади се майка му. — Защо не вдигнеш транспарантите на палатката?

Тогава Пол осъзна, че от известно време дишането ѝ бе станало по-различно и че тя бе лежала мълчаливо в тъмнината, докато не се убеди, че той се е събудил.

— Вдигането на транспарантите няма да помогне — отвърна той. — Имаше буря. Палатката е засипана с пясък. След малко ще прокопая път до повърхността.

— Още ли няма вест от Дънкан?

— Не, няма.

Пол потърка разсеяно дукския пръстен на палеца си и внезапен прилив на гняв срещу самата същност на тази планета, спомогнала за убийството на баща му, го накара да се разтрепери.

— Чух как започна бурята — рече Джесика.

Неуместно подхвърлените думи му помогнаха да възстанови в известна степен самообладанието си. Мислите му се съсредоточиха върху бурята, тъй като той бе видял през прозрачната стена на влагосъхраняващата палатка как бе започнала — из басейна* бяха закръжили студени песъчинки, а после пясъчни стълбове и вихрушки бяха набраздили небето. Пол бе вдигнал очи към острия връх на една скала и бе видял как под напора на вихъра той се бе превърнал в нисък жълтеникав клин. Пясъкът, нахлул в басейна им, бе обагрил небето в ръждивокафяво и засипвайки палатката им, бе препречил пътя на светлината.

Подпорите на палатката проскърцаха, щом поеха тежестта, последва тишина, нарушавана единствено от приглушеното свистене на пясъчния им шнорхел*, който вкарваше въздух от повърхността.

— Опитай пак с приемника — предложи Джесика.

— Няма смисъл — отвърна той. Напипа тръбичката на влагосъхраняващия костюм в закопчалката на врата си, всмукна възтопла глътка течност и си помисли, че именно тук започва истинският му живот на Аракис — да живее от течност, преработена от собственото му дишане и тяло. Водата беше блудкава и безвкусна, но накваси гърлото му.

Джесика чу, че Пол пие, почувствува собствения си гладък влагосъхраняващ костюм, опнал се по тялото ѝ, ала отказа да допусне мисълта, че е жадна. Това би означавало да осъзнае напълно

потребностите на Аракис*, където трябваше да пестят и най-оскъдните капчици влага, да събират броените капки в джобните резервоари* на палатката и да се скъпят за всяко пропиляно дихание, непоело по функционалната тръбичка*.

Беше много по-лесно да се потопи отново в съня.

Но в този следобеден унес бе сънувала някакъв сън, при спомена за който потрепера. Беше подлагала трепетно шепи под пясъчната струя, където бе изписано едно име: дук Лито Атреидски. Пясъкът размазваше името и тя бе посегнала да го напише отново, ала първата буква се бе запълнила, преди да се появи последната.

Нищо не можеше да възпре пясъка.

Сънят ѝ се превърна в ридание, все по-силно и по-силно. Нелепо ридание — частица от съзнанието ѝ бе разпознало в това стенание нейния собствен глас, когато бе невръстно дете, още почти бебе. Някаква жена, която паметта не виждаше ясно, си отиваше.

„Моята незнайна майка“ — помисли си Джесика. — „Бин-джезъритката, която ме е родила и дала на сестрите, защото така ѝ е било заповядано да постъпи. Дали охотно се е отървала от харконското дете?“

— Уязвимото им място е подправката и там трябва да нанесем удара — заговори Пол.

„Как може да мисли за нападение в такова време?“ — запита се тя.

— Та това е цяла планета, претъпкана с подправка — рече Джесика. — Как би могъл да им нанесеш удара именно там?

Усети, че Пол се размърда, и дочу как той влачи вързопата им по пода на палатката.

— На Каладън* имаше морска и въздушна мощ — отвърна той. — Тук има пустинна мощ. Разковничето са свободните*.

Гласът му идваше откъм херметическия отвор на палатката. Благодарение на бин-джезъритското си обучение* тя долови в него някаква смътна ненавист към самата нея.

„Цял живот са го учили да мрази харконите“ — рече си тя. — „А сега открива, че е харкон... и то по моя вина. Колко малко ме познава! Аз бях единствената жена в живота на моя дук. До такава степен приех

начина на живот и достойнствата му, че погазих повелите на «Бин Джезърит»^{*}.“

Осветителната пластина в палатката оживя под ръката на Пол и изпълни мрака със зеленикаво сияние. Пол се приведе над херметическия отвор — качулката на влагосъхраняващия му костюм бе нагласена за излизане в откритата пустиня, челото му бе покрито, филтърът за уста стоеше на мястото си, беше поставил и запушалките за нос^{*}. Виждаха се само черните му очи — тясна ивица от лицето, която се обърна само веднъж към нея и се извърна настрани.

— Пригответи се за излизане — рече той с приглушен от филтъра глас.

Джесика смъкна филтъра върху устата си и се зае да поставя качулката, докато наблюдаваше как Пол се справя с херметическия отвор.

Пясъкът започна да стърже още щом разгърна отвора и в палатката нахлу вълна песъчинки, преди Пол да успее да ги обездвижи със статичния уплътнител. В стената се образува пролука веднага щом уредът сгъсти песъчинките в плътна маса. Той се провря навън и Джесика проследи със слуха си как се изкачва към повърхността.

„Какво ли ще намерим там?“ — питаше се тя. — „Харконски войски и сардукари“^{*} — това са опасностите, които можем да очакваме. А тези, за които нищо не знаем?“

Тя се замисли за уплътнителя и за другите необикновени инструменти във вързопа. Изведнъж всеки един от тях застана в мислите ѝ като предвещание за тайнствени опасности. Тогава усети как горещ повей от пустинната повърхност погали страните ѝ, там, където те не бяха закрити от филтъра.

— Подай вързопа — това бе гласът на Пол, тих и напрегнат.

Тя изпълни нареждането и чу как водата в контейнерите^{*} се разбълбука, щом повлече вързопа по пода. Сетне погледна нагоре и видя Пол на фона на звездите.

— Насам — рече той, протегна ръка и издърпа вързопа на повърхността.

Сега тя виждаше само кръг от звезди. Приличаха на светещи остриета на мечове, насочени към нея. Водопад от метеорити набразди нейното късче нощно небе. Стори ѝ се, че тези метеорити са някакво предупреждение, петна на тигър, светещи дъски на ковчег, от които

кръвта ѝ се смразяваше. Усети ледения дъх на наградата, обявена за главите им.

— Побързай — рече Пол. — Искам да прибера палатката.

Струйка пясък, посипала се от повърхността, докосна леко лявата ѝ длан. „Колко ли песъчинки може да задържи една длан?“ — запита се тя.

— Да ти помогна ли? — попита Пол.

— Не.

Тя преглътна с пресъхнало гърло, провря се през пролуката и усети как статично уплътненият пясък заскърца под дланите ѝ. Пол се пресегна и я прихвана под мишницата. Джесика застана до него на едно обляно от звездна светлина островче сред пустинята и се огледа наоколо. Пясъкът почти бе засипал техния басейн, като бе оставил само излиян пръстен от заобикалящите го скали. Тя продължи да изследва непрогледния мрак с обучените си сетива.

Крясъци на дребни животни. Птици. Свличащи се пясъци и сподавен шум от движещите се в тях животинки.

Пол сви палатката и я издърпа през пролуката.

Звездната светлина прогонваше нощта дотолкова, та да вдъхне заплахата във всяка сянка. Тя се вгледа в черните сенки.

„Черното е сляп спомен“ — помисли си Джесика. — „Напрягаеш слух за тропота на стадото, за виковете на онези, които са преследвали предците ни в миналото, толкова далечно, че само първичните човешки клетки пазят спомена. Ушите виждат. Ноздрите виждат.“ След малко Пол застана до нея и заговори:

— Дънкан ми каза, че ако го заловят, ще може да издържи... до това време. Вече трябва да се махаме оттук. — Той нарами вързоп, отправи се към полузасипания ръб на басейна и се покачи на една площадка, от която се виждаше откритата пустиня.

Джесика го последва машинално, като отбеляза, че сега вече изцяло живее в орбитата на своя син.

„Защото сега моята скръб е по-тежка от пясъците на моретата“ — помисли си тя. — „Този свят ми отне всичко, освен най-древното предназначение: живота, който принадлежи на утрешния ден. Сега вече живея за моя млад дук и за още неродената си дъщеря.“

Когато се изкачи и застана до Пол, тя почувствува как пясъкът повлича нозете ѝ.

Пол погледна на север, отвъд скалната верига, и започна внимателно да изучава една далечна стръмна канара. В профил скалата приличаше на древен линеен морски кораб, очертан от звезди. Невидима вълна надигаше издължения му корпус с цяла плетеница от антени и мачти, със стройни комини и издадена назад кърма.

Над силуета избухна оранжев пламък и светла ивица от ослепително пурпурно се стрелна надолу към пламъка.

Още една пурпурна ивица!

Още един лумнал оранжев пламък!

Картината наподобяваше древна морска битка с оръдеен обстрел и гледката ги омагьоса.

— Огнени стълбове!* — прошепна Пол.

Над далечната скала се надигна обръч от червени точици. Пурпурни ивици замрежиха небето.

— Следи от реактивни двигатели и лазестрели* — рече Джесика.

Ръждивочервената първа луна* на Аракис изгря на хоризонта вляво и те видяха въздушния коридор на бурята — оживяла ивица над пустинята.

— Сигурно са харконски топтери*, които ни търсят — рече Пол. — Начинът, по който претърсват пустинята... сякаш искат да са сигурни, че ще унищожат всичко, което им се изпречи на пътя... така, както се унищожава гнездо на оси.

— Или гнездо на атреиди — рече Джесика.

— Трябва да потърсим укрытие — каза Пол. — Ще тръгнем на юг и ще се придържаме близо до скалите. Ако ни заловят на откритото... — Той се обърна, за да закрепи вързоп на раменете си. — Те убиват всичко, което се движи.

Пол направи крачка върху площадката: в този миг чу приглушеното свистене на пикиращ самолет и видя тъмните сенки на орнитоптери* над главите им.

---

[1] Виж речника в края на книгата. Б.ред. ↑

„Веднъж моят баща ми каза, че зачитането на истината е кажи-речи основата на нравствеността като цяло. «Не може от нищо да се породи нещо» — ми каза той. — Така мисли мъдрият човек, ако проумее колко уклончива може да се окаже «истината».“

Из „Разговори с Муад’Диб“ от принцеса Ирулан

— Винаги съм се гордеел с това, че умея да виждам нещата в истинския им вид — заговори Туфир Хауът. — Това е проклятието на един ментат*. Той непрекъснато анализира своята информация.

Докато говореше, обветреното му старческо лице изглеждаше спокойно в сумрака преди зазоряването. Устните му, рубинени от сока на сафо*, бяха изопнати в тясна рязка, от която плъзваха бръчици.

Някакъв облечен в роба човек бе приклекнал мълчаливо на пясъка срещу Хауът, но тези думи очевидно не го трогнаха.

Двамата се бяха свили под една надвиснала скала, от която се разкриваше обширна, плитка падина. Зората се сипваше по разпокъсаните очертания на скалите, осеяли басейна, като обагряше всичко наоколо в розово. Долу под скалата бе студено — усещаше се сух, пронизващ хлад, останал от нощта. Малко преди зазоряване бе подухнал топъл ветрец, но сега той бе станал студен. Хауът чуваше зад себе си как тракат зъбите на неколцината воители, останали от войската му.

Мъжът, свил се срещу Хауът, бе свободен, който бе дошъл при тях през басейна още при първите отблясъци на зората, сякаш без да докосва пясъка — очертанията му се сливаха с дюните, а движенията му едва се долавяха.

Свободният протегна пръст към пясъка и нарисова някаква фигура. Приличаше на паница, от която се подаваше стрела.

— Там има много харконски патрули — заговори той, вдигна пръст нагоре и посочи отвъд скалите, откъдето бе слязъл Хауът с войниците си.

Хауът кимна.

„Много патрули. Така е.“

Той обаче продължаваше да не разбира какво иска този свободен и това го измъчваше. Обучението на ментата би трябвало да създава у човек способността да съзира мотивите.

Това бе най-отвратителната нощ в живота на Хауът.

Беше отседнал в Цимпо, гарнизонно селище, преден пост, чието предназначение бе да поеме първия удар, насочен към бившата столица Картаг, когато запристигаха съобщенията за нападението. Първоначално си бе помислил: „Това е обикновен набег. Харконите опипват почвата.“

Съобщенията обаче вляха едно след друго — все по-спешни и по-спешни.

Два легиона се приземили в Картаг.

Пет легиона — петдесет бригади! — атакуват главната база на дука в Аракийн*.

Един легион напада Арсънт.

Две бойни групи са при Сплинтърд Рок.

След това съобщенията станаха по-подробни — сред нападателите има имперски сардукари — вероятно два легиона. И стана ясно, че нашествениците знаят съвсем точно каква бойна мощ да изпратят. Съвсем точно! Отлично разузнаване.

От тази изненада у Хауът се надигна такава ярост, че заплаши да увреди безупречната дейност на неговите способности на ментат. Мащабите на нападението подеждваха на мисловния му процес като физически удар.

Сега, укривайки се под тази пустинна канара, той кимна и придърпа около тялото си разкъсаната и нарязана туника, сякаш за да се защити от студените сенки.

Мащабите на нападението!

Винаги бе смятал, че за разузнавателните си набези врагът им ще наеме някой случаен лихтер от Сдружението. Това бе напълно обикновена маневра при подобна война на династия* срещу династия. От Аракис редовно кацаха и излитаха лихтери, за да превозват подправката за династията на атреидите. Хауът бе взел предпазни мерки срещу произволни нападения с лихтери, които за прикритие превозват подправка. За мащабно нападение очакваха не повече от десет бригади.

А последно на Аракис бяха кацнали повече от две хиляди кораба, и то не само лихтери, а и фрегати, кораби-разузнавачи, монитори*, унищожители*, десантни катери* и дъмperi*...

Повече от сто бригади — десет легиона!

Цялата печалба на Аракис от подправката за петдесет години трудно би покрила разносните по подобно начинание.

Трудно при това.

„Аз недооцених какво е готов да пожертвува баронът в едно нападение срещу нас“ — помисли си Хауът. — „Подведох моя дук.“

После идваше и въпросът за предателя.

„На всяка цена ще доживея да я видя удушена“ — рече си той. — „Трябваше да убия тази бин-джезъритска вещица, когато ми се беше паднал удобният случай.“ У него не съществуваше и капка съмнение кой ги беше предал — лейди Джесика. Всички налични факти доказваха това.

— Вашият Гърни Халик с част от войската си е в безопасност при нашите приятели контрабандистите — обади се свободният.

„Значи Гърни ще се махне от тази дяволска планета. Не всички сме загинали.“

Хауът погледна към скупчилите се войници. Нощта, която вече си отиваше, го бе заварила с триста от най-добрите му воители. От тях едва ли бяха останали и двадесетина, при това половината ранени. Някои от тях сега спяха прави или облежнати на скалата, а други лежаха под нея, свити върху пясъка.

Последният им топтер, онзи, който използваше като пустиноход* за превозване на ранените, се бе повредил малко преди зазоряване. Бяха го нарязали с лазестрелите и бяха скрили отломките, а след това си бяха проправили път към това укритие, близо до ръба на басейна.

Хауът имаше бегла представа за местонахождението им — намираха се някъде на около двеста километра югоизточно от Аракийн. Главните трасета между Защитната стена* и заслоните*, използвани от свободните, се намираха някъде на юг от тях.

Свободният, приклепнал срещу Хауът, отметна назад гуглата на наметалото, а после и качулката на влагосъхраняващия си костюм и откри коса и брада с цвят на пясък. Косата бе сресана назад от високото ъгловато чело. Той имаше непроницаемите изцяло сини очи на човек, който употребява мелиндж*. Брадата и мустаците от едната

страна на устните му имаха по-друг цвят, а косата му на това място бе сплъстена от притискането на извитата функционална тръбичка, идваща от филтровите запушалки за нос.

Мъжът свали запушалките си и ги балансира. Разтри с пръсти някакъв белег до носа си.

— Ако тази нощ пресечете басейна оттук — заговори свободният, — не бива да използвате защита*. В стената има пробойна... — Той се завъртя на пети и посочи на юг — ... ето там, а из цялото пясъчно море има само открити дюни. Защитата би довела тук... пясъчен червей*. Те не идват често насам, но защитата обезателно ще доведе някой от тях.

„Той каза червей“ — помисли си Хауът. — „Ала се канеше да каже нещо друго. Какво ли? И какво иска от нас?“

Хауът въздъхна.

Не си спомняше да е бил някога толкова уморен. Това бе някакво физическо изтощение, срещу което дори стимулантите бяха безпомощни.

„Тези проклети сардукари!“

Като проклинаше злостно сам себе си, той се замисли за воините-фанатици и за предателството на императора, което те олицетворяваха. Собствената му преценка на ментат за обстоятелствата му подсказваше колко нищожна бе възможността да представи някога доказателства за това предателство пред Висшия съвет* на Ландсрада, откъдето можеха да получат справедливост.

— Искате ли да отидете при контрабандистите? — попита свободният.

— А възможно ли е?

— Пътят дотам е дълъг.

Свободните не обичат да казват „не“ — му беше обяснил веднъж Айдахо.

— Все още не си ми казал дали твоите хора могат да помогнат на ранените ми — рече Хауът.

— Ранените са си ранени.

„Всеки път все същият проклет отговор!“

— На нас ни е известно, че са ранени! — рече рязко Хауът. — Не става дума за...

— Спокойно, друже — смъмри го свободният. — А какво смятат самите ранени? Има ли сред тях хора, които съзнават, че твоето племе се нуждае от вода?

— Не сме разговаряли по въпроса за водата — отвърна Хауът. — Ние...

— Разбирам вашата съпротива — рече свободният. — Те са ваши приятели, съплеменници. А вода имате ли?

— Недостатъчно.

Свободният посочи към туниката на Хауът, под която се виждаше кожата му.

— Попаднали сте в този заслон, без да сте облекли костюмите си. Трябва да вземеш решение за водата, друже.

— Не можем ли да платим за помощта ви?

Свободният сви рамене.

— Нямате вода. — Той се вгледа в групата зад гърба на Хауът. — Колко души от ранените би пожертвувал?

Хауът замълча, но гледаше втренчено свободния. Като ментат той съзнаваше, че двамата разговарят на различни езици. Сякаш думите им не заставаха в естествения си ред.

— Аз съм Туфир Хауът — рече той. — Имам право да говоря от името на моя дук. Обещавам да поема задължения срещу помощта, която ще ни окажете. Аз искам скромна помощ — да запазите живота на войниците ми, докато убием само предателката, която смята, че е недосегаема за отмъщението.

— Искаш да участвуваме във вендета?

— Аз сам ще се справя с това. Искам само да бъда освободен от отговорността за моите ранени, за да се заема с отмъщението.

Свободният се навъси.

— Откъде-накъде ти ще носиш отговорност за ранените си воители? Те сами отговарят за себе си. Въпросът за водата трябва да бъде поставен на обсъждане, Туфир Хауът. Или искаш да ти отнема правото да вземеш решение за водата?

Мъжът постави ръка върху оръжието, скрито под робата му.

Хауът застана нащрек и се запита: „Дали тук няма предателство?“

— От какво се боиш? — попита свободният.

„Тези хора с тяхната смуцаваща прямота!“ Хауът заговори предпазливо:

— За главата ми е определена награда.

— Ахааа! — Свободният отдръпна ръка от оръжието си. — И си мислиш, че ние сме продажни. Не ни познаваш. Харконите не притежават достатъчно вода, за да купят и най-невръстното дете сред нас.

„Но те притежават достатъчно средства, за да заплатят на Сдружението цената на курса на повече от две хиляди бойни кораба“ — рече си мислено Хауът. Размерът на тази цена продължаваше да го зашеметява.

— И ние като вас воюваме с харконите — рече Хауът. — Защо да не си поделим трудностите и да не си правим отстъпки, за да доведем докрай тази битка?

— Но ние си поделяме трудностите — рече свободният. — Видях те как се сражаваше с харконите. Биеш се добре. Имало е случаи, в които съм искал да усещам рамо като твоето до себе си.

— Само кажи къде ще ти потрѣбва моето рамо — рече Хауът.

— Кой знае? — каза свободният. — Навсякъде има харконски войски. Но ти все още не си взел решението за водата, нито си го обсъдил с твоите ранени.

„Трѣбва да бѣда предпазлив“ — рече си Хауът. — „Тук има нещо неясно.“

— Би ли ми казал как постѣпвате вие — заговори той. — Какѣв е обичаят на Аракийн?

— Типично мислене за пришѣлец — каза свободният и в гласа му се долови презрение. Той посочи на северозапад, отвѣд върховете на скалите. — Снощи, докато идвахте насам през басейна, ви наблюдавахме. — Той отпусна ръка. — Ти превеждаш хората си откъм гладката страна на дюните. Лошо. Нямаме влагосѣхраняващи костюми, нямаме вода. Не ще издържите дълго.

— Порядките на Аракийн не се овладяват лесно — отбеляза Хауът.

— Така е. Но ние сме убивали харкони.

— Как постѣпвате с вашите собствени ранени? — попита Хауът.

— Нима един човек не е наясно кога си струва да се спаси животът му? — попита свободният. — Вашите ранени знаят, че нямаме

вода. — Той наклони глава и вдигна поглед към Хауът. — Ясно е, че сега му е времето да се вземе решението за водата. Както ранените, така и невредимите трябва да се погрижат за бъдещето на племето.

„Бъдещето на племето“ — помисли си Хауът. — „Племето на атреидите. В това има смисъл.“ — Пряко сили зададе въпроса, който бе отбягвал.

— Имате ли някакви сведения за моя дук и за сина му?

Непроницаемите сини очи се впиха в очите на Хауът.

— Сведения ли?

— За съдбата им — отсече Хауът.

— Съдбата е еднаква за всички — рече свободният. — Говори се, че вашият дук вече е намерил своята. Колкото до Лизан-ал-Гаиб*, неговия син, съдбата му е в ръцете на Лайът. Лайът още не е казал.

„Знаех отговора и без да питам“ — помисли си Хауът.

Той погледна назад, към войниците си. Вече всички се бяха събудили. Бяха чули разговора. Взираха се в пясъците и прозрението се четеше по лицата им: за тях нямаше връщане на Каладън, а сега и Аракис бе вече загубен.

Хауът се обърна отново към свободния.

— Чувал ли си нещо за Дънкан Айдахо?

— Бил е в замъка, когато са изключили защитата — отвърна свободният. — Това е, което съм чул... нищо друго.

„Тя изключи защитата и пусна харконите“ — помисли си Хауът. — „Аз бях онзи, който бе седнал с гръб към вратата. Как е могла да постъпи така, щом това означава да се опълчи срещу собствения си син? Но... кому е известно как мисли една бин-джезъритска вещица, ако то изобщо би могло да се нарече мислене?“

Хауът се опита да преглътне с пресъхнало гърло.

— Кога ще научите нещо за момчето?

— Ние знаем малко за онова, което става на Аракийн — отвърна свободният. Той сви рамене. — И кой би могъл да знае?

— Разполагате ли с начини да разберете?

— Може би. — Свободният потри белега до носа си. — Кажи ми, Туфир Хауът, познаваш ли добре големите оръжия, които използват харконите?

„Артилерията“ — помисли си с горчивина Хауът. — „Кой би предположил, че ще използват артилерия в този век на защитни

полета?“

— Имаш предвид артилерийските оръдия, които използваха, за да натикат нашите хора в пещерите ли? — попита той. — Аз познавам... на теория тези огнестрелни оръжия.

— Всеки воин, тръгнал да отстъпва в пещера, която има само един отвор, заслужава да умре — рече свободният.

— Защо питаш за тези оръжия?

— Лайът се интересува от тях.

„Нима искат от нас именно това“ — запита се Хауът. И каза:

— Да не си дошъл тук, за да разпитваш за големите оръдия?

— Лайът пожела да разгледа лично едно от тях.

— Тогава просто трябва да отидете и да си вземете едно — отбеляза презрително Хауът.

— Точно така — съгласи се свободният. — Взехме си едно. Скрихме го там, където Стилгар може да го изучи обстойно, за да докладва на Лайът, и където Лайът може лично да го разгледа, ако пожелае. Но се съмнявам, че ще пожелае. Оръжието не го бива много-много. Устройството му е твърде просто за Аракис.

— Вие... вие сте пленили оръдие? — попита Хауът.

— Здравата се бихме — отвърна свободният. — Загубихме само двама души, но източихме водата на повече от стотина от техните.

„На всяко оръдие имаше сардукари“ — помисли си Хауът. — „И този безумец от пустинята споменава небрежно, че са загубили само двама души срещу сардукарите!“

— Нямаше да загубим и тези двамата, ако не бяха онези, дето се биеха редом с харконите — продължи свободният. — Някои от тях са добри бойци.

Един от воините на Хауът пристъпи куцукайки напред и сведе поглед към приклеknалия свободен.

— За сардукарите ли говориш?

— Да, за тях говори — потвърди Хауът.

— Сардукари значи! — възкликна свободният и в гласа му като че ли се долавяше ликуване. — Аха, ето значи какви са били! Наистина си я биваше тази нощ. Сардукари! Кой легион? Знаете ли?

— Не... не знаем — отвърна Хауът.

— Сардукари — повтори замислено свободният. — Но те бяха облечени в харконски униформи. Не е ли странно това?

— Императорът не иска да се разчува, че се бие срещу Велика династия — отвърна Хауът.

— Но нали на теб ти е известно, че това са сардукари?

— Кой съм аз? — попита тъжно Хауът.

— Ти си Туфир Хауът — рече просто мъжът. — Да, а и ние щяхме да узнаем това много скоро. Пленихме трима от тях и ги изпратихме да ги разпитат хората на Лайът.

Адютантът на Хауът заговори бавно — във всяка негова дума прозираше неверие:

— Вие... вие сте пленили сардукари?

— Само трима — отговори свободният. — Биеха се много добре.

„Ако разполагахме с време, можехме да се съюзим с тези свободни“ — рече си Хауът. Мислено той простена тъжно. — „Ако само бяхме успели да ги обучим и въоръжим. Майко Космос, каква само бойна мощ щяхме да придобием!“

— Може би протакаш, защото се безпокоиш за Лизан-ал-Гаиб — заговори свободният. — Ако той наистина е Лизан-ал-Гаиб, нищо лошо не може да му се случи. Не си хаби мислите за нещо, което още не е доказано.

— Аз служех на... Лизан-ал-Гаиб — рече Хауът. — Неговото благополучие е моя грижа. Дал съм тържествен обет за това.

— А дал ли си обет за водата му?

Хауът погледна към адютанта си, който продължаваше да се взира в свободния, и отново обърна очи към приклекналия мъж.

— За водата му ли? Да, дал съм.

— И искаш да се върнеш в Аракийн, там, където е неговата вода?

— ... да, точно така, там, където е неговата вода.

— Защо още от началото не каза, че става въпрос за вода? — Свободният се изправи и решително пхна запушалките в носа си.

Хауът кимна с глава на адютанта си да се върне при останалите. Адютантът сви уморено рамене и се подчини. Хауът чу как сред войните се надигна приглушен ропот.

— Към водата винаги има път — рече свободният.

Зад гърба на Хауът някой изруга.

— Туфир! — обади се адютантът на Хауът. — Арки току-що умря.

Свободният долепи юмрук до ухото си.

— Водното братство! Това е знамение! — Той се втренчи в Хауът. — Наблизо разполагаме с място, където можем да приемем водата. Да повикам ли моите хора?

Адютантът застана отново до Хауът и заговори:

— Туфир, двама от войниците са оставили съпругите си в Аракийн. Те се... така де, знаеш какви чувства вълнуват хората в такива случаи.

Свободният продължаваше да държи юмрука до ухото си.

— Това скрепено с вода братство ли е, Туфир Хауът? — попита той.

Мислите на Хауът препускаха. Той долови смисъла в думите на свободния, но се боеше как ще реагират изтощените войници под скалата, когато и те го проумеят.

— Да, братство, скрепено с вода — отвърна Хауът.

— Нека тогава племената ни се слоят — рече свободният и свали юмрука си.

Като по даден знак четирима мъже изпълзяха и се спуснаха от скалите над тях. Завтекоха се под надвисналата канара, увиха мъртвеца в огромно наметало, повдигнаха го и го понесоха тичешком надясно покрай скалната стена. Бягащите им нозе вдигаха облачета прах.

Всичко бе свършило, преди уморените воители на Хауът да успеят да се окопитят. Групичката с тялото на мъртвеца, увиснало като чувал в наметалото, изчезна зад една извивка в скалите.

— Къде отнесоха Арки? — извика един от войниците на Хауът. — Той беше...

— Отнесоха го да... да го погребат — отвърна Хауът.

— Свободните не погребват мъртъвците си! — изрева мъжът. — Не ни пробутвай такива номера, Туфир. Знаем как постъпват. Арки беше един от...

— Дверите на небесния рай са отворени за онзи, който умре в служба на Лизан-ал-Гаиб — обади се свободният. — Ако наистина служите на Лизан-ал-Гаиб, както твърдите, защо е нужно да надигате скръбни вопли? Споменът за човека, умрял по този начин, ще живее, докато е жива човешката памет.

Войниците на Хауът обаче пристъпваха напред с изкривени от гняв лица. Един от тях бе сграбчил лазестрел. Понечи да го извади.

— Ни крачка напред! — изкрещя Хауът. Той надви противната немощ, оковала мускулите му. — Тези хора уважават нашите мъртъвци. Обичаите се различават, но съдържанието им е едно и също.

— Те ще подложат на преработка трупа, за да извлекат водата от него — озъби се мъжът с лазестрела.

— Да не би войните ти да искат да присъствуват на церемонията? — попита свободният.

„Той дори не подозира, че има нещо нередно“ — помисли си Хауът. Простодушието на свободния бе изумително.

— Безпокоят се за един уважаван свой другар — отвърна Хауът.

— Ние ще се отнесем към вашия другар със същата почит, с която се отнасяме към собствените си мъртъвци — рече свободният. — Това е братството, скрепено с вода. Ние знаем обредните закони. Плътта принадлежи на човека, водата — на племето.

Когато мъжът с лазестрела направи още една крачка напред, Хауът заговори припряно:

— А сега ще помогнете ли на нашите ранени?

— Човек не бива да подлага на съмнения братството, скрепено с вода — отвърна свободният. — Ще сторим за вас онова, което едно племе прави за собствените си хора. Най-напред трябва да облечем всички ви във влагосъхраняващи костюми и да се погрижим за нуждите ви от първа необходимост.

Воинът с лазестрела се колебаеше.

— Помощ ли купуваме с водата на Арки? — попита адютантът на Хауът.

— Нищо не купуваме — отвърна Хауът. — Ние се присъединихме към тези хора.

— Обичаите се различават — промърмори един от войниците му. Хауът започна да си отдъхва.

— И ще ни помогнат ли да се върнем в Аракийн?

— Ще убиваме харкони — рече свободният и се усмихна. — И сардукари. — Той отстъпи назад, долепи длани до ушите си и отметна глава назад, като се заслуша. След малко отпусна надолу ръце и рече: — Задава се самолет. Скрийте се под скалата и не мърдайте.

По знак на Хауът войниците изпълниха нареждането.

Свободният хвана Хауът за рамото и го изтика при другите.

— Ще се бием, когато дойде време за бой — рече той. Сетне бръкна под робата си, извади малък кафез и измъкна от него някакво животинче.

Това бе малък прилеп. Животинчето изви глава и Хауът видя очите му — изцяло сини.

Свободният помилва прилепа, като го успокояваше и тихичко му говореше. Той се приведе над главата му и остави капка слюнка да се стече от езика му в извитата нагоре уста на прилепчето. То разпери криле, но остана върху отворената длан на свободния. Мъжът взе някаква тръбичка, долепи я до главата на прилепа и избърбори нещо в нея, после повдигна нагоре животинчето и го запокити в небето.

Прилепчето излетя оттатък скалата и изчезна от погледа.

Свободният сгъна кафеза и го мушна под робата си. Отново наклони глава и се заслуша.

— Претърсват скалистото плато — рече той. — Да се чуди човек кого ли търсят там.

— Знае се, че ние отстъпихме в тази посока — обади се Хауът.

— Никой не бива да предполага, че е единствената цел на едно преследване — рече свободният. — Наблюдавай отсрещната страна на басейна. Ще видиш нещо.

Мина известно време.

Някои от войниците на Хауът заговориха шепнешком и се размърдаха.

— Застанете неподвижно като подплашени животни! — просъска свободният.

Хауът забеляза някакво раздвижване близо до отсрещната скала — неясни жълтокафяви сенки едва се мярнаха на жълтокафавия фон.

— Моят малък приятел е предал съобщението — рече свободният. — Той е добър вестonosец — и денем, и нощем. Ще ми е мъчно, ако го изгубя.

Сенките по отвъдния край на басейна се стопиха. По протежение на четири-пет километра върху пясъчната шир остана само растящото бреме на дневния зной — трептящи стълбове от нажежен въздух.

— А сега дори не дишайте! — прошепна свободният.

Из един процеп в отсрещната скала с бавна и тежка стъпка се заизнизваха в редица някакви хора и се насочиха право към средата на падината. На Хауът му се стори, че са свободни, но каква нелепа

гледка представляваха само. Преброи шестима, които с мъка си проправяха път през пустинята.

Някъде високо вдясно зад групата на Хауът се разнесе плясък от криле на топтер. Самолетът прелетя над извисилата се нагоре скална стена — атреидски топтер, по който набързо бяха нацапали цветовете на харконското бойно знаме. Машината се сниши над мъжете, които прекосяха басейна.

Хората от групата насреща се спряха върху един пясъчен хребет и замахаха с ръце.

Топтерът описа над тях кръг с малък радиус и сред облаци от прах кацна пред свободните. От него се изсипаха петима души и Хауът забеляза трептенето на прашния въздух от защитните им полета, а в движенията им — безжалостното майсторство на сардукарите.

— Айяя! Та те са включили глупавите си защитни полета! — просъска застаналият до Хауът свободен. Той се загледа в откритата южна стена на падината.

— Това са сардукари — прошепна Хауът.

— Хубаво.

Подредени в полукръг, сардукарите доближиха застаналата в очакване група на свободните. Слънцето проблясваше по извадените за бой остриета. С безучастен вид свободните стояха в плътна група.

Неочаквано от пясъка около двете групички изникнаха други свободни. Озоваха се при орнитоптера и влязоха в него. Там, където двете групи се срещнаха на пясъчния хребет, облак прах закри част от ожесточената схватка.

След малко прахът се разнесе. По полесражението стърчаха прави само свободни.

— Бяха оставили само трима души в топтера си — заговори свободният до Хауът. — За наш късмет. Иначе сигурно щяхме да повредим самолета при превземането му.

Зад гърба на Хауът един от войниците прошепна:

— Та това бяха сардукари.

— Забеляза ли колко добре се биха? — попита свободният.

Хауът си пое дълбоко дъх. Той подуши прашния въздух наоколо, миришеш на изгоряло, почувствува горещината и долови равнодушния тон. С глас, който да съответствува на този равнодушен тон, отвърна:

— Да, наистина се биха добре.

Плененият топтер излетя, размахвайки криле, и започна рязко да набира височина, поел курс на юг.

„Значи тези свободни могат да управляват и орнитоптери!“ — помисли си Хауът.

Застанал върху далечната дюна, един свободен размаха зелена квадратна кърпа: веднъж... два пъти.

— Задават се още! — излая свободният, приклепнал до Хауът. — Пригответе се. Надявам се да се измъкнем оттук без повече неприятности.

„Неприятности!“ — рече си мислено Хауът.

Той съзря на запад още два топтера, които се спускаха от голяма височина към една пясъчна площадка, от която най-неочаквано свободните до един бяха изчезнали. На полесражението останаха само осем сини петна — трупове на сардукарите в харконски униформи.

От извисилата се над Хауът скална стена се спусна плавно още един топтер. Щом го забеляза, Хауът рязко си пое дъх — огромен десантен катер. Носеше се бавно и тежко като натоварен догоре кораб, като исполинска птица, литнала към гнездото си.

В далечината, от един от пикиращите топтери, проблесна лъч на лазестрел. Той начерта ивица върху пясъка, като вдигна след себе си гъста прашна диря.

— Страхливци! — заговори с рязък глас застаналият до Хауът свободен.

Десантният катер се насочи към площадката с трупове в сини униформи. Крилете, изопнати до краен предел, замахнаха рязко и заковаха топтера.

Вниманието на Хауът бе привлечено от проблеснал по метална повърхност слънчев лъч — от юг се спускаше стремглаво още един топтер, крилете му бяха плътно прилепени към корпуса, а реактивните двигатели бълваха златисти пламъци на фона на тъмносребрилата сивота на небето. Той летеше като стрела към десантния катер, чиято защита не бе включена заради лазестрелите използвани наоколо. Пикиращият топтер се заби право в десантния катер.

Силен тътен разтърси басейна. От стените му се посипаха скални късове. От площадката, където бяха кацнали катерът и придружаващите го топтери, към небето избухна оранжевочервен гейзер — всичко бе обхванато от пламъци.

„Това бе свободният, който излетя с пленения топтер“ — рече си мислено Хауът. — „Той съзнателно пожертвува себе си, за да унищожи десантния катер. Велика майко!* Що за хора са тези свободни?“

— Изгодна размяна — проговори застаналият до Хауът свободен. — В този катер сигурно имаше триста души. Сега трябва да се погрижим за водата им и да съставим план как да заловим друг топтер.

Той се намери да излезе от укритието в надвисналата скала.

Пред него от скалната стена се изсипа дъжд от сини униформи, които падаха бавно към земята благодарение на използваните суспенсори. За миг само Хауът успя да зърне, че това са сардукари — озверели лица, по които бе изписана войнствена ярост, — че нямаха защитни полета и че всеки от тях държеше в едната си ръка нож, а в другата стреломет.

Запратен от нечия ръка нож се заби в гърлото на събеседника на Хауът — той политна назад, извъртя се и падна по очи. Хауът само успя да извади своя нож, преди, поразен от стрела, да изгуби съзнание.

„Муад’Диб наистина виждаше бъдещето, но вие трябва да проумеете пределите на това му умение. Помислете си за човешкото зрение. Вие имате очи, но въпреки това не виждате без светлина. Ако се намирате в най-ниската част на една долина, вие не ще можете да виждате отвъд хребетите на тази долина. Точно така и Муад’Диб не винаги се решаваше да преброди с поглед загадъчната местност. Казваше ни, че едно-единствено неясно изречено предсказание, дори само една подбрана небрежно думичка би могла да промени цялостния облик на бъдещето. Той ни казваше: «Видението на времето е необятно, ала когато минеш през него, времето се превръща в тясна вратичка.» И той винаги се бореше срещу изкушението да избере ясен, сигурен път, като предупреждаваше: «Тази пътека води винаги надолу, към застой.»“

Из „Пробуждането на Аракис“ от принцеса Ирулан

Когато орнитоптерите изплуваха над главите им от мрака, Пол сграбчи рамото на майка си и рече рязко:

— Не мърдай!

После забеляза на лунната светлина водещия топтер и начина, по който се присвиха крилете за спиране и кацане, както и дръзкия замах на ръцете, боравещи с лостове.

— Това е Айдахо! — пое си той въздух.

Орнитоптерите накацах в басейна като ято птици, долетели в гнездото си. Айдахо излезе от машината и се втурна към тях, преди още да се е разпръснал облакът прах. Следваха го двама мъже, облечени в роби на свободни. Пол разпозна единия: високия Кайнс с брада с цвят на пясък.

— Насам! — провикна се Кайнс и пое наляво. Останалите свободни зад гърба на Кайнс хвърляха платнени покривала върху своите орнитоптери. Самолетите се превърнаха в редица от малки дюни. Айдахо се закова пред Пол и отдаде чест.

— Господарю, тук наблизно свободните разполагат с временно скривалище, където ние...

— Какво означава това там?

Пол посочи към пламналото небе над далечната скала — към огнените дири от реактивни двигатели и пурпурните лъчи на лазестрели, които озаряваха пустинята.

Една от усмивките, които рядко спохождаха Айдахо, озари кръглото му ведро лице.

— Господарю... Ваше величество, подготвих им малка изне...

Ослепителна бяла светлина обля пустинята — ярка като слънце, тя гравира сенките им върху скалния под на площадката. Със стремително движение Айдахо хвана лакътя на Пол с една ръка и рамото на Джесика с другата и ги тласна от площадката в басейна. Те паднаха заедно в пясъка в мига, в който тътенът от експлозията прогърмя над главите им. Взривната вълна откърти късове скала от площадката, от която току-що бяха скочили.

Айдахо се надигна и отупа пясъка от себе си.

— Дано не е семейното атомно оръжие! — възкликна Джесика — Помислих си, че...

— Оставил си включено защитно поле — рече Пол.

— При това доста голямо и включено на пълни обороти — обясни Айдахо. — Докосне ли го лазерен лъч и... — Той сви рамене.

— Ядрен синтез — обади се Джесика. — Доста опасно оръжие.

— Не оръжие, господарко, а защита. Тези отрепки хубаво ще си помислят, преди да използват друг път лазестрели.

Свободните от Орнитоптерите се изправиха над тях. Някой се обади с приглушен глас:

— Трябва да се скрием, приятели.

Пол се изправи на крака, а Айдахо помагаше на Джесика да стане.

— Тази експлозия ще вдигне доста голям шум, ваше величество — рече Айдахо.

„Ваше величество“ — помисли си Пол.

Отправени към него, думите звучаха твърде необикновено. С „ваше величество“ винаги се бяха обръщали към баща му.

Той усети, че за миг го завладя способността му да вижда в бъдещето — видя себе си заразен от бясно препускащото мислене,

което тласкаше човешката вселена към хаоса. Видението го разтърси и той се остави на Айдахо да го води по ръба на басейна към една скална издатина. На това място свободни си проправяха път надолу в пясъка със своите статични уплътнители.

— Ще ми разрешите ли да взема вързопи ви, ваше величество?
— попита Айдахо.

— Не е тежък, Дънкан — отвърна Пол.

— Вие нямате защитно поле — продължи Айдахо. — Желаете ли моето? — Той се загледа в далечната скала. — Според мен тук едва ли вече ще използват лазестрели.

— Запази защитното си поле, Дънкан. Дясното ти рамо ми е достатъчна защита.

Джесика видя как подеждва похвалата, как Айдахо закричаше по-плътно до Пол и си помисли: „Колко непринудено и уверено се държи с приближените си моят син.“

Свободните отместиха някакъв скален къс и под него се откри проход, който водеше надолу към естествения сутеренен комплекс на пустинята. След това замаскираха отвора.

— Насам! — обади се един от свободните и ги поведе в мрака надолу по стъпала, изсечени в скалата.

Капакът на отвора зад гърба им закри лунната светлина. Отпред припламна зеленикава светлинка, която огря стъпалата и скалните стени и показа, че пътеката завива наляво. Вече отвсякъде се тълпяха облечени в роби свободни, които се блъскаха по стъпалата. Те завиха и се озоваха пред друг проход, който също се спускаше надолу. Той излизаше в пещерна зала с грапави стени.

С отметната назад гугла на наметалото си Кайнс застана отпреде им. Влагосъхраняващият костюм около врата му лъщеше на зеленикавата светлина. Дългата коса и брадата бяха сплъстени. Изцяло сините му очи тъмнееха под гъстите вежди.

В мига, в който се изправи насреща им, Кайнс мислено се запита: „Защо помагам на тези хора? Това е най-рискованата постъпка през целия ми живот. Тя може да ме обрече заедно с тях.“

После отправи изпитателен поглед към Пол и видя момчето, което бе облякло мантията на възмъжаването, бе прикрило мъката и бе потиснало всичко друго освен онова, което трябваше да поеме сега — да стане дук. И в същия миг Кайнс осъзна, че дукството все още

съществува, и то само заради този момък — и на това не биваше да се гледа лекомислено.

Джесика обиколи с поглед залата и със своите бин-джезъритски методи мислено я картотекира — лаборатория, но не и военен обект, пълна със старинни ниши и площадки.

— Това е една от имперските екологични опитни станции, които моят баща искаше за бази за техническо развитие.

„Които баща му искал!“ — помисли си Кайнс.

И Кайнс отново се запита: „Не постъпвам ли глупаво, като помагам на тези бегълци? Защо го правя? Толкова ще е лесно да ги заловя сега и да купя с тях доверието на харконите!“

Пол последва примера на майка си, заразглежда внимателно залата, видя от едната страна работния тезгях, по който имаше наредени инструменти, и грапавите скални стени. Светеха циферблати — от тях излизаха телени сепаратори* и стъклени тръбички. Из залата се носеше мирис на озон.

Някои от свободните изчезнаха в една замаскирана ниша и оттам се разнесоха други звуци — тракане на машини и съскане на ремъци и трансмисии.

Пол се вгледа в дъното на залата и видя подредени до стената кафези с малки животинки.

— Правилно отгатнахте какво е това помещение — рече Кайнс. — За какво бихте използвали вие едно такова помещение, Пол Атрейдски?

— За да превърна тази планета в приятно за живеене място — отвърна Пол.

„Може би именно това е причината да им помагам“ — помисли си Кайнс.

Тракането на машините рязко спря. Сред настъпилата тишина откъм кафезите се разнесе тъничко писукане. То секна неочаквано сякаш от смущение.

Пол отново погледна към кафезите и видя, че животинчетата бяха кафявокрили прилепи. От страничната стена излизаше автоматична хранилка и минаваше през кафезите.

От скритата ниша в залата се показва някакъв свободен и заговори на Кайнс:

— Лайът, аварийният генератор отказа да работи. Не съм в състояние да осигуря прикритие от разположените наблиз детектори.

— Можеш ли да го поправиш? — попита Кайнс.

— Няма да стане бързо. Частите... — Мъжът сви рамене.

— Добре — прекъсна го Кайнс. — Тогава ще се справим и без механизмите. Монтирайте на повърхността ръчна помпа за въздух.

— Веднага! — Мъжът бързо се отдалечи.

Кайнс се обърна към Пол.

— Отговорихте добре.

Джесика отбеляза колко непринудено се лееше речта му. Това бе гласът на властелин, свикнал да заповядва. А тя не бе пропуснала да отбележи, че го бяха нарекли „Лайът“. Лайът бе второто „аз“ на този свободен, другото лице на планетолога.

— Изключително сме ви благодарни за вашата помощ, доктор Кайнс — заговори тя.

— Ммм, ще видим — рече Кайнс. Той кимна на един от хората си. — Мелиндж-кафе в кабинета ми, Шамир.

— Веднага, Лайът — отвърна мъжът. Кайнс посочи към едно сводесто отверстие в страничната стена на залата.

— Ще влезете ли?

Джесика само кимна царствено с глава, преди да приеме поканата. Тя видя, че Пол направи знак с ръка на Айдахо, за да постави на това място охрана.

Коридорът, от който ги деляха две стъпки надолу, свършваше с тежка врата — тя водеше в квадратен кабинет, осветен от златисти суспенсорни глобуси*. На влизане Джесика прекара ръка по вратата и с изненада откри, че е направена от пластостомана*.

Пол пристъпи три крачки напред и остави вързопата си на пода на кабинета. Чу как вратата се затвори зад гърба му и огледа помещението — стените бяха по около осем метра всяка, от естествена скала, ръждивокафяви, с вградени отдысно картотечни метални шкафове. Ниско писалище с плот от млечно стъкло, пълно с жълти мехурчета, заемаше средата на стаята. Около писалището висяха четири суспенсорни стола.

Кайнс заобиколи Пол и подаде на Джесика стол. Тя седна, като мислено отбеляза как синът ѝ оглежда стаята.

Пол остана прав още няколко секунди. Леко, необичайно раздвижване на въздушните пластове в помещението подсказваше, че отчаяно, зад картотечните шкафове, има таен изход.

— Ще седнете ли, Пол Атрейдски? — попита Кайнс.

„Колко грижливо отбягва титлата ми“ — рече си Пол. Но прие стола и не продума, докато Кайнс не седна.

— Вие налучкахте, че Аракис може да стане рай — рече Кайнс. — Както виждате обаче, империята изпраща тук само своите опитни главорези, своите ловци на мелиндж!

Пол вдигна палеца си с дукския пръстен.

— Виждате ли този пръстен?

— Да.

— Известно ли ви е какво означава той?

Джесика рязко се извърна и погледна сина си.

— Вашият баща лежи сред развалините на Аракийн — отвърна Кайнс. — На практика вие сте дукът.

— Аз съм войник на империята — рече Пол. — На практика главорез.

Лицето на Кайнс потъмня.

— Дори при положение, че сардукарите на императора са се надвесили над трупа на баща ви?

— Сардукарите са едно, а законното начало на моята власт — нещо друго — рече Пол.

— Аракис има свой собствен начин за определяне кой да облече мантията на властта — възрази Кайнс.

А Джесика, като се обърна отново, за да погледне планетолога, си помисли: „У този човек има стомана, на която никой не е отнел закалката, а ние се нуждаем от стомана. Това, което Пол прави, е много рисковано.“

— Сардукарите на Аракис — заговори Пол — са само мерило за това, доколко нашият многообичан падишах-император се страхува от моя баща. А сега аз ще дам на падишах-императора основания да се бои от...

— Момко — прекъсна го Кайнс, — има неща, които не...

— Ще се обръщаш към мен с „ваше величество“ или „господарю“ — рече Пол.

По-полека — помисли си Джесика.

Кайнс втренчи очи в Пол и Джесика забеляза искрицата възхищение, примесено с насмешка, която пробяга по лицето на Кайнс.

— Ваше величество — каза Кайнс.

— Аз съм горчив хап за императора — рече Пол. — Аз съм горчив хап за всички, които искат да си поделят Аракис като своя плячка. И докато съм жив, ще продължавам да съм горчив хап, който ще им засяда на гърлото и ще ги задушават до смърт.

— Думи — рече Кайнс.

Пол се взря в него. След малко заговори:

— Вие имате легенда за Лизан-ал-Гаиб. Гласът от вътрешния свят, онзи, който ще отведе свободните в рая. Вашите хора имат...

— Суеверия! — прекъсна го Кайнс.

— Може и така да е — съгласи се Пол. — И все пак, може и да не е. Суеверията понякога имат странни корени и още по-странни разклонения.

— Вие имате някакъв план — каза Кайнс. — Това е съвсем очевидно... ваше величество.

— Възможно ли е вашите свободни да ме снабдят със сигурно доказателство, че сардукарите са облечени в харконски униформи?

— Напълно възможно.

— Императорът отново ще постави на власт някой харкон — рече Пол. — Може би дори Рабан Звяра. Така да е. Щом веднъж се е забъркал дотолкова, че не може да се измъкне от отговорност, нека императорът се сблъска с възможността за Иск за последствията, предявен пред Ландсрада. Нека тогава да отговаря дали...

— Пол! — прекъсна го Джесика.

— Ако допуснем, че Висшият съвет на Ландсрада приеме вашия иск — заговори Кайнс, — тогава може да има само един изход: галактическа война между империята и всички велики династии.

— Хаос — обади се Джесика.

— Но аз ще представя моите доказателства пред императора и ще му посоча друга възможност вместо този хаос.

— Изнудване ли? — попита иронично Джесика.

— Това е един от лостовете на държавническото изкуство, както сама си ми казвала — отвърна Пол и тя долови горчивината в гласа му. — Императорът няма синове, има само дъщери.

— Да не би да се каниш да вземеш на прицел трона? — попита Джесика.

— Императорът няма да допусне империята да бъде разклатена от галактическа война — отвърна Пол. — Хвърлени във въздуха планети, повсеместен безпорядък — не, той не би допуснал подобен риск.

— Но вие предлагате отчаян ход — каза Кайнс.

— От какво се боят най-много Великите династии на Ландсрада? — запита Пол. — Те се боят най-много от това, което става сега на Аракис — сардукарите да унищожат династиите една по една. Нали заради това именно съществува Ландсрадът. Той е спойката на Великото споразумение*. Само обединени в съюз, те могат да мерят сили с имперската армия.

— Но те са...

— От това именно се боят — продължи Пол. — Аракис ще се превърне в зов за сплотяване. Всеки предводител на династия ще види себе си на мястото на моя баща — отлъчен от табуна и убит.

Кайнс заговори на Джесика:

— Дали ще успее този негов план?

— Аз не съм ментат — отвърна Джесика.

— Но вие сте бин-джезъритка.

Тя го стрелна с изпитателен поглед и каза:

— Планът му има и добри, и слаби страни... както и всеки друг план на този етап. Един план зависи колкото от изпълнението, толкова и от замисъла.

— „Законността е най-важната наука“ — изрече Пол. — Ето това е написано над императорската врата. Предлагам да му покажа какво е законност.

— Аз не съм убеден, че мога да се доверя на човек, замислил такъв план — каза Кайнс. — Аракис има свой собствен план, който ние...

— От трона — прекъсна го Пол — аз бих могъл да превърна Аракис в рай само с едно махване на ръката. Ето това ви предлагам в замяна на вашата подкрепа.

Кайнс се изопна.

— Моята вярогност не е за продан, ваше величество.

Пол се втренчи в него — срещна невъзмутимия поглед на тези изцяло сини очи, огледа брадясалото лице и повелителното изражение. Устните му рязко се изопнаха в усмивка и той каза:

— Добре казано. Извинете ме.

Кайнс срещна погледа на Пол и след малко заговори:

— Няма харкон, който да си е признавал, че е сгрешил. Изглежда вие, атреидите, не сте като тях.

— Би могло това да е само пропуск във възпитанието им — отвърна Пол. — Твърдите, че не сте за продан, но аз съм убеден, че притежавам онова, което бихте приели в замяна. Срещу вашата вяност аз ви предлагам своята вяност... без остатък.

„Синът ми притежава прямотата на атреидите“ — помисли си Джесика. — „Той притежава такова невероятно, почти наивно чувство за чест — а каква могъща сила в действителност е това.“

Тя забеляза, че думите на Пол разтърсиха Кайнс.

— Това са безсмислици — рече Кайнс. — Вие сте само едно момче и...

— Аз съм дукът — прекъсна го Пол — и наистина ви я предлагам без остатък. Бих дал живота си за вас.

— Ваше величество! — промълви Кайнс, думите се изтръгнаха неволно от него, но Джесика видя, че сега той вече не говореше на някакъв петнадесетгодишен хлапак, а на мъж, на човек, който го превъзхожда. Сега той наистина употреби съвсем сериозно това обръщение.

„В този миг той би дал живота си за Пол“ — помисли си тя. — „Как ли постигат това атреидите, и то толкова бързо и с такава лекота?“

— Знам, че говорите това сериозно — рече Кайнс. — Но все пак харконите...

Вратата зад гърба на Пол се отвори с трясък, той се обърна и видя развихрилата се отвън битка — крясъци, звън на стомана и лица като восъчни маски, които се кривяха в коридора.

Заедно със застаналата редом с него Джесика, Пол се втурна към вратата и видя как Айдахо бе препречил коридора — кръвясалите му очи бляскаха сред трептенето на защитата, към него се протягаха сгърчени ръце и размахани стоманени остриета напразно удряха по защитното поле. Проблесна и оранжевата диря на стрела, която

отскочи от защитата. През цялото време мечовете на Айдахо работеха неуморно, свистяха и от тях капеше кръв.

Кайнс застана до Пол и те с всичка сила натиснаха вратата. Пол зърна за последен път Айдахо, застанал срещу гъмжило от харконски униформи — видя го как залитна и едва се удържа да не падне, видя черната щръкнала коса и червеното цвете на смъртта, вплетено в нея. След това вратата се затвори и се чу леко щракване, щом Кайнс спусна резето.

— Струва ми се, че взех решение — заговори Кайнс.

— Някой е засякъл механизмите ви, преди да бъдат изключени — обади се Пол. Той дръпна майка си настрани от вратата и прочете отчаянието в очите ѝ.

— Оттук имате изход, през който може да се избяга — рече Пол. — Ще го използваме ли?

Кайнс пое дълбоко въздух и отговори:

— Тази врата трябва да издържи най-малко двадесет минути на всичко, освен на лазестрел.

— Те няма да използват лазестрели от страх, че отсам можем да включим защита — рече Пол.

— Това бяха сардукари в харконски униформи — прошепна Джесика.

Те вече чуваха отмерените удари по вратата. Кайнс посочи шкафовете до стената вдясно и рече:

— Оттук! — Той се отправи към първия шкаф, дръпна едно чекмедже и завъртя вътре някаква ръчка. Цялата стена с шкафовете се отвори широко и откри черната паст на тунел. — Тази врата също е от пластостомана — обясни Кайнс.

— Добре сте се подготвили — отбеляза Джесика.

— Живели сме осемдесет години под господството на харконите — каза Кайнс. Той ги вкара в мрачния тунел и затвори вратата.

Сред внезапната тъмнина Джесика съзря на пода пред тях светеща стрелка.

Гласът на Кайнс се разнесе зад гърба им:

— Тук ще се разделим. Тази стена е по-яка. Ще издържи най-малко един час. Следвайте стрелките като тази тук на пода. Ще угасват, след като отминете. Те водят през един лабиринт към друг изход, където съм скрил топтер. Тази нощ в пустинята вилнее буря.

Вашата единствена надежда е да застанете на пътя на бурята, да се гмурнете в гребена ѝ и да полетите заедно в нея. Когато моите воители отвлечат топтери, постъпват точно така. Ако се задържите в гребена на бурята, ще оцелеете.

— А вие накъде? — попита Пол.

— Ще се опитам да се измъкна от другаде. Ако ме заловят... все пак аз още съм имперският планетолог. Мога да кажа, че съм бил ваш пленник.

„Ще бягаме като страхливци“ — помисли си Пол. — „Но как другояче бих могъл да оцелея, за да отмъстя за баща си?“ Той се обърна с лице към вратата.

Джесика долови движението му и каза:

— Дънкан е мъртъв. Пол. Ти видя раната. Нищо не можеш да направиш за него.

— Един ден ще се разплатя за всички — рече Пол.

— Само ако сега побързате — каза Кайнс.

Пол усети ръката на планетолога върху рамото си.

— А ние къде ще се срещнем, Кайнс?

— Ще изпратя свободните да ви търсят. Трасето на бурята е известно. А сега побързайте и дано Великата майка ви дари с висока скорост и късмет.

Чуха го да се отдалечава — леки стъпки в мрака.

Джесика напипа ръката на Пол и нежно го притегли към себе си.

— Не бива да се отделяме един от друг — рече тя.

— Не, не бива.

Те преминаха заедно покрай първата стрелка и той видя как светлинката угасна, щом се докоснаха до нея. Отпред оживя друга светеща стрелка.

Отминаха я — тя изчезна от само себе си и светна нова стрелка.

Вече тичаха.

„Планове, които се вписват в нови, и тези нови планове се вписват в други“ — помисли си Джесика. — „Дали и ние вече не сме се превърнали в част от нечий друг план?“

Стрелките ги водеха покрай извивки и странични отвори, които едва се забелязваха на оскъдното осветление. Известно време пътят им се спускаше леко надолу, после поемаше нагоре и все нагоре. Най-

сетне стигнаха до някакви стъпала, свиха зад един ъгъл и не след дълго стигнаха до светеща стена, в средата на която бе забита черна дръжка.

Пол натисна дръжката.

Стената се отмести. Блесна светлина, която разкри изсечена в скалата пещера, а сред нея — приклепнал орнитоптер. Зад самолета засия плоска сива стена, върху която бе нарисуван знак, че е врата.

— Къде отиде Кайнс? — запита Джесика.

— Той постъпи така, както би постъпил всеки способен партизански водач — отвърна Пол. — Раздели ни на две групи и по този начин дори да го заловят, не би могъл да ни издаде къде се намираме. Защото наистина няма да знае.

Пол издърпа Джесика в помещението, той забеляза как нозете ѝ вдигат облачета прах.

— Тук много отдавна никой не е идвал.

— Стори ми се уверен, като говореше, че свободните ще успеят да ни открият — каза тя.

— Споделям тази му увереност.

Пол пусна ръката ѝ, отиде до лявата врата на орнитоптера, отвори я и напъха вързоп отзад в багажника.

— Този топтер е отлично замаскиран — отбеляза той. — На командното табло има пластини за дистанционно управление на вратата и осветлението. Осемдесетте години харконско господство са ги научили да бъдат предпазливи.

Джесика се облегна от другата страна на самолета и затаи дъх.

— Харконите сигурно ще пуснат патрулиращи топтери над целия район. Те не са глупави. — Тя активизира способността си за ориентиране и посочи надясно: — Бурята, която видяхме, е в тази посока.

Пол кимна, като потисна ненадейно обзелото го нежелание да тръгне. Знаеше причината, която го бе породила, но това не му донесе утеха. По някое време тази нощ бе прокарал нишка до самите дълбини на неизвестното. Времето и пространството, които ги заобикаляха, като цяло му бяха познати, но настоящето съществуваше като загадъчно петно. Имаше чувството, че от разстояние наблюдава сам себе си как изчезва от зрителното поле в някаква падина. Част от безбройните пътечки, които водеха въвн от падината, може би щяха

отново да върнат Пол Атрейдски в зрителното поле, но много други нямаше да го върнат.

— Колкото повече се бавим, толкова повече им даваме възможност да се подготвят по-добре — обади се Джесика.

— Влез и се пристегни с ремъците — каза Пол. Той седна до нея в орнитоптера, като продължаваше да се бори с мисълта, че това бе сляпа долина, която не бе съзрял в нито едно от виденията от бъдещето, и потресен, внезапно осъзна, че се бе осланял все повече и повече на паметта си за видяното в бъдещето и че това го бе направило слаб за сегашното изключително тежко изпитание.

„Ако се осланяш само на очите си, останалите ти сетива ще заслабнат“ — това беше бин-джезъритска аксиома. Сега я скъта дълбоко и си обеща никога да не попада отново в такъв капан... ако оцелееше от това изпитание.

Пол пристегна предпазните ремъци, видя, че майка му е готова за полет, и провери лостовете на топтера. Крилете му бяха разперени до краен предел, нежните метални спирачни мембрани — изопнати. Улови лоста за свиване на крилете и се загледа в тях, докато те не започнаха да се скъсават за реактивно излитане така, както го бе учил Гърни Халик. Ключът на стартера се завъртя леко. Стрелките на командното табло оживяха в мига, в който реактивният двигател заработи. Турбините тихо засвистяха.

— Готова ли си? — попита той.

— Да.

Той докосна пластината за дистанционното управление на осветлението.

Обгърна ги мрак.

Ръката му се мярна като сянка на фона на светещите циферблати, когато посегна към пластината за дистанционното управление на вратата. Отпреде им се разнесе притъпен стържещ звук. Свлече се някаква пясъчна лавина и настъпи тишина. Вятър, понесъл прах, погали страните на Пол. Той затвори вратата си, щом усети внезапния напор.

На мястото на стената-врата изплува оградена от квадратната рамка на мрака широка ивица звезди с размазани от прашния облак очертания. Звездната светлина ставаше по-ярка отвъд една издатина, което говореше за наличието на пясъчни дюни.

Пол посегна към командното табло и натисна светещия клавиш за синхронизация. Крилете замагнаха рязко назад и надолу и изхвърлиха топтера от гнездото му, тягата се усили, а крилете заеха положение за набиране на височина.

Джесика леко прекара длани по командното табло, като долавяше увереността в движенията на сина си. Изпитваше страх, но и въодушевление. „Сега обучението на Пол е нашата единствена надежда“ — помисли си тя. — „Младостта и бързината на реакциите му.“

Пол подаде още тяга и усили размаха на крилете. Топтерът направи вираж и ги прикова към креслата, когато върху звездния фон пред тях се извиси черна стена. Двигателите заработиха на по-високи обороти, а крилете замагнаха по-яростно. Крилете замагнаха още по-мощно, те се измъкнаха и полетяха над скалите — посребрени начупени зъбери и оголени чукари, облени в звездна светлина. Ръждивочервеникавата втора луна* се показва на хоризонта вдясно и огря лентообразната дيريا на бурята.

Ръцете на Пол танцуваха по лостовете. Крилете се свиха и заприличаха на крилца на бръмбар. Земното притегляне рязко ги придърпа надолу, когато топтерът направи остър вираж.

— Зад гърба ни огнени дири от орнитоптери! — обади се Джесика.

— Забелязах ги!

Той рязко бутна лоста за тягата напред. Топтерът им подскочи като подгонено животно и пое на югозапад към бурята и огромната извивка на пустинята. Пол забеляза разпръснати тук-там сенки, които подсказваха къде свършва скалната верига — голямата падина се стопяваше сред дюните. Отвъд удължените от лунната светлина сенки, големи колкото нокът на палец, дюните преливаха една в друга.

А на хоризонта, върху звездния свод, се извисяваше чудовищната стена на бурята.

Нещо удари по корпуса на топтера.

— Парчета от снаряди! — ахна Джесика. — Стрелят с някакво далекобойно оръжие.

Тя забеляза жестоката усмивка по устните на Пол.

— Май не дръзват да използват лазестрелите си — рече той.

— Но ние нямаме защита!

— А нима те знаят това?

Топтерът отново потрепера.

Пол се обърна и погледна назад.

— Мисля, че само единият от тях е достатъчно бърз, за да ни догони.

Той отново впи поглед напред, в стената на бурята, която препречваше пътя им. Тя вземаше застрашителни размери като осезаема масивна преграда.

— Далекобойни оръдия, ракети и всякакви древни оръжия — ето едно нещо, което ще дадем на свободните — прошепна Пол.

— Бурята — промълви Джесика. — Няма ли да е по-добре да се върнеш обратно?

— А самолетът зад гърба ни?

— Настига ни.

— Дръж се!

Пол прибра плътно крилете, направи остър вираж наляво, вряза се в привидно ленивото клокочене на стената на бурята и почувствува как скулите му се изопнаха под силата на гравитацията.

Струваше им се, че се носят плавно сред облак прах, който се съгъстяваше все повече и повече, докато най-сетне закри пустинята и луната. Топтерът се превърна в привлечен шепот на мрака, осветяван единствено от зеленикавата светлина на командното табло.

В мислите на Джесика се втурнаха всички предупреждения за кориолни* бури* — за това как режат метала като краве масло, как трошат костите на тресчици и как оглозгват плътта от костите. Тя почувствува как ги шиба вятърът, надигнал прах и пясък. Той ги завъртя, докато Пол боравеше с лостовете. Джесика видя, че Пол усили тягата, и усети как самолетът пое право нагоре. Металният корпус свистеше и се тресеше.

— Пясък! — извика Джесика. На светлината на командното табло тя видя как той поклати отрицателно глава.

— На тази височина няма толкова много пясък.

Тя обаче усещаше как потъват все по-дълбоко и по-дълбоко във вихрушката.

Пол изопна крилете до краен предел и ги чу как заскърцаха под напора на вихъра. Не сваляше очи от скалите, планираше по инстинкт и се бореше за височина.

Топтерът започна да завива наляво. Пол прикова очи в кривата на светеция кълбовиден висотомер и отново върна самолета на хоризонтален курс.

Джесика имаше зловещото усещане, че стоят неподвижно и че цялото движение е единствено извън топтера. Непрогледната жълтеникавокафява пелена зад прозорците и стържещият звук ѝ напомняха за стихията, вилнееща наоколо.

„Ветрове, достигащи скорост от седемстотин до осемстотин километра в час“ — припомняше си тя. Почувствува как започна да я терзае страх. — „Не бива да се страхувам“ — рече си мислено тя, мълвейки наум словата на бин-джезъритската молитва. — „Страхът погубва разума.“

Дългите години на обучение бавно надделяха.

Тя си възвърна спокойствието.

— Все едно че ни преследва тигър — прошепна Пол. — Не можем да се снижим, не можем да кацнем... а мисля, че не мога да изляза от този вихър. Ще се наложи да летим с бурята.

Спокойствието я напусна. Джесика усети как зъбите ѝ затракаха и ги стисна здраво. После чу гласа на Пол, сподавен и сдържан, да нарежда молитвата:

— Страхът погубва разума. Страхът е онази долна смърт, която носи пълно унищожение. Аз ще се изправя с лице срещу своя страх. Ще му позволя да мине по мен и през мен. А отmine ли, ще се обърна да проследя пътеката на страха. Там, откъдето е минал страхът, няма да е останало нищо. Ще остана единствено аз.

„Какво презираш? От това най-вярно ще проличи какъв си.“

Из „Справочник за Муад’Диб“ от принцеса Ирулан.

— Те са мъртви, бароне — изрече гвардейският капитан Якин Нифад. — И жената, и момчето със сигурност са мъртви.

Барон Харконен приседна сред суспенсорите в спалнята си. Отвъд стените на неговите покои, обвил ги като яйце с няколко черупки, се издигаше корпусът на космическата фрегата, която го бе довела на Аракис. Тук, в покоите му обаче, грубият метал на корабния корпус бе замаскиран с драперии, с меки ватирани тъкани и редки произведения на изкуствата.

— Съвсем сигурно е — продължи гвардейският капитан. — Те са мъртви.

Баронът премести огромното си тяло с помощта на суспенсорите и погледна към статуята на подскачащо момче, издялана от черно абаносово дърво и поставена в една ниша на другия край на стаята. Сънят му бе избягал. Той притегна подплатените с вата суспенсори под тлъстите гънки на шията си и в светлината на единичния суспенсорен глобус на спалнята отпрати очи към вратата, където капитан Нифад стоеше блокиран от петпластовата защита*.

— Те наистина са мъртви, бароне — повтори капитанът.

В притъпения поглед на Нифад баронът забеляза следи от въздействието на семута*. Явно, че когато са му докладвали за това, капитанът се е намирал в дълбока забрава под въздействието на наркотика и е прекъснал сеанса само за да вземе противонаркотик, преди да се втурне насам.

— Разполагам с подробен доклад — добави Нифад.

„Нека се поизпоти“ — мислеше си баронът. — „Инструментите на държавническото изкуство трябва винаги да се държат в изправност и готовност. Сила и страх — в изправност и готовност.“

— Видя ли труповете им? — избоботи баронът.

Нифад се поколеба.

— Господарю, видели са ги... как изчезват в облака на пясъчна буря... ветрове със скорост по-голяма от осемстотин километра в час. От такава буря нищо не може да оцелее, господарю. Абсолютно нищо. Един от нашите собствени топтери се е разбил при преследването.

Баронът погледна строго Нифад — забеляза как нервно потрепват рязко очертаните мускули на долната му челюст и как се движи брадичката му, когато Нифад преглъща.

— Видя ли трупове? — попита той.

— Господарю...

— Тогава за какъв дявол се влачиш тук и вдигаш врява? — изкрещя баронът. — За да ми съобщиш, че нещо е сигурно, когато не е? Да не би да смяташ, че ще те похваля за такава глупост или че отново ще те повиша в по-горен чин?

Лицето на Нифад пребледня като платно. „Виж го ти пиленцето“ — помисли си баронът. — „Заобиколен съм ето от такива некадърни дръвници. Ако посипя пясък пред това нищожество и му кажа, че е зърно, той ще го изкълве.“

— Онзи Айдахо ли ни заведе при тях? — попита баронът.

— Тъй вярно, господарю.

„Виж го само как му се преплита езикът“ — рече си баронът. И попита:

— Опитвали са се да избягат при свободните, така ли?

— Тъй вярно, господарю.

— Има ли още от този доклад?

— Имперският планетолог Кайнс е замесен в тази работа, господарю. Айдахо се е присъединил към този Кайнс при твърде загадъчни обстоятелства... Дори бих казал подозрителни обстоятелства.

— Е, и?

— Двамата... тъъ... избягали заедно някъде сред пустинята, където очевидно са се укривали момчето и майка му. В суматохата около преследването няколко от отрядите ни попаднаха на експлозия от съприкосновението на лазестрел със защитно поле.

— Колко човека загубихме?

— Ами още... още не съм сигурен, господарю.

„Лъже“ — помисли си баронът. — „Истината сигурно е твърде печална.“

— Този имперски лакей Кайнс — заговори баронът — е играел двойна игра, така ли?

— Залагам доброто си име за това, господарю.

„Доброто му име!“

— Убийте този човек — заповяда баронът.

— Господарю! Кайнс е имперски планетолог, личен слуга на негово висо...

— Тогава направете така, че да изглежда като нещастен случай!

— Господарю, при завземането на това гнездо на свободните с нас имаше сардукари. Те сега държат Кайнс под арест.

— Измъкнете го от ръцете им. Предай им, че желая да го разпитам.

— А ако се опънат?

— Няма да се опънат, ако пипаш както трябва.

Нифад преглътна.

— Тъй вярно, господарю.

— Този човек трябва да умре — избоботи баронът. — Той се е опитал да помогне на враговете ми.

Нифад пристъпяше от крак на крак.

— Какво има?

— Господарю, сардукарите държат под арест всъщност... двама души, които може би представляват интерес за вас. Те заловиха и експерта на дука по бойни изкуства.

— Хауът ли? Туфир Хауът?

— Лично видях пленника, господарю. Наистина е Хауът.

— Направо не мога да повярвам, че е възможно!

— Говори се, че е бил повален от стреломет, господарю. В пустинята, където не е могъл да използва защитното си поле. Всъщност той е невредим. Голям майтап ще падне, ако успеем да се доберем до него.

— Става въпрос не за друг, а за ментат — изръмжа баронът. — Човек не бива да похабява с лека ръка един ментат. Проговорил ли е? Какво казва за поражението им? Дали би могъл да узнае мащабите на... не, не.

— Проговорил само дотолкова, господарю, колкото да разкрие убеждението си, че ги е предала лейди Джесика.

— Аха!

Баронът се облегна назад, потънал в размисъл. После заговори:

— Сигурен ли си? Наистина ли гневът му пада върху лейди Джесика?

— Пред мен го каза, господарю.

— Тогава нека си мисли, че тя е жива.

— Но, господарю...

— Без много приказки! Искам към Хауът да се отнасят много вежливо. Да не му се говори нищо за д-р Юи, техния истински предател. Да му се каже, че д-р Юи е умрял, защитавайки своя дук. Може дори да се смята, че това донякъде е вярно. Ние обаче ще подхранваме подозренията му срещу лейди Джесика.

— Господарю, не ми...

— Един ментат, Нифад, се ръководи и направлява посредством информацията, която му се дава. Невярна информация — неверни резултати.

— Тъй вярно, господарю.

— Гладен ли е Хауът? Жаден ли е?

— Господарю, Хауът все още се намира в ръцете на сардукарите.

— Да, наистина е така. Сардукарите обаче сигурно също като мен изгарят от нетърпение да изтръгнат от Хауът някакви сведения. Забелязах нещо у нашите съюзници, Нифад. Те не са много почитени... в политическо отношение. Убеден съм, че преднамерено се държат така, защото такава е волята на императора. Да. Убеден съм, че е точно така. Ще напомниш на командващия на сардукарите, че ми се носи славата на човек, който умее да изтръгва показания и от най-упоритите хора.

— Тъй вярно, господарю — рече Нифад със скръбно изражение.

— Ще кажеш на командващия на сардукарите, че искам да разпитам едновременно и Хауът, и този Кайнс, като ги насъсквам един срещу друг. Надявам се, че дотолкова поне ще разбере.

— Тъй вярно, господарю.

— А щом веднъж ни паднат в ръцете... — Баронът кимна.

— Господарю, сардукарът ще поиска да изпрати наблюдател, който да присъствува на всеки ваш... разпит.

— Убеден съм, че можем да измислим някакво непредвидено обстоятелство, за да отклоним всякакви нежелани наблюдатели, Нифад.

— Разбирам, господарю. Имате предвид, когато Кайнс го сполети нещастният случай.

— Тогава и Кайнс, и Хауът ще бъдат сполетели от нещастни случаи, Нифад. Но само с Кайнс ще стане истински нещастен случай. На мен ми трябва не друг, а Хауът. Да. О, да.

Нифад замижа и преглътна. Канеше се да зададе някакъв въпрос, но не заговори.

— На Хауът да му се дава и храна, и пиене — разпореди баронът. — Да се отнасят към него вежливо, със съчувствие. Във водата му да слагат от импрегниращата отрова*, получена от покойния Пайтър дьо Врие. А ти ще се погрижиш отсега нататък противоотровата да стане неделима част от менюто на Хауът... до второ разпореждане.

— Противоотровата, тъй вярно — Нифад поклати глава. — Но...

— Не бъди тъп, Нифад. Дукът едва не ме уби с онзи зъб с отровната капсула. Отровният газ, който излезе от устата му в мое присъствие, ме лиши от моя най-драгоценен ментат, Пайтър. Необходим ми е негов заместник.

— Хауът ли?

— Хауът.

— Но...

— Ще ми възразиш, че Хауът е изцяло предан на атреидите. Истина е, но атреидите са мъртви. Ние ще го ухажваме. Той трябва да повярва, че не е виновен за отнетите владения на дука. Че всичко това е дело на бин-джезъритската вещица. Че е имал посредствен господар, човек, чийто разум е бил засенчен от чувствата. Ментатите благоговейт пред способността да се анализира, без да се намесват чувства, Нифад. Ние ще ухажваме трудния Туфир Хауът.

— Ще го ухажваме. Тъй вярно, господарю.

— Хауът за жалост е имал господар, чиито възможности са били твърде скромни, господар, който не е могъл да издигне своя ментат до върховни висоти на мисловния процес, което е право на един ментат. Хауът ще съзре известна доза истина в това. Не е било по кесията на дука да осигури най-способните агенти да доставят на ментата най-необходимата информация. — Баронът втренчи поглед в Нифад. — Нека никога да не се заблуждаваме, Нифад. Истината е могъщо оръжие. Добре ни е известно как съкрушихме атреидите. И на Хауът му е известно. Постигнахме го с богатство.

— С богатство. Тъй вярно, господарю.

— Ние ще ухажваме Хауът — продължи баронът. — Ще го скрием от сардукарите. И ще пазим като резервен ход... спирането на противоотровата. Няма начин импрегниращата отрова да се изхвърли от организма. И още, Нифад, Хауът изобщо не бива да заподозре нищо. Противоотровата не може да се улови от нито един детектор за отрови*. Хауът може да подлага храната си на каквото иска изследване, без да открие и следа от отрова.

От проумяното очите на Нифад се разшириха.

— Липсата на дадено нещо — продължи баронът — може да се окаже толкова смъртоносна, колкото и наличието му. Липсата на въздух, а? Липсата на вода? Липсата на всяко едно от нещата, с които сме привикнали. — Баронът кимна. — Разбираш ли ме, Нифад?

Нифад преглътна.

— Тъй вярно, господарю.

— Тогава залавяй се за работа. Намери командващия сардукарите и действуй!

— Незабавно, господарю. — Нифад се поклони, обърна се и бързо излезе.

„Рамо до рамо с Хауът“ — мислеше си баронът. — „Сардукарите ще ми го дадат. Ако изобщо заподозрат нещо, то ще бъде, че искам да унищожа този ментат. И аз ще затвърдя това подозрение! Глупаци! Един от най-страхотните ментати, откакто свят светува, ментат обучен да убива, и те ще ми го подхвърлят като някаква глупава играчка, която е за чупене. Ще им покажа каква полза може да има от такава играчка!“

Баронът мушна ръка под драперията около суспенсорното си легло и натисна един бутон, за да повика по-големия си племенник, Рабан. Той се облегна назад и се усмихна.

„И всички атреиди са мъртви!“

Глупавият гвардейски капитан бе прав, разбира се. Естествено е нищо да не оцелее по пътя на пясъчната буря на Аракис. Камо ли орнитоптер... или пътниците му. Жената и момчето бяха мъртви. Уместно раздадените подкупи, невероятните разходи по превозването на смазваща бойна сила до друга планета... всички онези изкусно изпипани доклади, съчинени единствено за ушите на императора,

цялата грижливо подготвена схема, всичко това най-сетне се осъществяваше напълно.

„Сила и страх — страх и сила.“

Баронът виждаше пътя, който се простираше пред него. Един ден император щеше да стане някой от династията Харконен. Не той самият и не плът от неговата плът. Но харкон. Не, разбира се, и този Рабан, когото бе повикал. Но по-малкият брат на Рабан. Младият Фейд-Рота. У това момче имаше някаква твърдост, която допадаше на барона... някаква жестокост.

„Прекрасно момче“ — нареждаше мислено баронът. — „Още една-две годинки — да кажем, когато стане на седемнадесет — и ще знам със сигурност дали той е лостът, потребен на династия Харконен, за да спечели трона.“

— Господарю.

Мъжът, който стоеше извън защитното поле на вратата на баронската спалня, бе възнисьък, с едро лице и тяло, имаше типичните за харконите по бащина линия близко разположени очи и огромни мишци. Той бе пълен, но стегнат и все пак бе очевидно, че един ден ще прибегне до портативни суспенсори за придвижване на наднорменото си тегло.

„Пъргав в краката, муден в главата“ — рече си баронът. — „Не, в никакъв случай този мой племенник не е ментат... не е Пайтър дьо Врие, но може би е по-подходящ инструмент за задачата, която ни предстои да решаваме. Ако му дам пълна свобода при изпълнението ѝ, той ще прегази всичко по пътя си. О, колко омразен ще стане той тук, на Аракис!“

— Драги ми Рабан — заговори баронът. Той изключи защитата на вратата, но многозначително поддържаше на пълни обороти собственото си защитно поле, тъй като знаеше добре, че трептенето му ще се забелязва и над суспенсорния глобус до леглото.

— Повикахте ме — заговори Рабан. Той пристъпи напред, погледна към потрепващия от защитното поле на барона въздух и се огледа за суспенсорен стол, но не откри нито един.

— Ела по-близо, където ще мога да те виждам без затруднения — рече баронът.

Рабан пристъпи още една крачка, като си мислеше, че проклетият старик е махнал нарочно всички столове, за да принуди

посетителя да стои прав.

— Атреидите са мъртви — каза баронът. — До един. Ето защо те повиках тук, на Аракис. Тази планета отново е твоя.

Рабан примигна.

— Но аз си помислих, че се каните да издигнете Пайтър дьо Врие до...

— Пайтър също е мъртъв.

— Пайтър ли?

— Да, Пайтър.

Баронът включи отново защитата на вратата и я изолира за всякакво проникване на енергия.

— Той май ви омръзна накрая? — рече Рабан. Гласът му прозвуча безизразен и безжизнен сред изолираната стая.

— Ще ти кажа нещо и при това за пръв и последен път — избоботи баронът. — Ти намекваш, че съм премахнал Пайтър, така както човек заличава някаква точица. — Той щракна с дебелия си пръсти. — Просто ей така, а? Аз не съм толкова глупав, племеннико. И ще го приема като обида, ако някой път отново с дума или с действие допуснеш, че съм толкова глупав.

В злите очи на Рабан проблесна страх. Той знаеше почти със сигурност колко далече може да отиде баронът срещу членовете на семейството си. Рядко стигаше до смърт, освен ако с нея не трябваше да постигне нечувани печалби или предизвикателство. Но семейните наказания бяха мъчителни.

— Простете ми, господарю — замоли се Рабан. Той сведе очи както за да прикрие собствения си гняв, така и за да покаже раболепие.

— Не си прави шеги с мен, Рабан — рече баронът.

Като продължаваше да стои със сведен поглед, Рабан преглътна.

— Ще ти кажа нещо важно — продължи баронът. — Никога не премахвай даден човек безразсъдно. Прави го винаги в името на някаква първостепенна цел — и винаги знай добре своята цел.

У Рабан се обади гневът.

— Но вие премахнахте предателя Юи! Когато пристигнах снощи, видях да отнасят трупа му.

Рабан погледна чичо си, внезапно уплашен от звука на изречените думи.

Но баронът се усмихна.

— Най-много внимавам с опасните оръжия — рече той. — Д-р Юи беше предател. Той ми предаде дука. — В гласа на барона се долови прилив на сили. — Аз подтикнах към престъпление един лекар от медицинското училище „Сук“! Училището за просветени. Чуваши ли, момко? Ала това е много страшно оръжие, за да бъде оставено да се търкаля наоколо. Не го премахнах случайно.

— А императорът знае ли, че сте направили предател от един възпитаник на „Сук“?

„Виж ти какъв прозорлив въпрос“ — помисли си баронът. — „Дали пък не съм сбъркал в преценката си за този мой племенник?“

— Императорът все още не знае — отвърна баронът. — Но неговите сардукари сигурно ще му докладват. Преди това да стане обаче, ще се погрижа моят собствен доклад да се озове в ръцете му по каналите на „ЕМОП“*. Ще му обясня, че по някаква щастлива случайност съм открил лекар, който се е преструвал, че има заложена имперската повеля*. Лъжедоктор, разбираш ли? И тъй като всекиму е известно, че не може да се наруши имперската повеля на училището „Сук“, това обяснение ще бъде прието.

— Аха, разбирам — промърмори Рабан.

А баронът си помисли: „Всъщност надявам се, че наистина разбираш. Надявам се, че наистина разбираш колко жизненоважно е това нещо да се запази в тайна.“ — Внезапно баронът се запита: „Защо направих това? Защо започнах да се хваля пред този мой глупав племенник — племенника, когото трябва да използвам и да захвърля след това?“ — Баронът се разгневи на себе си. Почувствува се предаден.

— Това трябва да се запази в тайна — каза Рабан. — Разбирам.

Баронът въздъхна.

— Този път ще ти дам други указания за Аракис, племеннико. Когато преди управляваше тази планета, аз те държах със здрави юзди. Този път имам само едно изискване.

— Да, господарю?

— Доходи.

— Доходи ли?

— Имаш ли изобщо представа, Рабан, колко ни струваше да доведем тук такава бойна сила, която да смаже атреидите? Имаш ли и

най-слабо понятие какви са навлата на Сдружението за военните превози?

— Скъпо ли е?

— Скъпо е!

Баронът протегна тлъстата си ръка към Рабан.

— Дори да изстискаш от Аракис всеки грош, който планетата ще може да дава в продължение на шестдесет години, пак едва ще ни се изплатиш!

Рабан отвори уста и я затвори, без да проговори.

— Скъпо ли? — рече презрително баронът. — Монополът върху космическите превози на проклетото Сдружение би ни разорил, ако отдавна не бях предвидил тези разходи. Трябва да знаеш, Рабан, че ние опрахме пешкира за всичко. Ние дори заплатихме за превоза на сардукарите.

И не за първи път баронът се запита дали някога ще дойде ден, когато Сдружението ще може да бъде надхитрено. Хората му бяха много коварни — измъкваха полекичка парите, но по толкова, че клиентът да не възразява, докато не го стисаха в юмрука си и вече го принуждаваха да плаща, да плаща и пак да плаща.

Безбожните им цени засягаха най-вече военните превози. „Надбавки за военен риск“, обясняваха мазните агенти на Сдружението. И за всеки агент, когото човек успееше да пробута като „ухо“ в структурата на банката на Сдружението, те поставяха двама свои агенти в неговата система.

„Непоносимо!“

— Доходи значи! — обади се Рабан.

Баронът отпусна ръка и сви юмрук.

— Трябва здравата да ги притиснеш.

— И мога да си върша каквото си поискам, щом ги притискам здравата?

— Каквото си поискаш.

— Оръдията, които докарахте — заговори Рабан. — Ще мога ли да ги...

— Ще ги откарам оттук — прекъсна го баронът.

— Но вие...

— Подобни играчки няма да са ти необходими. Те бяха нововъведение със специално предназначение и вече са безполезни.

Имаме нужда от метала. Те са безпомощни срещу защитните полета, Рабан. Бяха просто голямата изненада. Предполагаше се, че войските на дука ще се оттеглят в скалните пещери на тази отвратителна планета. И нашият артилерийски огън направо ги зазида в тях.

— Но свободните не използват защитни полета.

— Ако желаш, можеш да запазиш няколко лазестрела.

— Да, господарю. И ще имам свобода на действие, нали?

— Ако ги притискаш здравата.

Рабан се усмихваше злорадо.

— Прекрасно разбирам, господарю.

— Нищо не разбираш — изръмжа баронът. — Но нека си изясним нещата от самото начало. Това, което наистина трябва да разбереш, е как да изпълняваш моите заповеди. Минавало ли ти е някога през ум, племеннико, че на тази планета живеят най-малко пет милиона души?

— Забравя ли господарят, че в миналото бях тук негов регент-сиридар? И нека господарят ми прости, но неговата преценка може да се окаже занижена. Трудно е да се преброи население, разпръснато из синкове* и панове*, както на тази планета. А ако се вземат под внимание и свободните...

— Свободните не заслужават внимание!

— Простете ми, господарю, но сардукарите мислят другояче.

Баронът се поколеба, втренчил поглед в племенника си.

— Да не би да знаеш нещо?

— Господарят се бе оттеглил в покоите си снощи, когато пристигнах. Аз... ъъ... си позволих да се свържа с някои от моите лейтенанти... ъъ... от миналото. Те са служили като водачи на сардукарите. Докладвах ми, че някаква банда на свободните нападнала из засада отряд сардукари, някъде на югоизток оттук, и го унищожила.

— Унищожила отряд сардукари ли?

— Да, господарю.

— Невъзможно!

Рабан сви рамене.

— Свободни да победят сардукари! — каза презрително баронът.

— Повтарям само онова, което ми докладвах — каза Рабан. — Говори се, че тази банда на свободните вече била заловила страшния

ментат на дука Туфир Хауът.

— Ааа!

Баронът кимна усмихнат.

— Вярвам на доклада — продължи Рабан. — Вие нямате представа какво досадно бреме са свободните.

— Може би, но твоите лейтенанти не са видели и свободни. Сигурно са били атреидски воители, обучавани от Хауът и преоблечени като свободни; това е единственият възможен отговор.

Рабан отново сви рамене.

— Да, само че според сардукарите те са били свободни. Сардукарите вече започнаха погром за изстребването на всички свободни.

— Добре.

— Но...

— Това ще ангажира вниманието на сардукарите. А ние скоро ще имаме Хауът. Знам това! Предчувствувам го. Ах, какъв славен ден! Сардукарите са се заловили с преследването на няколко безполезни пустинни банди, докато ние тук ще получим истинската плячка!

— Господарю... — Рабан се поколеба и се намръщи. — Винаги ме е преследвало чувството, че ние подценяваме свободните както по брой, така и по...

— Зарежи това, момко! Те са паплач. Нас ни интересуват многолюдните градчета, градовете и селата. А там живее доста народ, нали така?

— Точно така, господарю.

— Те ме тревожат, Рабан.

— Тревожат ли ви?

— О... деветдесет процента от тях не ми създават грижи. Но винаги ще се намерят някои малки династии* и други подобни, хора амбициозни, които могат да предприемат нещо опасно. Ако някой от тях успее да напусне Аракис с неприятния разказ за тукашните събития, аз ще бъда безкрайно недоволен. Можеш ли да си представиш колко недоволен ще бъда?

Рабан преглътна.

— Трябва да предприемеш незабавни мерки да вземеш заложници от всяка малка династия — продължи баронът. — Така за всеки, който не живее на Аракис, трябва да стане ясно, че това тук е

било чисто и просто война между две династии. И сардукарите изобщо не са участвували в нея, ясно ли е? На дука са били предложени обичайната пощада и изгнание, но преди да ги приеме, е загинал при нещастен случай. Той обаче се е канел да ги приеме. Ето това е историята. А всеки слух, че тук е имало някакви сардукари, трябва да бъде посрещнат с присмех.

— Щом такава е волята на императора — каза Рабан.

— Такава е волята на императора.

— Ами контрабандистите?

— Никой не вярва на контрабандистите, Рабан. Към тях се проявява търпимост, но не и доверие. Във всеки случай сред тези кръгове ще раздадеш подкупи... а ще вземеш и други мерки, които съм сигурен, че ще измислиш.

— Да, господарю.

— Значи две неща искам от Аракис, Рабан: приходи и безпощаден юмрук. На тази планета не бива да имаш никаква милост. Гледай на тези тъпаци като на такива, каквито са в действителност: злобно настроени към господарите си роби, които само изчакват възможността да се разбунтуват. Към тях не бива да проявяваш нито капчица жал или милост.

— Може ли човек да унищожи населението на цяла една планета? — попита Рабан.

— Да го унищожи ли? — Баронът рязко изви глава — жест, в който пролича изненада. — Кой е споменавал нещо за унищожение?

— Ами, помислих си, че се каните да доведете ново население и да...

— Казах да ги притиснеш здраво, племеннико, а не да ги унищожаваш. Не погубвай напразно населението, само го дръж в пълно покорство. Трябва да бъдеш мечка стръвница, момчето ми. — Той се усмихна — върху набръчканото от тлъстини лице се изписа детинско изражение. — Стръвницата никога не се спира. Никаква пощада. Никога не се спирай! Милостта е химера. Тя може да бъде победена от стомаха, който стене от глад, и от гърлото, което плаче от жажда. Трябва винаги да си гладен и жаден. — Баронът поглади огромните буци плът под суспенсорите си. — Като мен.

— Разбирам, господарю. — Рабан се огледа наляво и надясно.

— В такъв случай всичко ли е ясно, племеннико?

— С изключение на един въпрос, чичо: планетолога Кайнс.

— Ах, да, Кайнс.

— Той е служител на императора, господарю. Може да се движи, където пожелае. А е и много близък със свободните... нали е женен за свободна?

— До утре вечер Кайнс ще бъде мъртъв.

— Опасна работа е, чичо, да се убие имперски служител.

— А според теб как съм се издигнал толкова нависоко за толкова кратко време? — попита баронът. Гласът му бе мазен — в него напиреха неизказани прилагателни. — Освен това никога не бива да се боиш, че Кайнс ще напусне Аракис. Забравяш, че той се е пристрастил към подправката.

— Разбира се!

— Онези, които знаят истината, няма да предприемат нищо, с което да изложат на риск снабдяването си с мелиндж — продължи баронът. — Това на Кайнс, естествено, му е известно.

— Бях забравил — каза Рабан.

Те мълчаливо се вгледаха един в друг.

След малко баронът заговори:

— Между другото сред първостепенните ти грижи трябва да бъдат и моите лични доставки на мелиндж. Аз имам доста прилични собствени запаси, но този пагубен набег на войските на дука ни отне повечето от количествата, приготвени за пазара.

— Да, господарю — кимна Рабан.

Баронът се оживи.

— И така, утре сутринта събираш всички оцелели длъжностни лица и им заявяваш: „Нашият върховен падишах-император ме натовари да поема владението на тази планета и да сложа край на всички спорове.“

— Разбирам, господарю.

— Този път съм сигурен, че наистина разбираш. Утре ще обсъдим всичко по-подробно. А сега ме остави да си доспя.

Баронът изключи защитата на вратата и го изпрати с очи.

„Муден в главата“ — помисли си баронът. — „Пъргав в краката, муден в главата. Когато изпълни задачата си тук, всичко ще е оплискано с кръв. Тогава изпратя ли Фейд-Рота да отърве хората от теглото, те ще посрещнат радушно своя спасител. Многообичания

Фейд-Рота. Благородния Фейд-Рота, състрадателния, който им носи избавление от звяра. Фейд-Рота, който заслужава да бъде следван, за когото човек може да даде живота си. Момчето дотогава ще се научи да потиска, без да пролива кръв. Убеден съм, че той е владетелят, който ни трябва. Ще добие опит. А само какво прекрасно тяло има. Наистина чудесно момче.“

„На петнадесет години той вече бе усвоил изкуството да мълчи.“

Из „История на детството на Муад’Диб“ от принцеса Ирулан

Докато Пол боравеше с лостовете на топтера, той осъзна, че отделя впелите се вихри и че мисленето му, по-могъщо от това на ментат, прави съждения въз основата дори на най-незначителни данни. Той долавяше пясъчни фронтове, огромни вълни, преплитащи се пориви и отделни вихрушки. Вътре в кабината, осветявана само от зеленото сияние на скалите от командното табло, цареше безпорядък. Жълтеникавите пясъчни вихри отвън трудно се различаваха, но вътрешното му зрение започна да вижда през тази завеса.

„Трябва да намеря подходящата вихрушка“ — помисли си той.

От известно време усещаше, че яростта на стихията намалява, но въпреки това тя продължаваше да ги люлее. Изчака да се приближи друга вихрушка.

Тя започна като рязко надигнала се огромна вълна, която разтърси целия кораб. Пол не се поддаде на страха и направи вираж наляво.

Джесика наблюдаваше маневрата по висотомера във формата на кълбо.

— Пол! — изпищя тя.

Вихрушката ги подметна, завъртя и преобърна. Тя издигна нагоре топтера като кораб, понесен върху талазите на гейзер, и го изстреля навън от пясъчната пелена — крилата точица в сърцевината на пясъчните вихри, осветена от втората луна.

Пол погледна надолу и видя жълтеникавия стълб горещ вятър, изхвърлил ги нагоре, видя и стихващата буря, която отминаваше като пресъхнала река през пустинята — лунносребристая стихия, която се смаляваше все повече и повече там, някъде долу, докато те продължаваха да летят, носени от течението.

— Измъкнахме се от бурята — прошепна Джесика. Като оглеждаше внимателно нощното небе, Пол отдалечи самолета от

пясъчните облаци и започна да пикира.

— Изплъзнахме им се — рече Пол.

Джесика усети как сърцето ѝ силно заби. Помъчи се да запази спокойствие и погледна надолу към утихващата буря. Усетът за време ѝ подсказваше, че се бяха носили с развилнелите се природни стихии почти четири часа, но едно кътче в съзнанието ѝ изчисляваше продължителността на полета им на цял един живот.

„Беше като в молитвата“ — помисли си тя. — „Исправихме се с лице срещу бурята и тя не оказа никаква съпротива. Бурята мина през нас и около нас. Тя отмина, а ние останахме.“

— Не ми харесват крилете — чува се някакъв шум — заговори Пол. — Сигурно горе сме получили повреда.

Уловил с ръце лостовете, той усещаше дрезгавия шум на неизправните криле. Бяха се измъкнали от бурята, ала не и дотолкова, че да се разкрие пълната картина на видението от бъдещето. Все пак обаче се бяха отървали и тръпнейки. Пол почувствува, че се намира на прага на апокалипсиса.

Той потрепера.

Усещането беше магнетично и ужасяващо и той откри, че го измъчва въпросът, какво бе породило тези трескави мисли. Причината отчасти се криеше в обилното количество подправка в храната му на Аракис. Но си помисли, че това донякъде можеше да се дължи и на молитвата — сякаш думите ѝ съдържаха някаква своя вътрешна сила.

„Не бива да се страхувам...“

Причина и следствие: той бе жив въпреки злите сили и му се стори, че е застанал на ръба на прозрението, което не би могъл да постигне без вълшебството на молитвата.

В паметта му изплуваха думи от Оранжевата католическа библия*: „Какви сетива ни липсват, че не можем да виждаме и да чуваме друг един свят, който ни заобикаля?“

— Наоколо има само скали! — рече Джесика.

Пол съсредоточи вниманието си върху приземяването на топтера и разтърси глава, за да прогони мислите си. Погледна нататък, където бе посочила майка му, и видя извисяващите се очертания на скалите, които се чернееха отпред и надясно върху пясъка. Усети някакво въздушно течение около глезените си и валма прах из кабината. Някъде в корпуса имаше пробойна — още едно дело на бурята.

— Най-добре ще е да кацнеш на пясъка — обади се Джесика. — Крилете може и да откажат да се опънат изцяло при спиране.

Той кимна напред по посока на скалния хребет, затрупан от навят пясък и облян в лунна светлина, който се извисяваше над дюните.

— Ще се приземим близо до онези скали. Провери си предпазните ремъци!

Тя се подчини, като си мислеше: „Имаме вода и влагосъхраняващи костюми. Ако успеем да намерим храна, можем да преживеем дълго в пустинята. Нали тук живеят свободните. Каквото могат те, това можем и ние.“

— В мига, в който кацнем, ще побегнеш към онези скали — рече Пол. — Аз ще взема вързопа.

— Да побягна към... — Тя млъкна и кимна. — Червеите.

— Нашите приятели червеите — поправи я той. — Те ще погълнат топтера ни. На мястото, където сме кацнали, няма да остане и следа.

„Колко рационално е мисленето му!“ — каза си тя. Те се спущаха все по-надолу и по-надолу. Стори им се, че полетът им става стремителен — изникнаха размазани очертания на дюни и скали, които се издигаха като острови. Топтерът леко се наклони, докосна върха на една дюна, прелетя над някаква пясъчна падинка и докосна друга дюна.

„По този начин убива скоростта“ — рече си Джесика и си позволи да се възхити на умението му.

— Пристегни ремъците! — предупреди я Пол. Той натисна лоста за спиране, първоначално лекичко, а после все по-силно и по-силно. Усети как крилете загребаха въздух и как се размахаха все по-бързо и по-бързо. Вятърът виеше в бясно въртящите се перки.

Неочаквано, като само потрепна леко за предупреждение, лявото крило, повредено от бурята, се обърна нагоре, после навътре и се удари в обшивката на топтера. Като зави наляво, самолетът се плъзна по гребена на една дюна. Претърколи се странично и сред рукналия пясък заби нос в съседната дюна. Топтерът застана неподвижно, катурнат върху страната със счупеното крило — дясното крило сочеше към небето.

Пол рязко отметна предпазните си ремъци, отхвърли се нагоре, прескочи майка си и със сила отвори вратата. В кабината нахлу пясък,

който донесе сухия мирис на обгорен кремък. Той грабна вързопата от багажника и видя, че майка му се е освободила от ремъците. Тя се покатери по дясната предна седалка и оттам стъпи върху металната обшивка на корпуса. Като повлече вързопата за ремъците. Пол я последва.

— Бягай! — заповяда той.

Пол посочи нагоре към върха на дюната и отвъд нея, където се виждаше скален стълб, подкопан от пясъчните вихри.

Джесика скочи от топтера и се затича нагоре, като се катереше и подхлъзваше по стръмната дюна. Тя чуваше зад гърба си задъханото дишане на Пол. Излазиха по пясъчния хребет, който се виеше към скалите.

— Следвай билото на хребета — разпорежи Пол. — Така ще се движим по-бързо.

Те с мъка си проправяха път към скалите, краката им затъваха в пясъка.

Нов шум привлече вниманието им — нещо като приглушен шепот, съскане и стържене.

— Червей! — рече Пол. Шумът се усили.

— По-бързо! — изпъшка Пол.

Най-близката ивица чакъл, която се спускаше като бряг сред пясъците, се намираше вече на не повече от десетина метра пред тях, когато дочуха зад гърба си скърцане и грохот на метал.

Пол улови вързопата за ремъците и го прехвърли на дясното си рамо. Като бягаше, вързопът го удряше по хълбока. С другата си ръка сграбчи майка си. Те продължиха да се катерят с мъка към извисяващата се скала, нагоре, по една осеяна с камъни площадка и по някакъв криволичещ, издълбан от ветровете улей. Дишаха на пресекулки, с пресъхнали гърла.

— Не мога да бягам повече — задъхано рече Джесика.

Пол се спря, пхна я в една теснина между скалите, обърна се и огледа надолу пустинята. Успоредно на техния скален остров, само на километър разстояние, се плъзгаше огромен подвижен хълм — сгрените от лунната светлина дипли, пясъчни вълни и ями почти се изравниха с тях. Полегналите по пътя им дюни се набръчкаха. До мястото, където бяха оставили повредения си орнитоцер, за миг се появи издуптина.

Там, откъдето бе минал червеят, не остана и следа от самолета.

Подвижният хълм се отправи към откритата пустиня и пое обратно по собствената си диря.

— По-голям е от кораб на Сдружението — прошепна Пол. — Бяха ми казали, че навътре в пустинята червеите стават огромни, но не можех да си представя... точно колко са огромни.

— Нито пък аз — промълви Джесика. Червеят още веднъж свърна от скалите и вече бързешком, с лъкатушеща диря се понесе към хоризонта. Те стояха заслушани, докато шумът от движението му не се стопи сред тихия шепот на пясъка наоколо.

Пол си пое дълбоко въздух, вдигна очи към стръмната канара и изрече цитат от „Китаб-ал-ибар“^{*}:

— „Пътувай нощем, а денем почивай на дебела сянка.“ — Погледна майка си. — До разсъмване все още разполагаме с няколко часа. Ще можеш ли да вървиш?

— След мъничко.

Пол закричи към покритата с чакъл площадка, нарами вързопа и пристегна ремъците. Постоя така известно време с паракомпас^{*} в ръце.

— Когато можеш — рече той. Тя се отблъсна от скалата, усещайки как силата ѝ се възвръща.

— Накъде?

— Накъдето води билото на този хребет — посочи той.

— Навътре в пустинята — рече тя.

— Пустинята на свободните — прошепна Пол.

И млъкна, разтърсен от спомена за скалистите зъбери от видението от бъдещето, явило му се на Каладън. Тогава бе зърнал тази пустиня. Само че разположението на скалите бе съвсем различно — като оптически образ, изчезнал в съзнанието и стопил се в паметта му, който сега, проектиран върху истинската сцена на действието, не се получаваше идеално точен. Там той се задаваше от друг някакъв ъгъл, докато сега стоеше неподвижен.

„Във видението, което имах, Айдахо беше с нас“ — припомни си той. — „А сега Айдахо е мъртъв.“

— Виждаш ли път, по който да тръгнем? — попита Джесика, изтълкувала погрешно колебанието му.

— Не — отвърна Пол. — Но във всеки случай ще тръгнем.

Той намести по-здраво вързопя върху плещите си и пое нагоре по един улей, който пясъкът бе издълбал в скалата. Улея водеше към сгряно от луната високо скално плато със стъпаловидни хълмчета, което се простирате на юг.

Пол се отправи към близкия хълм и се изкатери с мъка по него. Джесика го последва.

Не след дълго тя отбеляза, че техният преход вече зависеше изцяло от даденостите и особеностите на пустинята, която ги заобикаляше — пясъчните насипи между скалите, които забавяха крачките им, издълбаните от пясъка чукари, които режиха ръцете: препятствията, които ги принуждаваха да вземат решение: да се изкатерят или да заобиколят? Теренът налагаше свой собствен ритъм. Разговаряха само при необходимост, и то с глас одрезгавял от усилията.

— Тук стъпвай внимателно — от пясъка канарата е станала хлъзгава.

— Внимавай да не си удариш главата в тази издатина!

— Не се изкачвай на този гребен — луната ни огрява в гръб и всяко наше движение може да се проследи.

Пол спря на едно закътано място и опря вързопя на тясна канара.

Джесика се облегна до него, благодарна за минутата отдиш. Тя чу как Пол всмукна от функционалната тръбичка на костюма си и сама отпи от преработената вода. На вкус бе възсолена и тя си припомни водите на Каладън — висок фонтан, който описваше дъга в небето, толкова изобилие от влага, че самата вода оставаше незабелязана... виждаха се само очертанията на струите, отражението или ромонът им, когато Джесика се поспираше наблизко.

„Да поспрем“ — мислеше си тя. — „Да си починем... истински да си починем.“

Хрумна ѝ, че милосърдие означава да спреш, та дори само за миг. Там, където спирането не беше възможно, там нямаше и милосърдие.

Пол се отблъсна от канарата, обърна се и се изкатери по една наклонена площадка. Джесика го последва с въздишка.

Спуснаха се надолу и се озоваха върху пясъчен насип, който заобикаляше огромна отвесна скала. Отново почувствуваха неравния ритъм при прекосяването на този разнороден терен.

Джесика долови, че нощта отстъпва пред властта на различните по големина късчета скала и пясък под нозете и ръцете им — заоблени каменни блокове или едър чакъл, ситно надробена скала или едрозърнест пясък, обикновен пясък или ситен пясък, прах или най-фини пращинки.

Прашинките задръстваха филтрите и се налагаше да ги продухват. По чакъла и едрия пясък, посипали скалната повърхност, непредпазливия можеше да се подхлъзне. Скалните късове режеха.

А нозете им затъваха във вездесъщите пясъчни ивици.

Пол се спря рязко на една скална издатина и улови майка си, която залитна към него.

Той сочеше наляво и като проследи с поглед ръката му, тя видя, че се бяха изправили на върха на един зъбер, а на около двеста метра под тях като вкаменен океан се простираше пустинята. Океанът се разстилаше пред тях с посребрени от луната талази — ъгловати сенки, които се стопяваха в малки вълни, а в далечината се извисяваха наново в сивкавите неясни очертания на друг хребет.

— Откритата пустиня — рече тя.

— Доста широк участък за прекосяване — допълни Пол с глас, приглушен от филтъра.

Джесика се огледа наляво, после надясно — надолу се виждате само пясък.

Пол се загледа пред себе си в движението на сенките на лунната светлина.

— Широк е три-четири километра — добави той.

— А червеи? — попита майка му.

— Сигурно има.

Тя се съсредоточи върху умората и болката в мускулите си, която притъпяваше сетивата ѝ.

— Ще спрем ли да похапнем? — попита Джесика.

Пол се освободи от ремъците на вързоп, приседна и облегна гръб о него. Джесика го хвана за рамото и се отпусна на скалата до него. Усети, че щом се настани, Пол се обърна и затършува из вързоп.

— Вземи — рече той.

Ръцете му, които при допира с нейните ѝ се сториха сухи, пъхнаха в дланта ѝ две енергийни капсули.

Тя ги глътна неохотно с малко вода от тръбичката на влагосъхраняващия си костюм.

— Изпий си всичката вода! — рече Пол. — Аксиома: „Най-подходящото място да съхраниш водата си е собственото ти тяло. Тя ще подхранва енергията ти. Ще бъдеш по-силен. Имай доверие в своя влагосъхраняващ костюм.“

Тя се подчини, пресуши джобните си резервоари и почувствува как силата ѝ се възвръща. После си помисли колко спокойно бе тук сега, тъй както бяха уморени, и си спомни, че някога бе чувала певица воин Гърни Халик да казва: „По-добре къшей сух хляб, изяден на спокойствие, отколкото замък, пълен с жертви и разпри.“

Джесика повтори тези думи на Пол.

— Такъв беше Гърни! — рече той.

Тя долови нотките в гласа му — все едно че Пол говореше за покойник, и си помисли: „И наистина горкичкият Гърни може и да е мъртъв. Атрейдските воители бяха или избити, или пленени, или се лутаха като тях, изгубени сред безводната пустош.“

— Гърни винаги имаше подходящ цитат — рече Пол — Дори и сега го чувам: „И аз ще пресуша реките и ще предам земята в ръцете на злодеите, и ще вдигна ръката на чужденците, за да превърна земята и всичко връз нея в пустиня!“

Джесика притвори очи, трогната едва ли не до сълзи от въодушевлението в гласа на сина си. След малко Пол попита:

— А ти как се... чувствуваш?

Тя разбра, че този въпрос се отнасяше до нейната бременност, и отвърна:

— Сестра ти ще се роди едва след много месеци. Все още се чувствувам... в добра форма.

И си помисли: „Колко делово разговарям със собствения си син!“ — а после, тъй като бин-джезъритските методи изискваха да се издирва обяснение на подобно необичайно поведение, тя потърси и откри източника на тази деловитост: „Аз се страхувам от сина си, боя се от неговата чудатост, боя се от това, което може да види в бъдещето ни, от това, което може би ще ми каже.“

Пол прихлупи качулката над очите си и се заслуша в тайнствените звуци на нощта. В гърдите му се бе стаило неговото собствено мълчание. Засърбя го носът. Той го потърка с пръсти, свали

филтъра и вниманието му бе привлечено от натрапчивия мирис на канела.

— Тук наоколо има находище на мелиндж — рече той.

Лек ветрец погали страните на Пол и надипли гънките на наметката му. Ала този вятър не предвещаваще буря — Пол вече можеше да долови разликата.

— Скоро ще съмне.

Джесика кимна.

— Трябва да има начин да се прекоси безопасно този открит пясъчен участък — каза Пол. — Щом свободните могат.

— А червеите?

— Ако поставим кречетало* от нашия несесер* някъде отзад сред скалите — заговори Пол, — това за известно време ще отвлече вниманието на червея.

Тя се загледа в обляната в лунна светлина ивица пясък, която ги разделяше от насрещния хребет.

— А дали това време ще стигне за четири километра?

— Може би. Ами ако шумът от стъпките ни, докато прекосяваме участъка, наподобява естествените звуци на пустинята, онези, които не привличат червеите...

Пол заоглежда открития участък, като ровеше из паметта си за онова, което бе видял в бъдещето, и размишляваше върху загадъчните намеци за кречетала и вестителни куки* в наръчника от несесера, оказал се във вързопа, приготвен за бягството им. Озадачи го, че при мисълта за червеите усеща само, че го пронизва ужас. Знаеше, сякаш това се спотайваше някъде в периферното му мислене, че червеите трябва да се уважават и че от тях не бива да се бои... освен... ако...

Той разтърси глава.

— В шума от стъпките ни не трябва да има ритъм — рече Джесика.

— Какво? О, да. Ако вървим с неравномерни стъпки... сигурно самият пясък вдига понякога шум при свличането си. Червеите не могат да проследяват всеки звук. Трябва обаче да сме напълно отпочинали, преди да опитаме.

Той погледна към отсрещната скална стена, отчитайки хода на времето по отвесните лунни сенки, които играеха по нея.

— До един час ще съмне.

— Къде ще прекараме деня? — попита тя.

Пол се обърна наляво и посочи.

— Ето там отзад, на север, при онези скали. Сигурно забелязваш, че са изсечени от ветровете и че това е наветрената им стена. А сигурно ще има и цепнатини, и при това дълбоки.

— Няма ли да е най-добре да тръгваме? — попита тя.

Той стана и ѝ помогна да се изправи на крака.

— Не си ли уморена за спускане? Преди да си устроим бивак, искам да се доближим колкото е възможно повече до дъното на басейна.

— Достатъчно си починах. — Тя му кимна да тръгва.

Той се поколеба, после вдигна вързопа, нарами го и тръгна по хребета.

„Ако имавме суспенсори“ — мислеше си Джесика, — „тогава спускането ни надолу щеше да е съвсем проста работа. Но може би и суспенсорите са нещо, което трябва да се избягва в откритата пустиня. Може би и те, както и защитните полета, привличат червеите.“

Стигнаха до низ от пясъчни насипи, които слизаха надолу, а отвъд тях се виждаше пролом, чиито ръбове, очертани от лунната светлина, водеха към открития участък.

Пол вървеше първи, като крачеше с предпазлива, но същевременно и бърза стъпка, защото бе очевидно, че луната скоро ще се скрие. Пътят им се виеше надолу, към един свят с все по-плътни и по-плътни сенки. Скалните очертания наоколо вече се извисяваха до звездите. При ръба на един сивкав пясъчен сипей, който пълзеше надолу в мрака, проломът се стесняваше едва до десетина метра.

— Ще можем ли да се спуснем? — прошепна Джесика.

— Струва ми се, че ще можем.

Той опипа повърхността с крак.

— Можем да се плъзнем надолу — рече той. — Аз ще се спусна пръв. Ти ще изчакаш, докато ме чуеш, че съм спрял.

— Внимателно — каза тя.

Той стъпи на сипея и се плъзна по меката му повърхност, докато стигна до една почти равна площадка от сбит пясък. Това място бе закътано сред скалите стени. Чу как зад гърба му се свлече пясък. Опита се да зърне в мрака горния ръб на склона и пясъчната лавина едва не го помете. Всичко утихна.

— Майко? — извика Пол. Отговор нямаше.

— Майко?

Той захвърли вързопа и се закатери нагоре по сипея — лазеше, ровеше в пясъка и загребваше с ръце от него като полудял.

— Майко! — изхриптя той. — Майко, къде си?

Връхлетя го нова пясъчна лавина, която го засипа до хълбок.

С усилие се изтръгна от прегръдките ѝ. „Била е повлечена от пясъчната лавина“ — помисли си той. — „И сега е затрупана. Трябва да запазя спокойствие и внимателно да обмисля нещата. Тя няма да се задуши веднага. Ще изпадне временно в бинду*, за да намали потребностите си от кислород. Тя знае, че аз ще копая и ще я намеря.“

С помощта на бин-джезъритските методи, на които го бе обучавала майка му, Пол усмири ожесточеното туптене на сърцето си и превърна съзнанието си в чиста плочка за писане, върху която можеха да се отразят изминалите няколко мига. Паметта му възпроизведе всяко отделно движение и всяка струйка от пясъчната лавина, и то с внушителност, която контрастираше с частиците от секундата, необходими в действителност за пълното възпроизвеждане на случилото се.

Не след дълго Пол отново се катереше нагоре по склона, опипвайки пътя си предпазливо, докато откри стената на пролома и някаква издатина в скалата. Започна да копае, като отхвърляше пясъка предпазливо, за да не предизвика нова лавина. Ръцете му напипаха парче плат. Той го проследи и намери лакът. Внимателно тръгна по него и откопа лицето ѝ.

— Чуваш ли ме? — попита той. Никакъв отговор.

Започна да копае още по-бързо и изрови раменете ѝ. Тялото ѝ бе отпуснато, но той долови бавните удари на сърцето.

„Изпаднала е в бинду!“ — рече си той.

Пол разрина пясъка до кръста ѝ, праметна ръцете ѝ върху раменете си и я задърпа надолу по сипея — отпървом бавно, после все по-бързо и по-бързо, усещайки как пясъкът горе поддава. Той я теглеше все по-ожесточено, задъхваше се от напрежението и отчаяно се стремеше да запази равновесие. Успя да стъпи върху покритото със сбит пясък най-ниско ниво на пролома, праметна я на рамо и залитайки, се втурна в лудешки бяг точно когато целият пясъчен насип се свлече с грохот, чието ехо бе подето и усилено от скалните стени.

Той спря в края на пролома, там, откъдето на тридесетина метра надолу пред погледа му се разстилаха строените като в редица дюни на пустинята. Нежно я положи на пясъка и промълви думата, която трябваше да я извади от това й състояние на бинду.

Джесика дойде на себе си бавно, като все по-дълбоко и по-дълбоко поемаше въздух.

— Знаех, че ще ме намериш — прошепна тя.

Той се обърна и погледна назад към пролома.

— Може би щеше да е по-благодарно, ако не те бях намерил.

— Пол!

— Изгубих вързоп — рече той. — Сега лежи затрупан най-малко под... сто тона пясък.

— С всичките неща?

— С резервната вода, влагосъхраняващата палатка, с най-важните неща. — Попипа джоба си. — У мен остана паракомпасът. — Затършува из платнения си пояс. — Нож и бинокъл. Можем хубавичко да огледаме мястото, където ще умрем.

В този миг слънцето изгря на хоризонта, някъде вляво, отвъд края на пролома. Лъчите му обагриха пясъка в откритата пустиня. Из скривалищата си сред скалите певците от птичия хор подеха своите песни.

Но Джесика виждаше само отчаянието, изписано по лицето на Пол. Тя придаде на гласа си презрителна нотка и рече:

— Така ли са те учили?

— Не разбираш ли? — попита той. — Всичко, което ни е нужно, за да оцелеем, остана под пясъка.

— Но нали намери мен — рече тя и сега гласът й бе гальовен и убедителен.

Пол приклезна.

Не след дълго той вдигна очи към пролома, към новообразувания сипей, като го оглеждаше внимателно и отбелязваше доколко рохкав е пясъкът.

— Ако успеем да обездвижим един малък участък от този сипей и горния пласт на изкопа, който ще направим в пясъка, може би ще успеем да се доберем до вързоп. Това би могло да стане с вода, но ние не разполагаме с достатъчно, защото... — Той замълча и продължи: — Пяна.

Джесика не помръдваше, за да не прекъсне бурния поток на мислите му.

Пол се вгледа в откритите дюни — търсеше не само с очи, а и с ноздри, откри посоката и после прикова погледа си върху тъмна ивица пясък точно под тях.

— Подправката! — рече той. — Тя има висока алкалност. А разполагаме и с паракомпас. Неговият енергиен пакет е киселинно-алкален.

Както бе седнала, Джесика се облегна назад. Пол не ѝ обърна внимание, скочи на крака и заслиза по сбитата от вятъра повърхност на сипея, който се спущаше от края на пролома към дъното на басейна.

Джесика го наблюдаваше как върви — походката му бе неравномерна — стъпка... пауза, стъпка-стъпка... плъзгане... пауза...

В походката му нямаше ритъм, който би могъл да уведоми някой червей злодей, че тук се движи нещо, което не принадлежи към обитателите на пустинята.

Пол стигна до находището на мелиндж, пхна една буца подправка в гънка на наметката си и се върна към пролома. Изсипа подправката върху пясъка пред Джесика, приклепна и с помощта на острието на ножа си започна да разглобява паракомпаса. Циферблатът се отдели. Пол развърза пояса си, нареди върху него частите на компаса и извади енергийния пакет. После извади механизма на компаса и от уреда остана само една празна изтърбушена кутийка.

— Ще ти трябва вода — обади се Джесика.

Пол взе функционалната тръбичка от врата си, напълни устата си с вода и я изпразни в кутийката.

„Ако опитът не успее, това е похабяване на вода“ — помисли си Джесика. — „Ала тогава няма да има вече никакво значение.“

Пол разтвори с ножа енергийния пакет и изсипа кристалите му във водата. Те започнаха полека-лека да отделят пяна и паднаха на дъното.

Погледът на Джесика улови някакво движение над главите им. Вдигна очи и видя ястреби, накацали по ръба на пролома. Бяха втренчили очи надолу, към откритата вода.

Велика майко! — помисли си тя. — Усещат водата дори от разстояние!

Пол бе поставил отново капака на паракомпаса, като бе махнал винта за затваряне, който откриваше малък отвор към течността. Като взе преправения уред в една ръка и малко от подправката в другата. Пол се заизкачва отново по сипея, като оглеждаше внимателно горния му слой. Без пояса, който го пристягаше, робата му леко се издуваше. Той се изкачи донякъде, като затъваше в ручеи от пясък и вдигаше облачета прах.

След малко се спря, напъха щипка от подправката в паракомпаса и разклати кутийката.

От отвора, оттам, където бе стоял винтът, започна да блика зелена пяна. Пол я насочи към повърхността на сипея, направи малък насип и започна да изгребва с нозе пясъка под струята, която същевременно обездвижваше издълбаното място с още пяна.

Джесика се придвижи към него и се провикна:

— Мога ли да ти помогна?

— Изкачи се при мен и копай — отвърна той. — Трябва да изкопаем около три метра. Потребни са внимание и точност. — Докато говореше, пяната престана да излиза от уреда.

— Бързо! — рече Пол. — Не се знае колко време пяната ще задържи пясъка.

Джесика се покатери до Пол, а той пхна още една щипка от подправката в отвора и разклати кутийката на паракомпаса. Пяната отново започна да излиза от отвора.

Щом Пол насочи струята на пяната, Джесика започна да копае с ръце, като изтикваше пясъка надолу по сипея.

— На каква дълбочина? — попита задъхано тя.

— Около три метра — отвърна той. — При това мога да определя мястото само приблизително. Може би ще се наложи да разширим изкопа. — Той отстъпи крачка встрани и затъна в рохкав пясък. — Трябва да копаеш под наклон. Не бива да копаеш право надолу.

Джесика се подчини.

Копаета бавно надолу, стигнаха дори до дъното на басейна, но въпреки това от вързопа нямаше и следа.

„Дали не съм сбъркал в изчисленията?“ — попита се мислено Пол. — „Аз съм онзи, който поначало се поддаде на паниката и допусна тази грешка. Дали това не е притъпило способностите ми?“

Той погледна към паракомпаса. От киселината бе останало по-малко от петдесетина грама.

Джесика се изправи в изкопа и прекара оцапана с пяна ръка по страните си. Очите ѝ срещнаха очите на Пол.

— Горният пласт — рече Пол. — Много внимателно. — Той добави в кутийката още една щипка от подправката и насочи струйката пяна близо до ръцете на Джесика, която започна да копае отвесно в най-горния скосен пласт на изкопа. На второто загребване ръцете ѝ напипаха нещо твърдо. Бавно откопа ремък с пластмасова катарамата.

— Не пипай повече — рече Пол почти шепнешком. — Пяната ни свърши.

Уловила с една ръка ремъка, Джесика вдигна очи към Пол.

Пол захвърли празния паракомпас към дъното на басейна и рече:

— Подай ми другата си ръка. Сега слушай внимателно. Ще те издърпам надолу по сипея. Не пускай ремъка. От върха едва ли ще се срути още пясък. Пластовете на насипа се слегнаха. Ще пазя само да не се затрупа главата ти. Ако изкопът се запълни, ще те откопая и ще измъкнем вързопа.

— Ясно — каза тя.

— Готова ли си?

— Готова съм. — Тя впи пръсти в ремъка. С рязко движение Пол я изтегли наполовина от изкопа, като държеше главата ѝ нагоре, тъй като обездвиженото с пяна място поддаде и пясъкът се свлече в ямата. След като пластовете поулегнаха. Джесика се оказа затрупана до кръста — лявата ѝ ръка до рамото остана под пясъка, а брадичката ѝ бе потърсила убежище в една от гънките на наметката на Пол. Рамото ѝ болеше от тежестта на пясъка.

— Не съм пуснала ремъка — каза тя. Пол бавно зарови ръка близо до тялото ѝ и напипа ремъка.

— А сега дружно двамата! — извика той. — Тегли равномерно! Не бива да скъсаме ремъка.

Докато теглеха вързопа нагоре, в изкопа се свлече още пясък. Щом ремъкът се показва на повърхността, Пол спря да дърпа и изрови майка си от пясъка. После започнаха заедно да теглят вързопа надолу по сипея, докато го издърпаха от изкопа.

Няколко минути по-късно те стояха на дъното на пролома с вързопа помежду си.

Пол погледна майка си. По лицето и робата ѝ имаше пяна. Там, където тя бе изсъхнала, по тялото ѝ бе полепнал пясък. Все едно че я бяха замеряли с топки от мокър зелен пясък.

— Цялата си изплескана — каза той.

— И ти не си по-красива гледка — отвърна тя.

Започнаха да се смеят, после станаха сериозни.

— Това не трябваше да се случва — рече Пол. — Проявих небрежност.

Тя сви рамене, усещайки как полепналият пясък се посипва от робата ѝ.

— Ще опъна палатката — рече той. — Най-добре свали тази роба и я изтърси. — Той взе вързоп и се отдалечи.

Джесика кимна, почувствувала се внезапно твърде уморена, за да отговори.

— В скалата има дупки от скоби — обади се Пол. — Преди нас някой е станувал тук.

„Защо не?“ — помисли си тя, докато чистеше робата си. Мястото бе удобно, разположено навътре сред канарите, с изглед към друг хребет, отдалечен на около четири километра, достатъчно високо, за да се избегнат червеите, но и достатъчно близко за отправна точка при пресичането на открития участък.

Тя се обърна и видя, че Пол е разпънал палатката, чиито опнати от скобите куполовидни сводове се сливаха със скалните стени на пролома. Пол мина покрай нея и вдигна бинокъла до очите си. Завъртя припряно копчето за регулиране на вътрешното налягане, нагласи на фокус маслените лещи, насочени към отсрещните скали, и в светлината на утринното слънце вдигна златиста прашна диря през открития участък.

Джесика наблюдаваше как той оглежда внимателно загадъчния пейзаж и как очите му разучават пясъчните реки и каньони.

— Ей там виждам някакво растение! — възкликна той.

Джесика намери резервния бинокъл във вързоп до палатката и застана до Пол.

— Ей там — рече той, като държеше бинокъла с една ръка, а с другата показваше.

Тя погледна към посоченото място.

— Сагуаро — каза Джесика. — Хиляво растение.

— Може би наблизно живеят хора — рече Пол.

— Биха могли да бъдат и останките на някоя ботаническа опитна станция — предупреди тя.

— Това място е твърде навътре на юг в пустинята — рече той. Свали бинокъла, потри с пръсти мястото под филтровата преграда, като почувствува колко пресъхнали и напукани са устните му и усети прашния вкус на жаждата в устата си. После добави: — Има вид на място, обитавано от свободни.

— Сигурни ли сме, че свободните ще ни посрещнат дружелюбно? — попита Джесика.

— Кайнс обеща, че те ще ни помогнат.

„Ала у хората от пустинята има отчаяние“ — помисли си тя. — „Самата аз днес почувствувах това. Хора, които са отчаяни, биха могли да ни убият заради нашата вода.“

Тя притвори очи и на фона на тази пустош в паметта ѝ изплува сцена от Каладън. Отдавна, още преди да се роди Пол, тя и дук Лито бяха предприели на Каладън ваканционно пътуване с орнитоптер. Бяха летели над южните джунгли, над гъсто обраслите, плющящи от вятъра тръстики и оризищата в делтите. А сред зеленината бяха съзрели проточилите се в нишки мравки — тълпи от хора, които носеха своите товари върху суспенсорни носилки. А сред ширналия се наблизно морски простор се белееха венчелистчетата на триъгълните платна на тримараните.

Всичко това бе изгубено.

Джесика отвори очи към замрялата пустиня и към надигащата се топлина на деня. Въздухът над открития участък бе вече започнал да потрепва от неуморимите зли духове на зноя. Отсрещните скали се виждаха размазани, сякаш гледани през евтино стъкло.

Свличащите се пясъци спуснаха за миг своята завеса върху открития край на пролома. Пясъкът изсвистя надолу, откъртен от полъха на утринния ветрец и от ястребите, които започнаха да отлитат от върха на канарата. Пясъчната лавина отмина, а Джесика продължаваше да чува свистенето на пясъка. То ставаше все по-натрапчиво — звук, който, чут веднъж, никога не се забравя.

— Червей! — прошепна Пол.

Червеят пристигна отдясно с небрежна царственост, която не можеше да бъде пренебрегната. Лъкатушеща могила от изкопан пясък

пресече дюните там, докъдето стигаше погледът. Могилата набъбна в предната си част, сетне се сгромоляса като огромна морска вълна. После отмина, поела наляво. Грохотът намаля и заглъхна.

— Виждал съм космически фрегати, които са по-малки — прошепна Пол.

Джесика кимна и продължи да се взира в пустинята. Там, откъдето бе минал червеят, бе останала обещаваща лъжливи надежди клисура. Тя се проточваше мъчително безкрайна отпреде им, зовяща отвъд дъговидната, успоредната на хоризонта дия.

— Като си отпочинем — заговори Джесика, — ще трябва да продължим с твоите уроци.

Пол сподави внезапния си изблик на гняв и каза:

— Майко, не смяташ ли, че бихме могли да минем и без...

— Днес ти се поддаде на паника — прекъсна го тя. — Ти познаваш своя мисловен процес и бинду-нерватура* вероятно по-добре, отколкото аз познавам своите, ала има още много, което трябва да научиш за своята телесна прана-мускулатура*. Човешкото тяло има понякога свои самостоятелни реакции, Пол, и аз мога да ти разкажа за тях. Ти трябва да се научиш да владееш всеки мускул, всяка фибра от своето тяло. Трябва да преговориш уроците за ръцете. Ще започнем с мускулите на пръстите, сухожилията на дланите и чувствителността на върховете на пръстите. — Тя се извърна. — А сега влез в палатката.

Той сви пръстите на лявата си ръка, като наблюдаваше как майка му влиза пълзешком през херметическия отвор на палатката и разбираше, че не ще може да я отклони от това решение... че ще трябва да се съгласи.

„Независимо какво ми е сторено, аз съм бил съпричастен“ — помисли си той.

Преговор на уроците за ръцете!

Той погледна ръката си. Колко незначителна изглеждаше тя, съпоставена с такива същества като този червей.

„Ние дойдохме от Каладън — планета рай за нашата раса. На Каладън не беше потребно да създаваме рай за тялото и рай за душата — та нали виждахме действителността, която ни заобикаляше. И цената, която платихме, бе цената, която хората винаги са плащали, за да получат рая в този живот — станяхме мекушави, загубихме своя живец, своята якост, сила и пъргавина.“

Из „Муад’Диб: Разговори“ от принцеса Ирулан

— Значи ти си славният Гърни Халик — рече мъжът.

Халик стоеше прав сред овалната пещера, която служеше за канцелария, и се взираше в седналия пред него зад едно метално писалище контрабандист. Мъжът бе облечен в широките роби на свободните, но очите му не бяха изцяло сини, което показваше, че менюто му включва и храни от други планети. Канцеларията бе копие на командната кабина на капитан от космическа фрегата — комуникационни съоръжения и видеоекрани заедно с табла за дистанционно насочване на оръжията и стрелбата опасваха тридесетградусовата дъга на стената, докато писалището бе направено като издатина в стената — естествено продължение на останалата част от извивката.

— Аз съм Стейбън Тюйк, синът на Есмър Тюйк — заговори контрабандистът.

— Тогава ти си човекът, комуто дължа благодарност за оказаната ни помощ — рече Халик.

— Оо, признателност значи — каза контрабандистът. — Сядай!

От стената близо до екраните изскочи като в самолет сгъваемо столче и Халик се отпусна върху него с въздишка, усещайки изтощението си. Сега успя да види собственото си отражение върху някаква черна повърхност встрани от контрабандиста и се намръщи при вида на следите от умора върху грапавото си лице. Белегът от мастилена лоза* по ръба на долната челюст се набърчи при тази гримаса.

Халик отвърна поглед от отражението си и го впери в Тюйк. Сега забеляза наследствените черти — гъстите, бухлати вежди на бащата и сякаш изсечените от камък скули и нос.

— Твоите хора ми казаха, че баща ти е мъртъв, убит от харконите — рече Халик.

— От харконите или от някой предател сред вашите хора — отвърна Тюйк.

Гняв надви част от умората на Халик. Той се изопна и каза:

— Можеш ли да назовеш предателя?

— Не сме сигурни.

— Туфир Хауът подозираше лейди Джесика.

— Ааа, бин-джезъритската вещица... може би. Но Хауът сега е пленник на харконите.

— Чух — Халик си пое дълбоко въздух. — Оказва се, че ни предстои да поубием още доста хора.

— Ние няма да предприемем нищо, с което да привлечем вниманието върху себе си — рече Тюйк.

Халик настръхна.

— Но...

— Ти и онези твои воители, които спасихме, можете да намерите убежище при нас — прекъсна го Тюйк. — Говориш за благодарност. Много добре, тогава отработете дълга си към нас. Винаги могат да ни влязат в работа добри воители. Но ще ви унищожим незабавно и без да ни мигне окото, ако предприемете и най-малкото открито действие срещу харконите.

— Но нали те убиха баща ти, човече!

— Възможно е. Но дори и така да е, ще ти кажа отговора на моя баща към онези, които действуват, без да мислят: „И камъкът е тежък, и пясъкът тежи, но гневът на глупака тежи два пъти повече.“

— Да не искаш да кажеш, че трябва да стоим със скръстени ръце, а? — попита презрително Халик.

— Не си ме чул да казвам такова нещо. Казах само, че ще защитавам нашия договор със Сдружението. Сдружението изисква от нас да играем благоразумно играта. Има и други начини да се унищожи един неприятел.

— Виж ти!

— Виж ти я! Ако си си наумил да дириш вещицата, заповядай! Но те предупреждавам, че може би много си закъснял... а и във всеки случай ние се съмняваме, че тя е именно човекът, който ти трябва.

— Хауът твърде рядко допускаше грешки.

— Той се остави да попадне в ръцете на харконите.

— Да не би според теб той да е предателят?

Тюйк сви рамене.

— Спорен въпрос. Според нас вещицата е мъртва. Поне така смятат харконите.

— Ти май знаеш много неща за харконите.

— Догадки и предположения... слухове и подозрения.

— Ние сме седемдесет и четирима — рече Халик. — Ако сериозно искате да се присъединим към вас, трябва да сте сигурни, че нашият дук е мъртъв.

— Видели са трупа му.

— А момчето, младият господар Пол, също ли е убит? — Халик се опита да преглътне, но откри, че някакви буца е затъкнала гърлото му.

— Според последните сведения, които получихме, той е загинал заедно с майка си при буря в пустинята. Вероятно дори и костите им никога няма да бъдат намерени.

— Значи тогава и вещицата е мъртва... всички са мъртви.

Тюйк кимна.

— А Рабан Звяра, поне така се говори, ще поеме още веднъж властта тук, на Дюн — рече той.

— Граф Рабан Ланкивилски ли?

— Да.

На Халик му бе потребно малко време, за да задуши изблика на гняв, който заплашваше да го завладее. Той заговори на пресекулки:

— Аз имам лични сметки с Рабан. Трябва да се разплатя с него за живота на мои близки... — Той потри белега на долната си челюст — ... и за това...

— Човек не залага всичко, за да уреди преждевременно някакви си сметки — рече Тюйк. Той се навъси и се загледа как потръпват мускулите по долната челюст на Халик и как внезапно се присвиха очите под оределите му клепки.

— Добре... добре — Халик пое дълбоко въздух.

— Ти и твоите воители можете да отработите цената на превоза от Аракис до някоя друга планета, като постъпите на служба при нас. Има много места, които...

— Аз освобождавам моите войници от всякакви задължения към мен — те могат сами да направят своя избор. Но щом Рабан е тук — аз оставам.

— С това войнствено настроение не съм сигурен дали ние ще поискаме да останеш.

Халик изгледа остро контрабандиста.

— Ти се съмняваш в моята дума?

— Неее...

— Вие ме спасихте от харконите. По същата причина бях предан и на дук Лито. Ще остана на Аракис — при вас... или при свободните.

— Дали една мисъл е изказана с думи или не, тя е нещо реално и притежава сила — рече Тюйк. — Но може да ти се види, че при свободните нишката между живота и смъртта е твърде тънка и къса.

Халик затвори за миг очи, като усети, че го надвива умората.

— „Къде е онзи бог, що ни водеше из пустошта и бездните?“ — промълви той.

— Напредвай бавно и денят на твоето отмъщение ще настъпи — каза Тюйк. — Бързането е измислено от дявола. Овладей мъката си — ние знаем как да я разпръснем — от три неща се отпуска сърцето: водата, зелената трева и женската красота.

Халик отвори очи.

— Аз бих предпочел кръвта на Рабан Харконен да се плиска в нозете ми. — Той се втрени в Тюйк. — И според теб този ден ще дойде, така ли?

— Твърде малко ме засяга как ще посрещнеш утрешния ден, Гърни Халик. Мога само да ти помогна да посрещнеш днешния.

— В такъв случай ще приема тази помощ и ще остана до идването на деня, в който ще ми кажеш да отмъстя за баща ти и за всички останали, които...

— Чуй ме, боецо — прекъсна го Тюйк. Той се приведе напред, главата му хлътна между раменете, а очите му се взряха напрегнато. Лицето на контрабандиста внезапно заприлича на потъмнял от времето камък. — Водата на моя баща — това е нещо, за което аз сам, със собствения си меч, ще се разплатя.

Халик отвърна на погледа на Тюйк. В този миг контрабандистът му напомняше за дук Лито — сърцат предводител, уверен в собственото си становище и в собствения си път. Приличаше на дука... отпреди идването на Аракис.

— Искаш ли да имаш меча ми до своя? — попита Халик.

Тюйк се облегна назад, отпусна се и заразглежда мълчаливо Халик.

— Наистина ли ме смяташ за боец? — упорствуваше Халик.

— Ти си единственият от лейтенантите на дука, който се спаси — отвърна Тюйк. — Вашият противник бе непобедим, но въпреки това вие се вчепкахте в него... Победихте го така, както ние побеждаваме Аракис.

— Е, и?

— Нас едва ни търпят тук, Гърни Халик! — рече Тюйк. — Аракис е наш враг.

— Да побеждаваме враговете си един по един, така ли?

— Точно така.

— Такива ли са разбиранията и на свободните?

— Може би.

— Каза, че може би животът при свободните ще ми се стори много тежък. Те живеят в пустинята, на открито, заради това ли?

— Кой може да каже къде живеят свободните? За нас Централното плато е ничия земя. Но ми се иска да поговорим повече за...

— Научих, че корабите на Сдружението, които превозват мелиндж, рядко прелитат навътре в пустинята — прекъсна го Халик. — Но се носят слухове, че ако човек знае накъде точно да гледа, тук-там може да зърне островчета зеленина.

— Слухове! — рече презрително Тюйк. — Да не ти се прииска сега да избираш между мен и свободните? Ние имаме режим за безопасност, разполагаме със собствен заслон, изсечен в скалите, и със собствени тайни басейни. Ние водим живот на цивилизовани хора. Свободните са няколко парцаливи шайки, които използваме като търсачи на мелиндж.

— Но те могат да убиват харкони!

— А искаш ли да узнаеш резултата от това? Ето, дори сега ги преследват като животни — с лазестрели, защото не разполагат със

защитни пояси. Подложени са на изстребление. Защо ли? Ами защото са убивали харкони.

— А дали наистина са убивали харкони?

— Какво имат предвид?

— Не си ли чувал, че може да е имало сардукари с харконите?

— И това са слухове.

— Ами погромът? Това не е в стила на харконите. Един погром е разорителен.

— Вярвам само на видяното от собствените ми очи — рече Тюйк. — Избирай, боецо. Аз или свободните. Ще ти обещаю убежище и възможност да източииш кръвта, за която и двамата копнеем. Бъди убеден в това. Свободните ще ти предложат единствено живота на преследвания от теб.

Халик се колебаеше, долавяйки мъдрост и благоразположение в думите на Тюйк, но въпреки това го безпокоеше нещо, което не можеше да обясни.

— Довери се на собствените си способности — рече Тюйк. — Чии бяха решенията, които преведоха войската ти през битката? Твои. Решавай!

— Така да бъде — каза Халик. — Дукът и неговият син наистина ли са мъртви?

— Така смятат харконите. А когато се отнася до такива въпроси, аз съм склонен да вярвам на харконите. — Мрачна усмивка се плъзна по устните на Тюйк. — Това обаче е единственото нещо, за което им вярвам.

— Така да бъде тогава — повтори Халик. Той направи традиционния жест — протегна напред дясната си ръка с длан, обърната нагоре, и прилепен отгоре ѝ свит палец. — Обричам ти мечата си.

— Приемам.

— Искаш ли да склоня и войниците си?

— Наистина ли ще ги оставиш да решават сами?

— Те ме следваха досега, но повечето от тях са родени на Каладън. Аракис не оправда очакванията им. Тук те загубиха всичко освен живота си. Предпочитам сега сами да решат.

— Сега не е време за огъване — рече Тюйк. — Нали са те следвали дотук?

— Имаш нужда от тях, така ли?

— Винаги могат да ни бъдат от полза опитни бойци... А в тези времена — повече отвсякога.

— Ти прие моя меч. Искаш ли да ги склоня да останат?

— Мисля, че те ще те последват, Гърни Халик. Можем само да се надяваме.

— Наистина. В такъв случай мога ли да реша сам как да постъпя?

— Можеш.

Халик се надигна от сгъваемото столче и почувствува колко много му отне от и без туй изчерпаните сили това незначително усилие.

— На първо време ще се погрижа за настаняването и доброто им физическо състояние — каза той.

— Обърни се към моя интендант — рече Тюйк. — Нарича се Дриск. Предай му, че съм наредил да получите всичко, от което имате нужда. Аз лично ще се присъединя към вас малко по-късно. Преди това ще трябва да се погрижа за няколко кораба с мелиндж.

— Сполуката не забравя никого — рече Халик.

— Наистина никого — повтори Тюйк. — Несполуката е рядко явление в нашата работа.

Халик кимна, дочу леко шумолене и усети как въздухът се раздвижи, когато зад гърба му се отвори херметическа врата. Той се обърна, мушна се през нея и излезе от канцеларията.

Озова се в сборната зала, през която го бяха превели с войниците му адютантите на Тюйк. Това бе продълговато, сравнително тясно помещение, с изсечени в самата скала гладки стени, които издаваха, че за оформянето им са били използвани горелки с лъчеви резци. Таванът бе достатъчно висок, за да продължи естествената подпорна извивка на скалата и за да позволява разместването на вътрешните въздушни пластове. Стойки за оръжие и шкафове опасваха стените.

Халик отбеляза с нотка на гордост, че онези от войниците му, които все още имаха сили да стоят на краката си, стояха прави — за тях не съществуваше отдых поради умора или разгром. Сред тях сновяха лекарите на контрабандистите и обслужваха болните. В дъното вляво бяха събрани няколко тежко ранени на носилки — всеки от тях имаше атрейд за придружител.

Така бяха обучавани атреидите: „За своето милеем!“ — Халик си помисли, че този девиз се бе загнездил в тях като сърцевина от тукашна скала.

Единият от подпоручиците пристъпи напред, като извади деветструнния балисет* на Халик от калъфа му.

Мъжът отдаде рязко чест и каза:

— Сър, според лекарите за Матай вече няма никаква надежда. Тук няма банки с кости и органи за присаждане. Разполагат само с възможностите на полева болница. Според тях Матай няма да го бъде, а той има една молба към вас.

— Каква молба?

Подпоручикът протегна балисета напред.

— Матай моли за една песен, с които да посрещне по-леко смъртта, сър. Казва, че вие знаете тази песен... доста често ви е молил да му я свирите. — Подпоручикът преглътна. — Казва се „Моята любима“, сър. Ако не...

— Знам я! — Халик пое балисета и издърпа перцето, затъкнато в струните близо до горната част на грифа. Той изтръгна тих акорд от инструмента и откри, че някой вече го беше настроил. В очите му пареше, ала той пропъди чувствата — запристъпя напред, като свиреше мелодията и се мъчеше насила да се усмихне.

Неколцина от войниците и лекар контрабандист се бяха навели над една от носилките. Някой от мъжете запя тихо още щом Халик се приближи, улавяйки такта с лекотата на човек, дълго общувал с тази песен.

*Моята любима стои на прозореца.
Изкривени бръчки по квадратното стъкло.
С вдигнати ръце нагоре... отпуснати... скръстени...
На фона на залеза, червен и надиплен.
Елате при мен...
Елате при мен, топли ръце на моята мила.
За мен...
За мен са топлите ръце на моята мила...*

Певецът млъкна, протегна бинтованата си ръка и затвори клепачите на човека в носилката.

Халик изтръгна последен тих акорд от балисета и си помисли:
„Вече сме седемдесет и трима!“

„За много хора е трудно да разберат порядките в женското отделение на кралското семейство, но аз ще се опитам да ви помогна да надзърнете в него. Мисля, че баща ми имаше един-единствен истински приятел. Това бе граф Хейзимир Фенринг — генетичният евнух, един от най-страшните воители в империята. Един ден графът — подвижно и грозновато човече — доведе на баща ми нова робиня наложница и аз бях изпратена от майка си да разузная какво става. Всички ние шпионирахме нашия баща, като мярка за самосъхранение. Според споразумението между «Бин Джезърит» и Сдружението никога от робините наложници, въпреки желанието на баща ми, не можеше да му роди кралски наследник, но интригите не спираха и бяха направо досадни със своето еднообразие. Майка ми, сестрите ми и аз бяхме станали много вещи в избягването на коварните оръдия на смъртта. Може би това, което ще кажа, ще прозвучи ужасно. Защото аз съвсем не съм сигурна, че баща ми няма участие във всичките тези покушения. Кралското семейство не е като другите. И ето че сега той имаше нова робиня наложница — червенокоса като баща ми, гъвкава и грациозна. Мускулите ѝ бяха като на танцьорка и обучението ѝ явно бе включвало изкуството да съблазнява. Баща ми дълго я разглежда, така както бе застанала необлечена пред него. Накрая той каза: «Прекалено красива е. Ще я запазим за подарък.» Нямате представа какво смайване предизвика в женското отделение тази му сдържаност. Коварството и самообладанието бяха в края на краищата най-ужасните заплахи за всички нас.“

Из „В моя бащин замък“ от принцеса Ирулан

Късно следобед Пол стоеше отвън пред палатката. Дълбокият пролом, в който бе разположен бивакът им, тънеше в плътна сянка. Той се загледа отвъд открития участък към далечния хребет, като се питаше дали вече трябва да събуди майка си, която още спеше в палатката.

Пред убежището им се дигнаха гънките на дюните. Далеч от залязващото слънце те бързо хвърляха сенки, толкова черни, че приличаха на мигове от нощта.

„И това еднообразие на пейзажа!“

Разумът му потърси нещо, което да се извисява сред този пейзаж. Но нито сред размътения от жегата въздух, нито на хоризонта се мяркаше нещо с по-внушителен ръст — ни цвят, ни леко залюляла се клонка, която да покаже повея на ветреца... само дюни и онзи там далечен хребет под ослепителното сребристосиньо небе.

„А какво ли, ако там отсреща няма никаква изоставени опитна станция?“ — запита се той. — Какво ли, ако няма и свободни, и растенията, които се виждат, са там само по една случайност?

Вътре в палатката Джесика се събуди, обърна се по гръб и погледна през прозрачната стена към Пол. Той стоеше гърбом и нещо в неговата стойка ѝ напомни за баща му. Усети как в гърдите ѝ се надига мъка и се извърна настрани.

След малко прегледа закопчалките на влагосъхраняващия си костюм, освежи се с вода от джобните резервоари на палатката и се измъкна навън, за да се протегне и да прогони съня от мускулите си.

Пол заговори, без да се обръща:

— Установих, че тукашната тишина ми доставя огромно удоволствие.

„Как се приспособява съзнанието към обкръжаващата го среда“ — помисли си тя. И си припомни една бин-джезъритска аксиома: — „При бедствие съзнанието може да тръгне към една от двете крайности — към положителната или към отрицателната — в едната посока или в другата. Разглеждайте го като спектър, чиито крайни точки са безсъзнанието в отрицателния край и свръхнапрегнатото съзнание в положителния край. Посоката, която съзнанието ще поеме при бедствие, зависи до голяма степен от обучението.“

— Тук може да се живее приятно — рече Пол. Тя се опита да види пустинята с неговите очи, като се стараше да обхване всички сурови дадености, приемани на тази планета за нещо обикновено, и като се питаше какви ли възможни пътища бе съзрял в бъдещето Пол. „Човек би могъл да живее тук и сам“ — помисли си тя. — „без да се страхува, че някой го дебне зад гърба, без да се бои от преследвача си.“

Тя пристъпи към Пол, вдигна бинокъла си, нагласи маслените лещи и заразглежда отвъдния хребет. „Да, сагуаро и други някакви покрити с иглички растения... и постеля от някаква опоскана тревица, която в сенките на залеза изглеждаше жълто-зелена.“

— Ще прибера палатката — каза Пол.

Джесика кимна, отправи се към отворието на пролома, откъдето се откриваше по-широка гледка към пустинята, и обърна бинокъла наляво. Солни залежи с ръждивокафеникави ръбове се белееха насреща — бялнало се поле, и то не другаде, а там, където белотата означава смърт. Залежите обаче говореха друго: вода. Някога водата е заливала тази грейнала белота. Тя свали бинокъла, оправи наметката си и се вслуша за миг в шума от движенията на Пол.

Слънцето се снижи още повече. Върху солните залежи се стелеха сенки. Ивици от причудливи цветове се разпиляха по хоризонта на захождащото слънце. Багрите струяха през една просека в мрака и оцветяваха пясъка. Плъзнаха черни като въглени сенки и гъстият мрак на нощта погълна пустинята.

Звезди!

Тя вдигна поглед към тях, долавяйки движенията на Пол, който застана до нея. Пустинната нощ се устремяваше нагоре и пораждаше чувството, че може да се литне към звездите. Зноят на деня понамаля. Ветрец погали лицето ѝ.

— Първата луна скоро ще изгрее — обади се Пол. — Вързопът е готов. Забих и кречеталото.

„В това проклето място можем спокойно да изчезнем завинаги“ — помисли си тя. — „И никой няма дори да узнае.“

Нощният вятър разпиляваше пясъчни струйки, които стържеха по лицето ѝ, носейки дъх на канела: цял букет от аромати в нощта.

— Помириши само — рече Пол.

— Долавям аромата дори през филтъра — каза тя. — Разкош. Но можем ли да си купим с него вода? — Тя посочи отсрещната страна на басейна. — Отсреща не се виждат никакви изкуствени светлини.

— Свободните сигурно се крият в някой заслон отвъд онези скали — каза той.

Отдясно на хоризонта затрептя сребристо сияние — първата луна. Тя се появи пред погледите им — очертанията на човешки юмрук

се различаваха ясно по повърхността ѝ. Джесика заразглежда огрятата от светлината ѝ сребърнобяла ивица пясък.

— Забих кречеталото в най-отдалечената част на пролома — рече Пол. — Щом запала свещичката му, то ще ни осигури тридесет минути.

— Тридесет минути ли?

— Преди да започне да примамва някой... червей.

— О, аз съм готова за тръгване.

Той се стопи в мрака и тя го чу, че се връща назад към пролома.

„Нощта е тунел“ — помисли си тя, — „дупка в утрешния ден... ако изобщо ни е съдено да имаме утрешен ден.“ — Тя тръсна глава. — „Защо трябва да съм толкова черногледа? Учили са ме и на по-добри неща.“

Пол се върна, взе вързоп и поведе напред към първата ширнала се дюна, където спря и се заслуша, докато майка му идваше зад него. Той чу тихите ѝ стъпки и лекото шумолене на отделните песъчинки — собствения правилник на пустинята, който сричаше своята мярка за безопасност.

— Стъпките ни трябва да са неравномерни — рече Пол и извика в съзнанието си спомена за мъже, които крачат по пясъка, както спомена от бъдещето, така и истинския спомен.

— Погледни ме как вървя аз — рече той. — Така вървят свободните по пясъка.

Той се покачи върху наветрената страна на дюната и тръгна по извивката ѝ с провлачена стъпка.

Джесика наблюдаваше първите му десет стъпки и тръгна след него, като му подражаваше. Тя прозря смисъла на тази походка: стъпките им трябваше да наподобяват естественото движение на пясъците... и на вятъра. Ала мускулите се противяха на тази неестествена, неравномерна походка: стъпка... плъзгане... плъзгане... стъпка... стъпка... пауза... плъзгане... стъпка...

Времето се повлече покрай тях. Сякаш не напредваха нито крачка към скалистия хребет насреща. А канарите зад гърба им се извисяваха все така високо.

Трак! Трак! Трак! Трак!

Тракането идваше отзад, откъм скалите.

— Кречеталото! — прошепна Пол.

Тракането продължаваше и им беше трудно да не вървят в такт с него.

Трак! Трак! Трак! Трак!

Те крачеха сред огрения от луната басейн, огласян от това глухо потракване. Ту се изкачваха, ту слизаха по разстлалите се дюни: стъпка... плъзгане... пауза... стъпка. По ивица дребен чакъл, чиито търкалящи се камъчета подвеждаха нозете... плъзгане... пауза... пауза... стъпка.

А през цялото време слухът се напрягаше да долови онова особено свистене.

В началото, когато наистина се появи, свистенето бе толкова тихо, че бе заглушено от провлачените им стъпки. То обаче ставаше все по-силно и... и по-силно... и идваше откъм запад.

— Трак... трак... трак... трак... трак... — гърмеше кречеталото.

Свистенето прониза мрака зад гърба им. Без да спират, извърнаха глави и видяха могилата на приближаващия червей.

— Не се спирай! — прошепна Пол. — Не гледай назад!

Откъм сенките на скалите, които бяха напуснали, прогърмя дрезгав яростен рев. Беше смазващ като грохот на лавина.

— Не се спирай! — повтори Пол.

Той видя, че бяха стигнали до една неутрална точка, от която и двата скални хребета — и този пред тях, и този зад тях изглеждаха еднакво отдалечени.

Неистовият грохот зад гърба им огласяше нощта.

Те продължиха да вървят нататък, все по-нататък и по-нататък... Мускулите стигнаха до предела на механичната болка, който, изглежда, можеше да се изопва до безкрай, ала Пол забеляза, че приканващият хребет пред тях бе станал по-висок.

Джесика крачеше, неспособна да се съсредоточи, и съзнаваше, че единствено силата на волята я заставя да върви.

Пресъхналата уста ѝ причиняваше болка, но шумът зад гърба им отнемаше всякаква надежда да поспре за глътка от джобните резервоари на влагосъхраняващия костюм.

— Трак... трак...

Неистовият грохот, който отново се разнесе откъм далечните канари, заглуши кречеталото.

Тишина.

— По-бързо! — прошепна Пол.

Тя кимна, макар и да знаеше, че той няма да види жеста, кимна от необходимостта това действие да докаже на нея самата, че е необходимо да изисква още от мускулите, които вече бяха стигнали до предела на възможностите си — неестественото движение...

Хребетът на спасението пред тях се извисяваше към звездите, но Пол видя една равна пясъчна площадка, която се простираше в основата му. Той стъпи отгоре ѝ, олюля се от изтощение и възстанови равновесието си, като машинално се подпря с крак.

Кънтящ гръм разтърси пясъците наоколо.

Пол залитна две крачки настрани.

— Дум! Дум!

— Гърмящи пясъци*! — промълви Джесика. Пол възвърна равновесието си. С един поглед обхвана пясъците наоколо и канарата, която бе сигурно на около двеста метра от тях.

Откъм гърба им той долови свистене — като вятър, като пресъхнал бързей.

— Бягай! — изпищя Джесика. — Бягай, Пол!

Те побягнаха.

Под нозете им гърмяха пясъците. После излязоха от тях и стъпиха върху чакъл. За известно време бягането донесе облекчение на мускулите, които боляха от необичайния неравномерен вървеж. Ето това действие сега можеше да се разбере. В него имаше ритъм. Краката им обаче затъваха в пясъка и чакъла. А оглушителното свистене от приближаването на червея тътнеше наоколо.

Джесика се строполи на колене. Мислете единствено за умората, за грохота и за ужаса.

Пол я изправи на крака.

Уловили се за ръце, те отново побягнаха.

Отпред в пясъка изникна тънък процеп. Отминаха го и видяха друг.

Съзнанието на Джесика успяваше да отбележи процепите едва като ги отминаваха.

Последва нов процеп — издълбана от ветровете повърхност, започнала от пукнатина в скалата.

Още един.

Скала!

Тя почувствува с нозете си сътресението от допира с неоказващата съпротива повърхност и твърдата настилка ѝ вля нова сила.

Една дълбока пукнатина в скалата хвърляше отвесна сянка върху зъбера отсреща. Те дотичаха до нея и се навряха в тесния процеп.

Грохотът от прекосяването на червея секна зад гърба им.

Джесика и Пол се обърнаха и впериха очи в пустинята.

Там, където започваха дюните, може би на петдесетина метра от пясъка в подножието на една канара, от пустинята се надигна сребристосива издуптина, от която заизскачаха потоци пясък и облаци прах и посипаха всичко наоколо. Издуптината набъбна още повече и се превърна в исполинска, търсеща паст. Това бе кръгла черна яма с ръбове, които проблясваха на лунната светлина.

Устата се изви към тясната пролука, където Пол и Джесика се бяха скрили. В ноздрите ги удари мирис на канела. Лунната светлина проблясваше по кристалните зъби.

Огромната паст зашари нагоре-надолу.

Пол затаи дъх.

Джесика се сви, втренчила поглед в нея.

Беше ѝ необходимо да се напегне и съсредоточи цялото си бинджезъритско обучение, за да потисне вековните ужаси, да надвие първобитния страх, който заплашваше да завладее разума ѝ.

Пол почувствува у себе си някаква лекота. Преди миг-два бе преминал бариерата на времето и бе навлязъл в по-неизвестна територия. Усещаше мрака пред себе си, но вътрешното му око не съзираше нищо. Струваше му се, че бе направил стъпка, която го бе запратила в някакъв кладенец... или в браздата между две вълни, откъдето бъдещето не можеше да се види. Пейзажът бе претърпял дълбоки промени.

Вместо това усещане за време и мрак да го изплаши, то го застави да напегне и останалите си сетива. Той откри, че запаметява всяка подробност от вида на това чудовище, което се надигна от пясъка, за да го търси. Устата му бе някъде около осемдесет метра в диаметър... кристални зъби, извити като остриета на кристални ножове*, проблясваха по ръба ѝ и този дъх на канела, тънкия мирис на алдехиди... киселини...

Като докосваше зъберите над главите им, червеят затули лунната светлина. В тясното скривалище се посипа дъжд от камъчета и пясък.

Пол избута майка си още по-навътре.

Канела.

Ароматът ѝ изпълни въздуха наоколо.

„Какво общо има червеят с подправката мелиндж?“ — запита се той. И си припомни как Лайът-Кайнс бе смънкал нещо за някаква връзка между червея и подправката.

— Брууум!

Прозвуча като гръм, който идваше отдалеч, някъде отдалечно.

И отново:

— Брууум!

Червеят се оттегли пак на пясъка и полегна за миг — кристалните му зъби хвърляха отблясъци.

— Трак! Трак! Трак! Трак! Трак!

„Още едно кречетало!“ — помисли си Пол.

Звукът отново идеше отдалечно.

По тялото на червея премина тръпка. Той се оттегли още по-навътре в пясъка. Само горната извивка на хълма остана като половинка от отворието на камбана, дирята на прохода се извисяват над дюните.

Пясъкът захрущя.

Чудовището се зарови по-дълбоко, като отстъпваше назад и завиваше. Превърна се в хълмче изкопан пясък, което криволичеше през една седловина в дюните.

Пол излезе от пукнатината и видя как пясъчната вълна се оттегля през откритата пустиня по посока на повика на новото кречетало.

Джесика го последва и се заслуша.

— Трак... трак... трак... трак... трак...

Не след дълго тракането спря.

Пол напипа функционалната тръбичка на костюма си и отпи от преработената вода.

Джесика съсредоточи вниманието си върху това му действие, ала умът ѝ сякаш бе блокирал от изтощение и от въздействието на уплахата.

— Наистина ли се махна? — попита тя шепнешком.

— Някой го повика — отвърна Пол. — Свободните.

Тя почувствува, че се съвзема.

— Беше толкова грамаден!

— Но не и колкото онзи, дето глътна орнитоптера ни.

— Сигурен ли си, че го повикаха свободните?

— Използуваха кречетало.

— Откъде-накъде са искали да ни помогнат?

— Може би не са искали да ни помогнат. Може би просто повикаха червея.

— Но защо?

Отговорът се спотайваше в едно далечно кътче на съзнанието му, но отказваше да излезе оттам. Мяркаше му се, че това има нещо общо със сгъваемите скоби със зъбци в техния вързоп — „вестителните куки“.

— Защо им е притрябвало да викат червея? — попита Джесика.

Сянка на уплаха докосна съзнанието му и той си наложи да извие глава настрани и да вдигне очи нагоре към канарата.

— Най-добре ще е да намерим пътека нагоре, преди да съмне. — Той посочи с ръка. — Ето там има още от онези площадки, покрай които минахме.

Тя погледна накъдето сочеше ръката му и видя площадките — сякаш издялани от вихъра плочи, които лежаха в сянката на тясна пътечка, криволичеца високо нагоре из цепнатината.

— Те бележат пътека, която води нагоре по канарата — рече Пол. Намести вързоп на раменете си, отправи се към подножието на зъбера и се закатери нагоре.

Джесика изчака още малко, за да отдъхне и възстанови силите си, и го последва.

Изкачваха се нагоре, като следваха плочите, докато проломът не се превърна в тясна пътечка при отворстието на тъмна цепнатина.

Пол напъха глава, за да огледа мрачното място. Усещаше колко несигурно пристъпяха краката му по тясната пътечка, но си наложи да бъде предпазлив. Вътре цареше само мрак. Цепнатината се виеше нагоре и отворстието ѝ гледаше към звездите. Наостри уши, но дочу единствено звуци, които не го изненадаха — тих ромон на песъчинки, жужукане на насекоми, ситнещи стъпки на някакво бягащо животинче. Той опипа с крак потъналата в мрак пътека и откри, че под ситния чакъл има скала. Много бавно, сантиметър по сантиметър, заобиколи

издатината и даде знак на майка си да го последва. Улови единия край на широката ѝ роба, за да ѝ помогне на завоя.

Огледаха се на звездната светлина, чийто път се препречваше от две скални стени. Пол видя майка си, застанала до него като неясна сива сянка.

— Де да можехме да си светнем — прошепна той.

— Ние разполагаме и с други сетива освен с очите — рече тя.

Пол леко плъзна крак напред, прехвърли върху него тежестта си и като взе да опипва с другия крак, се натъкна на някакво препятствие. Повдигна крак, усети, че има стъпало, и стъпи отгоре му. Пресегна се назад, напипа рамото на майка си и подръпна робата ѝ, за да го последва.

Още едно стъпало.

— Струва ми се, че такива стъпала има чак до върха — прошепна той.

„Ниски и равни стъпала“ — помисли си Джесика. — „Несъмнено изсечени от човек.“

Като напипваше с крак стъпалата, тя следваше сянката на Пол, която напредваше нагоре. Цепнатината се стесни дотолкова, че Джесика започна да допира с рамо стените ѝ. Стъпалата свършиха до едно разсечено дефиле, дълго около двадесетина метра, което водеше към плитък, огрян от луната басейн.

Пол пристъпи по ръба на басейна и прошепна:

— Какво красиво място.

Застанала на крачка зад него, Джесика можеше само да съзерцава гледката в мълчаливо съгласие.

Въпреки умората, протритите от функционалните тръбички и запушалките за нос места, въпреки сърбежа от плътно прилепналия влагосъхраняващ костюм, въпреки страха и болезнения копнеж за отдиш, красотата на този басейн изпълни душата ѝ и я застави да поспре и да му се възхищава.

— Като страна от приказките — прошепна Пол.

Джесика кимна.

В далечината пред нея се разстилаше пустинна растителност — храсти, кактуси, туфи трева — и всички те потрепваха на лунната светлина. Стените на басейна отляво бяха черни, а отдясно — посребрени от луната.

— Това сигурно е владение на свободните — рече Пол.

— За да оцелеят толкова много растения, тук би трябвало да живеят някакви хора — съгласи се Джесика. Отви капачката на тръбичката към джобните резервоари и отпи — топла, леко парлива влага се стече по гърлото ѝ. Забеляза колко освежително ѝ подействува тя. Когато започна да завинтва отново капачката, се чу стържение на песъчинки.

Вниманието на Пол бе привлечено от някакво раздвижване вдясно и долу, по дъното на басейна, който се простираше в нозете им. Той се вгледа през тъмните храсти и бурени в клиновидното равно място, покрито с пясък и обляно от лунна светлина, от което се разнасяха най-различни шумове от топуркане на малки крачета.

— Мишки! — рече той тихо.

Топуркането се стопи и заглъхна в мрака. Нещо се стрелна беззвучно надолу и тупна сред мишките. Разнесе се тихичко цвъртене, плясък на криле и една призрачна сива птица прелетя над басейна, сграбчила малка черна сянка в ноктите си.

„Имахме нужда от такова напомняне“ — помисли си Джесика.

Пол продължаваше да оглежда басейна. Пое въздух и усети леко тръпчивия мирис на пелин, който изпълваше нощта. Хищната птица, мислено той я оприличаваше на тази пустиня, бе донесла тишина в басейна, толкова дълбока, че едва ли не се чуваше как синкавомлечната лунна светлина се процежда покрай застаналите на страж сагуаро и бодливи храсти. Сякаш тук светлината тихо припвяваше и най-забележителното за Пол бе, че нейната песен бе по-хармонична от всяка друга музика във вселената.

— Най-добре ще е да намерим място да опънем палатката — рече той. — Утре можем да опитаме да намерим свободните, които...

— Повечето неканени гости са съжалявали, когато са намирали свободните!

Плътен мъжки глас, изговарящ отсечено думите, наруши тишината. Гласът идваше някъде отгоре и отдясно.

— Моля ви да не бягате, неканени гости — продължи гласът, щом Пол понечи да отстъпи към дефилето. — Побегнете ли, само ще похабите водата на вашето тяло.

„Нужни сме им заради водата на нашата плът“ — помисли си Джесика. Мускулите ѝ се отърсиха от всякаква умора и се изопнаха в

пълна готовност, без това външно да проличи. Тя точно определи мястото, откъдето идваше гласът, като си мислеше: „Колко безшумно се е промъкнал! Изобщо не го усетих!“ — И осъзна, че притежателят на гласа си бе позволил само едва доловими звуци, естествените звуци на пустинята.

Отляво, откъм ръба на басейна, се обади друг глас:

— Не се бави, Стил. Вземи им водата и да тръгваме. Няма много време до зазоряване.

На Пол, подготвен по-слабо от Джесика как да реагира при критични обстоятелства, му стана срамно, че бе настръхнал и се бе опитал да избяга и че поддал се на моментна паника, бе хвърлил петно върху своите способности. Сега насила си наложи онова, което Джесика го бе учила: отпускане, потапяне в привидно отпускане, а после рязко пълно налягане на мускулите, с което може да се нанесе удар във всяка посока.

И въпреки това дълбоко в себе си той усети, че го пронизва страх, и се досети за причината. Бяха вървели слепешком — той не бе съзрял нищо в бъдещето... и се бяха оказали в плен на свободните, които единствено се интересуваха от водното съдържание на плътта на две незащитени тела.

„Следователно тази религиозна адаптация на свободните е източникът на онова, което ние днес познаваме като «Стълбовете на Вселената», чиито тафуиди* са сред нас с всичките свои поличби, доказателства и прорицания. Те ни разкриват загадъчното претопяване на Аракийн, чиято изключителна красота е представена от вълнуваща музика, изградена въз основа на старинните форми, която обаче носи белега на новото пробуждане. Има ли човек, който да е слушал «Химна на стареца» и да не е бил дълбоко трогнат?

*Влачех нозе из пустинята,
чийто мираж трептеше като светило.
Ненаситен за слава и опасности,
аз обходих хоризонтите на Ал-Килаб.
Наблюдавах как времето срива планини,
докато ме търси и жадува за мен.
И видях стремителния полет на врабците,
по-храбри от нападащия вълк.
Те накацах по дървото на моята младост.
Чух ятото да пърха сред клоните ми
и бях в плен на техните клюнове и нокти.“*

Из „Пробуждането на Аракийн“ от принцеса Ирулан

Мъжът пропълзя по гребена на дюната. Той бе малка прашинка, уловена в лъчите на обедното слънце. Беше загърнат само с парцали от пустинно наметало и слънцето пърлеше прозиращата през дупките кожа. Качулката на наметалото бе откъсната, но той си бе намотал чалма от парче плат. Изпод чалмата стърчаха кичури сплътсена коса с пясъчен цвят, такива бяха и брадата, и рунтавите му вежди. Под изцяло сините му очи надолу по бузите се виждаха остатъци от черна боя.

Сплъстената ивичка по мустаците и брадата му показваше откъде бе минавала функционалната тръбичка на влагосъхраняващия костюм от носа към джобните резервоари.

Мъжът преваля наполовина гребена на дюната и простря ръце с дланите надолу върху гладката ѝ повърхност. По гърба, ръцете и краката му имаше засъхнала кръв. По раните бе полепнал жълтосив пясък. С усилие пхна ръце под тялото си, отблъсна се и като се олюляваше, се изправи на крака. Дори и в това почти произволно действие се долавяше следа от някогашна плавност в движенията.

— Аз съм Лайът-Кайнс — заговори той, обръщайки се към пустия хоризонт и гласът му бе само дрезгаво жалко подобие на силата, която бе притежавал. — Аз съм планетологът на негово императорско височество, — прошепна той. — Планетарният еколог на Аракис. Аз съм стопанинът на тази земя.

Залитна и се търкулна по набитата повърхност на наветрената страна. Ръцете му се забиха немощно в пясъка.

„Аз съм стопанинът на тези пясъци“ — помисли си той.

Съзнаваше, че говори в полуунес, че трябва да се зарие в пясъка, да намери относително по-хладния долен пласт и да се провери под него. Обонянието му вече долавяше сладникавия мирис на естери, идващи от мехура с предходна каша*, образувал се някъде отдолу под тези пясъци. Опасността, която произтичаше от този факт, му беше известна много по-добре, отколкото на всеки друг свободен. Щом се усещаше мирисът на кашата, това означаваше, че насъбралите се дълбоко под пясъка газове са вече близко до взривоопасното си налягане. Трябваше да се маха оттук.

Ръцете му започнаха немощно да дращят по повърхността на дюната.

Една мисъл, ясна и отчетлива, изпълни съзнанието му: „Истинската топлота на една планета се крие в нейния пейзаж, в това как ние участвуваме в основния стълб на цивилизацията — земеделието.“

И си помисли колко необикновено е, че съзнанието, насочвано продължително време по едно и също русло, не може да излезе извън това единствено русло. Харконските войници го бяха захвърлили тук без вода и без влагосъхраняващ костюм, като си правеха сметка, че ако не го погуби пустинята, то някой червей ще стори това. Бяха решили,

че е забавно да го захвърлят тук жив, за да умре от бавна смърт от невидимите ръце на своята планета.

На харконите винаги им е било трудно да убиват свободни — помисли си той. — Ние не умираме лесно. Би трябвало вече да съм мъртъв... Скоро ще съм мъртъв... но до края ще бъда еколог.

— Най-висшата функция на екологията е да изучава последиците.

Гласът го разтърси, защото разпозна чий е и защото знаеше, че притежателят му е мъртъв. Това бе гласът на баща му, който преди него бе планетолог на Аракис — отдавна починалият му баща, умрял при срутването в Пластър Бейсин.

— Май здравата си я загазил, синко — рече баща му. — Би трябвало да знаеш какви ще са последиците, ако се опиташ да помогнеш на сина на този дук.

„Бълнувам“ — помисли си Кайнс.

Гласът като че ли идваше отдясно. Пясъкът ожули лицето му, когато се обърна натам — не се виждаше нищо друго, освен лъкатушещият гребен на дюната, който танцуваше със злите духове на зноя под палещите лъчи на слънцето.

— Колкото повече живот има в една система, толкова повече подходящи места за живот има в нея — заговори баща му. И гласът сега идваше ту отляво, ту зад гърба му.

„Защо ли непрекъснато обикаля?“ — запита се Кайнс. — „Дали защото не иска да го виждам?“

— Животът увеличава възможностите на заобикалящата го среда, за да може тя да го поддържа — продължи баща му. — Животът допринася за по-голямото изобилие от необходимите хранителни продукти. Той осигурява с допълнителна енергия системата посредством огромния химически взаимнообмен между отделните животни.

„Защо непрекъснато ми повтаря едно и също?“ — попита се Кайнс. — „Тези неща ми бяха известни още преди да навърша десет години.“

Пустинни ястреби, месоядни птици, както и повечето от дивите животни в пустинята закръжиха над него. Кайнс видя колко близо до ръката му прелетя сянка и се напрегна да извие още малко глава встрани, за да погледне нагоре. Птиците тъмнееха като неясно петно

върху сребристосиньото небе — като сажди, литнали високо, високо над него.

— Ние се интересуваме от по-мощабни въпроси. Човек не може да очертае с прави линии въпросите, които засягат цяла една планета. Планетологията като наука не борави с шаблони.

„Какво се опитва да ми каже?“ — питаше се Кайнс. — „Дали има някоя последица, която съм пропуснал да забележа?“

Той отново се отпусна тежко с полуизвърнато лице върху горещия пясък и подуши миризмата на опърлена скала под газовете на предходната каша. От някакво кътче на съзнанието му изплува мисълта: „Птиците, които кръжат над мен, са хищници. Може би някои от моите свободни ще ги забележат и ще дойдат насам да разузнаят.“

— За един действащ планетолог най-важните инструменти са човешките същества — продължи бащата. — Трябва да възпитаващ у хората екологична грамотност. Ето защо създадох тази съвършено нова форма на екологична система.

„Повтаря неща, които ми е казвал, докато бях още дете“ — помисли си Кайнс.

Стана му хладно, но онова кътче на съзнанието му се обади отново: „Слънчевите лъчи падат отвесно. Нямах влагосъхраняващ костюм и ти е горещо. Слънцето изсмуква влагата от тялото ти.“

Пръстите му немощно се забиха в пясъка. „Не ми оставиха дори влагосъхраняващ костюм!“

— Наличието на влага във въздуха спомага за предотвратяването на прекалено бързото изпаряване на влагата от живите организми — рече баща му.

„Защо непрекъснато повтаря очевидни неща?“ — питаше се Кайнс.

Опита се да мисли за влагата във въздуха — ето тази дюна е покрита с трева... някъде надолу шурти открита вода, дълъг, пълен с вода канал прекосява пустинята и от двете му страни растат дървета... Никога не бе виждал открити водни басейни освен в илюстрациите на книгите. Открити водни басейни... вода за напояване... припомни си, че за един хектар земя по време на растежа са необходими пет хиляди кубически метра вода.

— Нашата първа задача на Аракис — продължи баща му — е създаването на тревни области. Ще започнем с тези мутирани мизерни

тревни площи. Когато разполагаме с достатъчно влага от тревните области, ние ще преминем към създаването на горски участъци, след това към няколко открити водни басейна — първоначално неголеми, разположени по трасетата на преобладаващите ветрове, с ветрокапани* по тези трасета, които да улавят откраднатото от вятъра. Трябва да създадем истински влажен вятър сирого, но въпреки това никога не ще успеем да се отървем от необходимостта от ветрокапани.

„Винаги ме е поучавал“ — помисли си Кайнс. — „Защо ли не млъкне? Не вижда ли, че умирам?“

— И ти ще умреш — продължи баща му, — ако не се махнеш от мехура, който точно сега се образува дълбоко под теб. Той е вече там и на теб това ти е известно. Надушваш газовете на предходната каша. Известно ти е, че малките вестители* вече започват да отделят в кашата част от водата си.

Мисълта за тази вода, която се намираше някъде долу, под него, бе влудяваща. Той си я представи, изолирана сред пластове шуплеста скала от жилавите малки вестители — полурастения, полуживотни, и тънкия процеп, през който се стичаше хладна струя от кристална, пречиста, живителна вода в...

Предходната каша!

Той пое въздух, усещайки противната сладникава миризма. Тя бе станала вече много по-наситена, отколкото преди малко.

Кайнс се надигна на колене и дочу зловещ писък на птица и учестен плясък на криле.

„Това е пустиня, пълна с подправка“ — мислеше си той. — „Би трябвало дори и по пладне наоколо да има свободни. Те сигурно ще забележат птиците и ще дойдат да разузнаят какво става.“

— Движението из околната среда е необходимост за животинските форми на живот — поде бащата. — Чергарските племена следват същата потребност. Линиите на движението се приспособяват към физическите нужди от вода, храна и минерали. Ние вече трябва да започнем да контролираме това движение, да го регулираме в зависимост от нашите цели.

— Млъкни, старче! — промълви Кайнс.

— Трябва да направим на Аракис такова нещо, каквото никога досега не е правено за никоя планета — продължи баща му. — За да преобразим водния кръговрат и построим качествено нова среда, ние

трябва да използваме човека като градивна екологична сила — да вкореним приспособени земни форми на живот: тук едно растение, там — животно, другаде — човек.

— Млъкни! — изграчи Кайнс.

— И именно линиите на движението ни дадоха първата нишка за връзката между червеите и подправката — продължи баща му.

„Червей“ — рече си Кайнс с внезапна надежда. — „Щом изригне мехурът, сигурно ще дойде вестител. Но аз нямам куки. Как мога да се покача върху голям вестител без куки?“

Той усети как безизходицата изцеди и последните капчици останала му сила. Водата бе толкова наблизко — само на стотина метра под него, ще дойде сигурно и червей, но нямаше как да го спре на равното и да го използва.

Кайнс заби лице в пясъка, като отново легна в плитката вдлъбнатина, очертана от тялото му. Пясъкът опари лявата му буза, но усещането бе някак си притъпено.

— Околната среда на Аракийн се вписва в еволюционната спирала на местните форми на живот — рече баща му. — Чудно колко малко хора откъсват поглед от подправката, и то за по-дълго време, за да забележат с удивление почти идеалното равновесие между азота, кислорода и въглеродния двуокис, което се поддържа тук въпреки отсъствието на обширни растителни участъци. Енергийният баланс на тази планета предстои да бъде забелязан и изследван — неумолим процес, но въпреки това процес. Какво, празнина ли има в него? Тогава тази празнина е изпълнена с нещо. Науката се изгражда от толкова много неща, които стават очевидни, след като се обяснят. Аз например знаех, че малкият вестител се намира там, дълбоко в пясъка, много преди изобщо да го видя.

— Моля те, татко, престани да ме поучаваш — прошепна Кайнс.

Един ястреб кацна на пясъка, близо до протегнатата му ръка. Кайнс видя как птицата прибра криле и наклони глава, за да го разгледа. Той събра сила и ѝ изкряска, за да я прогони. Птицата отскочи на две крачки, но продължи да го гледа.

— Винаги досега хората и техните творения са били болест по лицата на своите планети — продължи баща му. — Природата е склонна да се отплати за болестите, да ги премести или изолира, да ги включи в системата както намери за добре.

Ястребът наведе глава, разпери криле и отново ги изопна. После насочи вниманието си към протегнатата ръка.

Кайнс откри, че вече няма нужната сила, за да му изкряска.

— Тук, на Аракис, историческата система за взаимно ограбване и насилствено изтръгване се прекъсва — рече баща му. — Човек не може вечно да граби нещата, които му трябва, без да мисли за онези, които ще дойдат след него. Физическите качества на една планета са записани в нейната икономическа и политическа характеристика. Тази характеристика е пред нас, а нашата посока е ясна.

„Не престава да ме поучава“ — помисли си Кайнс. — „Поучения, поучения и пак поучения — цял живот поучения.“

Ястребът с подскок се приближи с една стъпка към простряната ръка на Кайнс и завъртя глава първо в едната посока, после в другата, за да огледа незащитената плът.

— Аракис е планета с една-единствена растителна култура — продължи баща му. — Една-единствена култура. Тя поддържа управляващата класа, която живее така, както всички управляващи класи са живели откакто свят светува — живее на гърба на получовешки маси от полуроби, които се прехранват от трошите. Именно тези маси и тези трохи привличат нашето внимание. Те са много по-ценни, отколкото някой някога е предполагал.

— Не те слушам, татко — прошепна Кайнс. — Махай се!

И си помисли: Сигурно някои от моите свободни са наблизко. Те непременно ще забележат кръжащите птици. Те непременно ще дойдат да разузнаят, па макар и само да проверят дали тук няма някаква влага.

— Масите на Аракис ще знаят, че ние работим, за да има в изобилие вода за земята — продължи баща му. — Повечето от тях, естествено, ще имат полумистично обяснение за това, как смятаме да постигнем целта си. Мнозина, които нямат представа колко убийствени са цените на Сдружението, може и да помислят, че ще докараме вода от някоя друга богата на влага планета. Нека вярват в нас, пък да си мислят каквото си искат!

„След малко ще стана и ще му кажа какво си мисля за него“ — рече си Кайнс. — „Взел да ме поучава, когато трябва да ми помогне.“

С още един подскок птицата се приближи до протегнатата ръка на Кайнс. Други два ястреба се понесоха надолу към пясъка.

— Религията и законът сред тези маси трябва да бъдат едни за всички — рече баща му. — Непокорството трябва да се смята за грях и да изисква религиозни наказания. От това ще има двойна полза — хем повече покорство, хем повече храброст. Ние трябва да зависим не толкова от храбростта на отделните личности, колкото от храбростта на цялото население.

„Къде ли е моето население сега, когато имам най-голяма нужда от него?“ — попита се мислено Кайнс.

Той събра всичките си сили и премести ръката си на няколко сантиметра към най-близкия ястреб. Птицата отскочи назад към събратята си и всички те застанаха нащрек, готови за полет.

— Нашата програма ще постигне мащабите на едно природно явление — рече баща му. — Животът на една планета е широк и сложно изтъкан плат. Промените в растителния и животинския свят ще се определят първоначално от суровите физически сили, които направляваме. Когато обаче те се утвърдят, нашите промени ще се превърнат в пълноправни водещи влияния и тогава ние ще трябва да се занимаваме и с тях. Хубаво запомни обаче, че на нас ни е необходимо да овладеем само три процента от енергийната повърхност — само три процента, за да превърнем цялата структура в наша самоиздържаща се система.

„Защо не ми помогнеш?“ — питаше се Кайнс. — „Все едно и също: когато най-много ми трябваш, ти ме изоставяш.“ — Искаше да обърне глава, да отправи поглед натам, откъдето идваше гласът на баща му, да зърне стареца. Мускулите му отказаха да му се подчинят.

Кайнс видя, че ястребът се раздвижи. Той се приближи до ръката му с предпазлива стъпка, и то именно когато неговите събратя изчакваха с присмехулно равнодушие. Птицата спря само на един подскок разстояние от ръката му.

Съзнанието на Кайнс напълно се проясни. Най-неочаквано той съзря такава възможност за Аракис, каквато неговият баща никога не бе съзирал. Тази нова пътека го засипа с възможности.

— Няма по-ужасно нещастие за един народ от това да попадне в ръцете на герой — рече баща му.

„Чете мислите ми!“ — каза си Кайнс. — „Е... нека ги чете!“

„Съобщенията са вече разпратени по моите заслони“ — помисли си той. — „Нищо не може да ги спре. Ако синът на дука е жив, те ще

го намерят и ще го закрилят, така както съм заповядал. Може би ще изоставят жената, неговата майка, но ще спасят момчето.“

Ястребът подскочи пак и едва не докосна ръката му. Птицата изви глава, за да огледа просналата се човешка плът. Внезапно застана нащрек, изопна шия и със самотен крясък се хвърли във въздуха и отлетя нагоре, повел събратята си.

„Пристигнаха!“ — помисли си Кайнс. — „Моите свободни ме откриха!“

После чу тътнежа на пясъците.

Всеки свободен познаваше този звук и можеше незабавно да го различи измежду звуците, които издаваха червеите или другите обитатели на пустинята. Някъде дълбоко под него предходната каша бе събрала от малките вестители достатъчно вода и органично вещество и бе достигнала критичната точка на неудържимото си набъбване. Дълбоко в пясъка се бе образувал исполински мехур от въглероден двуокис, който сега се надигаше нагоре с невероятен „заряд“ и с пясъчен въртоп в средата си. Той щеше да размени онова, което се бе образувало дълбоко в пясъците, срещу онова, което се намираше на повърхността.

Ястребите закръжиха отгоре, оплаквайки с крясъци своето безсилие. Те разбираха какво ще се случи. Всяко създание на пустинята би разбрало.

„И аз съм създание на пустинята“ — помисли си Кайнс. — „Виждаш ли ме, татко? Аз съм създание на пустинята.“

Той почувствува как мехурът го издигна нагоре, усети как се разпуква, как го грабва пясъчният въртоп и го повлича надолу към хладния мрак. За миг усещането за прохлада и влага му се стори благословено успокоение. И тъй като неговата планета го погубваше, на Кайнс му хрумна, че баща му и всички останали учени допускаха грешка и че най-постоянните принципи на вселената бяха случайността и грешката.

Дори и ястребите биха приели тази истина.

„Пророчествата и предвижданията — можем ли да ги поставим под съмнение, щом съществуват въпроси без отговор? Помислете: доколко е правдиво едно пророчество от «вълнообразните» (както Муад’Диб нарича своите видения) и доколко пророкът скроява бъдещето според предсказанията? Дали пророкът наистина вижда бъдещето, или вижда само безсилие и разцепление, които може да победи с думи и решения, така както ювелирът раздробява с един удар на длетото своя скъпоценен камък?“

Из „Съкровени размишления за Муад’Диб“ от принцеса Ирулан

„Вземи им водата“ — бе изрекъл мъжът гръмогласно в нощта. И като надви страха си, Пол обърна поглед към майка си. Обученият взор съзря готовността ѝ за сражение и изопнатите в очакване мускули.

— Ще бъде жалко, ако се наложи да ви унищожим веднага — обади се гласът над главите им.

„Този е онзи, който ни заговори пръв“ — рече си мислено Джесика. — „Те са най-малко двама — единият ни се пада отдясно, а другият отляво.“

— Цигноро хробоза сукарес хин манге ла цагавас дой ме камавас на беслас леле пал хробас!

Сега се бе обадил мъжът отдясно, който се провикваше към басейна.

За Пол думите бяха празен брътвеж, но благодарение на своето бин-джезъритско обучение Джесика разпозна речта. Това бе чакобза*, един от древните ловни езици, и човекът, застанал отгоре, казваше, че може би това са чужденците, които търсят.

Сред тишината, последвала внезапно гръмкия глас, над скалите отвъд басейна изплува яркият и буден лик на втората луна, наподобяваща светлосинкава слонова кост.

Откъм скалите, отгоре и отстрани, се разнесе шум от катерене. От сенките изникнаха множество човешки фигури.

„Цял отряд!“ — помисли си Пол и внезапно го полазиха тръпки.

Висок мъж с пъстро наметало се изстъпи пред Джесика. Покривалото на лицето му бе отметнато встрани, за да се чува ясно речта му, падащата косо лунна светлина осветяваше гъста брада, но лицето и очите оставаха скрити под ниско прихлупената качулка.

— Какво стои насреща ни — дух или човек? — попита той.

Джесика долови искрено закачливия тон в гласа и у нея се надигна слаба надежда. Това бе глас, свикнал да заповядва, гласът, който, долетял от глъбините на нощта, първоначално ги бе ужасил.

— Сигурен съм, че е човек — рече мъжът.

Джесика по-скоро усети, отколкото видя ножа, скрит в гънка на робата му. Испита горчиво съжаление, че тя и Пол нямаха защитни пояси.

— Да не би да умеете и да говорите? — попита мъжът.

Джесика събра цялото си царствено високомерие и го вложи в гласа си. Трябваше да отговори незабавно, но тя бе чула едва няколко думи от устата на този човек и не можеше да бъде сигурна, че е доловила словесния му шаблон, нивото на културата и уязвимите му места.

— Кои са тези, дето в мрака се нахвърлят върху ни като престъпници? — попита тя.

Скритата под качулката глава на мъжа внезапно се изви и в този жест се долови напрежение, после той бавно се отпусна и това движение бе красноречиво — този човек имаше завидно самообладание.

Пол се отмести встрани от майка си, за да станат две отделни мишени, и да осигури и на двамата по-широко поле на действие.

При това движение на Пол главата под качулката се обърна и откри на лунната светлина част от лицето. Джесика видя остър нос и едно проблясващо око — черно, колко черно беше това око, без никакво бяло петънце в него — гъсти вежди и извити нагоре мустаци.

— Я виж ти — хлапе! — възкликна мъжът. — Ако бягате от харконите, бъдете добре дошли сред нас. Каква е работата, момко?

Пол прехвърляше наум различните възможности: „Уловка ли е това? Истина ли е?“ Трябваше незабавно да вземе решение.

— Откъде-накъде ще приемате радушно бегълци? — запита той.

— Дете, което мисли и говори като мъж — рече човека. — А сега ще отговоря на въпроса ти, млади ми момко — аз съм човек, който не

плаща своя фай* на харконите. И по тази причина мога да посрещна с добре дошъл един беглец.

„Той знае кои сме“ — помисли си Пол. — „Гласът му крие нещо.“

— Аз съм Стилгар, свободен, продължи мъжът. — Това ще ти развърже ли езика, момко?

„Същият глас“ — рече си Пол и си припомни съвещанието на щаба, когато този човек бе дошъл да търси трупа на свой приятел, убит от харконите.

— Аз те познавам, Стилгар — заговори Пол. — Бях с баща си на съвещанието на щаба, когато ти дойде да търсиш водата на своя приятел. Ти отведе със себе си един от воините на баща ми — Дънкан Айдахо — разменихте си приятелите.

— И Айдахо ни остави, за да се върне при своя дук — обади се Стилгар.

Джесика долови нотка на презрение в гласа му и се изопна, готова за нападение.

Гласът от скалите над тях се обади:

— Губим си времето, Стил.

— Това е синът на дука — изръмжа Стилгар. — Той несъмнено е онзи, който Лайът поръча да търсим.

— Но... това е дете, Стил.

— Дукът бе мъж, а този момък си послужи с кречетало — рече Стилгар. — Той пресече безстрашно пътя на шай-хулуд*.

— Нямаме време за изпитанието — възрази отгоре гласът.

— И все пак той може и да е Лизан-ал-Гаиб — каза Стилгар.

„Очаква знамение!“ — помисли си Джесика.

— Ами жената? — обади се отново гласът отгоре.

Джесика отново се приготви. От този глас лъхаше на смърт.

— Да, наистина жената — съгласи се Стилгар — И нейната вода.

— Ти познаваш закона — продължи гласът от скалите. — Онези, които не са привикнали да живеят с пустинята...

— Не вдигай врява! — прекъсна го Стилгар. — Времената се менят.

— Такава ли е заповедта на Лайът? — попита гласът откъм скалите.

— Ти чу гласа на циелаго*, Джеймис — отвърна Стилгар. —
Защо ме поставяш натясно?

А Джесика си помисли: „Циелаго!“ Разпознаването на езика ѝ разкриваше широки възможности да разбира разговора: това беше езикът на илм* и фик*, а циелаго означаваше прилеп, дребен летящ бозайник. Гласът на циелаго: бяха получили съобщение да търсят Пол и нея.

— Аз само ти припомням задълженията, друже Стилгар — обади се гласът отгоре.

— Моят дълг е могъществото на племето — рече Стилгар. — Това е единственото ми задължение. И не е нужно някой да ми го напомня. Това дете-мъж ме интересува. Неговата плът е напрацяла от влага. Пил е вода до насита. Живял е далеч от бащицата-слънце. Той няма очите на ибад*. И въпреки това не говори и не се държи като недоносче от пановете. Така се държеше и неговият баща. Как е възможно това?

— Не можем да стърчим тук цяла нощ и да се препираме — долетя гласът от скалите. — Ако някой патрул...

— Трябва ли пак да ти повтарям, Джеймис, да не вдигаш врява? — каза Стилгар.

Мъжът, застанал някъде над тях, не отговори, но Джесика го чу как тръгна, прехвърли се със скок от другата страна на процепа и заслиза надолу, вляво, към дъното на басейна.

— Според гласа на циелаго може би за нас ще е изгодно да спасим и двама ви — рече Стилгар. — Аз съзирам заложиби у това силно момче-мъж: той е млад и може още да учи. Но какво да кажем за теб, жено? — Той се втренчи в Джесика.

„Вече ми е ясен гласът и словесният му шаблон“ — помисли си Джесика. — „Бих могла да го подчиня само с една дума, но той е силен човек... и би бил много по-ценен за нас, ако волята му не е притъпена и ако има пълна свобода на действие. Ще видим.“

— Аз съм майката на това момче — рече тя. — Силата му, на която се възхищавате, е отчасти плод на моето обучение.

— Силата на една жена може да се окаже безгранична — каза Стилгар. — Особено пък силата на една света майка*. Ти света майка ли си?

Джесика не обърна внимание на скритите във въпроса намеци и отговори честно:

— Не съм.

— Обучавана ли си как се живее в пустинята?

— Не съм, но мнозина намират моето обучение за много полезно.

— Ние имаме своя собствена преценка за ползата — рече Стилгар.

— Всеки има правото на своя лична преценка — каза тя.

— Похвално е, че разбираш причината — продължи Стилгар, — защото не можем да си губим времето тук, за да те подлагаме на изпитание, жено. Ясно ли ти е? Не бихме искали да ни тормози твоята сянка. Ще взема момчето-мъж, твоя син, и той ще получи моята морална закрила и ще намери убежище при племето ми. Но колкото до теб, жено — нали ти е ясно, че в това няма нищо лично? Правилото е такова. Истисла* за общия интерес. Това не е ли достатъчно?

Пол пристъпи половин крачка напред.

— За какво говориш?

Стилгар стрелна с очи момчето, но не свали поглед от Джесика.

— Щом човек не е обучаван още от детството си да живее тук, той може да причини унищожението на цяло племе. Такъв е законът и ние не можем да мъкнем ненужни...

Маневрата на Джесика започна като рязко падане на земята — лъжлив припадък. Това беше толкова естествено нещо за един безпомощен чужденец, а точно естествените неща забавят реакциите на неприятеля. Необходим е само миг за да се изпълни нещо познато, когато това нещо се представя за непознато. Тя се отмести, когато видя как дясното му рамо се привежда, за да насочи оръжието, скрито в гънките на робата му, според новото положение на тялото ѝ. Завъртане, саблен удар с ръцете, шум от полите на преплетени роби и тя се озова облегната о скалата, уловила пред себе си безпомощния мъж.

При първото движение на майка си Пол отстъпи две крачки назад. Когато тя нападна, той изчезна в сенките. Някакъв полуприведен брадат мъж се изпречи на пътя му и се хвърли напред с оръжие в ръка. Пол му нанесе прав удар под гръдната кост, пристъпи, удари го в тила и докато другият падаше, му взе оръжието.

После Пол отново се скри в сенките и затъкнал оръжието в пояса си, се закатери нагоре по скалите. Въпреки непознатата му форма бе се досетил какво е то — стреломет*. Наличието на такова оръжие разкриваше много неща за това място и бе още едно доказателство, че тук не се използват защитни полета.

„Те ще съсредоточат вниманието си върху майка ми и това приятелче Стилгар. Тя ще се справи с него. А аз трябва да заема безопасна позиция за наблюдение, откъдето да ги заплашвам, за да й дам възможност да избяга.“

Откъм басейна се разнесе многогласен звън на изопнати пружини. Стрелите засвистяха из скалите наоколо. Една от тях закачи робата му. Той се промъкна покрай някаква издатина в скалите, озова се в тясна отвесна пукнатина и опрял гръб в едната ѝ стена и стъпил с крак върху другата, започна колкото се може по-безшумно да се изкачва педя подир педя нагоре.

Застигна го гръмкия глас на Стилгар:

— Назад, въшки такива с мутри на червеи! Тя ще ми прекърши врата, ако се приближите!

Откъм басейна се обади нечий глас:

— Момчето се измъкна, Стил. Какво трябва да...

— Ще се измъкне я, кратуни, пълни с пясък... Ъъ! По-полека, жено!

— Заповядай им да не преследват повече сина ми — рече Джесика.

— Те вече не го преследват, жено. Той се измъкна, както си беше наумила. Велики богове под пясъка! Защо не ни каза, че владееш чудноватото бойно изкуство?

— Кажи на хората си да се отдръпнат назад — рече Джесика. — Кажи им да застанат в средата на басейна, така че да ги виждам... и те съветвам да повярваш, че ми е известен техният брой.

И си помисли: „Моментът е опасен, но ако се окаже, че този човек е схватлив, за какъвто го мисля, за нас има някаква възможност.“

Пол се катереше бавно нагоре, напипа някакъв тесен ръб, върху който можеше да си отдъхне и погледна надолу към басейна. До него достигна гласът на Стилгар:

— Ами ако откажа? Как ще успееш да... ъъ! Така да бъде, жено. Вече не ти мислим злото. Велики богове! Щом можеш да приложиш

тази хватка на най-силния от нас, то ти струваш десет пъти повече от водата на тялото си.

„А сега изпитанието на разума“ — помисли си Джесика.

— Спомена нещо за Лизан-ал-Гаиб — заговори тя.

— Вие може да се окажете хората от преданието — рече той, — но ще повярвам в това само ако ви подложим на изпитанието. Сега знам само, че ти дойде тук с онзи глупав дук, който... Аяя! Жено! Все ми е едно дали ще ме убиеш! Той бе благороден и храбър, но беше глупав и застана на пътя на харконския юмрук!

Мълчание. След малко Джесика заговори:

— Той нямаше друг избор, но няма да спорим за това. Сега кажи на онзи твой воин зад храста горе да престане да се цели с оръжието си в мен, защото ще избавя вселената от теб, а той ще е следващият.

— Хей, ти! — изрева Стилгар. — Направи каквото ти казва!

— Но, Стил...

— Направи каквото ти казва, гущер такъв с мутра на червей, кратуно, пълна с пясък! Направи го или ще ѝ помогна да те накълца на парчета! Не разбираш ли колко струва тази жена?

Мъжът се изправи зад храста, доста рехав за скривалище, и свали надолу оръжието си.

— Той изпълни нареждането — рече Стилгар.

— А сега — каза Джесика — обясни на хората си какво точно искаш от мен. Не желая някоя луда глава да направи глупава грешка.

— Когато се промъкваме в селата и градовете, ние крием кои сме и се смесваме с хората от пана и грейбъна* — заговори Стилгар. — Ние не носим оръжие, защото кристалният нож е свещен. Но ти, жено, владееш чудноватото бойно изкуство. Само сме слушали за него и мнозина не вярваха, но човек не може да не повярва на собствените си очи. Ти надви въоръжен воин от свободните. Ето това е оръжие, което никой обиск не може да открие.

Когато думите на Стилгар стигнаха до съзнанието на хората, в басейна настъпи оживление.

— А ако се съглася да ви обучавам в чудноватото бойно изкуство?

— И ти, и твоят син ще имате моето покровителство.

— Как можем да сме сигурни, че в обещанието ти няма лъжа?

Лукавите нотки на увещанието изчезнаха от гласа на Стилгар и на тяхно място се промъкна огорчение.

— Тук, в пустинята, жено, не носим хартия за писмени договори. Ние не даваме вечер обещания, които на разсъмване да нарушаваме. Когато един човек каже нещо, самите му слова са договор. Като вожд на моите воини аз обвързвам този договор с думата си. Обучавай ни в чудноватото бойно изкуство и ще имаш подслон при нас, докато поискаш. Твоята вода ще се смеси с нашата.

— Можеш ли да говориш от името на всички свободни? — попита Джесика.

— След време и това може да стане. Но само моят брат Лайът говори от името на всички свободни. Аз обещавам само опазване на тайната. Моите хора няма да споменават за вас в никой друг заслон. Харконите са се завърнали на Дюн с цялата си бойна мощ и твоят дук е мъртъв. Говори се, че и вие двамата сте загинали в страшна буря. Ловецът не преследва умрял дивеч.

„Тези думи обещават безопасност“ — помисли си Джесика. — „Но тези хора имат отлични начини за свързка и биха могли да изпратят съобщение.“

— Предполагам, че за нас е обявена награда — рече тя.

Стилгар не отговори и тя почти четеше мислите, които препускаха в съзнанието му, и усещате как мускулите му се размърдаха под пръстите ѝ. Не след дълго той заговори:

— Ще повторя още веднъж: аз дадох дума от името на моето племе. Сега вече моите хора знаят колко си полезна за нас. Какво бихме получили от харконите? Свободата си ли? Ха! Ти си нашата такуа*, с която можем да купим повече от всичката подправка, струпана в складовете на харконите.

— Тогава аз ще ви обучавам в моето бойно изкуство — рече Джесика и почувствува несъзнателно тържествена напрегнатост в собствените си думи.

— А сега ще ме пуснеш ли?

— Така да бъде! — рече Джесика. Тя отпусна хватката си, отдръпна се настрана и обхвана с поглед цялата тълпа в басейна. „Това е машад*“ — помисли си тя, — „но Пол трябва да узнае похватите дори ако се наложи да умра за това, че съм му ги разкрила.“

Сред напрегнатото мълчание Пол се придвижи леко напред, за да вижда по-добре мястото, където бе застанала майка му. Точно тогава някъде отгоре в отвесната пукнатина на скалата се чу учестено дишане, което внезапно секна и на фона на звездите се мярнаха очертанията на бледа сянка.

Откъм басейна се разнесе гласът на Стилгар:

— Хей, вие там горе! Престанете да преследвате момчето! Той ще слезе след малко.

От мрака, някъде над главата на Пол, долетя глас на юноша или на девойка:

— Но, Стил, той не може да е далеч от...

— Казах, остави го на мира, Чани! Чуваш ли, яйце на гуцер?

Над главата на Пол се разнесе сподадено проклятие и приглушен ропот:

— Да ме нарече яйце на гуцер! — Сянката обаче изчезна от ползрението на Пол.

Той отново се обърна към басейна, като следваше сивочерната сянка на Стилгар, застанала редом с майка му.

— Елате всички насам! — провикна се Стилгар. Сетне се обърна към Джесика. — А сега аз ще те попитам как ние можем да бъдем сигурни, че ще изпълниш своята половина от уговорката? Ти си човекът, живял сред хартии и голи обещания, и тъй като...

— Ние от „Бин Джебърит“ не нарушаваме обетите си по-често от вас — рече Джесика.

Настъпи продължително мълчание, а после цял хор от гласове възкликна:

— Бин-джебъритска вещица!

Пол извади от пояса си взетото в плен оръжие и го насочи към черната сянка на Стилгар, но вождът на свободните и неговите другари стояха все така неподвижни и сезираха в Джесика.

— Сбъдва се преданието! — обади се някой.

— Говореше се, че шейдаут* Мейпс е дала точно такива сведения за теб — рече Стилгар. — Ала едно много важно нещо ще трябва да се провери с изпитание. Ако ти наистина си бин-джебъритката от преданието, чийто син ще ни заведе в рая... — той сви рамене.

Джесика въздъхна, като си мислеше: „Значи нашата Мисионария протектива* е поставила дори и тук, из цялата тази дяволска дупка,

спасителни изходи. Е, добре... те ще са ни от помощ, а нали това именно е било предназначението им.“

— Известно ми е, че прорицателката, донесла ви преданието, ви го е дала, като ви е зарекла в карама* и иджаз*, чудото и безподобие то на пророчеството. Искате ли знамение?

Ноздрите на Стилгар се разшириха на лунната светлина.

— С нетърпение го очакваме — прошепна той.

Джесика си спомни за една карта, която ѝ бе показал Кайнс при уточняването на маршрутите за принудително бягство. Стори ѝ се, че това е било толкова отдавна. На картата имаше обозначена точка „Сийч* Табър“, а редом с надписа забележката — „Заслона на Стилгар“.

— Вероятно като пристигнем в Сийч Табър — рече тя.

Откровението го разтърси, а Джесика си помисли: „Ако само знаеше какви хитрости използваме! Сигурно бин-джезъритката от Мисионария протектива е била способна. Тези свободни са отлично подготвени да ни вярват.“

Стилгар се размърда неспокойно.

— Трябва вече да тръгваме.

Тя кимна, за да го уведоми, че тръгват с нейно разрешение.

Той вдигна очи нагоре към канарата, кажи-речи точно към ръба на скалата, където се беше свил Пол.

— Хей, момко, можеш вече да слизаш! — после отново обърна поглед към Джесика и заговори с извинителен тон: — Синът ти вдигаше страшен шум, докато се катереше. Трябва още много да се учи, за да не изложи на опасност всички ни, но той е млад.

— Несъмнено има много неща, в които взаимно ще се обучаваме — рече Джесика. — Впрочем няма да е зле да се погрижите за другаря си там, горе. Моят непохватен син малко грубичко му отне оръжието.

Стилгар се завъртя, качулката му се развя.

— Къде точно?

— Зад онези храсти — посочи тя.

Стилгар дръпна двама от хората си.

— Проверете каква е работата. — Той огледа другарите си един по един. — Няма го Джеймис. — Той се обърна към Джесика. — Даже ѝ палето ти познава чудноватото бойно изкуство.

— Освен това ще откриете, че моят син горе не се е помръдвал от мястото си, така както му бе заповядано — отбеляза Джесика.

Двамата мъже, изпратени от Стилгар, се върнаха, прикрепяйки отстрани трети, който се олюляваше и дишаше тежко. Стилгар ги стрелна с поглед и отново обърна очи към Джесика.

— Синът ти ще се подчини само на твоите заповеди, така ли? Добре. Наясно е с дисциплината.

— Пол, вече можеш да слизаш! — извика Джесика.

Пол се изправи, показва се от скривалището си и отново пхна оръжието на свободния в пояса си. В мига, в който се обърна, от скалите се надигна още една човешка фигура и застана с лице срещу него.

На светлината на лунните лъчи и отблясъците им по сивите скали Пол съзря дребна фигурка, облечена в широките роби на свободните, потънало в сянка лице, което се взираше в него изпод прихлупената качулка, и дулото на стреломет, насочено към него изпод една гънка на робата.

— Аз съм Чани, дъщерята на Лайът.

Гласът беше напевен и в него напираше смях.

— Нямаше да ти позволя да сториш зло на другарите ми — добави тя.

Пол преглътна. Изпречилата се отпреде му фигурка застана на лунната пътека и той видя лице на елф с огромни тъмни очи — това толкова познато от безбройните видения в бъдещето лице и неговите черти така разтърсиха Пол, че той занемя. Припомни си гневната дързост, с която навремето описваше лицето, видяно насън, когато заявяваше на светата майка Гайъс Хелън Мохайъм: „Аз ще я срещна!“

И ето, че сега пред себе си виждаше същото това лице, което не бе и мечтал, че ще срещне.

— При катеренето си вдигна шум като разгневен шай-хулуд — рече тя. — А избра и най-трудния път за нагоре. Последвай ме, ще ти покажа по-лесна пътека за слизание.

Той изпълзя от цепнатината и последва стремително развялата се надолу по урвите роба. Тя се носеше като газела, сякаш танцуваше по скалите. Пол почувствува как лицето му пламна и бе благодарен на мрака.

„Същото момиче!“ — Тя бе като милувка на съдбата. Стори му се, че една вълна го носи в ритъма на някакво движение, което извисява духа му.

Не след дълго се озоваха на дъното на басейна сред свободните.

Джесика отправи бегла усмивка към Пол, но заговори на Стилгар:

— Това ще бъде обучение полезно и взаимно. Надявам се, че нито ти, нито твоите хора се сърдите за употребеното насилие. Като че ли... така се... налагаше. Вие бяхте на път да допуснете грешка.

— Да предотвратиш нечия грешка е райски дар — обади се Стилгар. Той докосна устни с лявата си ръка, а с другата измъкна от пояса на Пол оръжието и го подхвърли на един от другарите си. — Своя собствен пистолет маула*, момко, ще получиш, като го заслужиш.

Пол понечи да заговори, но се поколеба, припомняйки си уроците на майка си: „Всяко начало е изключително трудно.“

— Моят син притежава оръжието, което му е необходимо — обади се Джесика. Тя погледна втренчено Стилгар, като го принуди да си припомни как Пол се бе сдобил с този пистолет.

Стилгар се обърна към Джеймис — мъжа, когото Пол бе надвил. Той стоеше настрани с наведена глава и дишаше тежко.

— Ти си жена с мъчен характер — рече Стилгар. После протегна лявата си ръка към един от другарите си и щракна с пръсти: — Кушти бака те.

„Пак заговориха на чакобза“ — отбеляза мислено Джесика.

Мъжът пхна в ръката на Стилгар две продълговати парчета прозрачен плат. Стилгар ги прекара през пръстите си, обви с едното шията на Джесика под качулката, а другото постави по същия начин около врата на Пол.

— Сега носите лентите на бака* — рече той. — Ако се разделим, ще ви познаят, че сте от заслона на Стилгар. А за оръжия ще разговаряме друг път.

После тръгна сред хората си, като ги проверяваше, и даде вързопа на Пол на един от войниците да го носи.

„Бака“ — помисли си Джесика, като си припомни религиозния термин бака — оплаквач. Тя почувствува как символиката на лентите обединява тази тълпа. — „Защо ли ги обединява оплакването?“ — запита се тя.

Стилгар се приближи до девойката, която бе смутила Пол, и каза:

— Чани, вземи момчето-мъж под своя закрила. Пази го от беди.

Чани докосна рамото на Пол.

— Ела с мен, момче-мъж.

Пол сподави гнева в гласа си и каза:

— Казвам се Пол. Не би било зле да...

— Ние ще ти дадем име, момко — обади се Стилгар. — Щом дойде времето на мина*, при изпитанието на екъл*.

„Изпитанието на разума“ — преведе си Джесика. Внезапното желание да утвърди надмощието на Пол надви всички други грижи и тя изкрещя:

— Синът ми е подлаган на изпитание с гом джабър*!

Сред мълчанието, което последва, тя осъзна, че думите ѝ бяха попаднали точно в целта.

— Има много неща, които не знаем един за друг — заговори Стилгар. — Но ние прекалено много се бавим. Дневното слънце не бива да ни завари сред откритите пясъци. — Той се приближи до мъжа, когото Пол бе повалил, и попита: — Ще можеш ли да вървиш, Джеймис?

— Той наистина ме нападна неочаквано — изръмжа в отговор мъжът. — Но това бе чиста случайност. Мога да вървя.

— Никакви случайности! — рече Стилгар. — Ще държа отговорни теб и Чани за безопасността на момъка. Тези хора имат моето покровителство.

Джесика огледа Джеймис. Значи негов бе гласът, който се препираше от скалите със Стилгар. Значи от неговия глас лъхаше на смърт. И Стилгар бе намерил за уместно да държи отговорен за реда тъкмо този Джеймис.

Стилгар обходи с изпитателен поглед групата и направи знак на двама мъже да излязат напред.

— Лейръс и Фарук, вие ще прикривате дирите ни. Погрижете се да не оставим никакви следи. Удвоете вниманието си — с нас вървят двама, които не са обучавани. — Той се обърна и посочи към отвъдната страна на басейна. — Под строй с отговорници по фланговете — ходом марш! Трябва да пристигнем в Пещерата на хребетите преди съмване.

Джесика закрачи редом със Стилгар и се залови да брои войниците. Свободните бяха четиридесет души — а с нея и Пол —

четиридесет и двама. И си помисли: „Вървят под строй като рота войници — даже и момичето Чани.“

Пол влезе в строя в редицата зад Чани. Той бе преглътнал обидата, че е бил заловен от момиче. Сега съзнанието му бе запълнено от спомена, извикан от думите на майка му: „Моят син е подлаган на изпитание с гом джабър!“ Усети как ръката му изтръпна при спомена за болката.

— Внимавай къде стъпваш! — просъска Чани. — Не се докосвай до храстите, за да не оставяш следи, по които да личи откъде сме минали.

Пол преглътна и кимна.

Джесика се вслуша във вървежа на войниците, като долавяше шума от своите собствени стъпки и стъпките на Пол и се удивляваше от начина, по който стъпваха свободните. Те бяха четиридесет души и единствените звуци, които издаваха при прекосяването на басейна, бяха само естествените за пустинята звуци — призрачни сенки с развети в мрака роби. Тяхната цел бе Сийч Табър — заслонът на Стилгар.

Тя разсъждаваше наум за думата сийч. Тази дума в езика чакобза бе останала непроменена от древния боен език от безброй векове. Сийч — сборно място при опасност. Едва сега, след напрежението на неочакваната среща, дълбокият смисъл на думата и на езика започнаха да се очертават в съзнанието ѝ.

— Движим се с добър ход — обади се Стилгар. — С милостта на шай-хулуд ще стигнем Пещерата на хребетите преди съмване.

Джесика кимна — пазеше силите си и усещаше ужасната умора, която задържаше на разстояние единствено със силата на волята си и... да, признаваше си... със силата на въодушевлението. Сега мислите ѝ се съсредоточиха върху достойнствата на този отряд, преценяваше онова, което разкриваше тук за културата на свободните.

„Целият този народ“ — мислеше си тя, — „цялата им култура са приучени към военен ред. Какво безценно богатство е това за един прокуден дук!“

„Свободните бяха ненадминати в онова свое качество, което древните наричаха «спа-нунгсбоген» — ще рече драговолното удължаване на пътя между копнежа за нещо и мига на посягане за грабването на това нещо.“

Из „Мъдростта на Муад’Диб“ от принцеса Ирулан

Пристигнаха при Пещерата на хребетите на зазоряване, като се движеха по един толкова тесен пролом в стената на басейна, че се наложи да вървят ребром, за да го преодолеят. Джесика видя на дрезгавата светлина на зората как Стилгар отделя часовои и ги мерна за миг, когато започнаха трудното си изкачване нагоре по канарата.

Без да спира, Пол вдигна нагоре глава и видя разсечения накръст пейзаж на тази планета, там, където тесният пролом гледаше нагоре към сивосиньото небе.

Чани го придърпа за робата, за да го накара да побърза, и каза:

— Бързо! Вече съмна.

— Къде отиват тези мъже, дето се катерят отпред, — попита той шепнешком.

— Те са първата дневна стража — обясни тя. — А сега побързай!

„Оставена отвън стража“ — помисли си Пол. — „Умно измислено, но щеше да е по-умно, ако все пак бяхме дошли до това място на отделни групи. Така вероятността да загубим целия отряд щеше да е по-малка.“ Той се сепна, осъзнавайки, че това е партизански начин на мислене, и си припомни опасенията на баща си, че атреидите могат да се превърнат в партизанска династия.

— По-бързо! — прошепна Чани.

Пол ускори крачка, като долови шумоленето на дългите роби зад гърба си. И се досети за думите на сирата* от миниатюрната О.К. библия на Юи. „Рай от дясната ми страна, ад от лявата, а отзад — ангелът на смъртта“ — повтори си той цитата наум.

Свиха покрай един ъгъл — на това място проходът се разширяваше. Застанал от едната страна, Стилгар правеше знак на войниците да влизат в ниския отвор, който се очертаваше под прав ъгъл.

— Бързо! — просъска той. — Ако някой патрул ни заvari тук, ще ни изловят като зайци.

Пол се приведе и влезе след Чани в някаква пещера, осветявана от мъждива сива светлина, която идваше някъде отгоре.

— Вече можеш да се изправиш — рече тя. Той се изопна и заразглежда мястото — дълбоко и широко помещение с куполовиден таван, достатъчно висок, за да не може да се докосне с ръка. Войниците се разпръснаха из мрачните ъгълчета. Пол видя, че и майка му идва, и забеляза как оглежда спътниците им. Осъзна, че тя се отличава от свободните, макар и да носеше същите дрехи. Как само пристъпяше — какво усещане за власт и изящество!

— Намери си място за почивка и не се пречкай на пътя, момче-мъж! — рече Чани. — Ето храна. — Тя пхна в ръката му две хапки, увити в листо. От тях се разнасяше силна миризма на подправка.

Стилгар се приближи до Джесика и даде някакво нареждане на групичката, застанала вляво.

— Поставете уплътнението* на вратата и се погрижете да се запази влагата. — Обърна се към друг свободен: — Лемил, донеси суспенсорни глобуси. — Той улови Джесика за лакътя. — Искam да ти покажа нещо, чудновата жено. — Той я поведе към една издатина в скалата до мястото, откъдето идваше светлината.

Джесика откри, че оттук се вижда широкият ръб на друг отвор за пещерата, високо в скалната стена — той гледаше към друг басейн, широк около десетина-дванадесет километра. Басейнът бе заслонен от високи скални стени. Тук-таме из него растяха храсти.

В мига, в който Джесика отправи поглед към сребристосивия басейн, слънцето се издигна над високия хребет и освети жълтокафявия пейзаж от скали и пясък. И тя видя как слънцето на Аракис се появява стремително на хоризонта.

„Това е, защото ние искаме да забавим изгрева“ — помисли си тя. — „Нощта е по-безопасна от деня.“ Изведнъж я обзе копнеж да зърне дъга тук, на тази планета, която никога нямаше да види дъжд. „Трябва да потискам подобни копнежи“ — рече си тя. — „Те са проява на слабост. Аз вече никога не мога да си позволя да бъда слаба.“

Стилгар я сграбчи за рамото и посочи към басейна.

— Ето там! Там може да видиш истински друзи^[1].

Тя погледна нататък, накъдето бе показал Стилгар, и забеляза движение — по дъното на басейна сновяха хора, които бягаха от дневната светлина към сенките на насрещните зъбери. Въпреки разстоянието движенията им се виждаха ясно поради прозрачния въздух. Тя извади изпод робата си бинокъла и нагласи на фокус маслените лещи по посока на хората в далечината. Кърпите по вратовете им пърпореха като криле на многоцветни пеперуди.

— Това е нашият дом — рече Стилгар. — Тази нощ ще сме там. — Той съзерцаваше басейна, като подръпваше мустаци. — Моите хора са останали да работят до последния момент. А това означава, че наоколо няма патрули. Ще им дам сигнал по-късно и те ще се приготвят да ни посрещнат.

— Твоите хора са много дисциплинирани — рече Джесика.

Тя свали бинокъла и видя, че Стилгар го разглежда.

— Те се подчиняват на потребността от опазването на племето — рече той. — Това е и изискването при избора на вожд. Вождът е онзи, който е по-силен, онзи, който осигурява вода и безопасност. — Той вдигна поглед към лицето ѝ.

Тя отговори на погледа му и мислено отбеляза изцяло сините очи, почернени наоколо, за да се намали блясъкът на слънцето, напрашените брада и мустаци и функционалната тръбичка, която се спускаше от ноздрите и влизаше във влагосъхраняващия костюм.

— Да не би да съм подкопала достойнството ти на водач с това, че те победих, Стилгар? — попита тя.

— Ти не ме повика на дуел — отвърна той.

— За един вожд е важно да запази уважението на войниците си — каза тя.

— Нито една от тези пясъчни въшки не може да ми се опре — рече Стилгар. — Побеждавайки ме, ти победи всички ни. Сега те се надяват да научат от теб... чудноватото бойно изкуство... а някои са любопитни да разберат дали не възнамеряваш да ме извикаш на дуел.

Тя обмисляше скрития в думите му намек.

— И да те победи в официален двубой ли?

Той кимна.

— Но не те съветвам да го правиш, защото те няма да тръгнат след теб. Ти не принадлежиш на пясъците. Те разбраха това по време на нощния ни преход.

— Съобразителни хора — отбеляза Джесика.

— Напълно вярно. — Той отново погледна към басейна. — Ние знаем своите потребности. Но сега, когато сме толкова близо до дома, едва ли мнозина мислят задълбочено. Отсъствувахме доста дълго, за да уреждаме как да изпратим чрез контрабандистите нашите доставки мелиндж за проклетото Сдружение, дано мутрите на служителите му завинаги да почернеят!

Джесика тъкмо се канеше да се обърне, но се спря и отново се вгледа в лицето му.

— Сдружението ли? Какво общо има Сдружението с вашата подправка?

— Това е заповед на Лайът — отговори Стилгар. — Ние знаем причината, но ни идва малко нанагорно. Подкупваме Сдружението с чудовищни количества подправка само за да запазим небето си чисто от спътници и други подобни, за да не може никой да ни шпионира как променяме облика на Аракис.

Преди да заговори, тя претегли думите си, припомняйки си как Пол бе казал, че сигурно това е причината из аракийското небе да няма спътници.

— И какво толкова променят в облика на Аракис, та не трябва да се вижда?

— Променяме го... бавно, но сигурно... за да го направим подходящ за човешки живот. Нашето поколение няма да види промяната, нито нашите деца, нито децата на нашите деца, нито внуците на техните деца, но тя ще дойде. — Той погледна с присвити очи към басейна. — Открити водни басейни, избуяли зелени растения и хора, които да крачат волно, без влагосъхраняващи костюми.

„Ето каква била мечтата на този Лайът-Кайнс“ — помисли си тя. И каза:

— Подкупите са нещо опасно — вероятността да нарастват е все по-голяма и по-голяма.

— Истина е, нарастват — рече той, — но по-бавният път е по-безопасен.

Джесика обходи с очи басейна и се опита да го види такъв, какъвто го виждаше Стилгар във въображението си. Тя обаче видя само жълтосивите нетна на далечните скали и някакво внезапно лениво раздвижване в небето над канарите.

— Ааа! — извика Стилгар.

Първоначално Джесика си помисли, че това е патрулен топтер, после разбра, че е мираж — над пясъците се понесе още един пейзаж — далеч някъде трептеше зеленина, а по-насам по повърхността се движеше дълъг червей и по гърба му се развяваха платна, наподобяващи широките роби на свободите.

Миражът се стопи.

— По-добре би било, ако яздехме — рече Стилгар, — но не можем да пуснем вестител* в този басейн. Но довечера отново ще вървим пеша.

„Вестител! — ето тяхната дума за червей“ — помисли си Джесика.

Тя прецени важността на изявлението, че не могат да пуснат червей в този басейн. Знаеше какво бе видяла в миража — свободни, които яздеха върху гърба на исполински червей. Беше й нужно огромно самообладание, за да не издаде вълнението си от тези думи.

— Трябва да се връщаме при другите — рече Стилгар. — Иначе моите хора може да заподозрат, че те задилям. Някои вече завиждат, че ръцете ми са се докоснали до твоята хубост, когато се бихме снощи в басейна Туоно.

— Достатъчно по този въпрос! — отсече рязко Джесика.

— Не се обиждай — рече Стилгар и гласът му прозвуча кротко. — Жените при нас не се вземат пряко волята им... а за теб... — Той сви рамене — ... не е необходима дори и тази уговорка.

— Не бива да забравяте, че аз бях жена на дук — рече тя, но сега гласът й звучеше по-спокойно.

— Както желаш — рече той. — Време е да затворим херметически този отвор, за да могат хората да отдъхнат от режима на влагосъхраняващите костюми. Днес воините ми ще трябва да си починат удобно. Утре техните семейства надали ще им отредят много време за почивка.

Замълчаха и двамата.

Джесика рееше поглед навън, към слънчевата светлина. Тя бе доловила намека в гласа на Стилгар — неизказаното му предложение за нещо повече от морална закрила. Съпруга ли му трябваше? Тя осъзна, че би могла да влезе в заслона редом с него. Това щеше да бъде

един от начините да се сложи край на разприте за водачеството на племето — подходящ съюз между мъж и жена.

Но какво щеше да стане с Пол тогава? Кой би могъл да каже все пак кои от законите на майчинството имат надмощие тук? А какво щеше да стане с неродената дъщеря, която от няколко седмици носеше в утробата си? Какво щеше да стане с дъщерята на един покоен дук? И тя се застави да погледне право в лицето значението на това друго дете, което растеше в утробата ѝ, да прозре своите собствени съображения, когато бе допуснала тази бременност. Беше ѝ ясно за какво ставаше въпрос — тя бе отстъпила пред напористия стремеж на всички същества, изправили се с лице срещу смъртта — стремежът да търсят безсмъртие чрез потомство. Стремежът за възпроизводство ги бе победил.

Джесика погледна към Стилгар и видя, че той я наблюдава и чака. „Дъщеря, родена тук от жена, омъжена за мъж като този — каква ще бъде съдбата на такава дъщеря?“ — запита се тя. — „Дали той би се опитал да ограничи потребностите, които една бин-джезъритка трябва да следва?“

Стилгар се окашля и с това показва, че разбира някои от въпросите, които я измъчват.

— Най-важното за един вожд е онова, което го прави вожд — потребностите на неговия народ. Ако ти ми предадеш своите умения, може да дойде ден, когато единият от нас ще трябва да извика на дуел другия. Аз бих предпочел друг начин за решаване на въпроса.

— А има ли други начини? — попита тя.

— Длъжността на сайядина* — отвърна Стилгар. — Нашата света майка е стара.

„Тяхната света майка!“

И преди Джесика да успее да попита нещо, той продължи:

— Аз не ти предлагам това по принуда. Не ми е и неприятно, защото ти си красива и желана. Но ако наистина станеш една от жените ми, това може да накара някои от младежите да повярват, че плътските удоволствия ме вълнуват много повече, отколкото потребностите на моето племе. Дори и сега те ни слушат и наблюдават.

„Човек, който премисля решенията си и който си дава сметка за последствията“ — рече си тя.

— Сред моите младежи вече има такива, които са достигнали възрастта на буйния дух — продължи той. — През този период те не бива да се дразнят излишно. Не бива да им давам по-сериозни основания да ме предизвикват. Защото тогава ще трябва или да осакатя, или да убия някои от тях. А това не е вярна посока за един вожд, особено щом може да се избегне с достойнство. Разбираш ли, да имат вожд, това е едно от нещата, което разграничава тълпата от народа. Той поддържа нивото на личностите. И ако личностите станат много малко, току-виж народът се превърнал в тълпа.

Неговите думи и дълбочината на смисъла им, обстоятелството, че той говореше колкото на нея, толкова и на онези, които подслушваха — всичко това я накара да преосмисли оценката си за него.

„Той е на висота“ — помисли си тя. — „Откъде ли е взел това вътрешно равновесие?“

— Законът, който ни повелява как да си избираме вожд, е справедлив закон — продължи Стилгар. — Но оттук не следва, че справедливостта е непременно онова, което е потребно на един народ. Онова, което истински ни е необходимо сега на нас като народ, е числено да се увеличим, да се замогнем и да овладеем нови земи.

„Какъв ли е произходът му“ — питаше се тя. — „Кой ли го е възпитал така?“ И каза:

— Стилгар, аз съм те подценила.

— Подозирах го — рече той.

— Очевидно всеки от нас не е дооценил другия — каза тя.

— Бих искал да сложим край на това — рече той. — Искане ми се да другаруваме... да си вярваме. Искане ми се да изпитваме един към друг онова уважение, което изпълва душата, без да налага намесата на плътските страсти.

— Разбирам — рече тя.

— Вярваш ли ми?

— Долавям твоята искреност.

— При нас — заговори той, — ако нашите сайядини не са официални вождове, им се отрежда най-достойно място. Те обучават. Те поддържат божията сила ето тук — и той докосна с ръка гърди.

„А сега трябва да надникна в загатката около тази света майка“ — помисли си тя. И заговори:

— Ти спомена за вашата света майка... а до мен стигнаха слова от предания и пророчества.

— Казано е, че бин-джезъритка и нейното дете държат ключа за нашето бъдеще — рече той.

— Вярваш ли, че аз съм тази бин-джезъритка?

Тя гледаше внимателно лицето му и си мислеше: „Младата тръстика се пречупва лесно. Всяко начало винаги крие огромни опасности.“

— Нямаме представа — отвърна той.

Тя кимна, като си мислеше: „Той е почтен човек. Очаква от мен някакво знамение, но няма да наклони везните на съдбата, като ми каже какво е това знамение.“

Джесика извърна глава и втренчи поглед надолу към басейна — към златистите сенки, към пурпурните сенки и към потрепването на прашния въздух по ръба на пещерата. Изведнъж съзнанието ѝ се изпълни с лукави намерения. Тя познаваше песнопението на Мисионария протектива, знаеше как да пригоди техниката на преданието, страха и надеждата към своите крещящи нужди, но сега долови някакви невероятни промени... сякаш някой бе живял сред тези свободни и се бе възползувал от делото на Мисионария протектива.

Стилгар се окашля.

Тя долови нетърпението му — знаеше, че денят напредва и хората очакват да бъде поставено уплътнението на отвора. Налагаше се да действа безразсъдно смело и тя разбра какво и трябваше — някой дар ал-хикман*, някоя тълковна школа, която би ѝ дала...

— Адаб* — прошепна тя.

Мислите сякаш се преобърнаха в главата ѝ. Почувствува това с ускоряването на пулса си. Нищо друго в цялото бин-джезъритско обучение не съдържаше такъв разпознавателен сигнал. Това усещане не можеше да бъде друго освен адаб, търсещата памет, която сама те спохожда. Джесика ѝ се предаде и остави думите да се отронват от устните ѝ.

— Ибън картайба* — заговори тя, — дотам, докъдето стигат пясъците. — Тя протегна напред ръка изпод робата си, като забеляза как очите на Стилгар се разширяват. Долови шумоленето на много роби зад гърба си. — Виждам... един свободен с книгата на поуците —

занарежда тя. — Той чете на ал-лата*, слънцето, което е предизвикал и поробил. Той чете на съдниците* и ето какво чете:

*Враговете ми са като позеленели проядени
остриета,
стояли на пътеката на бурята.
Ти не видя ли какво извърши нашият бог?
Той им изпрати чумата.
На тях, които крояха планове срещу нас.
Сега са като птици, разпръснати от ловец.
Плановите им са като стрели с отрова,
която всяка уста отказва да приеме.*

По тялото ѝ премина тръпка. Тя отпусна ръка. Някъде отзад, откъм сенките на вътрешната пещера, пое шепнешком многогласен хор:

— Техните кроежи бяха победени.

— Божият огън изпълни сърцата ни — продължи тя.

И си помисли: Сега вече всичко тръгна по реда си.

— Божият огън ни освети — дойде отговорът.

Тя кимна.

— И враговете ти ще се сгромолясат.

— Би-лал кайфа* — отговориха те.

Стилгар ѝ се поклони сред внезапно настъпилата тишина.

— Сайядина — рече той, — ако е рекъл Шай-хулуд, може и да преглътнеш изпитанието и да станеш света майка.

„Да преглътнеш изпитанието“ — помисли си тя. — „Колко странен начин за изразяване.“ Всичко останало обаче напълно отговаряше на песнопението. Стана ѝ срамно от това, което бе сторила. „Нашата Мисионария протектива рядко претърпява неуспех. Дори в тази пустош е било подготвено място за нас. Тази молитва издълба нашето скривалище. А сега трябва да играя ролята на Олайя*, приятелката на бога... Сайядина, за да се мамят народите, у които прорицанията на нашата Мисионария протектива са оставили такава дълбока следа, че наричат света майка дори своята главна жрица.“

Пол стоеше до Чани в мрака на вътрешната пещера. В устата си все още усещаше вкуса на храната, която му бе дала — птиче месо и някакви зърна, объркани с мед от мелиндж, и всичко това завито в листа. Като го опита, той си даде сметка, че никога дотогава не бе ял храна, която толкова силно да ухае на подправка, и за миг го обзе страх — от чудото на подправката, което подтикваше разума му към пророчески видения.

— Би-лал кайфа — прошепна Чани.

Той я изгледа и видя благоговението, с което свободните приемаха думите на майка му. Само мъжът, когото наричаха Джеймис, като че ли стоеше настрани от церемонията и се беше отдръпнал с ръце, скръстени върху гърдите.

— Дуй яка хин манге — прошепна Чани. — Дуй пунра хин манге. Имам две очи. Имам два крака.

И се вгледа в Пол с учудено изражение.

Пол си пое дълбоко въздух, полагайки усилия да успокои бурята в гърдите си. Думите на майка му бяха подсилили въздействието на аромата на подправката и той усещаше сега как гласът ѝ ту се издига, ту се снижава в съзнанието му като пламъците на открит огън. Сред всичко това той бе доловил у нея известна наглост — познаваше я така добре! — но нищо вече не можеше да спре онова, което бе започнало с една хапка храна.

Ужасното предназначение!

Той го усети — препускащото съзнание, от което не можеше да избяга. То носеше поразяващата яснота, потока от сведения и хладнокръвната точност на мислите му. Отпусна се на пода, облегна гръб о стената и му се отдаде. Мислите му потекоха през онези пластове, които бяха въвн от времето и от които той можеше да наблюдава времето, усещайки извитите пътеки и ветровете на бъдещето... ветровете на миналото: едноокото зрение на миналото, едноокото зрение на настоящето и едноокото зрение на бъдещето — всичко това обединено в едно триоко зрение, което му даваше възможност да види връзката между времето и пространството.

Почувствува, че съществува опасност да надскочи себе си и трябваше да се вкопчи в своите мисли за настоящето, като усещаше неясните контури на пречупването на житейския опит, на изтичащия

миг и продължителното изкрystalизиране на това-което-е-сега в онова-което-е-било.

Като се вкопчи в настоящето, той за пръв път усети могъщата устойчивост на движението на времето, в което отвсякъде се блъскаха като в прибой, тръгнал срещу канарите, подвижни течения, вълни, приливи и отливи. Всичко това му показва в нова светлина способността му да вижда в бъдещето и с внезапно породило се чувство на страх той съзря причината за белите петна във времето и причината за тази грешка.

Надникването в бъдещето, осъзна той, бе просветление, обхващащо границите на онова, което разкриваше — беше ту източник на точност, ту на значима грешка. Нещо подобно на принципа на неопределеността на Хайзенберг^[2]: разходът на енергията, която разкриваше видяното от него, променяше видяното.

А онова, което той видя, бе пътека от времето вътре в пещерата — гъмжило от възможности, съсредоточени тук дори и в най-мимолетното действие — примигване на окото, небрежно подхвърлена дума, разместено зрънце пясък — всичко това задвижваше гигантски лост през познатата вселена. Той съзря насилие по толкова много отклонения от изходната точка, че и най-незначителното му движение създаваше невероятни размествания в модела.

От това видение му се прииска да се вцепени, да не помръдва, но това също водеше до последици.

Безбройните последиствия — техните линии се разпръсваха във всички посоки от тази пещера и по повечето от тези линии на последиствията той видя собствения си труп и кръв, бликаща от нанесената с нож зейнала рана.

---

[1] Друзи — Група кристали, сраснали се в единия си край в обща основа. Б.пр. ↑

[2] Вернер Хайзенберг — германски физик теоретик, един от създателите на квантовата механика. Б.пр. ↑

„В годината, в която си затвори очите за смъртта на дук Лито и върна Аракис на харконите, моят баща падишах-императорът бе на седемдесет и две, но въпреки това не изглеждаше на повече от тридесет и пет. Той рядко се появяваше в обществото облечен в друго, освен в сардукарска униформа и черен шлем на бурсег* с имперския златен лъв върху гребена му. Униформата напомняше открито откъде иде силата му. Той обаче не беше винаги такова парвеню. Поискаше ли, можеше да бъде очарователен и сърдечен, но в онези по-сетнешни дни аз често се питах дали той бе такъв, какъвто се показваше. Сега вече си мисля, че той бе човек, който непрекъснато водеше борба да се измъкне от решетките на някаква невидима клетка. Трябва да си припомним, че той беше император, баща — глава на династия, водеща началото си от най-дълбока древност. Но ние го лишихме от законен син — не беше ли това най-ужасното крушение, което може да претърпи един властелин? Майка ми се подчини на по-старшите бин-джезъритски сестри, докато лейди Джесика отказа да стори това. Коя от двете бе по-силната? Историята вече го доказва.“

Из „В моя бащин замък“ от принцеса Ирулан

Джесика се пробуди сред пещерен мрак, долови, че около нея се движат свободни, и усети парливия мирис на влагосъхраняващи костюми. Вътрешното чувство за време ѝ подсказа, че навън скоро ще падне нощта, но пещерата тънеше в мрак, изолирана от пустинята посредством уплътнителните капаци, които задържаха телесната им влага в това помещение.

Осъзна, че се бе отдала на непробудния и укрепителен сън на голямата умора, и това донякъде говореше, че с отряда на Стилгар тя подсъзнателно се чувствуваше сигурна за собствената си безопасност. Обърна се в хамака, който бяха направили от робата ѝ, спусна нозе върху скалния под и ги напъха в пустинните си ботуши.

„Не бива да забравям да притегна повече ботушите си, за да улесня изпомпващото действие на влагосъхраняващия костюм“ — помисли си тя. — „Толкова много неща трябва да запомня.“

Все още усещаше вкуса на сутрешното ястие — птиче месо и някакви зърна, омесени с мед от мелиндж и увити в листа — и ѝ хрумна, че тук времето е обърнато наопаки: нощта бе времето за работа, а денят — времето за почивка.

„Нощта скрива, нощта е по-безопасна.“

Тя откачи робата си от кукичките за хамака, забити в една ниша в скалата, заопипва плата в мрака, докато намери деколтето, и я нахлузи.

Питаше се как да изпрати съобщение до „Бин Джебзърит“. Трябваше да ги уведоми за двете направления в аракийското светилище.

Навътре в пещерата светеха суспенсорни глобуси. Забеляза, че там се суетят хора и че Пол стои сред тях вече облечен, с отметната назад качулка, открила орловия профил на атреидите.

Помисли си колко странно се бе държал той, преди да се оттеглят на почивка. Бе толкова самовглъбен. Приличаше на човек, завърнал се от царството на мъртвите, който с полуотворени очи, изцъклени от вътрешния унес, все още не можеше да осъзнае напълно завръщането си. Това я накара да си припомни предупреждението му за обилно използваната в храната подправка: за привикването.

„Дали подправката има и странично действие?“ — питаше се тя. — „Той спомена, че тя имала нещо общо с прорицателските му способности, но странно — не разказа нищо от това, което е видял.“

Из мрака, някъде отдясно, изникна Стилгар и отиде при групата под суспенсорните глобуси. Джесика забеляза как поглажда брадата си и как пристъпя с предпазлива и дебнеща походка.

Прониза я страх още в мига, щом сетивата ѝ се събудиха за напрежението, което се долавяше у хората, скупчили се около Пол — с техните сковани движения и ритуални пози.

— Те имат моята закрила! — избоботи Стилгар.

Джесика разпозна мъжа, изправил се срещу Стилгар — Джеймис! После съзря гнева у Джеймис, изопнатите му рамене.

„Джеймис — човекът, когото Пол победи!“ — помисли си тя.

— Ти познаваш закона, Стилгар — рече Джеймис.

— Кой друг го познава по-добре? — попита Стилгар и тя долови в гласа му помирителни нотки и старание да заглади някакъв спор.

— Аз избирам двубоя — изръмжа Джеймис.

Джесика бързо прекоси пещерата и улови Стилгар за лакътя.

— Какво означава това? — попита тя.

— Това е законът амтал* — отвърна Стилгар. — Джеймис иска да получи правото да подложи на изпитание твоята роля в преданието.

— Тази жена трябва да бъде защитена в двубой — рече Джеймис. — Ако нейният защитник спечели, значи тя наистина е жената от преданието. Но в него е казано... — Той обходи с поглед скупчилите се хора — ... че тя няма да потърси защитник от свободните, което може да означава само, че тя ще си води свой защитник.

„Той говори за дуел с Пол“ — помисли си Джесика. Тя пусна лакътя на Стилгар и пристъпи педя напред:

— Винаги сама съм си била защитник — каза тя. — Намерението е достатъчно ясно, за...

— Ти няма да ни учиш какво да правим! — прекъсна я рязко Джеймис. — Не и докато не получи нови доказателства! Стилгар е могъл да ти каже какво да правиш тази сутрин. Могъл е да ти натъпче пълната с глезотии глава и ти да ни чуруликаш като птичка с надеждата, че ще успееш да ни измамиш.

„Мога да го надвия“ — помисли си Джесика, — „но това може да противоречи на начина, по който те тълкуват преданието.“ И тя отново с учудване забеляза как резултатите от дейността на Мисионария протектива на тази планета бяха наистина изкривени.

Стилгар погледна към Джесика и заговори с тих глас, но така, че да стигне до ушите на тълпата:

— Джеймис е човек злопамятен, Сайядина. Твоят син го победи, а...

— Стана случайно! — изръмжа Джеймис. — В Туоно имаше намесена нечиста сила и сега аз ще докажа това!

— ... а и аз самият съм го побеждавал — продължи Стилгар. — Сега се стреми с предизвикателството тахади* да се добере отново и до мен. У Джеймис има прекалено много жестокост, за да стане добър вожд — премного гафла*, безумство. Устата му говори за законите, а сърцето му следва сарфа*, кривата пътека. Не, от него никога не може

да стане добър вожд. Досега съм го закрилял, защото с този си нрав ни е полезен в битките, но когато го обладае жестокият му гняв, той е опасен дори за племето си.

— Стилгаррр! — изръмжа Джеймис.

И Джесика разбра, че Стилгар говори така, за да разяри Джеймис и да отклони предизвикателството от Пол.

Стилгар се изправи с лице срещу Джеймис и Джесика отново долови помирителните нотки в боботеция глас:

— Джеймис, та той е още момче. Той е...

— Ти го назова мъж — прекъсна го Джеймис. — А майка му твърди, че е бил подлаган на изпитание с гом джабър. Плътта му е добре напращяла от влага и изобилие от вода. Онези, които му мъкнат вързопа, казват, че в него има контейнери с вода. Контейнери! А ние изсмукваме джобните си резервоари веднага щом в тях се събере капчица вода.

Стилгар изгледа Джесика.

— Вярно ли е това? Има ли вода във вързопа ви?

— Да.

— В контейнери ли?

— В два контейнера.

— Как смятахте да постъпите с това богатство?

„Богатство ли?“ — учуди се мислено тя и поклати глава, долавяйки студенината в гласа му.

— Там, където съм родена, водата пада от небето и се стича по земята в широки реки — заговори тя. — Там има цели океани от вода, толкова необятни, че не се вижда отвъдният бряг. Аз не съм обучавана във вашия воден режим*. Никога досега не съм гледала на нещата по този начин.

Сред хората наоколо се разнесе тих ропот:

— Водата падала от небето... стичала се по повърхността.

— Беше ли ти известно, че сред нас има хора, които по някаква случайност са претърпели загуба от джобните си резервоари и ще изпаднат в безизходица, преди да стигнем Сийч Табър тази нощ?

— Откъде мога да знам? — поклати глава Джесика. — Щом трябва, дайте им вода от нашия вързоп.

— Така ли смятахте да постъпите с това богатство?

— То бе предназначено да спаси човешки живот — отвърна тя.

— В такъв случай приемаме твоя дар, Сайядина.

— Няма да успееш да ни подкупиш с вода! — озъби се Джеймис.
— Нито пък ти, Стилгар, ще успееш да ме насъскаш срещу себе си. Виждам, че се мъчиш да ме предизвикаш на двубой, преди да съм доказал своите думи.

Стилгар застана лице с лице срещу Джеймис.

— Наистина ли си решен да натрапиш този двубой на едно дете, Джеймис? — Гласът му бе тих и гневен.

— Тя трябва да бъде защитена в двубой!

— Въпреки че се ползува от моята закрила?

— Търся закона амтал — отвърна Джеймис. — Това е мое право.

Стилгар кимна.

— Но ако момчето не те прободете, тогава ще застанеш срещу моя нож. И този път няма да възпра острието си, както съм го правил досега.

— Нямате право на това! — обади се Джесика. — Пол е още...

— Не бива да се намесваш, Сайядина! — прекъсна я Стилгар. — О, аз знам, че можеш да ме надвиеш и следователно можеш да надвиеш всекиго от нас, но сплотим ли се всички, ти не можеш да ни победиш. Така да бъде, така повелява законът амтал.

Джесика се смълча и очите ѝ уловиха на зеленикавата светлина от суспенсорните глобуси демоничния израз, който завладя каменното му лице. Тя отмести поглед към Джеймис, видя мрачното му навъсено чело и си помисли: „Трябваше да забележа това досега. Той таи злобата си. Той е от потайните, човек, който крие чувствата си. Трябваше да бъда подготвена за това.“

— Ако сториш зло на сина ми — рече тя, — ще трябва да се биеш с мен. Аз те призовавам на бой още сега. Ще те накълцам на...

— Майко — пристъпи напред Пол и я докосна по ръкава, — може би ако обясня на Джеймис как...

— Да обясни! — изсъска презрително Джеймис.

Пол млъкна и се вгледа в този човек. Не се боеше от него — Джеймис изглеждаше тромав в движенията си, а и се беше срутил лесно върху пясъка при нощната им схватка. Но Пол все още чувствуваше пътеката от времето в тази пещера и все още помнеше видението от бъдещето, в което той лежеше убит от нож. В това видение за него имаше толкова малко пътища за спасение...

— Сайядина — заговори Стилгар, — сега трябва да се отдръпнеш назад, откъдето...

— Престани да я наричаш Сайядина! — изкрещя Джеймис. — Това още не е доказано. Добре де, знае молитвата! И какво от това? Всяко наше дете я знае.

„Това, което каза е достатъчно“ — помисли си Джесика. — „Вече ми е ясен. Бих могла да го спра само с една дума.“ — Тя се колеба. — „Но не мога да възпра всички.“

— Тогава ще отговаряш пред мен! — изрече Джесика и си настрои гласа с извивка, която започваше с вой и свършваше с лукавство.

Джеймис се вторачи в нея — по лицето му се четеше явна уплаха.

— Ще ти разкрия какво е страдание — продължи тя със същия глас. — Спомни си за това по време на боя. Ще изпиташ такова страдание, че в сравнение с него гом джабърът ще бъде само блажен спомен. Всяка твоя фибра ще се гърчи и...

— Тя ми прави някаква магия! — изпъшка Джеймис. Той долепи свит десен юмрук до ухото си. — Настоявам да ѝ бъде наложено мълчанието!

— Така да бъде! — рече Стилгар. Той хвърли предупредителен поглед към Джесика. — Ако заговориш отново, Сайядина, ще помислим, че използваш магии, и ще те лиша от закрилата си. — Той ѝ кимна да отстъпи назад.

Джесика усети как нечии ръце я хващат, помагайки ѝ да се отдръпне назад, но не долови в тях никаква грубост. Видя как откъснаха Пол от тълпата и как Чани, момичето с лице на елф, му шепне на ухото и кима с глава към Джеймис.

Сред войниците се образува кръг. Донесоха още суспенсорни глобуси и всички се обърнаха към осветената в жълто ивица.

Джеймис пристъпи в кръга, изхлузи робата си и я подхвърли някому от тълпата. Остана по матовосивкав влагосъхраняващ костюм, по чиято гладка повърхност се забелязваха гънки и бръчки. За миг изви устни към рамото си и отпи от тръбичката на джобния резервоар. След малко се изправи, разкопча и свали костюма си и го подаде грижливо към тълпата. Той стоеше в очакване само по набедреник и някакъв

плат, изопнат по краката до глезените му, а в дясната си ръка стискаше кристален нож.

Джесика видя как момичето-дете Чани помага на Пол, видя как пхна в дланта му дръжката на кристален нож и как той лекичко подхвърли оръжието, за да определи на ръка тежестта и центъра му на равновесие. И на Джесика ѝ хрумна, че Пол е обучаван в прана и бинду, в умението да владее нервите и мускулите си, че е бил обучаван в бойно изкуство в една необикновена школа и че негови учители са били мъже като Дънкан Айдахо и Гърни Халик, мъже, които приживе бяха станали легенда. Момчето познаваше непочтените методи на „Бин Джезърит“ и видът му бе бодър и уверен.

„Но той е едва петнадесетгодишен“ — помисли си тя. — „Аз посях страх в душата на Джеймис. Този страх вероятно ще... забави рефлексите му. Да можех само да се помоля... истински да се помоля.“

Сега Пол, останал само по трикото си за фехтовка, което носеше под влагосъхраняващия костюм, стоеше точно в средата на кръга. В дясната си ръка държеше кристален нож, а нозете му върху хрущящия по скалния под пясък бяха боси. Айдахо неведнъж го беше предупреждавал: „Ако се съмняваш дали повърхността под нозете ти е устойчива или не, най-добре е да си бос.“ А на преден план в съзнанието си продължаваше да чува напътствените слова на Чани: „При отбиване на удар Джеймис се обръща надясно с ножа си. Това му е навик и сме забелязали, че често прибъгва до него. Ще се втрени в очите ти и точно когато мигнеш — ще те прободат. А той се бие еднакво добре и с двете ръце — отваряй си очите, като прехвърля ножа от едната ръка в другата.“

Но най-осезаемо — и то дотолкова, че го усещаше с всяка клетка на тялото си, бе обучението и рефлексният механизъм, който бе изкован ден подир ден и час подир час в учебната зала.

Припомни си и думите на Гърни Халик: „Майсторът на боя с нож мисли едновременно за върха на ножа, за острието и за предпазника. Върхът може и да реже, острието може и да пробоща, а предпазникът може и да приклепти острието на противника.“

Пол се вгледа в кристалния нож. Предпазник нямаше — само тънка заоблена дръжка с удебелени ръбове, които да предпазват ръката. А на всичко отгоре осъзна, че не му бе известно пределното

напрежение на това острие и дори не знаеше дали изобщо този нож може да се счупи.

Застанал срещу Пол, Джеймис запристъпя с рамо напред по ръба на кръга.

Пол се приведе, като едва сега си даде сметка, че няма защитен пояс, а беше обучаван да се бие с неговото невидимо поле около тялото си и да действа при отбрана с най-голяма бързина, докато нападението му трябваше да бъде съобразено с пресметнатото забавяне, необходимо, за да проникне острието в защитното поле на противника. И въпреки постоянните предупреждения на треньорите си да не позволява бързината на нападението да бъде притъпявана от безсмисленото защитно поле, той знаеше, че мисълта за защитния пояс бе част от съзнанието му.

Джеймис изрече обичайното предизвикателство:

— И дано ножът ти се нацърби и натроши!

„Значи този нож може да се счупи“, помисли си Пол.

Напомни си, че Джеймис също няма защитен пояс, но той не бе обучаван да го използва и нямаше задръжките на човек, свикнал да се бие със защитно поле.

Пол впи поглед в изправилия се в отсрещния край на кръга Джеймис. Тялото на противника му приличаше на възлесто конопено въже, опнато върху сух скелет. На светлината на суспенсорните глобуси ножът му проблясваше жълтеникавомлечен.

Страх прониза Пол. Внезапно се почувствува самотен и разголен, застанал на мъглявата жълтеникава светлина сред този кръг от хора. Умението му да вижда в бъдещето бе подхранвало познанието му с безброй данни, намекващи за мощните течения на предстоящото и върволиците от решения, които ги направляват, но това тук бе настоящата действителност. Това бе смърт, която се крепеше върху съвсем малки нещастни случайности.

Той осъзна, че и най-незначителната дреболия тук би могла да преобърне бъдещето. Нечия кашлица сред тълпата зяпачи — разсейване. Потрепване на пламъка на суспенсорния глобус — лъжлива сянка.

„Страх ме е“ — призна си Пол.

И той внимателно запристъпя в кръг срещу Джеймис, повтаряйки си наум бин-джезъритската молитва срещу страх: „...“

Страхът погубва разума...“ Думите му подействуваха като студен душ. Той почувствува как мускулите му се стягат и напрягат в готовност.

— Ще потопя ножа си в твоята кръв — изръмжа Джеймис. И недоизрекъл последната дума, той внезапно нападна.

Джесика видя как той замахна с ножа и едва се сдържа да не извика.

Там, накъдето бе замахнал Джеймис, ножът му бе намерил само празно пространство — Пол сега се намираше зад него и откритият гръб на свободния бе отлична мишена.

„Хайде Пол! Удряй!“ — изкрещя мислено Джесика.

Ударът на Пол бе отмерен, изящно плавен, но толкова бавен, че Джеймис успя да се извърти, да отстъпи назад и да се обърне надясно.

Ниско приведен, Пол се оттегли и рече:

— Само че най-напред ще трябва да стигнеш до кръвта ми.

Джесика разбра, че ударите на сина ѝ са пресметнати като за бой със защитно поле, и осъзна колко коварно бе това. Отбраната на момчето издаваше пъргавина, отработена до такова съвършенство, каквото тези хора никога не бяха виждали. Нападението също бе отработено, но бе пригодно да преодолява преградата на защитното поле. Защитното поле отблъсква твърде бързия удар и пропуска само бавния, коварен удар. За да се проникне в защитното поле са необходими техничност и хитрост.

„Дали Пол разбира това?“ — питаше се тя. — „Сигурно го разбира.“

Джеймис отново нападна — мастиленосините му очи гледаха свиреп, а загубилото очертанията си тяло се жълтеете под суспенсорните глобуси.

И Пол отново се изплъзна, но твърде много се забави с контраудара.

Същото се повтори.

И потрети.

Всеки път контраударът на Пол закъсняваше с по една секунда.

Джесика също забеляза нещо, което се надяваше, че Джеймис не е видял. Отбранителните реакции на Пол бяха зашеметяващо бързи, но всеки път те заемаха съвършено точно онзи ъгъл, който биха заели, ако защитното поле помагаше да се отбие ударът на Джеймис.

— Да не би синът ти да е решил да се позабавлява с този нещастен глупак? — попита Стилгар. Той обаче ѝ направи знак да замълчи, преди да успее да отговори. — Извинявай, ти не бива да говориш.

Сега двете фигури върху скалния под започнаха да се обикалят една друга: Джеймис — с нож, протегнат напред и леко повдигнат нагоре, и Пол — присвит, с нож, наклонен надолу.

Джеймис отново замахна и този път се изви надясно, където дебнеше Пол.

Вместо да отскочи назад и да избегне удара, Пол посрещна с върха на острието си ръката на неприятеля, която стискаше ножа. После момчето се отдръпна и се изви наляво, благодарен на Чани за предупреждението.

Като триеше ръката си с ножа, Джеймис отстъпи до ръба на кръга. От раната покапа кръв и спря. Очите му — две синьо-черни отвърстия — се разшириха и вторачиха в Пол, като го заоглеждаха повнимателно на дрезгавата светлина на суспенсорните глобуси.

— А, този е ранен — измърмори Стилгар.

Пол се приведе, зае изходно положение и както го бяха учили да постъпва след първото кръвопролитие, се провикна:

— Предаваш ли се?

— Ха! — изрева Джеймис.

Сред войниците се надигна гневен ропот.

— Почакайте! — извика Стилгар. — Момъкът не познава нашия закон. — После се обърна към Пол: — В предизвикателството тахади няма отказване. Изходът от изпитанието му е смърт.

Джесика забеляза как Пол преглътна и си помисли: „Той никога не е убивал човек по този начин... в разгорещена борба с ножове. Дали ще може да го направи?“

Принуден от настъпателните движения на Джеймис, Пол тръгна бавно надясно. Новото му видение от бъдещето за гъмжилото от възможности в тази пещера сега отново се появи, за да го измъчва. Новото познание му подсказа, че в този двубой има прекалено много светкавично оформящи се решения, за да може да се съзре ясно поне един проход напред.

Възможностите се струпваха една след друга — ето защо тази пещера лежеше като неясна отсечка по пътя му. Тя беше като някаква

исполинска скала, застанала на пътя на пороя, който образува водовъртежи в кипналиа наоколо поток.

— Свършвай с тази работа, момко — промълви Стилгар. — Не си играй с него!

Пол пристъпи към вътрешността на кръга, като разчиташе на собствения си остър усет за бързина.

Сега, когато го осени прозрението, Джеймис отстъпи назад — този тук в кръга на тахади не беше някой мекушав пришълец от друг свят, нито лесна плячка за кристалния нож на свободните.

Джесика долови сянка на отчаяние по лицето на Джеймис. „Точно сега е най-опасен“ — рече си тя. — „Сега той е отчаян и е способен на всичко. Сега вижда ясно, че насреща си няма дете от собственото си племе, а превъзходен борец по рождение, обучаван в бойно изкуство още от най-ранно детство. Сега страхът, който посадих в душата му, ще разцъфти.“

И дълбоко в себе си тя откри, че изпитва жал към Джеймис — чувство, което избледня при мисълта за непосредствената опасност за нейния син.

„Джеймис е способен на всичко... на най-неподозирано действие“ — помисли си тя. Питаше се дали Пол бе надзъртал и преди в това бъдеще и дали не преживява отново същия двубой. Тя обаче забеляза как пристъпяше синът ѝ, видя капките пот по лицето и раменете му, както и изостреното внимание, за което говореха напрегнатите мускули. И за пръв път долови, без да може да я проумее, известна несигурност в дарбата на Пол.

Сега Пол притисна по-настойчиво противника — обикаляше го, ала не нападаше. Той бе съзрял страха у Джеймис. Пол чу гласа на Дънкан Айдахо: „Именно когато противникът се страхува от теб, тогава е моментът да дадеш на този страх пълна свобода, за да има той време да въздействува на бореца. Нека страхът се превърне в ужас. Обладаният от ужас човек се бори сам със себе си. Накрая той напада от отчаяние. Това е най-опасният момент, ала може да се разчита, че обладаният от ужас човек обикновено допуска съдбоносна грешка. Ние те обучаваме тук да откриваш тези грешки и да се възползуваш от тях.“

Тълпата в пещерата заропта.

„Те мислят, че Пол се забавлява с Джеймис“ — рече си Джесика. — „Според тях Пол е ненужно жесток.“

Тя обаче долови и скритата посока на вълнението на тълпата — удоволствието, което им доставяше зрелището. А забеляза и нарастващото напрежение у Джеймис. Мигът, в който то нарасна дотолкова, че повече не можеше да се сдържа, бе за нея толкова очевиден, колкото и за Джеймис... и за Пол.

Джеймис подскочи нависоко, като финтираше и нанасяше удари надолу с дясната си ръка, която обаче се оказа празна. Кристалният нож бе преместен в лявата ръка.

Джесика ахна.

Пол обаче бе предупреден от Чани: Джеймис се бие еднакво добре и с двете ръце. И дълбините на обучението му бяха схванали тази хитрост *en passant*. „Нека вниманието ти бъде съсредоточено върху ножа, а не върху ръката, която го държи“, бе му казвал мимоходом неведнъж Гърни Халик. Ножът е по-опасен от ръката, а ножът може да се намира както в едната, така и в другата ръка.

А Пол бе забелязал грешката на Джеймис: лошо приземяване, грешка, която бе отнела на противника допълнителна секунда, за да се закрепят на нозете си след скока, чиято цел бе да обърка Пол и да прикрие прехвърлянето на ножа.

Като се изключи мъждукащата светлина на суспенсорните глобуси и мастилените очи на вторачилите се войници, всичко това приличаше на тренировка в учебната зала. Защитните полета губеха смисъл там, където собственото движение на тялото можеше да се използва срещу него самото. Пол прехвърли с мигновено движение своя собствен нож в другата си ръка, отдръпна се настрани и замахна нагоре точно там, където хлътваха гърдите на Джеймис — после отстъпи, за да наблюдава как пораженият се свлича.

Джеймис падна по очи като омекнала дрипа, пое веднъж тежко въздух, обърна лице към Пол и остана неподвижен върху скалния под. Угасналите му очи се изцъклиха като зрънца от черно стъкло.

„В убиването с върха на ножа липсва артистичност“ — бе казал веднъж Айдахо на Пол, — „ала не оставяй това да възпре ръката ти, щом ти се открие възможност!“

Тълпата се втурна напред, изпълни кръга и изблъска Пол настрани. Войниците се струпаха и трескаво се засуетиха около

Джеймис. Не след дълго една групичка забърза към дъното на пещерата, нарамила някакъв товар, завит в роба. А върху каменния под вече нямаше труп.

Джесика си запробива път през тълпата към Пол. Имаше чувството, че плува сред море от облечени в роби вонещи гърбове, сред неестествено смълчали се хора.

„Ето сега е най-ужасният миг“ — рече си тя. — „Той уби човек с явно мисловно и физическо надмощие. Не бива да започне да изпитва радост от такава победа.“

Тя с мъка се провря покрай последните воини и се пхна в една тясна пролука, където двама брадати свободни помагаха на Пол да си облече влагосъхраняващия костюм.

Джесика погледна внимателно сина си. Очите на Пол сияеха. Дишаше тежко, като по-скоро се бе оставил на помощниците си да го обличат, отколкото да му помагат.

— Да се бие срещу Джеймис и даже да няма и драскотина по себе си! — измърмори единият от мъжете.

Чани стоеше отстрани и съсредоточено гледаше Пол. Джесика съзря вълнението на момичето и възхищението по лицето на елф.

„Трябва да нанесе удара незабавно и светкавично“ — помисли си Джесика.

Като вложи най-дълбоко презрение в гласа и осанката си, тя изрече:

— И такааа, как се чувства човек като убиец?

Пол се наежи, сякаш го бяха ударили. Той срещна студения поглед на майка си и лицето му потъмня от притока на кръв. Погледна неволно към мястото, където върху пода на пещерата бе лежал Джеймис.

Завърнал се от дъното на пещерата, където бяха отнесли група на Джеймис, Стилгар си проби път и застана до Джесика. Той заговори на Пол с горчив, сдържан тон:

— Когато настъпи часът да ме извикаш на двубой и се опиташ да ми вземеш живота, не си мисли, че ще се забавляваш така, както се забавляваше с Джеймис.

Джесика почувствува как нейните думи и думите на Стилгар заседнаха в гърдите на Пол и нараниха момчето. Сега грешката, която тези хора допускаха, им беше вече от полза. Тя огледа лицата наоколо,

забеляза, че и Пол прави същото, и съзря онова, което бе видял и той. Възхищение, точно така, и... страх... а по някои от лицата бе изписана ненавист. Тя погледна към Стилгар, прочете фатализма по лицето му и разбра как двубоят бе изглеждал в очите му.

Пол обърна очи към майка си.

— Ти знаеш истината — рече той.

Тя почувствува как разумът му се възвръща и усети разкаянието в гласа му. Сетне обходи с очи тълпата и рече:

— Пол никога досега не е убивал човек с гол нож.

Стилгар застана с лице към нея — в погледа му се четеше недоверие.

— Аз не се забавлявах с него — каза Пол. Той застана пред Джесика, като оправяше робата си, и погледна към тъмното петно от кръвта на Джеймис върху пода на пещерата. — Аз не исках да го убивам.

Джесика видя как недоверието на Стилгар бавно се стопява и забеляза облекчението, с което дълбоко набраздената от вени ръка подръпваше вече брадата му. Дочу глухия ропот, който се разнесе сред воините.

— Значи затова му предложи да се предаде — рече Стилгар. — Ясно. Нашите обичаи са различни, но ти ще проумееш смисъла им. А пък аз си помислих, че сме прибрали скорпион в пазвата си. — Той се поколеба и добави: — И вече няма да те наричам „момко“.

От тълпата се провикна нечий глас:

— Трябва да му измислим име, Стил.

Стилгар кимна, като продължаваше да подръпва брадата си.

— Виждам у теб сила... като силата в основата на стълба. — Той отново замълча и продължи: — Ще бъдеш известен сред нас като Усул, основата на стълба. Това ще е твоето тайно име, войнското ти име. Ние от Сийч Табър можем да го използваме, но никой друг не може да си позволи това... Усул.

От тълпата се разнесоха приглушени гласове:

— Хубаво име... наистина... толкова силен... да ни донесе късмет.

И Джесика долови, че те ги приемат — нея и нейния защитник в двубоя. Тя вече наистина беше Сайядина.

— А сега, когато си вече мъж, какво име си избираш, с което да те наричаме открито? — попита Стилгар.

Пол погледна към майка си, после пак към Стилгар. Картини и епизоди от настоящия миг бяха запечатани в неговата памет за видяното в бъдещето, но той долови различията, сякаш те бяха материални, сякаш някаква сила го провираше през тясната вратичка на настоящето.

— Как наричате помежду си малката мишка, мишката, която скача? — попита Пол, като си припомни тупуркането на малките крачета в басейна Туоно. Той показа с ръка.

От групата се разнесе смях.

— Наричаме я муад'диб — отговори Стилгар.

Джесика ахна. Това бе името, което Пол ѝ бе казал, когато обясняваше, че свободните ще ги приемат и че ще го наричат така. Тя усети внезапен страх от сина си и за сина си.

Пол преглътна. Почувствува, че играе роля, която вече безброй много пъти мислено бе играл... и все пак... имаше някои разлики. Виждаше себе си, изкачил се на шеметен връх, преживял много, натрупал планини от знания, а наоколо му — само бездна.

И отново си припомни видението с фанатичните легиони, които следваха зелено-черното знаме на атреидите, грабеха и палеха през вселената в името на техния пророк Муад'Диб.

„Това не бива да става“ — рече си мислено той.

— Това ли е името, което си избираш. Муад'Диб? — попита Стилгар.

— Аз съм атреид — прошепна Пол и после продължи с позвучен глас: — Няма да е редно да изоставя изцяло името, дадено ми от моя баща. Дали може да бъда известен сред вас като Пол Муад'Диб?

— Бъди Пол Муад'Диб! — рече Стилгар.

А Пол си помисли: „Това го нямаше в никое от моите видения. Аз направих нещо различно.“

Той обаче чувствуваше, че бездната все още го заобикаля отвсякъде.

В отговор през тълпата премина сподавен шепот, воините говореха помежду си: „Мъдрост и сила... Какво още може да се иска... Разбира се, че е преданието. Лизан-ал-Гаиб... Лизан-ал-Гаиб...“

— Ще ти разкажа нещо за новото ти име — рече Стилгар. — Твоят избор ни радва. Муад'Диб се отнася мъдро към живота в пустинята. Муад'Диб си създава своя собствена вода. Муад'Диб се крие от слънцето и пътува през хладната нощ. Муад'Диб е плодовит и се множи из цялата пустиня. Ние наричаме Муад'Диб „Наставник на момчетата“. Основата, върху която ще изградиш живота си, е много яка, Пол Муад'Диб, известен сред нас като Усул. Бъди ни добре дошъл!

Стилгар докосна челото на Пол с дланта си, отдръпна ръката си, прегърна го и промълви:

— Усул!

Щом Стилгар го освободи от прегръдките си, друг воин от отряда го прегърна и повтори новото му име. И Пол премина през обятията на войните, като чуваше различни гласове да повтарят: „Усул... Усул... Усул...“ Той вече можеше да разпознава някои от тях по име. А ето я и Чани, която, прегръщайки го, долепи страна до неговата и произнесе името му.

След малко Пол застана отново до Стилгар, който каза:

— Сега ти си наш брат. — Погледът му стана рязък, а в гласа се доловиха повелителни нотки: — А сега, Пол Муад'Диб, оправи катарамите на влагосъхраняващия си костюм. — Той погледна към Чани. — Чани! Запушалките за нос на Пол Муад'Диб са направо негодни, по-лоши изобщо не съм виждал! Мисля, че ти наредих да се грижиш за него!

— Нямах необходимите материали, Стил — отвърна тя. — Можем да вземем запушалките на Джеймис, разбира се, но...

— Достатъчно!

— Тогава ще му дам едната от моите — рече тя. — Аз мога да се справям и с една, докато...

— Не е нужно — прекъсна я Стилгар. — Знам, че някои от нас имат резервни. У кого има резервни? Ние военен отряд ли сме или шайка диваци?

От групата се протегнаха ръце, които предлагаха твърди, влакнести запушалки. Стилгар подбра четири и ги даде на Чани.

— Постави ги на Усул и Сайядина! — нареди той.

Някъде откъм задните редици се надигна глас:

— А какво ще стане с водата. Стил? Какво ще стане с контейнерите във вързопа им?

— Знам болката ти, Фарук — отвърна Стилгар. Той погледна към Джесика. Тя кимна.

— Отворете единия за онези, които се нуждаят от вода — рече Стилгар. — Вододелецът... къде е вододелецът? А, Шимум, погрижи се за отмерването на нужното. Само необходимото и нито капка повече. Водата е наследствен вдовишки дял на Сайядина и ще бъде заплатена в заслона по бойната ставка, като се приспадне възнаграждението за носене на вързопа.

— А какво е заплащането по бойната ставка? — попита Джесика.

— Десет литра за един — отговори Стилгар.

— Но...

— Това е мъдър закон, както ще се убедиш по-късно — прекъсна я Стилгар.

Шумоленето на полите на робите откъм задните редове показва, че хората са се размърдали, за да получат вода.

Стилгар вдигна ръка и настъпи мълчание.

— А що се отнася до Джеймис — рече той, — заповядвам да се извърши пълната церемония. Джеймис бе наш другар и брат. Не може да си тръгнем оттук, без да отдадем дължимата почит на човека, който с предизвикателството си тахади доказва нашето щастие. Настоявам да се спази обредът... на залез-слънце, когато мракът покрие Джеймис.

Пол дочу тези думи и осъзна, че се е хвърлил още веднъж в бездната на времето... непрогледен мрак. В бъдещето му не се мяркаха никакви картини от миналото... освен... освен... — той все още чуваше плющенето на зелено-черното атреидско знаме... някъде напред... все още виждаше кървавите мечове и фанатичните легиони.

„Това няма да стане“ — рече си мислено той. — „Не мога да позволя да стане така.“

*„Бог създаде Аракис, за да приучи праведния на
твърдост“*

Из „Мъдростта на Муад’Диб“ от принцеса Ирулан.

Сред тишината на пещерата Джесика дочу хрущането на пясъка по скалата под нозете на войните и далечните писъци на птици, за които Стилгар бе казал, че са сигналите на неговите стражи.

Огромните херметически капаци бяха свалени от отворите на пещерата. Тя виждаше как вечерните сенки пълзяха по ръба на изпречилата се отпреде ѝ скала и по басейна, който се разстиляше отвъд тази скала. Усети как дневната светлина ги напуска и долови това както по сухата горещина, така и по сенките. Тя знаеше, че обученото ѝ съзнание скоро щеше да ѝ даде онова, което тези свободни очевидно притежаваха — способността да долавят и най-малката промяна по влагата във въздуха.

Как само се разбързаха да притегнат катарамите на влагосъхраняващите си костюми, щом свалиха херметическите капаци!

Дълбоко откъм дъното на пещерата някой запя монотонно:

Има трава около!

И корения около!

Джесика преведе безгласно: „Това е пепел! А това са корени!“

Погребалната церемония на Джеймис започваше.

Тя погледна навън към аракийския залез и към напластените в небето пъстроцветни ивици. Нощта вече започваше да разстила своите сенки по далечните зъбери и по дюните.

Въпреки това горещината не намаляваше.

Тя подгони мислите на Джесика към водата и очевидния факт, че тези хора са обучени да изпитват жажда само в определено време.

Жажда.

Тя си припомни как облените в лунна светлина вълни на Каладън мятаха белите си одежди върху скалите... и вятъра, натежал от влага. А сега ветрецът, който надигаше леко робата ѝ, съсухряше незащитената кожа по страните и челото. Новите запушалки за нос ѝ убиваха и тя се улови, че обръща прекалено много внимание на тръбичката, която се спускаше надолу през лицето и влизаше в костюма, като възстановяваше издишваната влага.

Самият влагосъхраняващ костюм представляваше сауна.

„Влагосъхраняващият костюм ще ти бъде по-удобен, когато привикнеш към по-ниско съдържание на течност в тялото си“ — беше казал Стилгар.

Тя знаеше, че е прав, но от това не ѝ стана по-леко. Непрекъснато я занимаваше подсъзнателната мисъл за вода. „Не“ — поправи се тя, — „подсъзнателната мисъл за влага.“

А това бе по-неуловим и мъчен за разбиране въпрос.

Дочу приближаващи стъпки, обърна се и видя Пол, който идваше откъм дъното на пещерата, следван от Чани, момичето с лице на елф.

„Ето още един въпрос“ — рече си Джесика. — „Пол трябва да бъде предупреден за тукашните жени. Никоя от тези жени на пустинята не е подходяща за съпруга на дук. Наложница да, но не и съпруга.“

После се зачуди на себе си, като си мислеше: „Дали не съм заражена от неговите проекти? И тя видя колко безупречно е програмирана. Значи мога да мисля за брачните потребности на хората с кралска кръв, без дори да помисля за собствената си съдба на наложница. И все пак... аз бях повече от наложница.“

— Майко.

Пол се спря пред нея. Чани застана до рамото му.

— Майко, знаеш ли какво правят там, вътре?

Джесика се взря в черните очи, които я гледаха изпод качулката.

— Струва ми се, че знам.

— Чани ми показва... защото трябва да видя всичко и да дам разрешението си за премерването на водата.

Джесика погледна Чани.

— Извличат водата на Джеймис — каза Чани и тънкия ѝ гласец прозвуча носово от запушалките. — Такъв е законът. Плътта

принадлежи на човека, но водата му принадлежи на племето... освен когато е паднал в двубой...

— Настояват, че тази вода е моя — рече Пол.

Джесика се учуди защо тези думи внезапно я изпълниха с напрежение и предпазливост.

— Водата на падналия в двубой принадлежи на победителя — продължи Чани. — Защото човек се бие на открито, без влагосъхраняващ костюм. Победителят трябва да си получи водата, която е загубил по време на боя.

— Не искам тази вода! — промълви Пол.

Той имаше чувството, че е частица от множество образи, които се движеха едновременно, но бяха така разпокъсани, че смущаваха вътрешното му око. Не бе уверен какво ще предприеме, но за едно нещо бе сигурен: той не искаше водата, извлечена от мъртвата плът на Джеймис.

— Но това е... вода! — обади се Чани.

Джесика бе смаяна от начина, по който тя изрече „Вода!“. Толкова много смисъл, вложен в най-обикновена дума! Хрумна ѝ една бин-джезъритска аксиома: „Оцеляването, това е умението да се плува в непознати води.“ И Джесика си помисли: Ние с Пол трябва да открием теченията и особеностите на тези непознати води... ако искаме да оцелеем.

— Ще приемеш водата! — рече Джесика.

Тя разпозна тона на гласа си. Бе използвала същия този тон веднъж в разговор с Лито, когато бе казала на своя разорен дук, че ще трябва да приеме една огромна сума, предложена му да го подкрепи в някакво съмнително начинание, защото парите осигуряваха могъщество за атреидите.

На Аракис водата заместваше парите. Тя ясно разбра това.

Пол не проговори, но съзнаваше, че ще постъпи както тя бе наредила — не защото тя бе наредила така, а защото тонът на гласа ѝ го бе заставил да преосмисли нещата. Да откаже водата би означавало да наруши установените обичаи на свободните.

След малко Пол си припомни думите от 467-та песен в О. К. библия на Юи. И рече:

— „Всичко живо е произлязло от водата.“

Джесика вторачи поглед в него. „Откъде ли е научил този цитат?“ — запита се тя. — „Той не е изучавал загадките.“

— Така е речено — заговори Чани. — Гидичър* мантийн*: В „Шах-Нама“* е записано, че най-напред е била създадена водата.

Без да има някаква обяснима причина, а това я тревожеше повече, отколкото самото усещане, Джесика внезапно потрепера. Тя се извърна да скрие смущението си и тъкмо навреме, за да види залеза. Щом слънцето се гмурна зад хоризонта, по небето стремително се разпиляха най-невероятни цветове.

— Време е!

Гласът, който прокънтя в пещерата, принадлежеше на Стилгар.

— Оръжието на Джеймис бе пречупено. Джеймис бе повикан от Шай-хулуд, а той предопределя фазите на луните, които ежедневно избледняват и накрая се появяват като извити и изсъхнали клонки. — Гласът на Стилгар се сниши. — Така стана и с Джеймис.

Върху пещерата като покров се спусна тишина. Джесика видя неясните движения на Стилгар. Сякаш в мрачното дъно на пещерата бе застанал някакъв призрак. Тя обърна поглед назад към басейна и почувствува хлад.

— Нека приближат приятелите на Джеймис — рече Стилгар.

Мъжете зад гърба на Джесика се раздвижиха и закриха със завеса отвора. Някъде много навътре в пещерата запалиха нависоко единичен суспенсорен глобус. Жълтеникавото му сияние осветяваше приближаващите се човешки фигури. Джесика чу шумоленето на робите.

Чани направи крачка встрани, сякаш светлината я придърпа.

Джесика се наведе близо до ухото на Пол и му заговори на семейния закодиран език:

— Следвай техния пример, прави каквото правят те. Церемонията по успокояването на сянката на Джеймис ще е най-обикновена.

„Въпросът не е само до церемонията“ — помисли си Пол — И изпита мъчителното усещане, сякаш се опитваше да улови нещо, което се движи, и да го накара да застане неподвижно.

Чани се върна с плавни стъпки при Джесика и я улови за ръката.

— Ела, Сайядина. Ние трябва да седнем отделно.

Пол ги видя как се отдалечават сред сенките и го оставят сам. Почувствува се изоставен.

Мъжете, които спуснаха завесата, застанаха до него.

— Ела, Усул.

Остави се да го водят напред и да го избутат сред кръга от хора, образуван около Стилгар, който стоеше под суспензорния глобус близо до една покрита с роба върху скалния под купчинка с неравни очертания.

По знак даден от Стилгар воините приклекнаха — робите им прошумоляха от движението. Пол приклекна с тях, като наблюдаваше Стилгар, той забеляза как увисналият отгоре суспенсорен глобус превръща очите му в кухни и прави по-ярък зеления плат около врата му. Отмести поглед към покритата с роба купчинка при нозете на Стилгар и разпозна щръкналата изпод плата дръжка на балисет.

— Когато изгрее първата луна, духът напуска водата на тялото — заговори напевно Стилгар. — Така е речено. Когато видим първата луна тази нощ, кого ще призове тя?

— Джеймис — отвърна тълпата.

Стилгар се завъртя на пета и обходи с поглед кръга от лица.

— Аз бях приятел на Джеймис — каза той. — Когато ястребовият самолет ни връхлетя при Скалната дупка не друг, а Джеймис ме издърпа на безопасно място.

Той се приведе над близката купчинка и вдигна от нея робата.

— Вземам тази роба като приятел на Джеймис — това е правото на вожда. — Той метна робата на рамо и се изправи.

Сега Пол видя съдържанието на откритата купчинка: матовосивия блясък на влагосъхраняващ костюм, очукан контейнер, малка книжка, загъната в шалче, дръжката на кристален нож, празна кания, сгъната войнишка торба, паракомпас, дистранс*, кречетало, снопче големи колкото юмрук метални куки, най-различни скални късчета, увити в кърпа, завързани в снопче пера... и балисет, положен до сгънатата войнишка торба.

„Значи Джеймис е свирел на балисет“ — помисли си Пол. Инструментът му напомни за Гърни Халик и за всичко изгубено. Паметта на Пол за видяното в бъдещето знаеше, че някои линии на вероятностите биха могли да го срещнат с Халик, но тези срещи бяха редки и неясни. Те го объркваха. Факторът несигурност го озадачи:

„Да не би това да означава, че трябва да направя нещо... че мога да направя нещо, което да убие Гърни... или да го възкреси за живот... или...“

Пол преглътна и разтърси глава.

Стилгар отново се наведе над купчинката.

— За жената на Джеймис и за стражите — рече той. Скалните късчета и книжката бяха прибрани в гънките на робата му.

— Правото на вожда! — припяха монотонно воините.

— Жетонът за сервиза за кафе на Джеймис — каза Стилгар и повдигна плосък диск от зелен метал. — Ще бъде връчен на Усул при подходяща церемония, когато се приберем в заслона.

— Правото на вожда! — пропя монотонно тълпата. Накрая взе дръжката от кристален нож и се изправи с нея.

— За погребалното поле! — рече той.

— За погребалното поле — припяха воините.

От мястото си в кръга Джесика кимна, разпознала старинния корен на този обичай, и мислено си рече: „Срещата между невежеството и знанието, между варварството и културата — тя започва с уважението, с което се отнасяме към нишите мъртъвци.“ Тя погледна отсреща към Пол, като се питаше: „А той ще разбере ли това? Ще знае ли какво да направи?“

— Ние сме приятели на Джеймис — продължи Стилгар. — Ние не оплакваме нашите мъртви като глутница койоти.

Приклекналият отляво до Пол сивобрад мъж се изправи.

— Аз бях приятел на Джеймис — каза той. После пристъпи към купчинката и повдигна дистранса. — Когато в заслона при Двете птици нашата вода спадна под минималното ниво, Джеймис раздели с нас своята. — Мъжът отново зае мястото си в кръга.

„Дали очакват и от мен да кажа, че съм бил приятел на Джеймис?“ — питаше се Пол. — „И трябва ли да взема нещо от този куп?“ — Забеляза, че лицата наоколо ту се обръщаха към него, ту се извъръщаха встрани. — „Те наистина очакват да направя това.“

Друг един мъж, приклекнал срещу Пол, се надигна, отиде до купчинката и взе паракомпаса.

— Аз бях приятел на Джеймис — рече той. — Когато патрулът ни приклещи в Скален залив и аз бях ранен, Джеймис ни прикри, за да могат ранените да се спасят. — Той пак зае мястото си в кръга.

Лицата отново се обърнаха към Пол — той прочете изписаното по тях очакване и сведе очи. Смушка го лакът и нечий глас просъска:

— Да не би да искаш да ни навлечеш смърт?

„Как да кажа, че съм му бил приятел?“ — питаше се Пол.

От кръга насреща се надигна друга фигура и когато прибуленото от качулката лице застана на светлината, той позна майка си. Тя взе шалчето от купчинката.

— Аз бях приятел на Джеймис — рече тя. — Когато заселилият се в него дух на духовете съзря потребността от истина, този дух се оттегли и спаси сина ми. — Тя се върна на мястото си.

А Пол си припомни презрението в гласа на майка си, когато се изправи насреща му след двубоя: „Как се чувства човек като убиец?“

Отново видя обърнатите към него лица, почувствува гнева и страха сред воините. Внезапно на Пол му хрумна откъс от видеокнигата*, която майка му навремето бе направила за него — „Култът към мъртвите“. Сега вече знаеше как трябва да постъпи.

Той бавно се изправи на крака.

Въздишка обиколи кръга.

Пол почувствува, че колкото повече се приближава към средата на кръга, толкова повече се смалява собственото му „аз“. Имаше чувството, че е загубил нещо от себе си и че идва да го потърси тук.

Наведе се над купчинката с вещите и взе балисета. Една струна тихо издрънча, закачила се о нещо от купчинката.

— Аз бях приятел на Джеймис — прошепна Пол.

Усети как сълзи опариха очите му и вляха нова сила в гласа му.

— Джеймис ме научи... че... когато човек убива... той си плаща за това. Искане ми се да съм познавал по-добре Джеймис.

Слепешката намери пътя към мястото си в кръга и се отпусна върху скалата.

— Той пролива сълзи — прошепна нечий глас. Тези думи обиколиха кръга.

— Усул отдава влага на мъртвеца!

Той усети как нечий пръсти докосват мокрите му страни и чу благоговееен шепот.

Доловила гласовете, Джесика, осъзна дълбочината на смисъла на случилото се и разбра, че сигурно съществуват строги забрани срещу проливането на сълзи. Тя се съсредоточи върху думите: „Той отдава

влага на мъртвеца!“ Сълзите — те бяха дар за света на сенките. Те несъмнено са свещени.

Нищо друго на тази планета не я бе накарало така убедително да осъзнае изключителната стойност на водата. Нито продавачите на вода, нито съсухрената кожа на местните жители, нито влагосъхраняващите костюми или правилата на водния режим. Тук имаше нещо много по-скъпоценно от всичко останало — това беше самият живот и целият той бе обгърнат от символики и обреди.

Вода.

— Докоснах страните му — прошепна някой. — Усетих неговия дар.

Първоначално пръстите, които опипваха лицето му, изплашиха Пол. Той стисна студената дръжка на балисета, усещайки как струните се впиват в дланта му. После видя лицата зад опипващите ръце — очите бяха широко отворени и питащи.

Не след дълго ръцете се отдръпнаха. Погребалната церемония продължи. Но сега около Пол имаше малко празно място — за да му засвидетелствуват уважението си, воините се бяха поотдръпнали на почетно разстояние.

Церемонията завърши с тихо песнопение:

*Пълната луна те вика.
Там ще видиш Шай-хулуд!
Кръв-червено е небето на нощта.
С кръв обагрена ти е смъртта.
На луната се молим, щом кръгла е тя,
ще се сбъдне тогаз всяка наша мечта.
Онова, дете дирим, ще срещнем на път
в царството на земната гръд.*

В нозете на Стилгар остана само един издут мях за вода. Той приклепна и допря длани до него. Някой пристъпи и приклепна до лакътя му. Под сянката на качулката Пол разпозна лицето на Чани.

— Джеймис носеше тридесет и три литра, два децилитра, седем сантилитра и 85 милилитра от водата на племето — заговори Чани. — Благославям тази вода сега, в присъствието на Сайядина. Екериакаири,

това е водата, филисин-фоласи на Пол Муад'Диб! Киви акави, никога вече, накалас! Накалас! Да не бъде вече измервана и отброявана, укаир-ан! от ударите на сърцето дан-дан-дан на нашия приятел... Джеймис!

Сред внезапно настъпилата дълбока тишина Чани се обърна и впери поглед в Пол. След малко заговори:

— Там, където съм пламък, бъди въглен. Там, където съм роса, бъди вода!

— Би-лал кайфа! — припя отрядът.

— Този дял вода се пада на Пол Муад'Диб — рече Чани. — Дано той я пази за племето и съхрани от пропиляване поради небрежност. Дано бъде щедър с нея в случай на нужда. Дано, когато му дойде времето, я завещае за доброто на племето.

— Би-лал кайфа! — припяха воините.

„Трябва да приема тази вода!“ — помисли си Пол. Той бавно се надигна и си проправи път до Чани. Стилгар отстъпи назад, за да му стори място, и внимателно пое балисета от ръката му.

— Коленичи! — каза Чани. Пол коленичи.

Тя насочи ръцете му към меха с водата и ги долепи до гъвкавата повърхност.

— Племето ти поверява грижата за тази вода — рече. — Джеймис я напусна. Вземи я с мир. — Тя се изправи, а ръцете ѝ притеглиха и Пол да стане.

Стилгар върна балисета и протегна дланта си с купчинка метални халки в нея. Пол ги погледна и по начина, по който отразяваха светлината на суспензорния глобус, откри, че са с различна големина.

Чани взе най-голямата халка и я постави на средния си пръст.

— Тридесет литра — каза тя. Една по една тя взе и останалите, като показваше на Пол всяка една от тях и ги броеше. — Два литра, един литър, два водни жетона* от по един децилитър, седем жетона от по един сантитър и един за 85 милилитра. Всичко тридесет и три литра, два децилитра, седем сантитра и 85 милилитра.

Тя вдигна халките, нанизани на пръста си, за да може да ги види и Пол.

— Приемаш ли ги? — попита Стилгар.

Пол преглътна и кимна.

— Да.

— По-късно — продължи Чани — ще ти покажа как да ги завържеш в кърпа, така че да не дрънчат и да не те издават, когато ще се нуждаеш от тишина. — Тя протегна ръка.

— Би ли... ми ги пазила? — попита Пол.

Чани погледна стъписано Стилгар. Той се усмихна и рече:

— Пол Муад'Диб, който за нас е Усул, не познава още нашите обичаи, Чани. Прибери водните му жетони, без да поемаш някакво задължение, докато дойде време да му покажеш как да ги носи.

Тя кимна, измъкна ивица плат изпод робата си, наниза на нея халките, като ги завърза в някаква сложна плетеница, подвоуми се и ги напъха в чантичката под дрехата си.

„Тук нещо ми се изплъзна“ — помисли си Пол. Почувствува присмеха около себе си, долови задявката в него и в мислите му изплува спомен от бъдещето: „водни жетони, предложени на жена — начин за ухажване.“

— Вододелците! — рече Стилгар.

Воините се надигнаха сред шумоленето на робите. Двама души пристъпиха напред и вдигнаха мяха с водата. Стилгар свали суспензорния глобус и тръгна с него към дъното на пещерата.

Избутан в редицата зад Чани, Пол забеляза матовия отблясък на светлината по скалните стени и танца на сенките и долови у воините някакво въодушевление, което напираше под изпълненото с очакване мълчание.

Издърпана от пъргави ръце към края на редицата и заобиколена от блъскащи се тела, Джесика потисна обзелото я за миг чувство на смут. Тя разпозна откъслечни епизоди от обряда и откри корени от чакобза и ботани джиб* в думите и вече разбираше каква необуздана жестокост може да избухне от тези наглед обикновени неща.

„Дан-дан-дан“ — рече си мислено тя. — „Пам-пам-пам!“

Беше като някаква детска игра, която в ръцете на възрастния бе загубила всякакви задръжки.

Стилгар се спря при една жълта скална стена. Натисна някаква издуптина и стената беззвучно се отмести, откривайки несиметрично отверстие. Той мина напред през някаква черна пореста преграда — когато и Пол я премина, бе облъхнат от прохладна струя въздух.

Пол подръпна Чани за лакътя и й отправи въпросителен поглед.

— Този въздух сякаш е влажен — каза той.

— Шът! — прошепна тя.

Но зад гърба им се обади някакъв мъж:

— Тази нощ в капана има доста влага. Ето как Джеймис ни съобщава, че е доволен.

Джесика мина през тайната врата и я чу как се затваря зад гърба ѝ. Видя как при преминаването през порестата преграда свободните забавят ход и щом сама застана пред нея, усети влагата във въздуха.

„Ветрокапан!“ — рече си тя. — „Някъде на повърхността има замаскиран ветрокапан, за да довеждат въздуха тук, долу, в по-хладните пластове и да кондензират влагата в него.“

Минаха през още един отвор в скалата. Вратата, на която имаше решетка, се затвори след тях. Въздушното течение зад гърба им носеше полъх на влага, ясно доловима както за Джесика, така и за Пол.

Суспенсорният глобус в ръцете на Стилгар, застанал начело на редицата, осветяваше ниско долу, под линията на раменете. Не след дълго Пол почувствува под нозете си стъпала, които слизаха наляво. Отразената светлина се плъзна по скритите под качулките глави, по извитата в спирала човешка редица, която слизате надолу по стъпалата.

Джесика долови нарастващото напрежение у хората наоколо и тежестта на мълчанието, което изопваше нервите ѝ със своята натрапчивост.

Стъпалата свършиха и отрядът премина през още една ниска врата. Светлината на суспенсорния глобус бе погълната от огромното открито пространство с висок начупен таван.

Пол усети ръката на Чани върху рамото си, дочу тихия ромон в хладния въздух и почувствува как свободните застанаха благоговейно пред водата.

„Виждал съм това място насън“ — помисли си той.

Тази мисъл го изпълни и с увереност, и с чувство за безсилие. Някъде отпред по тази пътека фанатичните орди си пробиваха своя опръскай с кръв път през вселената с неговото име на уста. Зелено-черното знаме на атреидите щеше да стане символ на ужас. Свирепите легиони щяха да се хвърлят в битките, надавайки своя боен възглас: „Муад’Диб!“

„Това не бива да става“ — рече си той. — „Не мога да позволя да стане това.“

Пол обаче усещаше вътре в себе си напирещото родово съзнание, разбираше своето ужасно предназначение и знаеше, че тази непреодолима сила не може да бъде възпряна от някакво малко препятствие. Тя набираше инерция. Ако той умреше сега, в този миг, всичко щеше да продължи чрез майка му и неродената му сестра. Нищо по-малко от смъртта на всички воители, събрани тук сега, включително неговата смърт и смъртта на майка му, не би могло да възпре тази сила.

Той се огледа наоколо и видя, че отрядът се строява в редици. Изтикаха го напред, съм една ниска преграда, изсечена от обикновена скала. Отвъд преградата, на светлината на суспензорния глобус на Стилгар Пол съзря спокойна тъмна водна повърхност. Дълбока и черна, тя се губеше в сенки — отсрещната стена едва се виждаше, може би чак на сто метра.

Джесика почувствува как опналата се суха кожа по скулите и челото ѝ се отпуска от полъха на влагата. Водният басейн беше дълбок, тя усещаше, че е дълбок, и с мъка сподави желанието си да потопи ръце в него.

Откъм лявата ѝ страна се разнесе плясък. Тя погледна към призрачната редица на свободните, видя Стилгар и застаналия до него Пол и вододелците, които изпразваха своя товар в басейна през дебитомера. Уредът представляваше кръгло сиво око, поставено над ръба на басейна. Тя видя как светлинната му стрелка се закова на тридесет и три литра, два децилитра, седем сантитра и 85 милилитра.

„Изключителна точност при измерване на водата“ — помисли си Джесика и забеляза, че след преминаването на водата през уреда по него не остава и следа от влага. Водата се стичаше по тези стени, без да се задържа по тях. И тя си обясни цялата технология на свободните с един прост факт: те бяха свършени специалисти.

Джесика си проби път надолу към преградата и застана до Стилгар. Сториха ѝ път с небрежна вежливост. Тя забеляза отсъстващия поглед в очите на Пол, но загадката на този огромен басейн не ѝ даваше мира.

Стилгар я погледна.

— Сред нас има хора, които се нуждаят от вода — заговори той. — И въпреки това те идват тук и не се докосват до тази вода. Знаеш ли

това?

— Вярвам го — рече тя.

Той погледна към басейна.

— Тук имаме над тридесет и осем милиона декалитра вода — продължи той. — Отделена от малките вестители със стена, скрита и недостъпна.

— Истинско съкровище! — промълви тя.

Стилгар повдигна суспензорния глобус, за да надзърне в очите ѝ.

— Това е повече от съкровище. Ние притежаваме хиляди такива тайни резервоари. Само неколцина от нас знаят къде се намират всички те. — Той наклони глава на една страна. Глобусът хвърляше мъждива жълтеникава светлина по лицето и брадата му. — Чуваш ли?

Те се заслушаха.

Звукът от капещата вода, кондензирана от ветрокапана, изпълни помещението — Джесика видя как целият отряд възторжено се заслуша. Единствен Пол като че ли се намираше далеч от всичко това.

За него шумът на капките сякаш отброяваше миговете, които отминаваха. Усещаше как времето тече през него и миговете му никога нямаше да се върнат. Испита потребност от вземане на решение, но се почувствува безсилен да се помръдне.

— Изчислено е колко вода ще ни трябва. Когато я съберем, ние ще променим лицето на Аракис.

В отговор сред тълпата се понесе приглушен шепот:

— Би-лал кайфа!

— Дюнците ще останат хванати в капан под тревните насаждения — продължи Стилгар с глас, който все повече укрепваше. — С дървета и шубраци ще задържим влагата в почвата.

— Би-лал кайфа! — припяха войниците.

— Всяка година полярните ледове ще отстъпват! — продължи Стилгар.

— Би-лал кайфа! — повториха те.

— Ние ще превърнем Аракис в удобна за живот планета — с лещи за топене на снега по полюсите, с езера в умерените зони и само дълбоката пустиня ще остане за вестителя и неговата подправка.

— Би-лал кайфа!

— И никой повече няма да страда от недостиг на вода. Всеки ще може да се гмурне в нея — било в кладенец или вир, било в езеро или

канал. Тя ще се лее по каналите, за да напоява нашите растения. И всеки ще може спокойно да си вземе от нея. Ще трябва само да протегне ръка.

— Би-лал кайфа!

Джесика долови религиозния обред в тези думи и забеляза своето собствено инстинктивно благоговение. „Те са се съюзили с бъдещето“ — помисли си тя. — „Те имат своя цел. Това е мечтата на учения... и тя е изпълнила душите на тези прости хорица, на тези селяни.“

Мислите ѝ се отклониха към Лайът-Кайнс, имперския планетарен еколог, човека, който бе станал свободен, и тя му се учуди. Това бе мечта, която можете да завладее душите на хората, и тя почувствува заслугата на еколога. Това бе мечта, за която хората драговошно можеха да умрат. Това беше още една от най-важните опорни точки, от които долавяше, че синът ѝ се нуждае: хора с цел. У такива хора лесно можеше да се насади страст и фанатизъм. Те можеха да се насочат като меч, за да извоюват отново отнетото от Пол място.

— Сега ще тръгваме — продължи Стилгар — и ще почакаме до изгрева на първата луна. Когато Джеймис спокойно поеме по своя път, ние ще се отправим към Сийч Табър.

С приглушен ропот войните се строиха зад него, направиха обратен завой покрай преградата на басейна и тръгнаха нагоре по стъпалата.

А Пол, крачейки зад Чани, долови, че е пропуснал някакъв съдбоносен миг, че не е взел някакво важно решение и че сега бе уловен в капана на собствения си мит. Той знаеше, че бе виждал това място и преди, че го бе зърнал в епизод от свой прорицателски сън още на далечния Каладън — сега обаче попълваше подробностите, които не бе забелязал. Пределите на дарбата му да вижда в бъдещето му се представиха сега по нов, по-смайващ начин. Имаше чувството, че е яхнал вълната на времето и ту пропада надолу, ту се покачва върху гребена ѝ, а всички други вълни наоколо се извисяваха и сгромолясваха, като ту откриваха, ту закриваха онова, което носеха на повърхността си.

И сред всичко това някъде пред него застрашително заставаха свирепите легиони, жестокостта и разрухата. И те бяха като канари, надвиснали над прибоя.

Отрядът мина и през последната врата и влезе в главната пещера. След това затвори вратите херметически. Изгасиха светлините и свалените от отворите на пещерата капаци откриха нощта и звездното небе, прихлупили пустинята.

Джесика се приближи до горещия ръб на пещерата и вдигна очи към звездите. Те бяха ярки и близки. Усети, че воините наоколо ѝ се оживиха, чу звън на балисет, който настройваха някъде отзад и гласа на Пол, подел тона на настройката. В гласа му имаше тъга, която не и допадна.

Гласът на Чани долетя неканен откъм гъстия мрак на пещерата:

— Разкажи ми за водите на родната си планета, Пол Муад'Диб.

И отговорът на Пол:

— Друг път, Чани. Обещавам.

„Каква тъга.“

— Този балисет е хубав — рече Чани.

— Много хубав — съгласи се Пол. — Как мислиш, дали Джеймис може да има нещо против, ако посвирия на него?

„Говори за мъртъвците в сегашно време“ — помисли си Джесика. Тревожеше се за последствията.

Намеси се някакъв мъжки глас:

— Той си падаше по музиката, Джеймис де.

— Тогава изпей ми една от вашите песни — помоли Чани.

„Толкова женствена съблазън в гласа на това момиче-дете!“ — помисли си Джесика. — „Трябва да предупредя Пол за техните жени... и то по-скоро.“

— Това бе песен на мой приятел — рече Пол. — Предполагам, че вече е мъртъв, имам предвид Гърни. Наричаше я своята вечерна песен.

Воините се смълчаха и се заслушаха в гласа на Пол, който се извиси в нежен момчешки тенор под съпровода на припяващия звучен балисет.

*Сега, когато ясно се вижда жаравата
и златоликото слънце чезне сред първия здрач,
какъв е този отчаян дъх на мускус?
Какви са тези призрачни усещания,
които ме спохождат?*

Джесика усещаше в гърдите си всеки звук от тази музика — езическа и изпълнена с тонове, които най-неочаквано и настоятелно я караха да се замисли за себе си, да почувствува тялото си и копнежите му. Тя слушаше напрегната, без да помръдва.

*Нощта е окаден със сълзи реквием.
за нас самите!
Какви радости има в нея,
които светлят в очите ти?
Какви са тези обсипани със звезди цветя,
които притеглят сърцата ни...
Какви са тези обсипани със звезди цветя,
които изпълват желанията ни...*

Тя видя как дори и след заглъхването на последния акорд всички продължаваха да стоят безмълвни. „Защо синът ми пее любовна песен на това момиче-дете?“ — запита се тя. Внезапно я прониза страх. Усети как животът препуска покрай нея, а тя не може да улови юздите му. — „Защо той избра именно тази песен?“ — чудеше се тя. — „Инстинктите понякога не лъжат. Защо постъпи така?“

Пол седеше мълчаливо в мрака и една-единствена упорита мисъл владееше съзнанието му: „Майка ми е мой враг. Тя не го съзнава, но е така. Тя ще доведе легионите за похода. Тя ме е родила, тя ме е обучила. Тя е мой враг.“

„Схващането за напредъка действува като защитен механизъм, който ни предпазва от ужасите на бъдещето.“

Из „Избрани мисли на Муад’Диб“ от принцеса Ирулан

На седемнадесетия си рожден ден по време на семейните игри Фейд-Рота Харконен уби своя стотен роб-гладиатор. По случай празненствата на родната планета на харконската династия Гайъди Прайм* от императорския двор бяха пристигнали гости наблюдатели — граф и лейди Фенринг, поканени да прекарат следобеда в позлатената ложа над триъгълната арена заедно с най-близките роднини.

В чест на рождението на на-барона*, а и за да се напомни на всички от династията Харконен, както и на всички поданици, че за наследник е определен Фейд-Рота, този ден бе обявен за официален празник на Гайъди Прайм. Старият барон бе постановил всепланетен почивен ден. Бяха се постарали в Харко, града на династията, да се създаде впечатление за празнично настроение: от сградите се развяваха знамена, а фасадите на Корт Уей бяха преобоядисани.

Но по отбивките от главната улица граф и лейди Фенринг забелязаха купищата смет, олющените кафеникави стени, отразяващи се в мътните улични локви, както и лукавото суетене на хората.

В боядисаната в синьо централна кула на крепостта на барона цареше внушаващ страхопочитание безупречен ред, но графът и неговата дама видяха каква цена е платена за това: навсякъде се виждаха стражи и оръжия с онзи особен блясък, който подсказваше на опитното око, че се използват редовно. Дори и тук, в централната кула, имаше пропускателни пунктове за обичайното минаване от един сектор в друг. Военното обучение на слугите личеше по начина, по който вървяха, по изопнатите рамене... и по това, как очите им дебнеха, дебнеха, дебнеха.

— Напрежението си върши своето — измънка графът на лейди Фенринг на техния напевен таен език. — Баронът тепърва започва да разбира действителната цена, която е платил, за да се отърве от дук Лито.

— Някой път ще трябва да ти разкажа преданието за птицата Феникс — рече тя.

Намираха се в приемната зала на централната кула и очакваха да ги заведат на семейните игри. Залата не беше голяма — вероятно четиридесет метра дълга и наполовина широка, но покрай стените бяха оформени под тъгъл светлинни изкуствени колони, таванът имаше изкусно измайсторен свод и всичко това създаваше впечатлението за много по-голям простор.

— Аа, ето че и баронът идва! — рече графът.

Баронът прекоси залата по дължина с онази особена подскачаща походка, наложена от необходимостта да насочва портативните суспенсори, понесли тежестта на тялото му. Бузите му се тресяха нагоре-надолу, а суспенсорите се полюляваха и разместваха под оранжевата роба. По ръцете му лъщяха пръстени, а по робата му проблясваха втъканите опафири*.

Плътно до барона крачеше Фейд-Рота. Черната му коса бе навита на гъсти къдрици, които падаха нелепо весело над враждебно гледащите очи. Бе облечен в тясна черна туника и трико-панталони, леко набрани отзад. Малките му крака бяха обути в чехли с меки подметки.

Като наблюдаваше стойката и изпъкналите под туниката мускули на младежа, лейди Фенринг си помисли: „Ето един човек, който няма да позволи да напълнее.“

Баронът се спря пред тях, сграбчи с увереността на собственик лакътя на Фейд-Рота и каза:

— Моят племенник, на-барон Фейд-Рота Харконен. — И като обърна по бебешки дебелото си лице към Фейд-Рота, добави: — Граф и лейди Фенринг, за които съм ти говорил.

Фейд-Рота сведе глава с необходимата вежливост. После се загледа в лейди Фенринг. Тя бе златокоса и грациозна — изящната ѝ фигура бе облечена в падаща свободно дреха в светлобежово — обикновена кройка без украса. На погледа му отвърнаха две сиво-зелени очи. Тя притежаваше онова ведро бин-джезъритско самообладание, което се стори на младежа леко обезпокояващо.

— Хъм, хъм — започна графът. Той изучаваше Фейд-Рота. — Хъм, хъм, изискан младеж, хъм, нали... хъм, скъпа? — Графът се

обърна към барона. — Драги ми бароне, казвате, че сте говорили за нас на този изискан младеж, така ли? И какво сте му казали?

— Разказах на моя племенник колко много ви цени нашият император, граф Фенринг — отвърна баронът. И си помисли: „Хубавичко го разгледай, Фейд! Убиец, който се държи като заек — те са най-опасните!“

— Разбира се! — възкликна графът и се усмихна на своята дама.

Поведението и думите на този човек се видяха на Фейд-Рота почти оскърбителни. В тях едва ли имаше нещо, което да заслужава внимание. Младежът се загледа в графа: нисък човек, хилав на вид. Имаше лице на невестулка с огромни черни очи. Косата по слепоочията му бе посивяла. А движенията му — той махваше с ръка или обръщаше глава на една страна, а говореше на другата. Трудно бе човек да следи движенията му.

— Хъм, хъм, хъм, хъм, човек попада твърде рядко на такава, хъм, изтънченост — заговори графът, отправяйки тези думи към рамото на барона. — Аз... хъм, ви поздравявам за, хъм, хъм, изтънчеността на вашия, хъм, наследник. Може да се каже, че, хъм, той се старее да прилича на вас.

— Много сте любезен — рече баронът. Той се поклони, но Фейд-Рота забеляза, че очите на чичо му не одобряваха неговата учтивост.

— Когато човек е, хъм, ироничен, това, хъм, предполага, че той, хъм, разсъждава дълбокомислено — продължи графът.

„Ето че пак започва“ — помисли си Фейд-Рота. — „Думите му са направо оскърбителни, но няма как да му се поиска удовлетворение.“

Като слушаше графа, Фейд-Рота имаше чувството, че главата му затъва в някаква каша... хъм, хъм, хъм, хъм! Фейд-Рота отново обърна поглед към лейди Фенринг.

— Ние, хъм, отнемаме твърде много време на този младеж — заговори тя. — Чувам, че днес му предстои излизане на арената.

„Кълна се в красавиците на императорския харем, тя е прекрасна!“ — помисли си Фейд-Рота.

— Днес ще побежда във ваша чест, милейди — рече той. — Ако ми разрешите, ще ви отправя това посвещение от арената.

В отговор тя го изгледа спокойно, но когато заговори, в гласа ѝ се долавяше гневна нотка:

— Не ви разрешавам!

— Фейд! — обади се баронът. И си помисли: „Немирникът му с немирник! Да не би да иска този непоносим граф да го извика на дуел?“

Графът обаче само се усмихна и рече:

— Хъм, ъъ, хъм, ъъ.

— Ти наистина трябва да се приготвяш за арената, Фейд — каза баронът. — Трябва да си отпочинал и да не поемаш никакви глупави рискове.

Фейд-Рота се поклони с потъмняло от негодувание лице.

— Убеден съм, че всичко ще бъде по волята ви, чичо. — Той кимна на граф Фенринг. — Сър! — после към лейди Фенринг: — Милейди!

Обърна се и излезе от залата, без изобщо да удостои с поглед групата от представители на малки династии, струпали се край двойната врата.

— Толкова е млад! — въздъхна баронът.

— Хъм, ъъ, да, наистина, ъъ — отбеляза графът.

А лейди Фенринг си помисли: „Възможно ли е това да е младежът, когото имаше предвид светата майка? Нима тази кръвна линия заслужава да бъде запазена?“

— Разполагаме с повече от час до тръгването към арената — рече баронът. — Вероятно ще можем да проведем нашия кратък разговор сега, граф Фенринг. — Той наклони едрата си глава надясно. — Има доста въпроси, които трябва да обсъдим.

А баронът си помисли: Нека видим сега как момчето за поръчки на императора ще предаде посланието, което носи, без да е толкова глупаво, че да го съобщи направо, без заобикалки.

Графът заговори на своята дама:

— Хъм, ъъ, вие, ъъ, ще ни извините, ъъ, нали, скъпа?

— Всеки ден, а понякога и всеки час носи някаква промяна — отговори тя. — Ъъ. — И преди да се обърне, се усмихна мило на барона. Дългите ѝ поли прошумяха и изопнатата като струна, с величествена походка лейди Фенринг се отправи към двойната врата в дъното на залата.

Баронът забеляза как при приближаването ѝ разговорите сред представителите на малките династии секнаха и как всички я

изпратиха с поглед. „Бин-джезъритка!“ — помисли си той. — „Най-добре ще е вселената да се отърве от всички тях.“

— Ето там, вдясно от нас, между две от колоните има фуния на мълчанието* — рече баронът. — Там можем да поговорим, без страх, че някой ще ни чуе. — Той тръгна пръв със своята подскачаща походка и влезе в звукоумъртвяващото поле, където гласовете от кулата изведнъж станаха глухи и далечни.

Графът застана до барона и двамата се обърнаха с лице към стената, за да не може да се разбере по устните им какво си говорят.

— Не сме доволни от това как прогонихте сардукарите от Аракис — започна графът.

„Говори направо!“ — помисли си баронът.

— Сардукарите не можеха да останат повече, без да рискуваме и други да научат как императорът ми е помогнал — отвърна баронът.

— Но вашият племенник Рабан, изглежда, не се стреми достатъчно настоятелно към уреждането на въпроса със свободните.

— Какво желае императорът? — попита баронът. — На Аракис не може да са останали повече от шепа свободни. Южната пустиня е необитаема, а северната пустиня се кръстосва редовно от нашите патрули.

— Кой твърди, че южната пустиня е необитаема?

— Вашият собствен планетолог, скъпи ми графе.

— Но д-р Кайнс е мъртъв!

— Ах, виж ти... горкият.

— Разполагаме с данни от един полет над южните райони — рече графът. — Има доказателства за наличието на растителност.

— Значи Сдружението се е съгласило да разреши наблюдение от космоса?

— Положението ви е много добре известно, бароне. Законно императорът не може да постави Аракис под наблюдение.

— А аз мога да си го позволя — рече баронът. — Кой е извършил този полет?

— Един... контрабандист.

— Някой ви е заблудил, графе — каза баронът. — Контрабандистите не могат да летят над южните райони по-успешно от хората на Рабан. Известно ви е за бурите, за пясъчните вихрушки и

всичко останало. Те изтръгват сигналните стълбове още с поставянето им.

— Някой друг път ще обсъдим различните видове пясъчни бури — рече графът.

„Виж ти!“ — помисли си баронът.

— Да не би тогава да сте намерили някаква грешка в счетоводството ми? — попита той.

— Когато на човек започват да му се привиждат грешки, тогава самозащитата става невъзможна — отвърна графът.

„Нарочно се опитва да възбуди моя гняв“ — помисли си баронът. Пое си два пъти дълбоко въздух, за да се успокои. Усещаше миризмата на собствената си пот и почувствува как мястото, където под робата се бяха впили суспенсорните ремъци, отведнъж го засмъдя и заболя.

— Императорът не може да не е доволен от смъртта на наложницата и момчето — заговори баронът. — Те избягаха в пустинята. Точно тогава имаше буря.

— Да, наистина е имало твърде удобни стечения на обстоятелствата — съгласи се графът.

— Не ми допада вашият тон, графе — каза баронът.

— Гневът е едно, а жестокостта е друго нещо — рече графът. — Нека ви предупредя. Ако тук ме застигне някаква злополучна случайност, всички Велики династии ще узнаят за делата ви на Аракис. Те отдавна подозират какви сделки въртите там.

— Единствената сделка напоследък, за която си спомням — рече баронът, — бе превозването на няколко легиона сардукари до Аракис.

— И си мислите, че с това можете да държите в шах императора?

— Не съм и помислял подобно нещо!

Графът се усмихна.

— Биха могли да се намерят командири на сардукарите, които да признаят, че са действували без заповеди, просто защото са искали да се сражават срещу вашите отрепки, свободните.

— Мнозина биха се усъмнили в такова признание — рече баронът, ала заплахата го зашемети. „Наистина ли дотолкова са дресирани тези сардукари?“ — запита се той.

— Императорът наистина желае да направи финансова ревизия на сметководните ви книги — рече графът.

— По всяко време, щом пожелае.

— Вие... тъъ... нямате ли възражения?

— Никакви. Директорството ми в ЕМОП ще издържи и най-щателна проверка.

И мислено си рече: „Нека да скалъпи лъжливо обвинение срещу мен и нека го предяви. Ще се изправя неустрашимо и ще кажа: «Погледнете ме, аз съм обвинен несправедливо.» Тогава нека предяви някакво друго обвинение срещу мен, та било то и основателно. Великите династии няма да повярват на втора нападка от страна на обвинителя, за когото вече е доказано, че предишното му обвинение е било несправедливо.“

— Няма съмнение, че вашите сметководни книги ще издържат и на най-щателната проверка — измърмори графът.

— Защо императорът е толкова заинтересуван от изстреблението на свободните?

— Искате ли да сменим темата, така ли? — Графът сви рамене. — Желаят го сардукарите, не императорът. Нужно им е да се упражняват да убиват... а и не обичат да си оставят работата недовършена.

„Дали не смята да ме сплаши, като ми напомни, че зад гърба си има кръвожадни убийци?“ — питаше се баронът.

— Убиването в определени граници винаги е било част от нашата дейност — рече баронът. — Но все някъде трябва да се тегли черта. Все някой трябва да остане, за да обработва подправката.

Графът се разсмя с отривист лаещ смях.

— Да не би да смятате, че можете да впрегнете в работа свободните?

— Никога не са били достатъчно много на брой за подобно нещо — отвърна баронът. — Убийствата обаче разстроиха останалото ми население. Вече взеха такива размери, че смятам да потърся друго решение за аракийския въпрос, драги ми Фенринг. И трябва да си призная, че заслугата за това ми решение принадлежи на императора.

— Така ли?

— Виждате ли, графе, за това ме вдъхнови императорската планета-затвор Салуса Секундус*.

Графът го загледа втренчено с искрящи очи.

— Но каква връзка може да има между Аракис и Салуса Секундус?

Баронът долови бдителния поглед на Фенринг и отговори:

— Засега няма връзка.

— Засега ли?

— Трябва да признаете, че превръщането ѝ в планета-затвор ще бъде начин да се развие значителна работна сила на Аракис.

— Нима предвиждате увеличаване броя на затворниците?

— Имаше вълнения — призна баронът. — Наложил се да ги притисна по-здраво, Фенринг. В края на краищата известно ви е какво заплатих на Сдружението да превози нашите обединени сили до Аракис. Тези пари все трябва да дойдат отнякъде.

— Предлагам да не превръщате Аракис в планета-затвор без разрешението на императора, бароне.

— Естествено — рече баронът, като се зачуди на внезапната студенина в гласа на Фенринг.

— Още един въпрос — продължи графът. — Научаваме, че старият ментат на дук Лито, Туфир Хауът не е загинал, а е на служба при вас.

— Не можех да си позволя да го похабя напразно — отвърна баронът.

— Значи сте излъгали нашия командир на сардукарите, като сте му казали, че Хауът е мъртъв.

— Само една безобидна лъжа, скъпи ми графе. Нямах желание да водя продължителен спор с този човек.

— Хауът ли беше действителният предател?

— О, небеса, не! Предателят беше лъжедокторът. — Баронът избърса потта от шията си. — Трябва да ме разберете, Фенринг, бях останал без ментат. Това ви е известно. Никога не съм оставал без ментат. Беше твърде опасно.

— Как успяхте да накарате Хауът да измени на клетвата за вярънност?

— Неговият дук бе мъртъв. — Баронът насила се усмихна. — Няма за какво да се боим от Хауът, драги ми графе. Тялото на този ментат е наситено с неуловима за детекторите отрова. Ние му даваме противоотрова в храната. Без нея отровата ще започне да действа и той ще умре само за няколко дни.

— Спрете противоотровата! — рече графът.

— Но той е полезен!

— Само че знае прекалено много неща, които никой жив човек не бива да знае.

— Казахте, че императорът не се страхува от разобличаване.

— Не се правете на глупак, бароне.

— Ще изпълня тази заповед само ако видя под нея имперския печат — рече баронът. — Но на вашата прищявка няма да се подчиня.

— Вземате това за прищявка, така ли?

— А за какво друго? Императорът също има задължения към мен, Фенринг. Аз го отървах от размирния дук.

— С помощта на неколцина сардукари.

— А къде другаде императорът щеше да намери династия, която да достави униформи за маскировка, за да скрие той своето участие в това начинание?

— И той си задава същия въпрос, бароне, но ударението е на друго място.

Баронът изучаваше внимателно Фенринг, той отбеляза колко изопнати са челюстните му мускули и как усърдно пази хладнокръвието си.

— И таз хубава! — възкликна баронът. — Надявам се императорът да не вярва, че може да тръгне срещу мен, без никой да разбере за това?

— Той се надява, че такова нещо няма да е необходимо.

— Нима императорът вярва, че съм опасен за него! — Баронът придаде на гласа си нотка на гняв и мъка, като си мислеше: „Нека несправедливо ме обвини в измяна! Бих могъл да се възкача на престола, докато се бия в гърдите, че съм несправедливо обвинен.“

Когато заговори, гласът на графа прозвуча сдържан и далечен:

— Императорът вярва само на своите сетива.

— Дали императорът ще се осмели да ме обвини в измяна пред пълния състав на Ландсрада? — Окрилен от надеждата, че това може да стане, баронът затаи дъх.

— На императора никога не му се налага да се осмелява.

С помощта на портативните си суспенсори баронът се извърна настрана, за да скрие изражението си. „Би могло да ми се случи и приживе!“ — помисли си той. — „Император! Нека ме обвини несправедливо! После подкупи и принуда, сплотяване на Великите династии: те ще се скупчат под знамето ми като селяни, хукнали да

дирят убежище. Онова, от което Великите династии най-много се боят е да не би сардукарите на императора да ги нападнат една по една.“

— Императорът искрено се надява, че никога няма да се наложи да те обвини в измяна — рече графът.

Баронът само си придаде вид на обиден, защото разбра, че му е трудно да скрие иронията в гласа си, но се оказа, че успя:

— Винаги съм бил най-верен поданик. Обидата, нанесена ми от тези думи, е толкова голяма, че не мога да я изразя.

— Хъм, хъм — измънка графът.

Баронът продължаваше да стои с гръб към графа, кимайки с глава. След малко заговори:

— Време е да тръгваме към арената.

— Наистина — съгласи се графът.

Те напуснаха фунията на мълчанието и рамо до рамо се отправиха към скупчилите се в дъното на залата представители на малките династии. Някъде в кулата започна бавно да удря камбана — звънът ѝ предупреждаваше, че до боевете на арената остават още двадесет минути.

— Малките династии очакват да ги поведете — кимна графът, като приближиха насъбралите се хора.

„Двусмислици... двусмислици“ — рече си баронът. Той вдигна очи към новите талисмани, окачени встрани от входа към залата — глава на бик върху поставка и портретът с маслени бои на стария атреидски дук, покойния баща на дук Лито Атреидски. Те изпълваха барона със странното чувство за някаква поличба и той се питаше какви ли мисли са предизвиквали тези талисмани у дук Лито, когато са висели в залите на Каладън, а после на Аракис — храбрият баща и главата на бика, който го беше убил.

— Човечеството разполага, хъм, само с една, хъм, наука — заговори графът, щом поведоха шествието от очакващите ги хора и преминаха от залата в чакалнята — тясно помещение с високи прозорци и пъстър под от бели и тъмночервени плочки.

— И коя е тази наука? — попита баронът.

— Това е, х-хъм, науката за, хъм, недоволството — отвърна графът.

Отзад представителите на малките династии, плахи и учтиви, се засмяха с най-подходящия одобрителен тон, но смехът се получи някак

си нестроен, тъй като се сблъска с внезапния вой на двигатели, който нахлу, щом пажовете отвориха докрай външната врата и разкриха пред погледите редицата коли, чиито знамена пърпореха на лекия ветрец.

Като повиши глас, за да надвие неочаквания шум, баронът каза:

— Надявам се, че няма да останете недоволен от представянето на моя племенник днес, граф Фенринг.

— Аз, въъ, съм целият, въъ, в, хъм, очакване, да, точно така — отвърна графът. — Човек винаги трябва да търси, въъ, корените, хъм, единствено в, въъ, словесния процес*.

Баронът прикри вълнението си от изненадата, като се препъна в първото стъпало надолу. „Словесен процес! Та това означаваше доклад за престъпление срещу империята!“

Графът обаче се засмя, за да обърне казаното на шега, като потупа барона по рамото.

През целия път до арената обаче баронът, облегал се сред бронираните възглавници на колата си, поглеждаше крадешком към седналия до него граф, питайки се защо момчето за поръчки на императора бе намерил за необходимо да си направи тази толкова особена шега в присъствието на представителите на малките династии. Очевидно Фенринг рядко вършеше нещо, за което не бе убеден, че е наложително, или пък казваше две думи, когато бе достатъчна само една, или пък се придържаше само към едно-единствено значение на дадена фраза.

Настаниха се в позлатената лежа над триъгълната арена — тръбяха рогове, трибуните отгоре и наоколо бяха препълнени с кресливи хора и плющящи знаменца — и едва сега баронът проумя смисъла на шегата.

— Драги ми бароне — заговори графът, навеждайки се към ухото му, — сигурно ви е известно, че императорът не е потвърдил официално вашия избор за наследник.

Баронът имаше чувството, че е попаднал неочаквано в индивидуална фуния на мълчанието, плод на собственото му изумление. Той се втренчи във Фенринг и едва успя да забележи, че лейди Фенринг премина покрай стражите насреща, за да се присъедини към компанията в позлатената лежа.

— Това е истинската причина днес да бъда тук — продължи графът. — Императорът желае да му докладвам дали сте си избрали

достоеен наследник. Нищо друго освен арената не може да свали подобре маската е да разголи същността на дадена личност, нали така?

— Императорът ми обеща свободен избор на наследник! — изрече със скърцащ глас баронът.

— Ще видим — каза Фенринг и се извърна, за да поздрави своята дама. Тя седна, усмихна се на барона и сведе поглед надолу, към пясъчната настилка, където Фейд-Рота се бе появил по трико — дясната ръка с черната ръкавица държеше дългия меч, а лявата с бялата ръкавица — късия.

— Бяло за отрова, черно — за непоквареност — изрече лейди Фенринг. — Любопитен обичай, нали, любов моя?

— Хъм, въъ — отвърна графът.

Откъм семейните галерии се надигнаха приветствени възгласи и Фейд-Рота поспря за малко, за да ги приеме — той вдигна очи и заразглежда лицата, видя братовчеди и братовчедки, полубратя, наложници и по-далечни роднини. Те представляваха безброй розови зейнали гърла, които крещяха сред плющенето на дрехи и знамена.

И тогава на Фейд-Рота му хрумна, че лицата, изпълнили трибуните, щяха да изглеждат еднакво ненаситни както при вида на собствената му кръв, така и при вида на кръвта на роба-гладиатор. За изхода от този двубой, разбира се, не можеше да има и съмнение. Живецът на опасността бе изтръгнат, бе останала само обвивката ѝ, но въпреки това...

Фейд-Рота издигна остриетата по посока на слънцето и по древния обичай отдаде почест към трите ъгъла на арената. Най-напред прибра в ножницата късия нож в ръката с бялата ръкавица (бялото бе знакът на отровата), след това дългия меч в ръката с черната ръкавица — „чистия меч“, който сега не беше чист — това бе неговото тайно оръжие, с което трябваше да превърне този ден в своя лична победа: отрова върху дългия меч.

Поставянето на защитния пояс му отне няколко секунди и той се поспря малко, за да почувствува изопването на кожата по челото и да се увери, че защитното поле действа безпогрешно.

Този миг бе зареден с напрежение и Фейд-Рота го удължи със сигурната ръка на директор на пътуващ цирк, като кимаше на своите подавачи и разсейвачи и проверяваше снаряжението им с опитно око

— дали веригите с острите и лъскави шипове са на място, както и пръчките с куките, чиито сини ленти се развяваха.

Фейд-Рота даде знак на музикантите.

Започна предвзет бавен марш, наситен със старинно великолепие, и Фейд-Рота поведе свитата си през арената, за да стори поклон пред ложата на чичо си. Той улови хвърления му церемониален жезъл.

Музиката секна.

Сред тишината, настъпила внезапно, той направи две крачки назад, повдигна високо жезъла и извика:

— Посвещавам тази победа на... — той млъкна, защо знаеше какво ще си помисли чичо му: „Въпреки всичко младият глупак ще отпрати посвещение на лейди Фенринг и ще забърка голяма каша.“

— ... на моя чичо и патрон, барон Харконен! — извика Фейд-Рота.

И с удоволствие забеляза как чичо му си отдъхна.

Музиката поде бодър марш и Фейд-Рота поведе в галоп своята свита обратно през арената към вратата-щит*, която пропускаше само онези, които носят съответната разпознавателна лента. Фейд-Рота се гордееше, че никога не бе прибегвал до използването на вратата-щит, а рядко бе имал нужда и от разсейвачи. Сега обаче му бе приятно да знае, че днес те са му подръка — особените планове понякога включват и особени опасности.

Над арената отново се възцари тишина.

Фейд-Рота се обърна и застана с лице срещу голямата червена врата, през която щеше да се появи гладиаторът.

Особеният гладиатор.

Фейд-Рота си помисли, че планът, замислен от Туфир Хауът, е възхитително прост и целенасочен. Робът нямаше да бъде упоен с наркотик — в това именно се криеше опасността. Наместо туй в подсъзнанието му щеше да бъде втъпена условна дума, която да скове мускулите му в решителния миг. Фейд-Рота непрекъснато си мислеше за съдбовната дума, повтаряше си я безгласно: „Скам!“ В очите на публиката щеше да изглежда, че на арената е бил пробутан роб, без да му е даден наркотик, за да убие на-барона. И всички грижливо стъкмени доказателства щяха да водят към главния надзирател на робите.

Откъм червената врата се разнесе тихото бръмчене на сервомоторите ѝ, задействувани за отваряне.

Фейд-Рота съсредоточи цялото си внимание върху вратата. Този миг бе решаващ. Още с появата на гладиатора опитното око щеше да улови всичко, което бе необходимо да узнае. Всички гладиатори следваше да бъдат упоявани с елаков опиат* и да излязат на арената войнствено настроени, с притъпен рефлекс за самосъхранение, но човек все пак трябваше да ги наблюдава, за да види как вдигат ножа, накъде се завъртат при отбрана и дали изобщо се съобразяват с публиката по трибуните. Начинът, по който робът накланяше глава, би могъл да даде жизненоважно указание за парире и финт.

Червената врата се отвори с трясък.

От нея излезе висок мъж с мускулесто тяло, с обръсната глава и тъмни сенки под хлътналите очи. Кожата му имаше морковен цвят, който трябваше да се получи от елаковия опиат, но Фейд-Рота знаеше, че това е боя. Робът бе облечен в зелено трико и носеше червения пояс на частично защитно поле — стрелката на пояса сочеше наляво, което означаваше, че е защитена лявата му страна. Държеше ножа си като меч, тялото му бе наклонено леко назад, заело стойката на опитен борец. Той бавно навлизаше в арената, обърнал защитената си страна към Фейд-Рота и групата при вратата-щит.

— Не ми харесва видът на този тип — обади се един от стрелците на Фейд-Рота. — Сигурен ли сте, че е упоен, господарю?

— Кожата му е оцветена — отвърна Фейд-Рота.

— И въпреки това стойката му е на борец — обади се друг от помощниците.

Фейд-Рота пристъпи две крачки по пясъчната настилка и огледа внимателно роба.

— Какво е направил на ръката си? — попита един от разсейвачите.

Погледът на Фейд-Рота се отмести към някаква кървава дракотина малко под левия лакът на роба и я проследи до дланта, насочена към направена с кръв, все още незасъхнала рисунка върху левия хълбок на зеленото трико: стилизиран контур на ястреб.

Ястреб!

Фейд-Рота вдигна поглед към дълбоко хлътналите очи и забеляза необикновената осторожност, с която те кръвожадно се бяха втренчили

в него.

„Този е един от борците на дук Лито, които пленихме на Аракис!“ — помисли си Фейд-Рота. — „Той в никакъв случай не е обикновен гладиатор.“ — Пронизаха го тръпки и той се запита дали Хауът не е имал друг план за тази арена — маневра, в която се вписваше друга маневра, в която се вписваше още една. А бе предвидено вината да бъде стоварена единствено върху главния надзирател!

Главният подавач на Фейд-Рота зашепна на ухото му:

— Не ми харесва видът на този тип, господарю. Позволете ми да забия една-две куки в ръката, с която държи ножа, за да го изпробвам.

— Аз ще забия от моите куки — рече Фейд-Рота. Той взе от подавача две от дългите пръчки, завършващи в края с куки, и опита тежестта им с ръка. Тези куки също трябваше да са намазани с опиат, но не и сега, заради което главният подавач можеше да умре. Всичко това обаче бе част от плана.

— Ще излезете от този двубой като герой — бе казал Хауът. — Да убиете гладиатора в равностоеен — мъжки двубой, въпреки предателството. Главният надзирател ще бъде убит, а вашият гладиатор ще си получи заслуженото.

Фейд-Рота пристъпи още пет крачки към средата на арената, като изчакваше и изучаваше роба. Той бе сигурен, че горе на трибуните познавачите вече бяха разбрали, че нещо не е наред. Кожата на гладиатора беше точно с цвета на обработен с опиат човек, но самия той стоеше здраво на нозете си и не трепереше. Афисионадосите сигурно вече шушукаха помежду си: „Виж го само как стои. Той трябва да е възбуден — да напада или да отстъпва. Виж го как си пази силите, как изчаква. А не бива да изчаква!“

Фейд-Рота почувствува как се разгаря страстта в гърдите му. „Дори да има предателство в замисъла на Хауът“ — помисли си той — „аз пак ще успея да се справя с този роб. А този път не късият, а дългият ми меч е потопен в отрова. И за това даже и Хауът не знае.“

— Привет, харконе! — провикна се робът. — Готов ли си да умреш?

Мъртва тишина се възцари над арената. Робите не отправяха предизвикателства!

Сега Фейд-Рота успя да види ясно очите на гладиатора и прочете в тях хладнокръвната жестокост на отчаянието. Забеляза как робът стоеше с привидно безразличие, но нащрек, с мускули, напрегнати за победа. По тайните канали за свързка на робите този човек бе получил съобщението на Хауът: „Ще ти се представи истинска възможност да убиеш на-барона.“ Това бе част от плана, който тогава бяха съставили.

Скъперническа усмивка пробяга по устните на Фейд-Рота. Той вдигна куките, съзрял в стойката на гладиатора залог за успех на своите планове.

— Привет! Привет! — предизвикваше го робът и пристъпи дебнешком две крачки напред.

„Сега вече никой в галериите не се съмнява“ — помисли си Фейд-Рота.

Би трябвало робът да е донякъде скован от ужаса, който опиятът поражда. Би трябвало всеки миг да разкрива вътрешното му убеждение, че за него не съществува никаква надежда, че той не може да победи. Би трябвало съзнанието му да е натъпкано с разкази за отровите, които на-баронът подбира за меча си в ръката с бялата ръкавица. На-баронът никога не причиняваше бърза смърт — доставяше му наслада да демонстрира редки отрови и можеше да се изправи сред арената и да изтъква интересното им странично въздействие върху гърчещата се жертва. Наистина у роба се долавяше страх, но не и ужас.

Фейд-Рота вдигна високо куките и кимна като за поздрав.

Гладиаторът нападна.

Финтът и парирането му бяха не по-лоши от най-доброто, което Фейд-Рота изобщо бе виждал. Един отлично пресметнат удар едва не срязва почти на милиметър сухожилието на левия крак на на-барона.

Фейд-Рота плавно отскочи, като остави пръчката с куките в десния лакът на роба — куките се бяха забили така дълбоко в плътта, че робът не можеше да ги извади, без да разкъса сухожилието си.

Откъм галериите се понесе многогласен вик.

Този вик изпълни Фейд-Рота с въодушевление.

Сега той знаеше какво изпитва чичо му, седнал там в ложата редом с онези Фенринг, наблюдателите от имперския двор. В този двубой не можеше да има никаква външна намеса. Правилата трябваше да бъдат спазени пред свидетели. А баронът щеше да

изтълкува събитията на арената по един-единствен начин — като заплаха за самия него.

Робът пристъпи, стиснал ножа в зъбите си, докато пристягаше пръчката с куките към ръката си.

— Дори не усещам твоята игличка! — провикна се той. С насочен нож, открил лявата си страна, той отново запристъпя напред крадешком — тялото му бе изопнато назад, за да му осигури възможно най-голяма повърхност, предпазена от частичното защитно поле.

И тази му маневра не убегна на галериите. Откъм семейните ложи се разнесоха резки викове. Подавачите на Фейд-Рота крещяха, за да го попитат дали не са му необходими.

Той им махна да останат при вратата-щит.

„Ще им изнеса такова представление, каквото никога досега не са виждали“ — помисли си Фейд-Рота. — „Не някакво банално убийство, че да могат да се наслаждават на стила. Това ще бъде нещо, което ще им грабне душата и ще им вземе ума. Когато стана барон, ще има да си спомнят за този ден и никой от тях не ще успее да се отърве от страха именно заради този ден.“

Фейд-Рота пристъпяше бавно, докато гладиаторът се придвижваше зигзагообразно. Настланият по арената пясък скриптеше под нозете им. На-баронът дочу пресекливия дъх на роба и усети мириса на собствената си пот и едва доловимия дъх на кръв във въздуха.

С отмерени стъпки на-баронът се оттегли назад и се обърна надясно, приготвил втория чифт куки. Робът плавно се придвижваше ребром. Фейд-Рота, изглежда, залитна и от галериите долетяха писъци.

Робът отново нападна.

„Богове, какъв борец!“ — помисли си Фейд-Рота, като отскочи встрани. Спаси го единствено младежката пъргавина, но той остави втория чифт куки в делтоидния мускул на дясната ръка на роба.

Откъм галериите се понесоха пронизителни радостни възгласи.

„Сега вече ме аплодират“ — помисли си Фейд-Рота. В тези гласове той долови жестокост, точно както бе предрекъл Хауът. Никога досега те не бяха аплодирали по този начин борец от династията. И го споходи донякъде невеселата мисъл за нещо, казано от Хауът: „Полесно е да се изплашиш от враг, от когото се възхищаваш.“

Фейд-Рота бързо отстъпи към средата на арената, където всички можеха да го виждат добре. Извади дългия си меч, присви се и изчака приближаващия се роб.

Гладиаторът се забави само колкото да привърже здраво втората пръчка с куките към ръката си и после се втурна напред.

„Нека сега родът види какво ще направя“ — помисли си Фейд-Рота. — „Аз съм техен враг. Нека ме запомнят такъв, какъвто ме виждат сега.“

Той издърпа късия меч.

— Не се боя от теб, харконска свиньо! — изрече гладиаторът. — Твоите мъчения не могат да причинят болка на един мъртвец. Преди някой от подавачите ти да ме пипне даже и с пръст, аз ще съм вече загинал от собственото си острие. И твоят труп ще лежи редом с моя.

Фейд-Рота се ухили и му показва дългия меч, този с отровата.

— Опитай го — прикани го той и финтира с късия меч.

Робът прехвърли ножа в другата си ръка и насочи навътре както парирането, така и финта, за да приклепси късото острие на на-барона — острието в ръката с бялата ръкавица, която според обичая трябваше да носи отровата.

— Ти ще умреш, харконе! — изпъшка гладиаторът. Биеха се, застанали ребром един към друг. Там, където защитното поле на Фейд-Рота се сблъска с частичното поле на роба, от съединението се получи синя светкавица. Въздухът наоколо се изпълни с озон от защитните полета.

— Умри от собствената си отрова — изрече със стържещ глас робът.

Той започна да прегъва ръката с бялата ръкавица, обръщайки навътре острието, за което мислеше, че е потопено в отрова.

„Нека видят това!“ — рече си мислено Фейд-Рота. Той насочи надолу дългото острие и го чу как звънна безполезно в куките с пръчката, привързана към ръката на роба.

Фейд-Рота изпита мимолетно отчаяние. Не бе предвидил, че пръчката с куките може да се окаже полезна за роба. Сега тя осигуряваше на гладиатора допълнителна защита. Каква сила притежаваше този гладиатор! Късото острие неумолимо се извиваше навътре и Фейд-Рота се замисли върху обстоятелството, че човек може да умре и от непотопено в отрова острие.

— Скам! — извика с усилие той.

При тази условна дума мускулите на гладиатора се подчиниха и мигновено се отпуснаха. Това бе достатъчно за Фейд-Рота. Той отстъпи, за да осигури между себе си и роба достатъчно място за дългия меч. Отровният му връх се стрелна и изписа червена ивица върху гърдите на роба. Отровата задействува мигновено. Гладиаторът се отскубна и залитайки, заотстъпва назад.

„А сега нека скъпите ми роднини погледат“ — каза си Фейд-Рота. — „Нека хубаво размислят за този роб, който се опита да обърне ножа, чието острие смяташе за отровно и искаше да го използва срещу мен. Нека се чудят как един гладиатор е могъл да влезе в арената, готов за подобно покушение. И нека разберат, че никога не могат да знаят със сигурност коя от двете ми ръце носи отровата.“

Фейд-Рота стоеше безмълвен и наблюдаваше забавените движения на роба, който пристъпяше неуверено, като замаян. Сякаш сега върху лицето му бе изписано нещо, което всеки от наблюдаващите можеше да разчете. Беше изписана смъртта. Робът знаеше какво бе станало с него и как точно бе станало. Отровата бе дошла от другото острие.

— Гад! — простена той.

Фейд-Рота се отдръпна, за да стори място на смъртта. Парализиращият опият в отровата все още не бе оказал пълното си въздействие, но забавените движения на роба показваха, че това щеше да стане скоро.

Гладиаторът залитна напред, като че ли теглен от конец — пристъпяше само по една крачка. Всяка стъпка бе единствената в неговата вселена. Продължаваше да стиска ножа си, но върхът на острието вече трепереше.

— Някой ден... един... от нас... ще... те... пречука — изрече на пресекулки той.

Устните му тъжно се свиха. Той седна, клюмна, после се изопна и се търкулна ничком настрани от Фейд-Рота.

Фейд-Рота пристъпи напред сред смълчаната арена, пъхна пръстите на крака си под гладиатора, за да го обърне по гръб и да могат от галериите да виждат добре лицето му, когато мускулите започнат да се кривят и гърчат от отровата. Но когато го преобърна, от гърдите на гладиатора стърчеше собственият му нож.

Въпреки осуетения завършек към Фейд-Рота бяха отправени нови възторжени възгласи заради усилието на роба да надвие парализата и да стори това със себе си. С възхищението дойде и осъзнаването, че е съществувала истинска опасност.

„Онова, което прави човека свръхчовек, е ужасно.“

Като се съсредоточи върху тази мисъл, Фейд-Рота осъзна, че откъм заобикалящите го трибуни и галерии избухна взрив от викове. Приветствуваха го бурно, до самозабрава.

Фейд-Рота се обърна и вдигна поглед нагоре. Приветствуваха го всички освен барона, който седеше в дълбок размисъл, подпрял брадичка с длан, и графа с неговата дама, които се взираха надолу към него с лица, грейнали в неискрена усмивка.

Граф Фенринг се обърна към своята дама и каза:

— Хъм, хъм, съобразителен, хъм, младеж. Нали така, хъм, скъпа?

— Синаптичните му, хъм, реакции са много бързи — отбеляза тя.

Баронът я изгледа, после изгледа графа и насочи отново поглед към арената, като си мислеше: „Да изложат на такава опасност живота на един от най-близките ми!“ — Страхът започна да отстъпва място на гнева. — „Тази нощ ще заповядам да изпекат на бавен огън главния надзирател... а ако този граф и неговата дама имат пръст в тази...“

За Фейд-Рота разговорът в ложата на барона бе нещо твърде далечно, гласовете чезнеха в тропота на краката и скандирането, което сега се носеше от всички посоки.

— Главата! Главата! Главата! Главата!

Баронът се намръщи, като забеляза как Фейд-Рота се обърна към него. Вяло, едва сдържащ яростта си, той махна с ръка към младежа, застанал сред арената до проснатото тяло на роба. „Дай главата на момчето! Той си я заслужи, като разобличи главния надзирател.“

Фейд-Рота видя знака за одобрение и си помисли: Те си мислят, че ме удостояват с някаква чест. А сега нека видят какво си мисля аз!

Той видя как подавачите му се приближиха със сатър, за да извършат церемонията. Махна им с ръка да се върнат и повторно им махна, когато видя, че се двоумят. „Мислят си, че ще ми окажат голяма чест с една глава!“ — рече си той. Наведе се и кръстоса ръцете на гладиатора около стърчащата дръжка на ножа, после извади острието и го постави в отпуснатите ръце.

Всичко това бе извършено само за миг — той се изправи и повика подавачите си.

— Погребете този труп цял и невредим и поставете ножа в ръцете на мъртвеца! — заповяда той. — Човекът тук си извоюва тази чест.

В позлатената лежа граф Фенринг се наведе към барона и каза:

— Това се казва благороден жест — истинска храброст. Вашият племенник притежава не само смелост, но и изисканост.

— Той оскърява тълпата, като отказва главата — промърмори баронът.

— Нищо подобно! — намеси се лейди Фенринг. Тя се обърна и вдигна поглед към трибуните наоколо.

А баронът забеляза извивката на шията ѝ — каква прекрасна нежна плът — като на юноша.

— Те одобряват постъпката на вашия племенник — продължи тя.

Когато смисълът на жеста на Фейд-Рота проникна и до най-далечните редове на трибуните, когато хората видяха подавачите да изнасят цял и невредим труп на гладиатора, баронът се загледа в зрителите и разбра, че лейди Фенринг правилно бе схванала реакцията им. Хората направо подлудяха, започнаха да се бият помежду си, като ревяха и тропяха с крака.

Баронът заговори с отегчен тон:

— Ще трябва да се разпоредя за празненство. Не можем да изпратим така по домовете им тези хора с толкова неизразходвана енергия. Те трябва да разберат, че аз споделям въодушевлението им. — Той даде знак с ръка на стражата и един слуга, застанал отгоре, спусна над ложата оранжевото знаме на харконите — веднъж, два пъти, три пъти — знак за празненство.

Фейд-Рота прекоси арената до трибуната под позлатената лежа — оръжието бе прибрано в ножниците, а ръцете му висяха отпуснати край тялото. Надвил нестихващото безумие на тълпата, той извика:

— Празненство ли ще има, чичо?

Врявата поутихна, тъй като хората забелязаха разговора.

— В твоя чест, Фейд! — отвърна гръмогласно баронът. И отново се разпореди да дадат знак със знамето.

Изключиха защитните бариери и на арената наскачаха младежи, които се втурнаха към Фейд-Рота.

— Вие ли наредихте да се изключат защитните бариери, бароне?
— попита графът.

— Никой няма да стори нищо лошо на момъка — отвърна баронът. — Той е герой.

Първите втурнали се хора стигнаха до Фейд-Рота, вдигнаха го на ръце и тръгнаха да обикалят арената.

— Тази нощ той би могъл да се движи без оръжие и защитен пояс дори из най-бедните квартали на Харко — продължи баронът. — Хората ще му предложат последния си залък и глътка само за да се порадават на присъствието му.

Баронът се отблъсна от креслото и намести тялото си в портативните суспенсори.

— Надявам се да ми простите. Има въпроси, които изискват личната ми намеса. Стражите ще ви придружат до кулата.

Графът стана и се поклони.

— Разбира се, бароне. Очакваме с нетърпение празненството. Никога, хъм, въъ, не съм виждал харконско празненство.

— Да — рече баронът. — Празненството. — Той се обърна и напусна ложата през тайния изход сред плътния обръч на охраната си.

Един гвардейски капитан се поклони на граф Фенринг.

— Какви са вашите заповеди, господарю?

— Ние ще, въъ, изчакаме, докато минат най-, въъ, неприятните, въъ, сблъсъци — отвърна графът.

— Слушам, господарю. — Капитанът се поклони и се отдръпна на три крачки.

Граф Фенринг се обърна с лице към своята дама и отново заговори на техния таен напевен език:

— Сигурно си успяла да схванеш всичко, нали?

Тя му отвърна на същия напевен език:

— Момъкът знаеше, че гладиаторът няма да бъде упоен. Наистина у него се забелязваше известен страх, но не и изненада!

— Всичко е било замислено предварително — рече той. — Цялото това представление.

— Несъмнено.

— Мирише на Хауът.

— Точно така — съгласи се тя.

— Преди двубоя поисках от барона да премахне Хауът.

— Това би било грешка, скъпи.

— Сега разбирам това.

— Много скоро харконите може да имат нов барон.

— Ако планът на Хауът е такъв.

— Това наистина ще създаде затруднения — рече тя.

— Младият ще бъде по-податлив на напътствия.

— За нас... особено след тази нощ — допълни тя.

— Нали не очакваш никакви затруднения по прелъстяването му, моя мила майчице?

— Не, любов моя. Ти го видя как ме гледаше.

— Да, и едва сега разбирам защо трябва да запазим тази кръвна линия.

— Да, наистина, и очевидно трябва да го държим в ръцете си. Ще му внуша дълбоко, в най-съкровено му „аз“ необходимите изрази от прана-бинду*, за да пречупя волята му.

— Ще си заминем незабавно веднага щом се увериш — каза той. Тя потрепера.

— На всяка цена. Не бих искала да раждам дете на тази ужасна планета.

— Вършим всичко това в името на човечеството — рече той.

— Но твоята роля е най-леката — отвърна тя.

— Съществуват някои древни предразсъдъци, които трябва да преодолявам. Известно ти е колко са примитивни.

— Горкичкият ми! — рече тя и го погали по бузата. — Знаеш, че това е единственият начин да бъде запазена тази кръвна линия.

Той заговори с делови тон:

— Напълно ми е ясно какво точно правим.

— Ще успеем — успокои го тя.

— Грехът започва като предчувствие за успех — напомни ѝ граф Фенринг.

— Тук няма да има никакъв грях. Хипно-въздействие върху психиката на този Фейд-Рота, детето му в утробата ми и след това заминаваме.

— А този чичо — заговори графът. — Виждала ли си някога подобна човешка карикатура?

— Той е доста жесток — отвърна тя. — Но с годините племенникът може да стане и по-лош.

— И то благодарение на този свой чичо. А знаеш ли само като си представи човек какво би могло да излезе от този момък, ако имаше друго възпитание — да речем по атрейдските норми за поведение?

— Тъжно е — отбеляза тя.

— А какво ли, ако бяхме успели да спасим кръвните линии както на младия атрейдски наследник, така и на този момък. От онова, което научавам за младия Пол, разбирам, че той е бил прекрасен младеж — отлично съчетание на потекло и обучение. — Графът поклати глава. — Но не бива да хабим чувства по благородниците неудачници.

— Съществува една бин-джезъритска поговорка — рече лейди Фенринг.

— Вие имате поговорки за всеки повод! — възрази и той.

— Тази ще ти хареса. Ето какво гласи: „Не смятай някого за покойник, докато не му видиш трупа. Но даже и тогава можеш да сгрешиш.“

„Във «Време за размисъл» Муад’Диб ни разказва, че първите му сблъсъци с потребностите на Аракийн са всъщност началото на неговото обучение. Именно тогава се научил как да определя по стълбовете* какво ще е времето, научил езика на игличките на вятъра, които се забивали в кожата му, научил се как бръмчи носът от дразнещите го песъчинки и как да събира скъпоценната телесна влага около тялото си, как да я пази и съхранява. И когато очите му придобили цвета на ибад*, той вече бил усвоил обичаите чакобза.“

Из увода на Стилгар към „Муад’Диб — човекът“ от принцеса Ирулан.

На път за заслона заедно с двамата бездомници от пустинята воините от отряда на Стилгар се изкатериха по стените на басейна и на бледнеещата светлина на първата луна излязоха от него. Облечените в роби воители крачеха припряно и усещаха в ноздрите си мириса на родния дом. Сивата линия на залеза зад гърба им бе в най-ярквата си фаза от техния небесен календар, което означаваше, че е средата на септември, месеца на Кап-рок.

Обрулени от вятъра сухи листа бяха обсипали подножието на канарите, откъдето ги събираха децата от заслона, но шумът от прехода на отряда (с изключение на нарушенията в ритъма, допускани понякога от Пол и майка му) не се различаваше от естествените шумове на нощта.

Пол избърса полепналия по изпотеното си чело прах и усети, че някой го дърпа за лакътя, и дочу шепнещия глас на Чани.

— Направи както ти казах — спусни ръба на качулката по-ниско върху челото си! Остави открити само очите! Пилееш влага!

Някой отзад шепнешком им заповяда да пазят тишина:

— Пустинята ви чува!

Откъм скалите, високо над главите им, изцвърча птичка.

Отрядът спря и Пол долови внезапно напрежение.

Откъм скалите се разнесе тихо топуркане — шум не по-силен от онзи, който вдигат кенгуровите мишки*.

Птицата отново изцвърча.

По редиците на отряда премина оживление. И отново откъм пясъка се разнесе шум като от скачаща мишка.

Птицата изцвърча още веднъж.

Отрядът наново се заизкачва нагоре през една цепнатина в канарите, но сега свободните бяха стаили дъх и това изпълни Пол с предпазливост — той забеляза как воините поглеждат крадешком към Чани и как тя сякаш се затвори в себе си и потъна в мълчание.

Сега вече стъпваха по скала, наоколо им леко шумоляха полите на робите и Пол усети как дисциплината се поотпусна, но около Чани и останалите все още витаеше някаква тайнственост.

Той последва някаква тъмна фигура — стъпала нагоре, завой, още стъпала, после по един тунел, минаха през две влагоизолирани врати и влязоха в осветен от суспенсорни глобуси тесен коридор с жълтеникави скални стени и таван.

Пол видя как свободните около него отмятат назад качулките, свалят запушалките си за нос и вдишват дълбоко. Някой въздъхна. Пол потърси с поглед Чани и откри, че тя не се вижда наоколо. Беше оградена плътно от облечени в роби тела. Някой го блъсна и каза:

— Извинявай, Усул! Каква блъсканица! Винаги е така.

Пол видя вляво от себе си брадатото лице на едного, когото наричаха Фарук. Беше се обърнал към Пол. Тъмносиньото на почернените срещу слънцето очи изглеждаше още по-тъмно на светлината на жълтите суспенсорни глобуси.

— Свали си качулката, Усул — рече Фарук. — Вече си у дома. — И помогна на Пол, като освободи закопчалката на качулката му и разбута с лакти хората наоколо.

Пол издърпа запушалките си за нос и свали филтровата преграда от устата си. Удари го миризмата в помещението: немити тела, дестилационни естери от преработването на телесните отпадъци — отвсякъде се носеха възкиселите зловонни изпарения на човешкото тяло, примесени със силния дъх на подправка и други подобни на нея миризми.

— Какво чакаме, Фарук? — попита Пол.

— Струва ми се, че чакаме светата майка. Нали чу съобщението... горката Чани.

„Горката Чани ли?“ — запита се мислено Пол. Той се огледа, като се чудеше къде ли е тя и къде ли се е запиляла майка му в тази блъсканица.

Фарук си пое дълбоко въздух.

— Мирисът на родния дом! — рече той.

Пол разбра, че зловонният въздух наистина доставя удоволствие на този човек и че тонът му изобщо не е ироничен. Той чу как майка му се закашля и гласът ѝ проникна до него през, плътните редици на отряда:

— Колко богат на миризми е вашият заслон, Стилгар. Виждам, че доста неща произвеждате от подправката... правите хартия... пластмаси... а май и химически експлозиви, така ли е?

— И разбираш това само по миризмата? — гласът принадлежеше на друг някакъв мъж.

Но Пол схвана, че тя говори така заради него, че иска той бързо да се примири с това насилие срещу обонянието му.

В челната част на отряда се почувствува някакво раздвижване, по редиците на свободните сякаш премина проточена дълбока въздишка и Пол чу сподавените гласове на застаналите най-отзад воини:

— Значи е истина — Лайът е мъртъв.

„Лайът“ — помисли си Пол. И след това: „Чани, дъщерята на Лайът.“ Отделните късчета добиха цялостен вид в съзнанието му. Лайът бе името, с което свободните наричаха планетолога.

Пол се обърна към Фарук и попита:

— Онзи ли Лайът, който е известен като Кайнс?

— Има само един Лайът — отвърна Фарук.

Пол се обърна и се загледа в гърба на застаналия пред него свободен. „Значи Лайът-Кайнс е мъртъв“ — помисли си той.

— Предателство от страна на харконите! — прошепна някой. — Направили са така, че всичко да изглежда като нещастен случай... изгубил се в пустинята... катастрофа с топтер...

Пол почувствува, че го обзема гняв. Човекът, който се бе отнесъл приятелски с тях и ги бе спасил от харконските преследвачи, човекът, който бе изпратил отрядите си, за да търсят двама скитници в пустинята... бе станал поредната жертва на харконите.

— Продължава ли Усул да жадува за отмъщение? — попита Фарук.

Преди Пол да успее да отговори, се разнесе приглушена заповед и отрядът се придвижи напред, в по-просторно помещение, увеличайки и Пол.

Сега около него нямаше вече скупчени хора — той се озова лице с лице срещу Стилгар и някаква непозната жена, облечена в свободно падаща около тялото и лъскава дреха в оранжево и зелено. Ръцете ѝ бяха разголени до раменете и той видя, че тя не носи влагосъхраняващ костюм. Кожата ѝ бе светломатова. От високото ѝ чело падаше назад черна коса, която подчертаваше остриите скули и орловия нос между черните като въглени очи.

Тя се обърна към него и Пол забеляза, че на ушите ѝ се люлеят позлатени халки, на които бяха нанизани водни жетони.

— Този ли тук е победил моя Джеймис? — попита тя.

— Спокойно, Хара — рече Стилгар. — Виновен бе Джеймис — той предизвика тахади-ал-бурхана*.

— Та той е още момче! — Тя рязко завъртя глава на едната, а после и на другата страна, от което водните жетони по ушите ѝ зазвънтяха. — Значи едно дете е лишило децата ми от баща, така ли? Не, сигурно е било нещастен случай!

— Усул, на колко години си? — попита Стилгар.

— На петнадесет стандартни — отвърна Пол.

Стилгар обходи с очи отряда.

— Има ли някой измежду вас, който иска да ме предизвика на двубой?

Мълчание.

Стилгар погледна към жената.

— Докато не овладее похватите на неговото чудновато бойно изкуство, аз не бих дръзнал да го предизвикам на двубой.

Жената на свой ред изгледа Стилгар.

— Но...

— Ти нали видя непознатата жена, която отиде с Чани при светата майка? — попита Стилгар. — Тя е фрайън* сайядина, майката на този момък. И майката, и синът владеят майсторски чудноватото бойно изкуство.

— Лизан-ал-Гаиб! — прошепна жената. И когато обърна поглед към Пол, в него се четеше страхопочитание.

„Отново преданието“ — помисли си Пол.

— Може би — рече Стилгар. — Все още не е доказано. — Той отново погледна към Пол. — Усул, според нашия обичай сега ти носиш отговорност за жената на Джеймис и за двамата му сина. Неговото яли* — жилището му е твое. Сервизът му за кафе е твой... както и жена му.

Пол огледа жената, като се питаше: „Защо ли не жалее своя мъж? Защо ли не показва и капка омраза към мен?“ — Неочаквано той забеляза, че свободните го гледат втренчено в очакване. Някой прошепна:

— Хайде, че няма време. Кажи как я приемаш.

— Как приемаш Хара — като жена или като прислужница? — попита Стилгар.

Хара повдигна ръце и се завъртя бавно на едната си пета.

— Аз съм още млада, Усул. Казват, че все още изглеждам млада, както навремето, когато бях с Джоф... преди Джеймис да го победи.

„Значи Джеймис е убил другиго, за да я спечели“ — помисли си Пол.

— Ако я приема като прислужница, ще мога ли да променя решението си по-късно? — попита Пол.

— Ще имаш на разположение цяла година за промяна на решението си — отвърна Стилгар. — След това тя ще е свободна жена и ще може да направи избор според волята си... или ако ти пожелаеш, можеш да я освободиш по всяко време, за да направи своя избор. Но в продължение на една година ти ще носиш отговорността за нея независимо как ще я приемеш... и винаги ще носиш известна отговорност за синовете на Джеймис.

— Приемам я като прислужница — рече Пол.

Хара тропна с крак и закърши гневно рамене.

— Но аз съм млада!

Стилгар погледна Пол и каза:

— Предпазливостта е достойна черта у един мъж, който ще бъде водач.

— Но аз съм млада! — повтори Хара.

— Стига приказки! — заповяда й Стилгар. — Ако едно нещо си заслужава да стане, то ще стане. Заведи Усул в жилището му и се погрижи да му осигуриш чисти дрехи и място за почивка.

— Ооо! — извика тя.

За Пол това общуване с Хара бе вече достатъчно, за да си състави приблизителна първоначална преценка за нея. Той долови нетърпението на отряда и разбра, че вече много се бавят тук. Зачуди се дали би трябвало да попита къде се намират майка му и Чани, но по напрегнатата стойка на Стилгар разбра, че това ще е грешка.

Той застана срещу Хара, придаде на гласа си необходимия тон и тремоло, за да подсили нейния страх и благоговение, и рече:

— Заведи ме в моето жилище, Хара! За твоята младост ще поговорим друг път.

Тя отстъпи две крачки назад и хвърли уплашен поглед към Стилгар.

— Той притежава, чудноватия глас! — изрече тя дрезгаво.

— Стилгар — заговори Пол, — бащата на Чани ми остави тежко задължение. Ако има нещо, което...

— Това ще се реши на съвет — прекъсна го Стилгар. — Тогава ще можеш да говориш. — Той го освободи с кимване и се отдалечи, следван от останалите воители от отряда.

Пол улови Хара за лакътя, като усети колко хладна е кожата ѝ и почувствува, че тя трепери.

— Нищо лошо няма да ти сторя, Хара — рече той. — Заведи ме в нашето жилище. — И той придаде на гласа си успокояващи нотки.

— Нали няма да ме изхвърлиш, когато мине една година? — попита тя. — Аз, разбира се, съзнавам, че не съм толкова млада, колкото бях навремето.

— Докато съм жив, за теб ще има място при мен — каза той и пусна лакътя ѝ. — Хайде сега, накъде е нашето жилище?

Тя се обърна, поведе го по коридора, сви надясно по един широк напречен тунел, осветяван от поставени на равни разстояния над главите им жълти суспенсорни глобуси. Скалният под бе гладък, изметен от песъчинки.

Пол крачеше редом с нея, като вървешком изучаваше ястребовия ѝ профил.

— Ти нали не ме мразиш, Хара?

— Защо да те мразя?

Тя кимна към ято деца, които ги гледаха от площадката на един страничен коридор. Зад децата Пол мярна и силуети на възрастни хора, полузакрити от прозрачни завеси.

— За това, че... победих Джеймис.

— Стилгар каза, че церемонията е била извършена и че ти си приятел на Джеймис. — Тя го изглежда косо. — Стилгар каза, че ти си отдал влага на покойника. Истина ли е?

— Да.

— Това е повече от онова, което ще направя... което аз мога да направя.

— Няма ли да го жалееш?

— Когато му дойде времето за жалеене, ще го жалея.

Минаха покрай сводест отвор. Пол надзърна през него към мъжете и жените, които работеха на монтирани върху подставки машини в просторно светло помещение. Стори му се, че темпото, с което работят, е тревожно забързано.

— Какво правят тези хора тук? — попита Пол.

Бяха отминали вече, когато тя погледна назад и отговори:

— Бързат да изработят определената норма в работилницата за пластмаси, преди да избягаме. Имаме нужда от много влагокондензатори* за насажденията.

— Преди да избягаме ли?

— Докато тези кръвопийци не престанат да ни преследват или докато не ги прогоним от нашите земи.

Пол сякаш се препъна в някаква преграда, долавяйки спрял миг от времето, припомняйки си откъс, зрителна проекция на епизод, видян в бъдещето, който обаче се размести. Откъслечните епизоди от видяното в бъдещето, така както си ги спомняше, не съвпадаха точно.

— Преследват ни сардукарите — рече той.

— Едва ли ще намерят друго, освен един-два празни заслона — каза тя. — Но сред пясъците ще намерят смъртта, която заслужават.

— Дали ще открият този заслон? — попита той.

— Твърде вероятно.

— И въпреки това ние използваме времето, за да... — Той кимна с глава към свода, от който бяха вече далеч. — ... да правим... влагокондензатори?

— Засаждането на растенията продължава.

— Какво представляват влагокондензаторите? — попита той.

Погледът, който тя му отправи, бе пълен с изненада.

— На нищо ли не ви учат в... там де, откъдето си дошъл?

— Не и за влагокондензатори.

— Ха! — Възкликна тя и в тази единствена дума се съдържаше цял разговор.

— И така, какво представляват те?

— Всеки храст, всяка туфа трева, които виждаш сред това пясъчно море — започна тя, — как мислиш, че живеят, когато ги изоставим? Всяко растение е посадено най-грижливо в своя собствена малка дупка. Дупките се запълват с яйцевидни влагокондензатори от хромирана пластмаса. Те побеляват от светлината. Ако човек погледне от някое високо място, може да ги види как блестят на разсъмване. Бялото отразява светлината. Но когато добрият наш баща слънцето си отиде, хромираната пластмаса отново става прозрачна на тъмното. Тя се охлажда изключително бързо. Повърхността ѝ кондензира влагата от въздуха. Тази влага се стича надолу и поддържа живота на нашите растения.

— Влагокондензатори! — промълви той, заплепен от простата красота на подобно изобретение.

— Аз ще жалея Джеймис, когато му дойде времето — рече тя, сякаш предишният му въпрос продължаваше да занимава мислите ѝ. — Джеймис бе добър човек, но се гневеше лесно. Добър къщовник бе Джеймис и какъв прекрасен баща! Той не правеше разлика между момчето на Джоф, моя първороден, и между своя собствен син. В очите му те бяха равни. — Тя отправи въпросителен поглед към Пол. — И ти ли няма да правиш разлика, Усул?

— Този въпрос не стои пред нас.

— Но, ако...

— Хара!

Тя се сви от грубия му тон.

Минаха покрай още едно ярко осветено помещение, което се виждаше през сводестия вход от лявата им страна.

— А тук какво се произвежда? — попита той.

— Тук се поправят тъкачните машини — отвърна тя. — Но до довечера всичко това трябва да се демонтира. — Тя посочи към

някакъв тунел, който се отклоняваше вляво. — По този тунел се намират работилниците за хранителни продукти и поддръжка на влагосъхраняващите костюми. Тя погледна към Пол.

— Твоят костюм изглежда нов. Но ако се нуждае от някаква поправка, много ме бива по костюмите. Работя във фабриката, когато имат нужда от работна ръка.

Сега вече започнаха да срещат групички хора, а отверстията в стените на тунела зачестиха. Отмина ги група мъже и жени, понесли вързопи, в които бълбукаше нещо тежко — от тях се носеше силен мирис на подправка.

— Те няма да се доберат до нашата вода — рече Хара — нито до нашата подправка. Можеш да бъдеш сигурен в това.

Пол се взираше в отворите по стените на тунела и виждаше тежките килими по площадките, мяркаха му се стаи с ярки платове по стените и натрупани на купчини възглавници. Хората, застанали до отворите, преставаха да говорят, щом двамата ги приближаваха, и проследяваха Пол със свирепи погледи.

— Всички направо се чудят как си победил Джеймис — рече Хара. — Може би ще се наложи да го докажеш, когато се настаним в новия заслон.

— Не ми харесва да убивам — каза той.

— Така рече и Стилгар — потвърди тя, но гласът ѝ издаваше недоверие.

Някъде отпред се разнесе пискливо хорово пеене. Стигнаха до ново странично отверстие, по-широко от всички видени от Пол до този момент. Той забави крачка и надзърна в някакво помещение, пълно с деца, насядали с кръстосани крака по застлания в кафяво под.

До побелялата от тебешир дъска в дъното на помещението стоеше жена, загъната в жълта дреха, с показалка в едната ръка. Дъската бе изпъстрена с чертежи — окръжности, клинообразни знаци и дъги, зигзагообразни линии и квадрати, части от окръжност, разделени от успоредни линии. Жената посочваше един по един чертежите, доколкото бързо успяваше да мести показалката, и децата пееха монотонно в такт с движещата се ръка.

Пол се заслуша, но гласовете зад гърба им заглъхваха, колкото по-навътре в заслона навлизаха с Хара.

— Дърво — пееха децата. — Дърво, трева, дюна, вятър, планина, хълм, огън, светкавица, скала, канари, прах, пясък, горещина, убежище, горещина, пълен, зима, студ, празен, ерозия, лято, пещера, ден, напрежение, луна, нощ, Кап-рок, пясъчно течение*, сипей, насаждение, греда...

— И провеждате учебни занятия в такова време? — запита той.

Лицето ѝ се навъси, а в гласа ѝ се прокраднаха скръбни нотки:

— Не можем да прекъснем и за миг онова, на което ни е учил Лайът. Лайът, който е мъртъв, не бива да бъде забравян. Така повеляват обичаите чакобза.

Тя прекоси тунела вляво, стъпи върху една площадка, отмести прозрачните оранжеви завеси и се отдръпна настрани:

— Твоето яли те очаква, Усул.

Пол се поколеба, преди да стъпи до нея на площадката. Почувствува внезапно нежелание да остане насаме с тази жена. Хрумна му, че е заобиколен от такъв начин на живот, който би могъл да се разбере само като се приемат идеите и стойностите на една екология. Почувствува, че този свят на свободните го дебне, че се опитва да го впримчи в своите обичаи. А той знаеше какво се крие в този капан — свирепите легиони, религиозната война, която ще трябва да избегне на всяка цена.

— Това е твоето яли — рече Хара. — Защо се колебаеш?

Пол кимна и стъпи до нея на площадката. Вдигна завесите отпреде ѝ и почувствува метални нишки в плата, влезе след Хара в къс коридор, а оттам в по-голяма квадратна стая със стена, дълга около шест метра — по пода имаше дебели килими, сини и зелени платове скриваха скалните стени, а над главите им, на фона на драпирания с жълт плат таван, се люлееха жълти суспенсорни глобуси.

Всичко това придаваше на помещението вид на старинна шатра. Хара застана срещу него с ръка на хълбока, а очите ѝ изучаваха внимателно лицето му.

— Децата са при един приятел — рече тя. — Ще ти се представят по-късно.

За да прикрие смущението си, Пол набързо огледа помещението. Забеляза, че тънките завеси отдясно закриват по-обширно помещение с натрупани покрай стените възглавници. От една вентилационна

тряба усети лек повей и забеляза отвора ѝ, хитро замаскиран сред шарката на завесите точно насреща му.

— Искаш ли да ти помогна да си свалиш влагосъхраняващия костюм? — попита Хара.

— Не... благодаря.

— Да донеса ли храна?

— Донеси.

— Другата стая води към влагоизолирана спалня — посочи тя. — За твое удобство и спокойствие, когато си събличаш влагосъхраняващия костюм.

— Спомена, че ще трябва да напуснем този заслон — рече Пол. — Не трябва ли да стягаме багажа или да свършим някаква друга работа?

— Ще действваме, когато му дойде времето — отвърна тя. — Ще трябва първо кръвопийците да навлязат в района ни.

Тя продължаваше да се колебае, като го разглеждаше втренчено.

— Какво има? — попита той.

— Ти нямаш очите на ибад — отвърна тя. — Необичайно е, но не е чак толкова противно.

— Донеси храната! — каза той. — Гладен съм.

Хара му се усмихна с разбираща женска усмивка, която му се видя обезпокоителна.

— Аз съм твоя слугиня — рече тя и изчезна с едно гъвкаво движение, сякаш се гмурна зад тежката завеса на стената, която, преди да падне на мястото си, откри друг тесен коридор.

Като се ядосваше на себе си, Пол се промъкна бързо през тънката завеса вдясно и влезе в по-просторното помещение. Постоя така за миг, обзет от нерешителност. Питаше се къде ли може да е сега Чани... Чани, която току-що бе изгубила баща си.

„Приличаме си по това“ — помисли си той.

Откъм външните коридори се разнесе протяжен вой, чиято сила бе заглушена от препречващите пътя му завеси. Чу се повторно, но този път сякаш идваше от по-далеч. И пак. Пол разбра, че някой съобщава колко е часът. Замисли се върху обстоятелството, че никъде не бе видял часовник.

В ноздрите го удари слабият аромат на горящ креозотен храст, понесъл се над вездесъщата воня в заслона. Пол разбра, че вече бе

преодолял насилието на миризмите срещу обонянието си.

И отново се замисли за майка си — как ли щеше да се вмести в шеметно преминаващите кадри от бъдещето... тя и дъщерята, която носеше в утробата си. Наоколо му танцувашеменяща се представа за времето. Той рязко разтърси глава, като съсредоточи мислите си върху доказателствата, които говореха за необикновените корени и жизненост на тази култура на свободните, която ги бе погълнала.

С нейните изобретателни чудатости.

Той бе видял нещо за пещерите и за това помещение, нещо, което предполагаше далеч по-големи различия от всичко, с което се бе сблъсквал досега.

Тук нямаше и следа от детектор на отрови и нищо в тази пещера не наемкваше за използването му. Въпреки това обаче сред зловонието на заслона той долавяше мириса на отрови — силни отрови, от най-известните.

Чу шумоленето на завесата, помисли, че е Хара с храната, и се обърна да я види. Вместо нея изпод разместените шарки на завесите той видя две момчета — вероятно на около девет-десет години, които се взираха в него с жадни очи. Всяко от тях носеше малък кристален нож във формата на кинжал и бе положило ръка върху ножницата.

И Пол си припомни разказите за свободните — че техните деца се бият не по-малко свирепо, отколкото възрастните.

*Ръцете помръдват, устните помръдват —
от думите му блика мъдрост.
И очите му те изпиват!
Той е остров на човешкото достойнство.*

Описание из „Справочник за Муад’Диб“ от принцеса
Ирулан

В най-отдалечената горна част на пещерата фосфоресциращи тръби хвърляха мъждива светлина към многолюдния център, като подчертаваха още повече огромните размери на това обгърнато от скалите пространство... по-огромно, както забеляза Джесика, и от сборната зала на училището „Бин Джезърит“. По нейна преценка имаше не по-малко от пет хиляди души, събрали се тук, под площадката, където бе застанала със Стилгар. И продължаваха да прииждат още. Въздухът жужеше от човешки гласове.

— Вдигнали са от сън сина ти, Сайядина — рече Стилгар. — Желаш ли да споделиш с него решението си?

— А той би ли могъл да промени решението ми?

— Диханието, с което говориш, идва, разбира се, от твоите собствени дробове, но...

— Решението остава в сила — каза тя.

Джесика обаче имаше лоши предчувствия и се питаше дали не би трябвало да използва присъствието на Пол като предлог, за да свърне от опасния път. Трябваше да мисли и за неродената си дъщеря. Онова, което застрашава плътта на майката, застрашава плътта и на рожбата.

Влязоха мъже, които носеха навити килими. Те пъшкаха под тежестта им и вдигнаха прах, когато рязко спуснаха товара си върху площадката.

Стилгар хвана Джесика за лакътя и я поведе назад, към акустичния рог, който се образуваше от задните ръбове на площадката. Той посочи към една каменна скамейка в обсега на рога.

— Светата майка ще седи тук, но докато тя дойде, можеш да си починеш на тази пейка.

— Предпочитам да стоя права — отвърна Джесика.

Тя наблюдаваше как мъжете развиват килимите и застилат площадката, после отмести поглед към тълпата. Сега върху скалния под имаше най-малко десет хиляди души.

И продължаваха да прииждат още.

Знаеше, че навън, над пустинята, вече се стели червеникав мрак, но тук, в залата на пещерата, бе вечен здрач, необятен простор, претъпкан с хора, дошли да видят как тя ще рискува живота си.

Тълпата отдясно стори път и тя видя, че се задава Пол, охраняван от страни от две малки момчета. Напереният вид на децата говореше за самочувствие. Те бяха поставили ръце върху дръжките на ножовете си и гледаха навъсено към изпречилата се от двете им страни стена от хора.

— Синовете на Джеймис, които сега са синове на Усул — обясни Стилгар. — Те вземат съвсем на сериозно своите задължения на охрана. — Той се претраши и се усмихна на Джесика.

Джесика прозря усилието му да ѝ повиши настроението и му беше благодарна за това, но не можеше да не мисли за опасността, която ѝ предстоеше.

„Нямах друг избор, освен да се реша да го направя“ — помисли си тя. — „Трябва да действваме бързо, ако искаме да си осигурим място сред тези свободни.“

Пол се покачи на площадката, като остави долу децата. Спря пред майка си, изгледа Стилгар и отново погледна към Джесика.

— Какво става? Помислих, че ме викат на съвет.

Стилгар вдигна ръка за тишина и посочи наляво, където тълпата стори още една пътека. По тази пътека мина Чани със скръбен израз върху лицето си на елф. Беше съблякла влагосъхраняващия си костюм и сега носеше изящна, обвита около тялото си синя дреха, която откриваше тъничките ѝ ръце. Бе превързала зелено шалче до лявото си рамо.

„Зелено за жалейка“ — помисли си Пол. Това бе един от обичаите, за които двамата синове на Джеймис му бяха казали по околени път, съобщавайки му, че не носят зелено, защото го приемат за свой баща-настояник.

— Ти ли си Лизан-ал-Гаиб? — попитаха те. И като долови марша на легионите в думите им, Пол отклони въпроса — на свой ред ги попита нещо и така разбра, че Калиф, по-големият от двамата, рожденият син на Джоф, е десетгодишен. Орлоп, по-малкият, рожденият син на Джеймис, е осемгодишен.

Беше прекарал твърде необикновен ден с тези две момчета, които го охраняваха, защото той ги бе помолил за това — те държаха настрана любопитните, като така му осигуряваха време да подреди мислите и спомените си от бъдещето и да измисли някакъв начин да предотврати марша на легионите.

Сега, застанал до майка си на площадката в пещерата и загледал се в тълпата, той се питаше дали някакъв план би могъл изобщо да предотврати стремглавото прииждане на фанатичните легиони.

Чани вече се приближаваше до площадката, следвана на известно разстояние от четири жени, понесли в носилка друга някаква жена.

Джесика не обърна внимание на Чани, а го насочи изцяло към жената в носилката — стара вещица, сбръчкана и съсухрена човешка развалина в черна мантия с отметната назад качулка, която откриваше стегната във възел сива коса и жилеста шия.

Без да се изкачват на площадката, жените, които носеха носилката, поставиха внимателно товара си върху нея, а Чани помогна на старицата да се изправи на крака.

„Значи това е тяхната света майка!“ — помисли си Джесика.

Старицата се облегна тежко на Чани и закрета към Джесика — приличаше на сноп сухи пръчки, покрити с черна роба. Тя се спря пред Джесика и постоя малко с очи, вперени в нея, а после заговори с дрезгав шепот:

— Така, ето те и теб! — побелялата глава кимна веднъж неуверено върху тъничката шия. — Шейдаут Мейпс е имала право да те съжaliaва.

Джесика заговори припряно и презрително:

— Не се нуждая от ничие съжаление.

— Това ще трябва да се разбере — изграчи старицата. С изненадваща пъргавина тя се обърна и застана с лице към тълпата.

— Кажи им, Стилгар!

— Нужно ли е? — попита той.

— Ние сме народът на Мисър* — изрече дрезгаво старицата. — Откакто нашите предци са побегнали от Нилотик ал Уруба, ние познаваме бягството и смъртта. Младите продължават да бягат, за да не загине народът ни.

Стилгар си пое дълбоко дъх и пристъпи две крачки напред.

Джесика почувствува тишината, която се възцари сред многолюдието в пещерата — тук вече се бяха събрали около двадесет хиляди души, които стояха мълчаливо, почти без да помръдват. Това я накара да се почувствува незначителна и я изпълни с предпазливост.

— Тази вечер ние ще трябва да напуснем нашия заслон, който толкова дълго ни даваше убежище и да се отправим на юг, навътре в пустинята — заговори Стилгар. Гласът му прогърмя над вдигнатите нагоре лица и отекна благодарение на силата, дадена му от акустичния рог в задната част на площадката.

Тълпата обаче стоеше все така смълчана.

— Светата майка ми каза, че не ще може да издържи още една хажра* — продължи Стилгар. — Ние и преди сме живели без света майка, но за един народ е трудно да си търси нов дом в такова бедствено положение.

Сега вече тълпата се раздвижи, надигнаха се вълни от шепот и тревога.

— За да се избегне това — рече Стилгар, — нашата нова сайядина Джесика Чудноватата даде съгласието си да се подложи още сега на изпитанието. Тя ще се опита да го понесе успешно, за да не се лишаваме от силата на нашата света майка.

„Джесика Чудноватата“ — помисли си Джесика. Тя забеляза, че Пол я гледа втренчено, с очи, пълни с въпроси, но устата му бе скована в мълчание от цялата тази чудноватост, която ги заобикаляше.

„Ако умра при това изпитание, какво ли ще стане с него?“ — запита се мислено Джесика. Усети как лошите предчувствия отново изпълват мислите ѝ.

Чани отведе старата света майка до една скамейка, издялана от скала навътре в акустичния рог, върна се и застана до Стилгар.

— За да не изгубим всичко, ако се случи така, че Джесика Чудноватата не успее — продължи Стилгар, — Чани, дъщерята на Лайът, ще бъде посветена сега в сан сайядина.

Той отстъпи крачка встрани.

От дъното на акустичния рог до тях достигна гласът на старицата — многократно усилен шепот, дрезгав и вълнуващ.

— Чани се завърна от своята хажра — Чани е видяла водите!

Тълпата повтори напевно:

— Видяла е водите!

— Посвещавам дъщерята на Лайът в сан сайядина! — изрече с хриплив глас старицата.

— Приема се! — отвърна тълпата.

Пол почти не следеше церемонията, вниманието му все още бе съсредоточено върху казаното за майка му.

„Ами ако не успее?“

Той се обърна и погледна назад към онази, която наричаха света майка, като заразглежда внимателно съсухрените черти на старата вещица и бездънната синева на втречените ѝ очи. Ако се съдеше по вида ѝ, дори най-слабият ветреца можеше да я отнесе и все пак у нея имаше нещо, което подсказваше, че може да се изпречи невредима на пътеката на кориолна буря. Тя излъчваше същото онова усещане за сила, което Пол си спомни, че бе изпитал от присъствието на светата майка Гайъс Хелън Мохайъм, подложила го на изпитание с ужасната болка на гом джабъра.

— Аз, светата майка Рамало, чийто глас ви говори сега като множество от гласове, ви заявявам това! — рече старицата. — Редно е Чани да приеме сана на сайядина.

— Редно е! — отвърна тълпата.

Старицата кимна и прошепна:

— Давам ѝ сребристите небеса, златистата пустиня заедно с грейналите ѝ скали, както и зелените поля, които ще дойдат на бял свят. Давам всичко това на сайядина Чани. И нека тя не забравя, че служи на всички нас и че на нея е отредено да прислужва в тази Церемония на зърното. Нека бъде така, както повелява Шай-Хулуд. — Тя вдигна кафявата си съсухрена ръка и я отпусна.

Джесика почувствува, че церемонията я обгръща с вълна, която я понася отвъд всякаква възможност за отстъпление, и се вгледа още веднъж в изпълнените с въпроси очи на Пол, а после се приготви за изпитанието.

— Нека вододелците пристъпят напред! — рече Чани с едва доловимо потрепване в гласа си на момиче-дете.

Сега Джесика почувствува, че я грози непосредствена опасност — откри присъствието ѝ в зорките погледи на хората от тълпата, потънали в мълчание.

Група мъже започнаха да си проправят път по криволичещата пътека сред тълпата, като се придвижваха двама по двама. Всяка двойка носеше малък кожен мях, може би два пъти по-голям от човешка глава. Меховете тежко бълбукаха.

Първата двойка постави товара си върху площадката, в нозете на Чани, и отстъпи назад.

Джесика погледна най-напред към кожения мях, а после и към мъжете. Те бяха отметнали назад качулките си, откривайки дълги коси, свити на руло на тила. Хлътналите в черни сенки очи я погледнаха в отговор, без да потрепнат.

От меха се разнесе благоухание на канела, примесено с мирис на кожа, и облъхна Джесика. „Дали е подправка?“ — учуди се тя.

— Има ли вода? — попита Чани.

Вододелецът, застанал отляво, човек с морав белег, който пресичаше седловината на носа му, кимна:

— Има вода, сайядина — отговори той. — Но ние не можем да пием от нея.

— Има ли зърно? — попита Чани.

— Има зърно! — отговори мъжът.

Чани коленичи и допря длани до бълбукащия мех.

— Благословена да е водата и нейното зърно!

Имаше нещо познато в този обред и Джесика погледна назад, към старата света майка Рамало. Очите на старицата бяха затворени. Седеше прегърбена, сякаш спеше.

— Сайядина Джесика — рече Чани.

Джесика се обърна и видя, че момичето я гледа.

— Опитвала ли си благословената вода? — попита Чани.

Преди Джесика да успее да отговори, Чани продължи:

— Не е възможно да си опитвала благословената вода. Ти си пришълка от друг свят и не си посветена в тайната ѝ.

По тълпата премина въздишка, зашумоляха поли на роби, от което космите по тила на Джесика настръхнаха.

— Реколтата е добра и вестителят е бил унищожен — продължи Чани. Тя започна да развързва навитата тръбичка, прикрепена към

горната част на бълбукащия мех.

Сега Джесика усети полъха на надигащата се опасност. Погледна към Пол и видя, че той е завладян от тайнствеността на церемонията и че има очи единствено за Чани.

„Дали вече е виждал този миг?“ — питаше се Джесика. Тя постави длани върху утробата си, замисляйки се за неродената си дъщеря, и се запита: „Имам ли правото да излагам на опасност и двете ни?“

Чани повдигна тръбичката към Джесика и рече:

— Ето Водата на живота*, водата, която е по-велика от самата вода — Кан, водата, която освобождава душата. Ако е речено да станеш света майка, тя ще ти разтвори вратите на вселената. А сега нека Шай-хулуд отсъди!

Джесика мислено се разкъсваше между дълга към своето неродено дете и дълга си към Пол. Тя съзнаваше, че заради Пол трябва да поеме тази тръбичка и да пие от съдържанието на меха, но когато се наведе над тръбичката, сетивата ѝ подсказаха, че в меха се крие опасност.

Течността в меха имаше остър мирис, приличащ на много от отровите, които тя познаваше, но също и различен от тях.

— А сега трябва да отпиеете, Сайядина — рече Чани.

„Връщане назад няма!“ — повтори си Джесика. Но от цялото ѝ бин-джезъритско обучение не ѝ хрумна нищо, което да ѝ помогне да преодолее вълнението.

„Какво ли е това?“ — питаше се Джесика. — „Питие? Опиат?“

Тя се наведе над тръбичката, подуши канелените естери и тогава си припомни за пиянството на Дънкан Айдахо. — „Питие от подправка ли?“ — запита се тя. Пое с устни тръбичката и смукна една съвсем малка глътка. Течността имаше вкуса на подправката и едва-едва щипеше на езика.

Чани притисна кожения мех, огромна глътка напълни устата на Джесика и преди тя да успее да реагира, глътна течността, като се мъчеше да запази спокойствието и достойнството си.

— Да се приеме малката смърт е по-лошо от самата смърт — изрече Чани. Тя впи очи в Джесика и зачака.

А Джесика извърна поглед назад, като продължаваше да държи тръбичката в уста. Миризмата на течността от меха я удари в ноздрите,

разля се по небцето, изпълни цялата устна кухина и влезе в очите — щипеща сладост, точно така.

Прохлада.

Чани отново стисна меха и струята изпълни устата на Джесика.

Нежен аромат.

Джесика разглеждаше лицето на Чани — черти на елф, съзря в тях нещо от Лайът-Кайнс, все още непресято от времето.

„Това, което ми дават, е наркотик“ — помисли си Джесика.

Но това бе нещо различно от всички опиати, които познаваше, а бин-джезъритското обучение познаваше вкуса на много наркотици.

Чертите на Чани така се избистриха, сякаш бяха очертани със светлина.

„Наркотик!“

Мъртва тишина обгърна Джесика. Всяка фибра от тялото ѝ приемаше обстоятелството, че с нея е станала някаква дълбока промяна. Тя се почувствува като мислеща прашинка, много по-малка и от най-малката частица на атома, но която въпреки това бе способна да се движи и да възприема със сетивата си заобикалящата я среда. Като при внезапно откровение завесите бяха отметнати встрани и тя осъзна, че бе прозряла психокинестетичното разгръщане на собствената си личност.

Беше прашинка и в същото време не беше прашинка. Наоколо ѝ продължаваха да си стоят пещерата и хората. Тя усети присъствието им със сетивата си: Пол, Чани, Стилгар, светата майка Рамало.

Светата майка!

В училището се мълвеше, че някои не оцеляват на изпитанието за света майка, че наркотикът ги убива.

Джесика съсредоточи вниманието си върху светата майка Рамало, съзнавайки, че всичко това става в един застинал миг от времето — време, спряло единствено заради нея.

„Защо ли е спряло времето?“ — запита се тя. Вгледа се в застиналите изражения около себе си и видя, че над главата на Чани е увиснала прашинка.

Очакване.

Отговорът за този миг избухна в съзнанието ѝ като взрив: „нейното собствено време бе спряло, за да спаси живота ѝ.“

Джесика се съсредоточи върху психокинестетичното разгръщане на собствената си личност, като се взираше навътре, ала отпреде ѝ мигновено се изпречи някакво клетъчно ядро, черна яма, от която тя се сви на кълбо.

Това е мястото, където ние не можем да надзорнем — помисли си тя. — Именно това е мястото, за което светите майки говорят с такава неохота — мястото, в което може да надникне само Куизъц Хадерах*.

Прозрението възвърна донякъде увереността ѝ и тя отново се осмели да се съсредоточи върху психокинестетичното разгръщане, като сама се превърна в самостоятелна прашинка, която се ровеше в собствената си личност, за да търси опасността.

Откри опасността в наркотика, който бе погълнала.

Сякаш капчиците от течността се носеха вътре в нея в някакъв вихрен танц и движението им бе толкова устремно, че дори спрялото време не можеше да ги обуздае. Танцуващи капчици. Тя започна да разпознава познати структури, атомни връзки: тук един атом въглерод, спирала... молекула глюкоза. Видя пред себе си цяла верига молекули и разпозна някаква белтъчна... метилпротеинова конфигурация.

„Ааах!“

Това беше беззвучна, мисловна въздишка вътре в нея, тъй като разбра естеството на отровата.

С помощта на психокинестетичния си анализ тя влезе в тази конфигурация, премести един атом кислород, остави друг атом въглерод да се свърже, размести свързането на кислорода... на водорода.

Промяната се разрастваше... все по-бързо и по-бързо, щом катализираната реакция откри контактната си повърхност.

Спрялото време поотхлаби хватката, в която я държеше, и тя долови движение. Съвсем леко допряха тръбичката от меха до устните ѝ и по нея се събра капка влага.

„Чани събира катализатора от тялото ми, за да превърне отровата в меха“ — помисли си Джесика. — Защо ли?

Някой ѝ помогна да седне. Тя видя, че носят старата света майка Рамало, за да седне до нея на застланата с килими площадка. Костеливата ръка докосна шията ѝ.

Вътре в съзнанието ѝ имаше още една психокинестетична прашинка! Джесика се опита да я прогони, но прашинката се промъкваше все по-близо... и по-близо.

Докоснаха се!

Беше нещо като последно *simpatico*, имаше чувството, че беше две личности наведнъж: не, не телепатия, а мисловно сливане.

Със старата света майка!

Джесика обаче разбра, че светата майка Рамало не се смята за стара. Пред окото на общото съзнание изплува някакъв образ: девойка с ведър дух и нежен хумор. Девойката заговори вътре в общото съзнание:

— Да, ето така изглеждам.

Джесика само успяваше да възприема думите, но не можеше да им отговаря.

— Всичко ще свърши много скоро, Джесика — рече вътрешният образ.

„Това е халюцинация!“ — рече си Джесика.

— Ти сама най-добре знаеш — продължи вътрешният образ. — Да побързаме, не ми се съпротивлявай. Нямаме много време. Ние... — Настъпи продължителна пауза и после: — Трябваше да ни кажеш, че си бременна!

Джесика откри гласа, който говореше в общото съзнание:

— Защо?

— Това ще промени и двете ви! Майко Космос, какво направихме!

Джесика долови някакво принудително разместване в общото съзнание и забеляза с вътрешното око още една незрима прашинка. Тази нова прашинка се мятеше отчаяно насам-натам, описваше кръгове. От нея се излъчваше истински ужас.

— Трябва да бъдеш силна — рече незримият образ на старата света майка. — Бъди благодарна, че носиш в утробата си дъщеря. Това би убило зародиш от мъжки пол. А сега... внимателно, лекичка... докосни се до неродената си дъщеря. Бъди самата ти неродената си дъщеря. Поеми страха ѝ... успокой я... използвай храбростта и силата си... лекичко... много лекичко...

Другата гърчеща се прашинка се стрелна наблизо и Джесика си наложи да я докосне.

Ужасът заплашваше да завладее и нея.

Тя започна да се бори с него по единствения известен ѝ начин: „Не бива да се страхувам. Страхът погубва разума...“

Молитвата ѝ донесе нещо подобно на спокойствие. Другата пращинка лежеше неподвижно насреща ѝ.

„Думите няма да помогнат“ — рече си Джесика.

Тя се ограничи до най-основните емоционални реакции и започна да излъчва обич, спокойствие и топъл закрилящ уют.

Ужасът понамаля.

Отново усети присъствието на старата света майка — сега обаче общото съзнание бе тройно — две активни страни и една трета, която лежеше неподвижно и самовгльбено.

— Времето ме принуждава да бързам — заговори в общата памет светата майка. — Трябва да ти предам много неща. И нямам представа дали дъщеря ти ще може да приеме всичко това, без то да ѝ навреди на разсъдък. Но така трябва да бъде: най-важни са потребностите на племето.

— Какво...

— Не говори, а приемай!

Пред Джесика се занизаха най-различни събития. Беше също като прожекция на видеофилм в час по подсъзнателно обучение в училището „Бин Джебърит“... само че кадрите се сменяха по-бързо... шеметно по-бързо.

И въпреки това... бяха съвсем ясни.

Джесика разбираше как бе станало всяко едно от събитията: имаше някакъв влюбен — мъжествен, брадат, с тъмните очи на свободните и през паметта на светата майка само за кратък миг Джесика зърна цялата му сила и нежност и всички негови качества.

Вече нямаше време да мисли как ще се отрази всичко това на неродената ѝ дъщеря, имаше време само да възприема и запамятава. Събитията заливаха — раждане, живот, смърт — важни неща и маловажни, порой от мернали се за миг епизоди от времето.

„Защо е необходимо да се запечатва в паметта срутила се от върха на хребета пясъчна лавина?“ — питаше се тя.

Джесика разбра твърде късно онова, което ставаше: старицата умираше и умирайки, преливаше своите познания в паметта на Джесика така, както се налива вода в чаша. Джесика забеляза, че

третата прашинка отново потъна в блаженото спокойствие на зародиша. И умирайки в пълно съзнание, старата света майка прехвърли живота си в паметта на Джесика с един последен хриплив брътвеж:

— Толкова отдавна те чаках — промълви тя. — Ето това е моят живот.

Свърши се, вече целият ѝ живот бе запечатан в паметта на Джесика.

Дори и мигът на настъпването на смъртта.

„Сега аз съм вече светата майка“ — осъзна Джесика.

И с вече обогатеното си съзнание тя разбра, че наистина е станала именно онова, което се наричаше бин-джезъритска света майка. Отровният наркотик я беше преобразил.

Разбираше, че не всичко бе станало точно така, както се вършеше в училището „Бин Джебърит“. Никой досега не беше я въвеждал в това тайнство, но тя разбираше.

Крайният резултат обаче бе същият.

Джесика почувствува, че дъщерята-прашинка продължава да се докосва до вътрешното ѝ съзнание и да го опипва, без да получава отговор.

Ужасно чувство за самота прониза Джесика при осъзнаването на онова, което ѝ се беше случило. Тя видя собствения си живот като забавен кадър, докато животът наоколо се движеше толкова бързо, че взаимодействието ставаше по-осезаемо.

Чувството, че самата тя е прашинка, леко поизбледня, натрапчивостта му намаля, щом тялото ѝ си отдъхна от заплахата на отровата, но Джесика продължаваше да усеща онази другата прашинка, като я докосваше с чувство на вина заради онова, което бе позволила да ѝ се случи.

„Аз направих това, моя бедна, още неоформена, скъпа щерко. Аз те доведох в тази вселена и изложих съзнанието ти на всички нейни приумици, без да ти осигуря никакви защитни средства.“

От другата прашинка заприижда обич и спокойствие, като отражение на онова, с което я беше обсипала Джесика.

И преди да успее да ѝ отговори, тя почувствува присъствието на някакъв натрапчив спомен. Имаше нещо, което трябваше да се

направи. Тя го затърси слепешком, съзнавайки, че ѝ пречи замайването от превърнатия опиат, което бе овладяло сетивата ѝ.

„Бих могла да променя това“ — рече си тя. — „Бих могла да отстраня въздействието на наркотика и да го направя безвреден.“

Тя обаче почувствува, че това ще бъде грешка. — „Участвувам в обред на мисловно сливане.“

И тогава тя прозря какво трябва да направи.

Отвори очи и посочи към меха с водата, който Чани бе издигнала над главата ѝ.

— Вече е благословена — рече Джесика. — Смесете водата от меховете и нека промяната докосне всички, и нека всеки един получи от този благослов.

„Нека катализаторът сега си върши работата“ — помисли си тя. — „Нека хората пийнат от него и за известно време се вгледат повнимателно едни в други. Наркотикът сега е безвреден... сега, след като вече е превърнат от една света майка.“

Натрапчивият спомен обаче продължаваше да ѝ въздействува, измъчваше я. Тя осъзна, че има още нещо, което трябва да направи, но замайването от опиата ѝ пречеше да се съсредоточи.

„Ааах... старата света майка.“

— Срегнах се със светата майка Рамало — заговори Джесика. — Тя се спомина, но остава сред нас. Нека почетем паметта ѝ с подобаваща церемония.

„Откъде ли се взеха тези думи в устата ми?“ — питаше се тя.

И осъзна, че те идваха от някаква друга памет, от живота, който ѝ беше предаден и сега бе станал част от самата нея. Чувствуваше обаче, че в този дар нещо липсва.

„Нека си устроят своето пиршество!“ — обади се Другата памет вътре в нея. И продължи: — И без това животът не им предлага кой знае колко удоволствия. Да, а ние двете с теб се нуждаем от тази кратка пауза, за да се опознаем, преди да се оттегля и отлетя през спомените ти. Вече се чувствувам донякъде свързана с теб. Ооо! Твоите мисли са изпълнени с толкова интересни неща! Никога не съм си представяла, че може да съществуват толкова много неща!

И паметта съзнание, което бе прехвърлено и запечатано в нейното, се разкри пред Джесика, позволи ѝ да погледне по един широк коридор към други свети майки, у които имаше други свети

майки, у които бяха прехвърлени други свети майки и така те сякаш нямаха край.

Джесика изтръпна уплашена, че ще се загуби в цял океан от мисловни сливания. Коридорът обаче продължаваше да стои на мястото си, разкривайки на Джесика, че културата на свободните бе много по-древна, отколкото тя бе подозирала.

Сега виждаше, че е имало свободни и на Поритрин* — народ, който бе станал мекушав от безгрижния живот на тази планета, лесна плячка за имперските нашественици, с която да заселят човешките колонии на Бела Тегейзе* и Салуса Секундус.

Ах, и риданието, което Джесика долови в тази раздяла!

Далеч нататък по коридора някакъв призрачен глас изпищя:

— Отказват ни правото на свещеното поклонение!

Още по-нататък по този вътрешен коридор Джесика съзря бордеите за роби на Бела Тегейзе, видя прочистването и подбора при разпращането на хора на Росак и Хармонтеп*. Като венчелистчета на цвят ѝ се откриха картини на ожесточена свирепост. И тя видя нишката на миналото, пренасяна от сайядина на сайядина — първоначално с отронена от устата дума, притулена в песните на пясъка, след това облагородена от собствените им свети майки с открития на Росак отровен опият — а сега доразвита до неуловимата сила на Аракис в откриването на Водата на живота.

Още по-нататък по вътрешния коридор друг глас изкрещя:

— Никога не прощавайте! Никога не забравяйте!

Вниманието на Джесика обаче бе съсредоточено върху просветлението на Водата на живота, тъй като сега виждаше нейния източник: втечненото предсмъртно дихание на умиращ пясъчен червей, творец вестител. И като видя умъртвяването му в тази своя нова памет, тя едва не изохка!

Червеят беше удавен!

— Майко, добре ли си?

Гласът на Пол ѝ попречи и Джесика с усилие се откъсна от вътрешните си мисли, за да вдигне очи към сина си, като съзнаваше дълга си към него, ала негодуваше срещу присъствието му.

„Аз съм като човек, чиито ръце са били сковани безчувствени още от първия лъч на съзнанието, докато един ден чувствителността им принудително се възвръща.“

Тази мисъл се загнезди в съзнанието ѝ, отказваше да го напусне.

И аз казвам: „Вижте! Аз имам ръце!“ Но хората, заобиколили ме отвсякъде, отвърщат: „А какво е това ръце?“

— Добре ли си? — повтори Пол.

— Да!

— Нищо ли няма да ми стане, ако пия? — Той посочи към меха в ръцете на Чани. — Карат ме да пия от тази течност.

Тя долови скрития смисъл в думите му, разбра, че той бе открил отровата в още непревърнатата течност и че се тревожеше за нея. Тогава на Джесика ѝ хрумна да се запита докъде стигаха границите на прорицателските му способности. Въпросът му ѝ разкриваше много неща.

— Можеш да пиеш — отговори тя. — Течността е превърната. — Тя отмести поглед и видя Стилгар, вперил очи в нея, толкова тъмни очи, които я пронизваха.

— Сега вече знаем, че си истинска — рече той.

Тя откри в тези думи скрит смисъл, но замайването от опиата притъпяваше сетивата ѝ. Колко топло и спокойно бе тук. Колко благодетелни бяха тези свободни, които я доведоха сред това обкръжение!

Пол забеляза, че опиатът започва да въздействува на майка му.

Той затърси из паметта си — установеното минало и сливащите се линии на възможните пътеки на бъдещето. Все едно че претърсваше спрени мигове от времето, които смущаваха лещата на вътрешното око. Трудно бе да се проумеят тези откъслечни епизоди, така както бяха отделени от общата картина.

Този наркотик — успя да си припомни какво знаеше за него, разбираше как въздействува на майка му, но познанията му нямаха естествен ритъм, нямаха система от взаимно отражение.

Неочаквано прозря, че да се види миналото, което заема настоящето, е лесно, но истинското изпитание за прорицателските способности е да се види миналото в бъдещето.

Нещата упорито оставаха различни от онова, което изглеждаха на пръв поглед.

— Отпий! — рече Чани. Тя размахваше под носа му края на тръбичката от меха.

Пол се изопна и втренчи поглед в Чани. Из въздуха се носеше някаква възбуда като при карнавал. Знаеше какво ще последва, ако отпие от тази подправка, съдържаща вещество, което щеше да причини промяна в него. Той щеше да се върне към видението от истинското време, от мястото, което хармонираше на времето. То щеше да го постави върху шеметния предел и щеше да предизвика у него прозрението.

Зад гърба на Чани се обади Стилгар:

— Отпий, момко! Бавиш церемонията.

Тогава Пол се заслуша в тълпата и долови безумието в гласовете им: „Лизан-ал-Гаиб“! — мълвяха те, „Муад’Диб!“ Пол сведе поглед към майка си. Тя спеше спокойно в седнало положение — дишането ѝ бе равномерно и дълбоко. Хрумна му някакъв израз от бъдещето, което бе неговото самотно минало: „Тя спи сред Водите на живота!“

Чани подръпна ръкава му.

Пол пое с устни тръбичката и чу как хората закрещяха. Почувствува как течността бликна в гърлото му, щом Чани притисна меха, и усети шемет, замайване от изпаренията. Чани отдръпна тръбичката и подаде меха на ръцете, които отдолу, под площадката, се протягаха за него. Очите му се спряха на ръката ѝ, където бе привързана зелената траурна лента.

Когато се изправи, Чани видя накъде бе насочил погледа си и каза:

— Аз мога да го жалея дори сред блаженството на Водата на живота. Това е нещо, което той ни даде. — Тя сложи ръката си в неговата длан и го задърпа да я последва по ръба на площадката.

— Ние си приличаме по едно нещо, Усул: и ти, и аз загубихме бащите си и за смъртта им са виновни харконите.

Пол я последва. Почувствува главата си отделена от тялото и след това прикачена обратно с помощта на някакви необикновени свръзки. Усети краката си омекнали, сякаш направени от гума.

Свърнаха по един страничен коридор — стените му бяха оскъдно осветени от поставените на равни разстояния суспензорни глобуси. Пол почувствува как наркотикът започва да му въздействува по своя неповторим начин, като отваряше за него времето както постепенно разцъфтява цвят. Когато завиха по друг мрачен тунел, изпита необходимост да се допре до Чани. Твърдата и същевременно нежна

плът, която напипа под робата ѝ, раздвижи кръвта му. Усещането се прибави към въздействието от наркотика, който в този момент на настоящето раздипляше бъдещето и миналото, оставяйки у Пол едва доловимото чувство на триокулярен фокус.

— Аз те познавам, Чани — прошепна той. — Ние с теб сме седели на една издигната над пясъците площадка и аз успокоявах страховете ти. Ние сме се милвали в мрака на заслона. Ние сме... — Той откри, че губи фокус, опита се да разтърси глава и се олюля.

Чани го подкрепи и го въведе през плътните завеси в жълтия уют на някакво жилище — ниски маси, възглавници, спална постеля под оранжева драперия.

Пол осъзна, че стоят на едно място, че Чани е застанала с лице срещу него и че очите ѝ гледат с поглед, изпълнен с безмълвен ужас.

— Трябва да ми кажеш! — прошепна Чани.

— Ти си сихайя — изворът на пустинята.

— Когато племето ни споделя блаженството на Водата на живота — заговори тя, — ние сме заедно, всички до един. Ние... просто споделяме блаженството. Аз мога... да почувствувам другите до себе си, но се опасявам, че теб не мога.

— Защо?

Той се опита да съсредоточи погледа си върху нея, но минало и бъдеще се сливаха в настоящето и размазваха образа ѝ. Той я видя в безброй пози, в различни положения и обстановки.

— У теб има нещо, което буди страх — отговори тя. — Сега, когато те отведох от другите... направих го, защото долових какво искат. Ти... притесняваш хората. Караш ни да... да виждаме разни неща!

Пол с усилие заговори отчетливо:

— Какво виждаш?

Тя погледна ръцете си.

— Виждам дете... в прегръдките си. Това е нашето дете — твоето и моето. — Тя долепи длан до устните си. — Как е възможно да познавам всяка твоя черта.

„Те притежават частица от дарбата за прорицанието“ — подсказа му разумът. — „Но я потискат, защото ги изпълва с ужас.“

В миг на прояснение той видя, че Чани трепери.

— Какво искаш да кажеш? — попита той.

— Усул — прошепна тя и продължи да трепери.

— Не можеш да влезеш заднишком в бъдещето — каза той.

Обзе го дълбоко състрадание към нея. Притегли я до себе си и я помилва по главата.

— Чани, Чани, не се страхувай!

— Усул, помогни ми! — извика тя.

Докато я слушаше, Пол почувствува как наркотикът привършва работата си в съзнанието му — раздира завесите, за да му позволи да види далечния сив хаос на своето бъдеще.

— И все мълчиш! — рече Чани.

Застанал мислено нащрек, той виждаше как прецизно уравновесеното време се изопва в съдбовното си измерение, като ту се стеснява, ту се разстила като мрежа, улавяйки безброй много светове и сили, ту като опнато въже, по което той трябваше да премине, се залюлява, а той трябваше да пази равновесие отгоре му.

От една страна той виждаше империята, някакъв харкон на име Фейд-Рота, който летеше срещу него като смъртоносно острие, сардукарите, които вилнееха далеч от родната си планета, за да донесат погром на Аракис. Сдружението, което владееше корабите и заговорничеше, и „Бин Джебърит“ с техните схеми за подбор. Всички се бяха скупчили като гръмотевичен облак на неговия хоризонт — възпираха ги единствено свободните и техният Муад’Диб, спящият исполин на свободните, готов да тръгне в жестокия си кръстоносен поход през вселената.

Пол почувствува, че се намира някъде по средата, в опорната точка, около която се въртеше цялата тази структура, и че редом с Чани върви по тънкото въже на мира с обещание за щастие. Виждаше всичко това като на длан — относително спокойствие в закътания заслон — миг на покой между периодите на насилие.

— Няма друго място за покой — рече той.

— Усул, ти плачеш! — промълви Чани. — Усул, сила моя! Да не би да отдаваш влага на мъртъвците? На чии мъртъвци?

— На онези, които още не са умрели — отвърна той. През мъглата на наркотика той почувствува колко права бе тя и грубовато я притегли към себе си.

— Сихайа! — рече той.

Тя опря длан до бузата му.

— Аз не се страхувам вече, Усул. Погледни ме! Когато ме прегръщаш така, виждам онова, което виждаш и ти.

— А какво виждаш? — попита той.

— Виждам как взаимно си даряваме обич по време на затишие помежду две бури. Ние сме предопределени за това.

Наркотикът отново започна да му действа и той си помисли: Толкова много пъти си ми дарявала уют и забрава. — Отново усети дълбокото прозрение с високо-релефните образи на времето, почувствува как бъдещето му се превръща в спомени за нежните обиди на физическата любов, за близостта и взаимността, за благостта и жестокостта.

— Ти си по-силната, Чани — промълви той. — Бъди до мен.

— Винаги! — рече тя и го целуна по бузата.

ТРЕТА ЧАСТ

ПРОРОКЪТ

„Няма жена, мъж или дете, които някога да са се сближавали много с баща ми. Но ако има отношения, които най-много да се доближават до нещо като приятелство с падишах-императора, това е дружбата, предлагана от граф Хейзимир Фенринг, приятел от детинство. Дълбочината на приятелството на граф Фенринг може да се види първоначално в едно положително дело: той успокои подозренията на Ландсрада след събитията на Аракис. Това струваше повече от един милиард солария* в подкупи от мелиндж, така поне твърдеше майка ми, а освен това бяха раздадени и други дарове: наложници, кралски почести и благороднически санове. Второто главно доказателство за приятелството на графа беше отрицателно. Той отказа да убие един човек, въпреки че това бе във възможностите му и че такава бе повелята на баща ми. За това ще разкажа малко по-късно.“

Из „Граф Фенринг: Кратка биографична справка“ от принцеса Ирулан

Барон Харконен изхвъркна яростно от покоите си и се стрелна по коридора, като прекосяваше стремглаво сноповете светлина на късното следобедно слънце, които струяха през високите прозорци. Той подскачаше и се извиваше с поривисти движения в портативните суспенсори.

Профуча край личната си кухня, покрай библиотеката, покрай малката приемна и се втурна в стаята за прислугата, където времето за вечерен отдих бе вече настъпило.

Гвардейският капитан Якин Нифад се бе разположил върху един диван сред стаята — по блудкавата му физиономия се четеше унесът от въздействието на семута*, а около него се носеше зловещият вой на семутската музика. Личната му свита бе насядала наблизо, за да изпълнява заповедите му.

— Нифад! — изрева баронът.

Мъжете наскочаха.

Нифад се изправи, изражението му бе спокойно от наркотика, ала прекомерната бледост издаваше страха му. Семутската музика бе секнала.

— Господарю — рече Нифад. Гласът му не трепереше единствено благодарение на наркотика.

Баронът огледа лицата около себе си и прочете по тях неистов страх. Той отново обърна поглед към Нифад и заговори с мазен глас:

— Откога си гвардейски капитан при мен, Нифад?

Нифад преглътна.

— От събитията на Аракис, господарю. Почти от две години.

— И всякога ли си предугаждал опасностите, които заплашват моята особа?

— Това винаги е било едничкото ми желание, господарю.

— Тогава къде е Фейд-Рота? — изрева баронът.

Нифад подскочи.

— Господарю?

— Значи според теб Фейд-Рота не представлява опасност, която заплашва моята особа, така ли? — Гласът отново бе станал мазен.

Нифад навлажни устни с език. Очите му се поизбистриха от унеса на семутата.

— Фейд-Рота е в отделението за роби, господарю.

— Пак при жените, а? — баронът потрепери от усилието да сподави гнева си.

— Ваше величество, може и да е...

— Замълчи!

Баронът пристъпи още една крачка напред и забеляза как мъжете се отдръпнаха, като оставиха празно място около Нифад, за да се разграничат от обекта на неговия гняв.

— Не ти ли заповядах по всяко време да знаеш с точност къде се намира на-баронът? — попита баронът и пристъпи още една крачка

напред. — Не ти ли казах, че по всяко време си длъжен да знаеш какво точно говори на-баронът — и на кого? — Още една крачка. — Не ти ли казах, че трябва да ми докладваш, когато отиде в отделението на робините?

Нифад преглътна. По челото му изби пот. Баронът говореше вяло, с глас, почти лишен от чувство:

— Не ти ли казах всичко това?

Нифад кимна.

— А не ти ли казах, че си длъжен да проверяваш всички момчета-роби, които ми се изпращат, и че си длъжен да вършиш това сам... лично ти?

Нифад отново кимна.

— А случайно не си ли забелязал петното върху бедрото на момчето, изпратено ми тази вечер? — попита баронът. — Възможно ли е да не...

— Чичо!

Баронът се завъртя и впи очи в застаналия на вратата Фейд-Рота. Присъствието на племенника му тук, точно сега, забързаният вид, който младежът не успяваше да прикрие достатъчно добре — всичко това говореше много. Фейд-Рота разполагаше със собствена шпионска система, която се занимаваше с барона.

— В покоите ми има труп, който желая да бъде изнесен — заговори баронът, поставил ръка върху стреломета, скрит под дрехите, благодарен, че защитното му поле бе от най-добро качество.

Фейд-Рота погледна към двамината стражи, застанали до стената вдясно, и кимна. Двамата мъже се отделиха от стената, излязоха бързешком и се втурнаха по коридора към покоите на барона.

„Значи тези двамката, а?“ — помисли си баронът. — „Да, това младо чудовище ще има да учи още много какво е конспирация.“

— Предполагам, че като си напуснал отделението за роби, там всичко е било спокойно, Фейд — рече баронът.

— Играх на хеопс* с главния надзирател — каза Фейд и си помисли: „Откъде ли е дошъл провалът? Момчето, което изпратихме на чичо, очевидно е било убито. Но то бе най-подходящото за тази цел. Дори Хауът не би могъл да направи по-успешен избор. Момчето беше безупречно.“

— Значи си играл пирамиден шах? — запита баронът. — Колко изискано! И победи ли?

— Аз... тъъ... да, чичо. — И Фейд-Рота се опита да скрие тревогата си.

Баронът щракна с пръсти.

— Нифад, желаш ли да си възвърнеш моето благоволение?

— Ваше величество, какво съм сторил? — попита Нифад с разтреперан глас.

— Това сега не е важно — отвърна баронът. — Фейд е победил на шах главния надзирател. Чу ли това?

— Да... ваше величество!

— Искам да вземеш трима войника и да отидете при главния надзирател — започна баронът. — Удушете този надзирател. Щом свършите, ми донесете трупа, за да проверя дали сте изпълнили добре работата. Не можем да допуснем такива некадърни играчи да са на служба при нас.

Фейд-Рота пребледня и пристъпи крачка напред.

— Но, чичо, аз...

— По-късно, Фейд — рече баронът и махна с ръка. — По-късно.

Двамата войници от охраната, които бяха отишли до покоите на барона за трупа на момчето, минаха, залитайки, покрай вратата на стаята за прислугата, понесли провисналия помежду им труп, чиито ръце се влачеха по пода. Баронът ги проследи с очи, докато се скриха от погледа.

Нифад се приближи и застана до барона.

— Сега ли желаете да убия главния надзирател, господарю?

— Сега — отвърна баронът. — И като привършите, прибавете към списъка си и тези двамата, които току-що минаха. Не ми хареса начинът, по който носеха трупа. Такива работи трябва да се вършат сръчно. Искам да огледам и техните трупове.

Нифад заговори:

— Господарю, да не би нещо аз да съм...

— Изпълнявай онова, което ти заповяда господарят — прекъсна го Фейд-Рота. И си помисли: „Сега вече мога да се надявам да спася само собствената си кожа.“

„Отлично!“ — помисли си баронът. — „Той все пак знае как да намали загубите си.“ — И баронът се усмихна вътрешно, като си

мислеше: „Освен това момъкът знае кое би ми допаднало най-много и кое най-вероятно ще възпре гнева ми да се излее върху него. Знае, че трябва да го запазя. Кого друго имам, който би могъл да поеме юздите, щом някой ден се наложи да ги изпусна? Друг толкова способен нямам. Но той трябва още да се учи! И аз трябва да се опазя жив, докато той се учи.“

Нифад даде знак на войниците си да го последват и ги изведе през вратата.

— Би ли ме придружил до покоите ми, Фейд? — попита баронът.

— На ваше разположение съм — отвърна Фейд-Рота.

Той се поклони и си помисли: „Пропаднах!“

— Мини пред мен! — рече баронът и посочи към вратата.

Страхът на Фейд-Рота пролича само по лекото му колебание. „Напълно ли пропаднах?“ — питаше се той. — „Дали няма да ми забие някое отровно острие... бавно, през защитното поле? Дали няма в резерва някой друг наследник?“

„Нека изпита този миг на ужас“ — рече си мислено баронът, докато вървеше подир племенника си. — „Той ще ме наследи, но когато аз реша. Няма да му позволя да пропилее онова, което аз съм създал!“

Фейд-Рота се стараеше да не върви много бързо. Почувствува как по гърба му полазиха мравки, сякаш и тялото му се питаше кога ли ще бъде нанесен ударът. Мускулите му ту се свиваха, ту се отпускаха.

— Научи ли последната новина от Аракис? — попита баронът.

— Не, чичо.

Фейд-Рота си наложи да не поглежда назад. Той сви по коридора, който се отделяше от крилото на прислугата.

— Сред свободните се е появил нов пророк или някакъв си там религиозен наставник — рече баронът. — Наричат го Муад'Диб. Много смешно наистина. Това означава „Мишката“. Наредих на Рабан да ги остави свободно да изповядват религията си. Това ще им създаде занимание.

— Твърде интересно, чичо — отбеляза Фейд-Рота. Той тръгна по строго забранения коридор, който водеше към покоите на чичо му. — „Защо ли ми говори за религия? Дали в това не се крие някакъв таен намек за мен?“

— Да, нали? — каза баронът.

Те влязоха в покоите на барона и минаха през приемния салон към спалнята. Пред очите им изникнаха едва забележими следи от борба — изкривен суспенсорен глобус, съборена на пода възглавница, лента на видеофилм, размотана върху масичката до леглото.

— Умно замислен план — заговори баронът. Включи на максимални обороти защитното си поле и млъкна, като изгледа племенника си. — Но не и чак толкова умно. Кажи ми, Фейд, защо ти сам не ме премахна? Имал си достатъчно възможности.

Фейд-Рота намери суспенсорно кресло и мислено сви рамене, когато седна в него без покана.

„Сега трябва да бъда нагъл“ — помисли си той.

— Учил си ме да пазя собствените си ръце чисти — отвърна той.

— О, да! — каза баронът. — Когато се изправиш пред императора, трябва да можеш да кажеш честно, че не си извършил това деяние. Вещицата, която седи до императора, ще чуе думите ти и ще разбере дали са истина или лъжа. Така е. Наистина аз те предупредих за това.

— Защо досега не си си купил бин-джезъритка, чичо? — попита Фейд-Рота. — С една жрица на истината до себе си...

— Моите вкусове са ти известни! — сръза го баронът.

Фейд-Рота се вгледа внимателно в чичо си и каза:

— И все пак една бин-джезъритка би била ценна за...

— Нямам им доверие! — изръмжа баронът. — И престани да се опитваш да сменяш темата!

— Ваша воля, чичо! — рече смирено Фейд-Рота.

— Спомням си един двубой на арената преди няколко години — заговори баронът. — Тогава се създаде впечатлението, че някакъв роб бе изпратен, за да те убие. Така ли беше наистина?

— Беше толкова отдавна, чичо. В края на краищата аз...

— Моля без увъртания! — прекъсна го баронът и напрежението в гласа му издаваше обуздавания гняв.

Фейд-Рота изгледа чичо си, като си мислеше: „Явно отговорът му е известен, иначе не би питал.“

— Беше нагласена работа, чичо. Скроих я, за да zlepоставя твоя главен надзирател на робите.

— Много умно — рече баронът. — И смело. Онзи гладиатор за малко не те надви, нали така?

— Да.

— Ако притежаваше изтънченост и проникателност, равни на смелостта ти, ти наистина нямаше да имаш цена. — Баронът рязко наклони глава наляво, после надясно. И както неведнъж му се бе случвало след онзи ужасен ден на Аракис, той се улови, че съжaliaва за загубата на своя ментат Пайтър. Пайтър бе човек с изтънчена сатанинска проникателност. Въпреки това дори и тя не бе го спасила. Баронът отново поклати глава. Понякога Фейд биваше загадъчен.

Фейд-Рота обходи с поглед спалнята и огледа следите от схватката, като недоумяваше как чичо му е успял да надвие роба, който така грижливо бяха подготвили.

— Как го надвих ли? — попита баронът. — Ааа, виж какво, Фейд, нека си запазя някои оръжия, за да мога да оцелея на стари години. По-добре да се възползуваме от случая и да сключим една сделка.

Фейд-Рота се вторачи в него. „Сделка! В такъв случай той със сигурност възнамерява да ме запази за свой наследник. Иначе защо ще е сделка? Човек сключва сделки с равни или с почти равни!“

— Каква сделка, чичо? — И Фейд-Рота се почувствува горд, че гласът му прозвуча спокойно и разумно, без да издава радостта, която го изпълваше.

Баронът също отбеляза самообладанието му. Той кимна.

— Ти си направен от качествен материал, Фейд. А аз не хабя напразно качествен материал. Ти обаче упорствуваш и отказваш да проумееш какво наистина представлявам за теб. Ти си твърдоглав. Не можеш да проумееш защо трябва да бъда опазен като човек, безкрайно ценен за теб. Това... — Той посочи към следите от битката в спалнята. — Това тук бе глупост. Аз не ценя глупостта.

„Мини на въпроса, стари глупако!“ — помисли си Фейд-Рота.

— Ти ме мислиш за стар глупак — продължи баронът. — Ще се наложи да те разубеда.

— Спомена за някаква сделка.

— Ах, нетърпението на младостта! — възкликна баронът. — Е, добре, ето в какво се състои сделката: Ще преустановиш тези глупави покушения срещу живота ми. А пък аз, щом ти се окажеш готов за това, ще се оттегля от властта в твоя полза. Ще се оттегля на пост съветник, а теб ще оставя на трона.

— Нима ще се откажеш от властта, чичо?

— Ти продължаваш да ме смяташ за глупак — отвърна баронът — и тези думи са доказателство за това, нали така? Да не мислиш, че съм седнал тук да те моля! Отваряй си очите къде стъпваш, Фейд! Същият този стар глупак прозря номера със замаскираната игла, вкарана в бедрото на момчето. Точно там, където ще си сложи ръката, нали така? Най-малкият натиск и... боц! Отровна игличка в дланта на стария глупак! Ааа, Фейд!

Баронът поклати глава, като си мислеше: „А планът ти щеше и да успее, ако Хауът не беше ме предупредил. Е, нека момъкът повярва, че сам съм разкрил заговора. Това донякъде е така. Аз бях онзи, който на Аракис спаси Хауът от гибел. А този момък трябва да храни по-голямо уважение към моята неустрашимост.“

Фейд-Рота не проговори, като продължаваше да води вътрешна борба със себе си: „Дали е искрен? Наистина ли възнамерява да се оттегли? А защо не? Ако действувам по-внимателно, явно е, че един ден аз ще го наследя. Той няма да живее вечно! Май беше глупаво да се опитвам да изнасилвам събитията.“

— Говориш за сделка — рече Фейд-Рота. — А с какви гаранции ще я обвържем?

— Как можем да си имаме доверие един-другиму? — попита баронът. — Е, добре, Фейд, що се отнася до теб — ще възложа на Туфир Хауът да следи всяка твоя стъпка. За такава работа аз имам доверие в способностите му на ментат. А колкото до мен — ще трябва да приемеш думите ми на доверие. Още повече че аз няма да живея вечно, нали така, Фейд? А може би сега ще започнеш и да проумяваш, че има неща, които аз знам, но които и ти си длъжен да знаеш.

— Аз ви давам гаранция, а вие какво ми давате насреща? — попита Фейд-Рота.

— Аз те оставям жив! — отвърна баронът.

Фейд-Рота отново се вгледа в чичо си. „Щял да възложи на Хауът да ме следи! Какво ли би казал, ако разбере, че онзи номер с гладиатора, който го лиши от главния му надзирател, го измисли Хауът? Сигурно ще твърди, че го лъжа, за да zlepоставя Хауът. Не, добричкият Туфир е истински ментат и е предвидил подобен ход!“

— И така, какво ще кажеш? — попита баронът.

— Какво мога да кажа? Приемам, разбира се.

И Фейд-Рота си помисли: „Хауът! Използува крамолите помежду ни за свои цели... дали е така? Дали е преминал на страната на чичо ми, защото не потърсих от него съвет за замисленото покушение с този млад роб?“

— Нищо не казваш за това, че възлагам на Хауът да те следи — отбеляза баронът.

Гневът на Фейд-Рота пролича по потрепването на ноздрите му. Години наред името на Хауът бе служило в династия Харконен като сигнал за опасност... сега обаче то бе придобило нов, но не по-малко тревожен смисъл.

— Хауът е опасна играчка! — рече Фейд-Рота.

— Играчка! Не ставай глупак! Аз съзнавам какво имам в лицето на Хауът и как да си служа с него. Хауът е човек, който изпитва дълбоки чувства. Трябва да се страхуваш от онзи, който няма чувства. Докато дълбоките чувства... виж, тях можеш да подчиниш на своите потребности.

— Чичо, не ви разбирам.

— Да, очевидно!

Само лекото потрепване на клепачите издаваше вълната от негодувание, която премина през Фейд-Рота.

— А не разбираш и Хауът — продължи баронът.

„Както и ти!“ — помисли си Фейд-Рота.

— Кого обвинява Хауът за сегашното си положение? — запита баронът. — Мене ли? Естествено. Но той бе оръдие на атреидите и години наред имаше надмощие над мен, докато не се намеси империята. Ето така вижда той нещата. Неговата ненавист към мен вече не е опасна. Той си мисли, че може да ме срази по всяко време. И като си вярва в това, самият той е вече сразен. Защото аз насочвам вниманието му там, накъдето ми е угодно — срещу империята.

Напрежението от това ново схващане набразди дълбоко челото на Фейд-Рота и изопна устните му.

— Срещу императора ли?

„Нека скъпият ми племенник опита вкуса на това“ — помисли си баронът. — „Нека си каже: «Император Фейд-Рота Харконен!» Нека се запита колко ще струва това! Сигурно струва колкото живота на един стар чичо, който може да осъществи тази мечта.“

Фейд-Рота бавно прекара език по устните си. „Дали е възможно да стане така, както казваше старият глупак? Нещата явно бяха по-дълбоки, отколкото изглеждаха.“

— А какво общо има Хауът с това? — попита Фейд-Рота.

— Той смята, че ни използва, за да си отмъсти на императора.

— А след като постигне целта си?

— Той не вижда по-далеч от своето отмъщение. Хауът е човек, който трябва да служи на другите, но той не осъзнава за себе си дори и това.

— Аз научих много от Хауът — призна си Фейд-Рота и почувствува колко правдиви бяха тези думи едва когато ги изрече. — Но колкото повече научавам, толкова повече се убеждавам, че ние трябва да го премахнем, и то по-скоро.

— Май не ти допада идеята, че ще те следи?

— Хауът следи всекиго.

— Но той може да те постави на трона. Хауът е хитър. Той е опасен и коварен. Но въпреки това аз няма да спра противоотровата му. И мечът е опасен, Фейд. Ние обаче държим ножницата на този меч. Отровата, която е пропила тялото му. Когато спрем противоотровата, смъртта ще го прибере в ножницата.

— Това донякъде напомня за арената — рече Фейд-Рота. — Маневри, в които са вписани още маневри, а в тях други маневри. Човек трябва да си отваря очите, за да види накъде накланя тялото си гладиаторът, накъде гледа, как държи меч.

Той кимна на себе си, долавяйки, че тези думи допадат на чичо му, но си мислеше: „Да! Също като на арената! Само че тук поразяващото острие е разумът!“

— Ето сега разбираш колко много съм ти нужен — рече баронът. — Аз все още мога да бъда полезен, Фейд.

„Един меч се върти добре, докато не се изтъпи дотолкова, че да не може да върши вече работа“ — рече си Фейд-Рота.

— Да, чичо — каза той.

— А сега — добави баронът — ще слезем двамата до отделението за роби. И аз ще те гледам как ти собственоръчно ще избиеш жените от крилото за удоволствия.

— Чичо!

— Ще докараме други жени, Фейд. Предупредил съм те, че спрямо мен не бива да допускаш безотговорни грешки.

Лицето на Фейд-Рота помрачня.

— Чичо, вие...

— Ще приемеш наказанието си и ще си извлечеш поука от него — рече баронът.

Фейд-Рота зърна злорадото пламъче в очите на чичо си.

„Аз ще трябва да запомня тази нощ“ — помисли си той. — „А като запомня нея, ще трябва да запомня и други нощи.“

— Ти няма да ми откажеш — рече баронът.

„Какво би могъл да сториш, ако взема че откажа, старче?“ — запита се Фейд-Рота. Той обаче знаеше, че може да измисли и още някое, вероятно по-коварно наказание, още по-жесток лост, който да го пречупи.

— Аз те познавам, Фейд — каза баронът. — Ти няма да ми откажеш.

„Добре“ — помисли си Фейд-Рота. — „Засега си ми още нужен. Разбирам това. Сделката е сключена. Но ти няма вечно да си ми нужен. И... един ден...“

„Дълбоко в човешкото подсъзнание се таи завладяваща потребност от логичен свят, който да има смисъл. Истинският свят обаче изоставя винаги една стъпка след логиката.“

Из „Размишленията на Муад’Диб“ от принцеса Ирулан

„Седял съм срещу много предводители на Велики династии, но никога не съм виждал по-угоено и по-опасно прасе от това тук“ — рече си мислено Хауът.

— С мен можеш да разговаряш направо, Хауът — избоботи баронът. Той се отпусна назад в суспенсорното си кресло, потъналите в мазни гънки очички пронизваха Хауът.

Старият ментат сведе поглед към масата между него и барон Харконен, като отбеляза разкошните шарки по дървото. Дори и това имаше значение и трябваше да се вземе под внимание при съставяне на преценката за барона, така както и червените стени на тайната му съвещателна зала, и слабия нежен аромат на билка, който се носеше из въздуха, прикривайки по-тежката миризма на мускус.

— Предполагам, че не ме накара да изпратя онова предупреждение до Рабан по някаква случайна прищявка — рече баронът.

Загрубялото старческо лице на Хауът остана безизразно, без дори да издава и капчица от отвращението, което изпитваше.

— Подозирам много неща, господарю — каза той.

— Да. И така, искам да узная какво място заема Аракис в твоите подозрения, свързани със Салуса Секундус. Няма да е достатъчно да ми кажеш само, че императорът се тревожи за някаква си прилика между Аракис и неговата загадъчна планета-затвор. И така, аз изпратих набързо предупреждението до Рабан само защото куриерът трябваше да замине с онзи хайлайнер*. Ти заяви, че и най-малкото закъснение е недопустимо. Много добре. Но сега ще трябва да ми дадеш обяснения.

„Какъв ужасен дърдорко!“ — помисли си Хауът. — „Не прилича на Лито, който можеше да ми каже нещо само като вдигнеше едната си

вежда или като махнеше с ръка, нито пък на стария дук, който можеше да каже цяло едно изречение така, сякаш изричаше една-единствена дума. Този тук е дръвник! Премахването му ще бъде голяма услуга за човечеството.“

— Няма да си отидеш оттук, докато не ми дадеш пълни и изчерпателни обяснения — рече баронът.

— Толкова рядко споменавате за Салуса Секундус — каза Хауът.

— Това е наказателна колония — рече баронът. — На Салуса Секундус се изпраща най-страшната паплач от цялата галактика. Какво друго ни е потребно да знаем?

— Че условията на тази планета-затвор са по-непоносими, откъдето и да било другаде — отвърна Хауът. — Вие сте дочули, че смъртността сред новопристигналите затворници е по-висока от шестдесет процента. Дочули сте също, че там императорът си позволява да упражнява всякаква форма на насилие. Всичко това е стигнало до вас и въпреки това вие не си задавате въпроси?

— Императорът не допуска Великите династии да инспектират неговия затвор — изръмжа баронът. — Но, от друга страна, и той не е стъпвал в моите затвори.

— И всяко любопитство, свързано със Салуса Секундус, се... въъ... — Хауът допря костелив пръст до устните си — ... се обезсърчава.

— Следователно той не се гордее с някои от нещата, които е принуден да върши там!

Бегла усмивка разтегли почернелите устни на Хауът. Когато погледна барона, очите му блестяха на светлината на суспензорния глобус.

— И никога ли не сте се питали откъде императорът взема своите сардукари?

Баронът сви пълните си устни. От това изражението му стана като на нацупено бебе, а когато заговори, в гласа му се долови раздражение:

— Ами той... вербува войници... освен това нали... има редовни набори на новобранци, а си осигурява от...

— Ха! — прекъсна го рязко Хауът. — Нали не смятате, че всички тези разкази, които чувате за подвизите на сардукарите, са само

слухове? Това са достоверни разкази на малцината оцелели, които са се сражавали срещу сардукари.

— Сардукарите несъмнено са отлични бойци — рече баронът. — Но според мен моите легиони са...

— ... са само група екскурзианти в сравнение с тях! — озъби се Хауът. — Може би смятате, че не ми е известно защо императорът се обърна против династията на атреидите?

— Тази област трябва да бъде недостъпна за твоите догадки* — предупреди го баронът.

„Възможно ли е дори и той да не знае какви са били подбудите на императора в случая с атреидите?“ — учуди се Хауът.

— Всяка област може да бъде достъпна за моите догадки, щом е полезна за работата, която сте ме наели да върша — отвърна Хауът. — Аз съм ментат. От един ментат не се крие нито информация, нито други сборни данни.

Цяла минута баронът не сваляше поглед от Хауът и накрая заговори:

— Кажете това, което имаш за казване, Хауът.

— Падишах-императорът се обърна против династията на атреидите, защото майсторите по бойни изкуства на дук Лито, Гърни Халик и Дънкан Айдахо бяха обучили малобройна войска, която в бойните изкуства не отстъпваше ни на йота на сардукарите. Някои от тези воители бяха дори по-добри. А дукът бе в състояние да увеличи числеността на войската и във всяко отношение да я направи силна колкото императорската.

Баронът премисли върху това, което му бяха разкрили, и каза:

— Какво общо има това с Аракис?

— Аракис може да ни достави безброй воители, преминали вече през най-жестоката школа за оцеляване.

Баронът поклати глава.

— Не е възможно да имаш предвид свободните!

— Точно тях имам предвид!

— Ха! Тогава защо трябваше да предупреждавам Рабан? След погрома на сардукарите и тиранията на Рабан там едва ли са останали повече от шепа свободни.

Без да продума, Хауът продължаваше да го гледа вторачено.

— Не повече от една шепа! — повтори баронът. — Само през миналата година Рабан изби шест хиляди свободни!

Хауът продължаваше да го гледа втренчено.

— А по-миналата година броят на избитите бе девет хиляди — продължи баронът. — Преди да си заминат, сардукарите сигурно също са очистили най-малко двадесет хиляди.

— Какви са загубите на Рабан в жива сила през последните две години? — попита Хауът.

Баронът потри брадичка.

— Ами, истина е, че той доста настойчиво вербуваше войници. Агентите му дават прекомерно разточителни обещания и...

— Да закръглим ли броя на вербуваните на тридесет хиляди? — попита Хауът.

— Това ми се струва малко попресилено! — отбеляза баронът.

— Точно обратното! — възрази Хауът. — Аз не по-зле от вас умея да чета между редовете докладите на Рабан. А и вие сигурно сте разбирали моите доклади, изпратени от нашите агенти.

— Аракис е отвратителна планета — рече баронът. — Загубите при кориолните бури* може...

— И на двама ни е известен броят на попълненията, наложени от бурите — рече Хауът.

— Ами ако наистина е загубил тридесет хиляди? — запита се баронът и кръвта нахлу в лицето му.

— По ваша сметка през последните две години той е убил петнадесет хиляди, а е загубил два пъти повече хора. Твърдите, че сардукарите са избили още двадесет хиляди. А аз съм виждал транспортните им декларации при завръщането им от Аракис. Ако са убили двадесет хиляди, то те са дали, кажи-речи, по петима убити за един. Защо не се вгледате в тези цифри, бароне, и не вникнете в значението им?

Баронът отговори с невъзмутимо пресметната интонация:

— Това е твое задължение, ментат. Какво означават тези цифри?

— Аз ви предадох обобщения доклад на Дънкан Айдахо за заслона, който той посети — рече Хауът. — Всичко съвпада. Ако свободните имат само двеста и петдесет такива общности, населението им би трябвало да възлиза на около пет милиона. По моя преценка те

имат най-малко два пъти повече такива общности. Ето какво население сте пръснали по тази планета!

— Десет милиона?

Брадичката на барона се разтрепера от смайване.

— Най-малко.

Баронът сви пълните си устни. Без да мигат, лъскавите му очички се вторачиха в Хауът. „Дали изчислението на този ментат е вярно? Как е възможно никой да не заподозре такова нещо?“

— Ние дори не сме вникнали сериозно в данните за тяхната раждаемост и нарастване на населението — продължи Хауът. — Ние просто сме прочистили някои от по-хилавите им издънки, оставяйки силните да заякнат точно както на Салуса Секундус.

— Салуса Секундус! — излая баронът. — Какво общо има всичко това с планетата-затвор на императора?

— Човек, оцелял на Салуса Секундус, става по-издръжлив от другите хора — отвърна Хауът. — А ако към това се добави и най-доброто военно обучение...

— Глупости! Значи според теб бих могъл да вербувам войници сред свободните, след като са живели при потисничеството на моя племенник?

Хауът заговори с мазен глас:

— А вие не потискате ли някои от войските си?

— Ами... аз... но...

— Потисничеството е относително нещо — каза Хауът. — Материално вашите бойци са много по-добре, отколкото останалите хора, нали така? Те съзнават колко нерадостен ще бъде животът им, ако не са войници на барона, нали така?

Баронът се смълча, очите му шареха. „Какви бяха възможностите — дали Рабан неволно бе дал на династия Харконен нейното най-могъщо оръжие?“

След малко той заговори:

— Как можеш да си сигурен във верността на вербувани по този начин войници?

— Аз бих ги вербувал на малки групи, не по-големи от обикновен взвод — отвърна Хауът. — Бих ги изтръгнал от положението на потиснати и бих ги изолирал с военни инструктори, които да си разбират от работата — за предпочитане хора, които преди

тях също са били в положение на потиснати. След това бих им внушил вдъхващото загадъчност убеждение, че тяхната планета е наистина таен учебен полигон, на който трябва да се обучават точно такива изключителни същества, каквито са те самите. И непрекъснато бих им показвал какво могат да припечелят такива изключителни същества: охотен живот, красиви жени, хубави жилища... всичко, което си пожелаят.

Баронът започна да кима с глава.

— Тъй както сардукарите живеят на своята планета.

— След време тези вербувани войници ще повярват, че съществуването на такава планета като Салуса Секундус е оправдано, тъй като тя е създала самите тях, елита. Дори и най-обикновеният войник от сардукарите води живот, в много отношения неотстъпващ на живота на който и да било член на велика династия.

— Каква идея! — прошепна баронът.

— Започвате да споделяте подозренията ми — рече Хауът.

— Къде ли е започнало всичко това? — попита баронът.

— Ах, да? — откъде ли произхожда династията Корино*? Имало ли е хора на Салуса Секундус, преди императорът да е изпратил там първите си контингенти затворници? Дори дук Лито, братовчед по женска линия, така и не разбра това със сигурност. Подобни въпроси не получават насърчение.

Баронът се замисли с безжизнен поглед.

— Да, твърде ревностно пазена тайна. Те биха използвали всякакви средства да...

— От друга страна, какво толкова има за криене? Че падишах-императорът има планета-затвор? Това го знае всеки. Че има...

— Граф Фенринг! — изгърси баронът.

Объркан, Хауът млъкна и изгледа навъсено барона.

— Какво граф Фенринг?

— Това се случи на рождения ден на племенника ми преди няколко години — започна баронът. — Този имперски самохвалко дойде като официален наблюдател и за да... ами, за да уреди една делова спогодба между императора и мен.

— И какво?

— Ами... аз... по време на един от разговорите ни, струва ми се, казах нещо за превръщането на Аракис в планета-затвор. Фенринг...

— Какво точно казахте? — прекъсна го Хауът.

— Какво точно ли? Това бе доста отдавна и...

— Господарю, ако искате най-пълноценно да се възползвате от възможностите ми, трябва да ми давате задоволителна информация. Този разговор не е ли бил записан?

Лицето на барона потъмня от гняв.

— Ти си нетърпим като Пайтър! Аз не обичам такива...

— Пайтър не е вече при вас, господарю — прекъсна го Хауът. — А като го споменахме, какво наистина се случи с Пайтър?

— Той започна да се държи прекалено свойски и прекалено нагло с мен — отговори баронът.

— Вие ме уверявахте, че не бихте похабили напразно някой полезен човек — рече Хауът. — А нима искате да ме похабите със заплахи и двусмислици? Говорехме за онова, което сте казали на граф Фенринг.

Баронът бавно си възвърна спокойния израз на лицето. „Когато му дойде времето — помисли си той, — аз ще си спомня поведението му към мен. Да. Ще си го спомня.“

— Почакай малко! — рече баронът и мислено се върна към срещата в приемната зала. Това му помогна да си представи ясно фунията на мълчанието, в която бяха застанали. — Казах нещо такова — заговори отново баронът. — „На императора му е известно, че убиването в определени граници винаги е било част от нашата дейност.“ Имах предвид нашите загуби в работна сила. После споменах нещо, че обмислям друго решение за аракийския въпрос, и казах, че за това решение ме е вдъхновила планетата-затвор на императора, за да му подражавам по-ревностно.

— Хиляди дяволи! — възкликна Хауът. — И какво каза Фенринг?

— Ами точно тогава започна да ме разпитва за теб.

Хауът се облегна назад и затвори очи в размисъл.

— Значи ето защо са започнали да се вглеждат в Аракис — рече той. — И така, бедата е сторена. — Той отвори очи. — Сега те вече сигурно имат шпиони по цялата планета. Две години!

— Но моето невинно предложение сигурно не...

— В очите на императора нищо не е невинно! Какви бяха инструкциите ви до Рабан?

— Просто че трябва да дресира Аракис да се страхува от нас.
Хауът поклати глава.

— Сега вие имате само две възможности, бароне. Можете да унищожите местните жители, да ги изтребите до крак или...

— Да унищожа такава работна сила?

— Нима искате тук да нахлуят императорът и онези Велики династии, които той все още може да убеди да го последват, за да изровят и остържат Гайъди Прайм като празна кратуна?

Баронът се вгледа в своя ментат и рече:

— Той не би дръзнал!

— Така ли мислите?

Устните на барона потрепераха.

— А каква е другата възможност?

— Да изоставите своя скъп племенник Рабан.

— Да изос... — Баронът млъкна и се втренчи в Хауът.

— Да не му изпращате повече войски и всякаква друга помощ. На посланията му отговаряйте само като му пишете, че сте научили колко жестоко управлява Аракис и че възнамерявате при първа възможност да предприемете поправителни мерки. А пък аз ще уредя някои от посланията ви да бъдат заловени от имперските шпиони.

— Но какво ще стане с подправката, с приходите, с...

— Ще изисквате своя баронски дял, но ще трябва да внимавате как ще отправяте своите искания. Изисквайте от Рабан определени суми. Можем да...

Баронът обърна ръце с дланите нагоре.

— Но как мога да съм сигурен, че онази невестулка, моят племенник, не е...

— Нашите агенти все още са на Аракис. Уведомете Рабан, че или ще осигурява вашия дял от подправката, или ще бъде сменен.

— Познавам племенника си — рече баронът. — Това само ще го накара да притисне още по-здраво населението.

— Разбира се, че така ще постъпи! — отсече Хауът. — Та вие не желаете Рабан да се откаже от потисничеството. Просто желаете да запазите ръцете си чисти. Нека вместо вас Рабан направи вашата Салуса Секундус. Дори няма да е необходимо да му изпращате затворници. Той има на разположение цялото население. Щом Рабан притиска хората си, за да осигури вашия дял от мелиндж, тогава няма

да има причини императорът да заподозре нещо друго. Това е достатъчно основание планетата да се постави на изпитание. А вие, бароне, не бива да показвате нито с дума, нито с действие, че зад това се крият други някакви подбуди.

Баронът не успя да скрие лукавата нотка на възхита в гласа си:

— Е, Хауът, ама и ти си голям хитрец. Добре, а как ще се доберем до Аракис, за да се възползуваме от онова, което Рабан подготвя сега?

— Това вече е най-простата работа, бароне. Ако с всяка година увеличавате по малко своя дял, нещата там скоро ще стигнат до критична точка. Производството ще спадне. Можете да отстраните Рабан от власт и сам да я поемете... за да оправите бъркотията.

— Бива! — рече баронът. — Аз обаче може да се почувствувам отегчен от всичко това. Подготвям друг човек, който да поеме вместо мен управлението на Аракис.

Хауът се вгледа в затлъстялото кръгло лице насреща си. Старият боец-шпионин закима бавно с глава:

— Фейд-Рота — рече той. — Значи тази била причината за сегашното потисничество. И вие самият сте голям хитрец, бароне. Вероятно ще успеем да съчетаем тези два замисъла. Да. Вашият Фейд-Рота може да отиде на Аракис като техен спасител. Той може да спечели народа. Точно така.

Баронът се усмихна. А в същото време се запита: „А как ли се вписва всичко това в личните планове на Хауът?“

Като видя, че вече му е разрешено да се оттегли, Хауът стана и напусна стаята с червените стени. Докато крачеше, той се мъчеше да надвие тревожните неизвестни, които избуяваха във всяко пресмятане, свързано с Аракис. Този религиозен предводител, за когото Гърни Халик му беше загатнал от своето убежище при контрабандистите, този Муад'Диб.

„Може би не трябваше да съветвам барона да позволява тази религия да разцъфтява на воля, та било и сред населението на пана и грейбъна“ — рече си мислено той. — „Ала известно е, че тиранията води до разцвет на религията.“

И отново се замисли за докладите на Халик за бойната тактика на свободните. Тактиката напомняла за стила на самия Халик... и на Айдахо... и дори на Хауът. „Дали Айдахо е жив?“ — запита се той.

Но този въпрос беше безсмислен. Той дори не се питаше дали е възможно Пол да е оцелял. Баронът беше убеден, че всички атреиди са загинали. А той си призна, че неговото оръдие е била бинджезъритската вещица. Това би могло да означава единствено гибел за всички, дори за собствения син на тази жена.

„Каква люта ненавист е трябвало да питае тя към атреидите“ — помисли си той. — „Нещо подобно на ненавистта, която аз тая към този барон. Дали моят удар ще се окаже толкова решителен и смъртоносен, колкото нейният?“

„Всяко нещо има своя собствена композиция, която е част от нашата вселена. Тя притежава симетрия, изящество и прелест — ще забележите, че това са качествата, които истинският художник улавя. Ще я откриете в редуването на годишните времена, в начина, по който пясъкът се свлича по хребета, в китните клони на креозотовия храст или в разположението на листата му. Ние се опитваме да възпроизведем тази композиция в нашия живот и в нашето общество, като търсим ритмите, стъпките и формите, които ободряват духа. Въпреки това е възможно и в пълното съвършенство да се съзре опасност. Ясно е, че съвършената композиция има своя собствена устойчивост. При такова съвършенство всички неща вървят към гибел.“

Из „Избрани мисли на Муад’Диб“ от принцеса Ирулан

Пол Муад’Диб си припомни, че бе имало някакво ястие с тежък аромат на мелиндж. Той се вкопчи здраво в този спомен, защото той му служеше за опорна точка и защото от тази удобна позиция можеше да си каже, че всичко случило се непосредствено след това е било сън.

„Аз съм арена на събития“ — рече си мислено той. — „Аз съм жертва на несъвършеното вътрешно зрение, на родовото съзнание и неговото ужасно предназначение.“

И въпреки това не можеше да се отърси от страха, че някак си бе надхвърлил и себе си, че бе изгубил ориентацията си във времето, така че минало, бъдеще и настояще изцяло се бяха слели в едно и вече не можеха да се различат. Това бе някаква зрителна умора и Пол знаеше, че тя бе дошла от постоянната необходимост да се запази видяното в бъдещето като своеобразна памет, която сама по себе си принадлежеше към миналото.

„Чани ми пригответи това ястие“ — помисли си той.

Да, но Чани беше далече на юг — в недружелюбната пустиня с палещото слънце, скрита на безопасно място в един от неговите заслони-укрепления, с техния син Лито II.

А не предстоеше ли това да се случи?

„Не“, успокои се той, „защото неговата сестра, Алая Необикновената, бе заминала за там заедно с майка им и с Чани на носилката на светата майка, прикрепена върху гърба на опитомен творец-вестител — пътешествие на юг на разстояние двадесет кречетала.“

Той се плашеше от мисълта да язди тези гигантски червеи, като се питаше. — „Или може би Алая все още не е родена?“

„Аз бях на рация*“ — припомни си Пол. — „Извършихме този набег, за да извлечем водата на нашите покойници в Аракийн. И аз намерих в пепелта на погребалната клада останките на моя баща. Поставих черепа на баща си в светилище, в една скална могила на свободните, с изглед към прохода Харг.“

Или това още не се е случило?

„Моите рани са истински“ — рече си Пол. — „Белезите ми са истински. Светилището с черепа на баща ми е истинско.“

Все още като насън Пол си припомни, че Хара, жената на Джеймс, бе нахълтала веднъж при него, за да му каже, че в коридора на заслона е станал бой. Това се бе случило в стария заслон, преди жените и децата да бъдат изпратени далече на юг. Хара се бе изправила на входа към вътрешната стая — черните криле на косата ѝ бяха привързани отзад с верижка, на която бяха нанизани водни жетони. Бе дръпнала завесите на стаята и му бе казала, че току-що Чани е убила някого.

„Това наистина се случи“ — рече си мислено Пол. — „Това бе действителност, а не рожба на разместванията във времето.“

Пол си припомни, че се бе втурнал навън и че бе намерил Чани, застанала под жълтите глобуси в коридора, облечена в блестяща, увита около тялото ѝ дреха, с отметната назад качулка, а по лицето ѝ на елф се четеше напрежение. Тя тъкмо прибираше в канията си кристалния нож. По коридора бързешком се отдалечаваше групичка хора, понесла някакъв товар.

И Пол си спомни, че си каза: „Винаги усещаш кога носят труп!“

Водните жетони на Чани, които тя носеше открито в заслона, нанизани на връвчица около шията, звъннаха, когато се обърна към него.

— Какво има, Чани? — попита той.

— Изпратих на онзи свят едного, който искаше да те предизвика на двубой, Усул.

— И ти ли го уби?

— Да. Но май трябваше да го оставя на Хара.

И Пол си припомни как при тези думи по лицата на заобиколилите ги хора бе преминало одобрение. Дори Хара се беше засмяла.

— Но той е дошъл да предизвика мен.

— Но нали ти самият ме обучаваеше в чудноватото бойно изкуство, Усул.

— Разбира се! Но ти не биваше...

— Аз съм родена в пустинята, Усул. И умея да си служа с кристален нож.

Той сподави гнева си и се опита да говори разумно:

— Всичко това може да е истина, Чани, но...

— Аз не съм вече дете, което на светлината на суспенсорното фенерче лови скорпиони в заслона, Усул. Аз не си правя шегички.

Пол се втренчи в нея, изненадан от странната свирепост, прикрита зад нехайното ѝ поведение.

— Той бе недостоеен, Усул — продължи Чани. — Не бих нарушила твоето съзерцание заради такива като него.

Тя се приближи, като го гледаше с крайчето на очите си и сниши дотолкова глас, та да може да я чува само той:

— И освен това, любими, когато се разнесе мълвата, че мъжете, които те предизвикват на двубой, могат да се озоват срещу мен и да умрат от позорна смърт от ръката на жената на Муад'Диб, броят на желаещите да те предизвикват ще намалее.

„Да“ — рече си Пол, — „това със сигурност се случи. Това бе минало-истина.“ И броят на желаещите да опитат новия меч на Муад'Диб катастрофално спадна.

Някъде в света-извън-съня нещо леко се раздвижи — чу се крясък на нощна птица.

„Сънувам“ — успокояваше се Пол. — „Това е от ястието с подправката.“

И все пак в душата му се прокрадваше чувството, че е изоставен. Запита се дали е възможно неговият дух-ру* да се е промъкнал някак си в света, където според свободните той трябваше да се радва на

истинското си съществуване, в света на алам-ал-митал, света на образите, онова метафизическо царство без каквито и да било физически ограничения. И той изпита страх при мисълта за подобен свят, защото премахването на всички ограничения означава премахването на всички опорни точки. Той не можеше да се ориентира сред царството на един мит, нито пък да каже: „Аз съм аз, защото съм тук.“

Веднъж майка му бе казала: „Хората, поне някои от тях, се различават по това как мислят за теб.“

„Трябва да се събудя от този сън“ — рече си Пол. — „Защото това се бе случило“ — тези думи бяха изречени от майка му, лейди Джесика, която сега бе светата майка на свободните, тези думи бяха преминали през действителността.

Пол знаеше, че Джесика се боеше от религиозните взаимоотношения между него и свободните. Не ѝ допадаше това, че хората както от заслоните, така и от грейбъна говореха за Пол като за някакво божество. И тя тръгваше да разпитва сред племената или разпращаше своите сайядини на разузнаване, като събираще отговорите им и умуваше над тях.

Беше му цитирала някаква бин-джезъритска поговорка: „Когато религията и политиката се возят в една и съща колесница, конниците смятат, че нищо не може да им се изпречи на пътя. Те започват да препускат стремглаво — все по-бързо и по-бързо, и по-бързо. От главата им изхвърква всякаква мисъл за препятствия и забравят, че когато човек препуска слепешком, той съзира пропастта едва когато е вече твърде късно.“

Пол си припомни, че седеше в покоите на майка си, във вътрешната стая, притулена от тъмни завеси, чиято лицева страна бе изпъстрена с гоблени от митологията на свободните. Седеше и я слушаше, отбелязвайки как тя непрекъснато го следи с поглед, дори когато очите ѝ бяха сведени надолу. По овалното ѝ лице и в тъгълчетата на устните се бяха врязали нови бръчици, но косата ѝ все още имаше цвета на излъскан до блясък бронз. Раздалечените зелени очи обаче бяха изчезнали в синьото на наситения с мелиндж организъм.

— Свободните имат проста и удобна религия — рече той.

— Нищо свързано с религията не е просто — предупреди го тя.

Но като виждаше мрачното бъдеще, което продължаваше да ги заплашва, Пол почувствува, че го обзема гняв. Едва успя да каже само:

— Религията обединява нашите сили. Тя е нашето тайнство.

— Очевидно е, че тази атмосфера, това безразсъдство се създава от теб — обвини го тя. — Ти непрекъснато им втълпяваш идеите си.

— Самата ти си ме учила така — рече Пол.

Но тъкмо този ден Джесика преливаше от твърдения и доводи. Това бе денят на церемонията по кръщавката на малкия Лито. Пол бе подразбрал някои от причините за желанието ѝ да се препира. Тя така и не успя да приеме връзката му с Чани — „прибързания брак на младостта“. Но Чани бе родила син на атреидите и се оказа, че Джесика не е в състояние да отхвърли детето и майката.

Най-сетне втрещеният му поглед я пораздвижи и тя каза:

— Ти ме смяташ за майка чудовище.

— Нищо подобно.

— Виждам как ме гледаш, когато съм със сестра ти. Но ти не разбираш какво се случи с нея.

— Известно ми е защо Алая е по-различна — рече той. — Тя не беше още родена, беше още частица от теб, когато ти превърна Водата на живота. Тя...

— Нищо не ти е известно!

И Пол, оказал се внезапно неспособен да изрази онова, което знаеше от бъдещето, успя да каже единствено:

— Не те смятам за майка чудовище.

Тя забеляза страданието му и каза:

— Има нещо важно, синко.

— Да?

— Аз наистина обичам тази твоя Чани. Приемам я.

Пол си каза, че това бе нещо истинско. Това не беше несъвършеното видение, което се променяше от изкривяванията, причинени от раждането на самото време.

Тази увереност му даде нова опорна точка. Откъслечни епизоди от сигурна действителност започнаха да се потапят в унеса му и да проникват в съзнанието му. Изведнъж осъзна, че се намира в някакъв хайрег*, лагер в пустинята. Чани бе опънала влагосъхраняващата им палатка върху най-ситния пясък, за да им е меко. Това би могло да означава само едно нещо — Чани бе някъде наблизо — Чани, неговата

душа, Чани, неговата сихайя, чиста като извора на пустинята, Чани, завърнала се от далечния юг.

Ето сега той си припомни как тя му пееше някаква пустинна песен, преди да заспи.

*Душа моя,
недей да търсиш рая тази нощ,
и аз се заклевам в Шай-хулуд,
че ще отидеш там,
покорил се на моята любов.*

И му беше изпяла и песента на пътника, която влюбените си пееха в пустинята — нейният ритъм бе като прегръдката на дюните, в които затъваха нозете:

*Разкажи ми за своите очи,
а аз ще ти разкажа за сърцето ти.
Разкажи ми за своите нозе,
а аз ще ти разкажа за ръцете ти.
Разкажи ми как заспиваш,
а аз ще ти разкажа как се будиш.
Разкажи ми за желанията си,
а аз ще ти разкажа за потребите ти.*

Той бе дочул, че в друга палатка някой подрънква на балисет. И тогава си спомни за Гърни Халик. Подсети го познатият инструмент и той се замисли за Гърни, чието лице бе зърнал сред шайка от контрабандисти — Гърни обаче не го бе забелязал, а и не би трябвало да го забележи или да узнае за него, за да не би това да насочи непредпазливо харконите към сина на дук Лито, когото бяха убили.

Но стилът на свирача в нощта, характерният танц на пръстите по струните на балисета подказаха отново на Пол, че това е истински музикант. Свиреше Чат, Бързият скок, капитанът на федейкините*, предводителят на отряда, който охраняваше Муад'Диб.

„Намираме се в пустинята“ — припомни си Пол. — „Намираме се в централното плато, извън обсега на харконските патрули. Аз съм тук, защото трябва да обходя пустинята, да примамя творец-вестител и да се покатеря отгоре му с помощта на собствената си ловкост, за да стана истински свободен.“

И сега той усети пистолета маула в пояса си, както и кристалния нож. Почувствува тишината, която го обгръщаше.

Това бе онази особена тишина, която предхождаше утрото, когато нощните птици изчезваха, а дневните същества все още не бяха известили на своя враг, слънцето, че са вече будни.

— Ще трябва да препускаш из пустинята на дневна светлина, за да види и разбере Шай-хулуд, че не изпитваш никакъв страх — беше казал Стилгар. — Ето защо ще обърнем обратно времето си и тази нощ ще легнем да спим.

Пол тихичко приседна в постелята, като усещаше недобре прилепналия по тялото си влагосъхраняващ костюм, както и мрака в палатката. Движеше се съвсем тихо, но въпреки това Чани го чу.

Тя се обади като сянка от сумрака на палатката:

— Още не се е разсъмнало добре, любими.

— Сихайя — рече той, а в гласа му се прокрадна смях.

— Наричаш ме свой извор сред пустинята — каза тя, — но днес аз ще бъда твой остен. Аз съм онази сайядина, която ще трябва да следи дали се съблюдават правилата на обреда.

Той се зае да пристяга катарамите на влагосъхраняващия си костюм.

— Веднъж ти ми цитира един пасаж от „Китаб-ал-ибар“ — рече той. — Ето какво ми каза: „Жената е твоето поле; върви тогава на полето си и го обработвай.“

— Аз съм майката на първородния ти син — съгласи се тя.

Той я видя в дрезгавината — повтаряше неговите движения и стягаше влагосъхраняващия си костюм за излизане в откритата пустиня.

— Трябва да си починеш колкото се може по-добре — рече тя.

Той долови обичта ѝ към него и заговори, като я кореше нежно:

— Сайядината по Надзора не бива да предпазва или предупреждава кандидата.

Чани прекоси палатката, застана до него и докосна с длан страната му.

— Днес аз съм едновременно сайядина по Надзора и съпруга.

— Трябваше да натовариш с това задължение друга сайядина — рече ѝ Пол.

— Очакването е винаги неприятно — каза тя. — Предпочитам да съм до теб.

Преди да дръпне покривалото над лицето си, той целуна дланта ѝ, после се обърна и откряхна херметическия отвор на палатката. Въздухът, който нахлу при тях, съдържахше хладна оскъдна влага, която щеше да донесе капчици роса на размисъл. С него влезе и миризмата на предходна каша, кашата, която бяха открили в североизточна посока и която им подсказа, че тук наоколо трябва да има творец-вестител.

Пол се промъкна през херметическия отвор, стъпи на пясъка и се протегна, за да отърси съня от мускулите си. Бледа сребристозелена светлина обагри хоризонта на изток. В здрача палатките на хората от отряда приличаха на лъжливи дюни. Той забеляза раздвижване наляво — стражата — и разбра, че са го видели.

Те познаваха опасността, която го очакваше днес. Всеки свободен се бе сблъсквал с нея. Бяха му разрешили тези последни няколко мига уединение сега, за да може да се съсредоточи.

„Това трябва да стане днес“ — помисли си Пол.

Припомни си за мощта, която придоби въпреки погрома, за старите хора, които изпращаха при него синовете си, за да ги обучава в чудноватото бойно изкуство, старите хора, които сега го изслушваха на съветите и изпълняваха планове му, за мъжете, които се завръщаха, за да му отправят най-драгоценна похвала за свободните: „Твоят план успя, Муад’Диб!“

При все това дори най-посредствените и най-незначителните воители на свободните можеха да вършат нещо, което той никога не бе вършил. И Пол разбираше, че предводителството му страда от този факт, че навсякъде знаеха за това различие между него и останалите свободни.

Той не бе яздил пясъчен червей.

О, той се беше качвал на гърба му заедно с другите по време на тренировъчни походи и набези, но все още не бе направил своето собствено пътуване. А докато го стореше, този свят щеше да бъде

ограничен от умението на другите. Никой истински свободен не би допуснал такова нещо. Докато не извършеше сам това, дори необятната южна зона — районът, който се намираше на около двадесет кречетала отвъд платото — щеше да бъде недостъпна за него, освен ако не заповядаше да му донесат носилка и да язди като света майка или като болен или ранен.

Възвърна си паметта за борбата, която бе водил през нощта с вътрешното си зрение. И тук съзря странна зависимост — надмогнаше ли червея, властта му щеше да се заздравя, а надмогнаше ли вътрешното си око — това криеше своя собствена мяра за власт. Но зад тези две възможности се простираше неясният свят на Великия смут, където цялата вселена изглеждаше объркана.

Преследваха го различията при възприемането му на вселената — точността мереше сили с неточността. Той видя всичко това *in situ*^[1].

И все пак, когато настоящето се зароди, когато се сблъска с трудностите на действителността, то поведе свой собствен самостоятелен живот и се движеше успоредно със своите собствени неуловими различия. Ужасното предназначение оставаше. Родовото съзнание оставаше. А над всичко това се задаваха легионите, кръвожадни и свирепи.

Чани излезе и отиде при него. Тя притискаше лакти до тялото си и го гледаше с крайчеца на окото си — по същия начин го гледаше и когато се мъчеше да отгатне настроението му.

— Разкажи ми отново за водите на своята родна планета, Усул — помоли тя.

Пол разбра, че се опитва да го разсее, да освободи разума му от напрежението преди смъртоносното изпитание. Разсъмваше и той забеляза, че някои от неговите федейкини вече прибират палатките.

— Предпочитам ти да ми разкажеш за заслона и за нашия син — отвърна той. — Нашият Лито все още ли е слабостта на майка ми?

— Както и на Алая — отвърна Чани. — И колко бързо расте! Ще стане голям мъж.

— Как е на юг? — попита той.

— Когато обзидиш твореца-вестител, сам ще видиш.

— Но аз бих искал първо да го видя с твоите очи.

— Разтърсващо самотно е — каза тя.

Той докосна с пръсти низонито* на челото ѝ там, където то се подаваше изпод качулката на влагосъхраняващия костюм.

— Защо не ти се разказва за заслона?

— Вече ти разказах за него. Без мъжете заслонът е много самотно място. Той е място за труд. Работим в работилниците и в разсадниците. Трябва да се правят оръжия, да се поставят стълбове, за да предвиждаме времето, както и да събираме мелиндж за подкупи. Трябва да се засаждат дюните, за да растат и да се задържат на едно място. Трябва да произвеждаме тъкани и килими и да зареждаме енергийни капсули. Трябва да обучаваме децата, за да не се загуби никога силата на племето.

— Значи ли това, че в заслона няма нищо приятно? — попита той.

— Приятни са децата. Спазваме обичаите. Имаме достатъчно храна. Понякога някоя от нас може да дойде на север, за да се събере с мъжа си. Животът трябва да продължава.

— Сестра ми, Алая... хората приемат ли я вече?

Чани се обърна към него. Очите ѝ го пронизаха на светлината на настъпващия ден.

— Това е въпрос, който ще трябва да обсъдим друг път, любими.

— Нека го обсъдим сега.

— Трябва да запазиш силите си за изпитанието — рече тя.

Пол долови колебанието в гласа ѝ и разбра, че е засегнал чувствителна струна.

— Непознатото носи своите собствени тревоги — рече той.

След малко тя кимна и каза:

— Все още... съществуват недоразумения, породени от необикновеността на Алая. Жените се боят, защото все пак тя е дете, кажи-речи още бебе, а вече говори... за неща, които са известни само на възрастните. Те не проумяват... промяната, настъпила в утробата, след която Алая е станала... различна.

— Нещо лошо ли се е случило? — попита той. И си помисли: „Имах видения, в които над Алая бе надвиснала беда.“

Чани погледна към заревото на изгрева.

— Някои от жените се съюзиха, за да се оплачат на светата майка. Поискаха от нея да прогони демона, вселил се в дъщеря ѝ. Те

цитираха свещените книги: „Не допускайте сред нас да живее вещица!“

— А какво им отговори майка ми?

— Каза им какво гласи законът и ги отпрати засрамени. Ето какво им каза: „Ако Алая подбужда бедата, то грешката тогава е на предводителите, че не са успели да предвидят и предотвратят тази беда.“ И се помъчи да им обясни как промяната бе действувала на Алая в утробата. Жените обаче се ядосаха, защото ги бяха засрамили. Тръгнаха си, роптаейки.

„Заради Алая ще стане някаква беда“ — помисли си Пол.

Вятърът, понесъл прозрачни песъчинки, погали лицето му там, където не бе закрито, и той усети благоуханието на предходна каша.

— Ел-Сайял*, пясъчният дъжд, който довежда утрото — промълви Пол.

Пол обходи с поглед сивите пясъци на пустинния пейзаж, този безмилостен пейзаж и пясъците, потънали в собствените си очертания. Яростна светкавица разсече един тъмен ъгъл на юг — знак, че там някъде бурята струпва статичното си напрежение. Дълго след това се разнесе тътенът на гръмотевицата.

— Гласът, който разхубавява земята — обади се Чани.

Повечето от федейкините вече заизлизаха от палатките си. Караулите се завръщаха от постове край бивака. Работата наоколо вървеше гладко, по установения от древни времена ред, който не се нуждаеше от заповеди.

„Давай колкото се може по-малко заповеди“ — беше казал баща му веднъж... много отдавна. — „Дадеш ли веднъж заповед на някои свой подчинен, после винаги ще трябва да го правиш.“

Свободните знаеха по инстинкт това правило. Вододелецът на отряда поде сутрешната песен, но сега прибави към нея и обредния зов за посвещението на нов пясъчен ездач*.

— Светът е пепелище — пееше мъжът и ридаещият му глас се носеше над дюните. — Кой може да прогони ангела на смъртта? Онова, що Шай-хулуд е повелил — то трябва да стане.

Пол се заслуша и разпозна, че това бяха думите, с които започваше и предсмъртната песен на неговите федейкини — думите, които тези безстрашни воители изричаха, когато се хвърляха в битката.

„Дали днес тук няма да се издигне скално светилище, което да отбележи угасването на още една душа?“ — запита се Пол. — „Дали за в бъдеще свободните няма да спират тук, за да прибави всеки от тях по още един камък на могилата и да спомене Муад’Диб, загинал на това място?“

Знаеше, че това бе една от възможностите днес, вероятност по пътеките на бъдещето, които излизаха от този отрязък от време и пространство. Неясното видение го измъчваше. Колкото повече се съпротивляваше на ужасното си предназначение и се бореше срещу похода на легионите, толкова по-объркани ставаха епизодите, които виждаше в бъдещето. Цялото му бъдеще се превръщаше в някаква река, която се спускаше с грохот към бездната — към зловещия отрязък от време, отвъд който всичко чезнеше в мъгла и облаци.

— Стилгар се задава — рече Чани. — Трябва да застана по-далеч от теб, любими. Сега ще трябва да се превърна в сайядина по Надзора и да следя за съблюдаването на обряда, за да бъде отразен правдиво в Летописите. — Вдигна очи към него и сдържаността ѝ отстъпи за миг, но тя веднага си възвърна самообладанието. — Когато всичко свърши, ще ти приготвя закуската със собствените си ръце — рече тя. И се обърна настрана.

Стилгар крачеше към него по ситния пясък и вдигаше малки облачета прах. Почернените му хлътнали очи упорито не сваляха неукротимия си поглед от Пол. Черната брада, която се подаваше над маската на влагосъхраняващия костюм, и очертанията на остриите скули биха могли, въпреки движението си, да са изсечени от тукашните скали.

Стилгар носеше знамето на Пол — зелено-черното знаме с поставена във флагщока функционална тръбичка, което на тази планета се бе превърнало вече в легенда. Изпълнен донякъде с гордост от това, Пол си помисли: Не мога да направя и най-обикновеното нещо, без то да се превърне в легенда. Ще отбележат в Летописите как съм се разделил с Чани, как съм поздравил Стилгар — всяко движение, което ще направя днес. И да живея, и да умра — от всичко ще направят легенда. Не, не бива да умирам. Тогава всичко ще остане легенда и нищо няма да може да възпре легионите.

Стилгар заби флагщока в пясъка до Пол и отпусна ръце. Изцяло сините очи останаха все така вторачени и напрегнати. А Пол си

помисли как и собствените му очи придобиват същата окраска от подправката.

— Отказват ни правото на свещеното поклонение! — изрече Стилгар с обредна тържественост. Пол отговори както го бе научила Чани:

— Кой може да откаже на един свободен правото да върви или язди накъдето пожелае?

— Аз съм наиб* — отговори Стилгар — и никога няма да ме пленят жив. Аз съм единият крак на смъртоносния триножник, който ще унищожи нашите врагове.

Обгърна ги мълчание.

Пол погледна към останалите свободни, разпръснали се по пясъка зад Стилгар, и забеляза как стоят неподвижно в тази минута за лична молитва. И си помисли, че тези свободни бяха народ, смисълът на чийто живот бе да убиват, цял един народ, който бе преживял всеки свой ден с ярост и болка, без нито веднъж да се замислят с какво биха могли да ги заменят — с изключение на мечтата, която им бе вдъхнал преди смъртта си Лайът-Кайнс.

— Къде е онзи бог, който ни преведе през пустошта и бездните? — попита Стилгар.

— Той е винаги с нас — отвърнаха хорово свободните.

Стилгар изправи рамене, пристъпи по-близо до Пол и сниши глас:

— А сега запомни какво ще ти кажа. Направи го просто и точно — без никакви ефектни номера. Ние, свободните, обядваме твореца-вестител на дванадесетгодишна възраст. Ти си прехвърлил с шест години тази възраст, а и не си свикнал още от рождение с нашия живот. Няма нужда да смайваш никого с храбростта си. Ние знаем, че си храбър. Трябва само да повикаш твореца-вестител и да го обядиш.

— Ще запомня! — рече Пол.

— Постарай се да го направиш както съм те учил. Няма да ти позволя да ме посрамиш.

Стилгар извади изпод робата си пластмасов прът, дълъг около метър. В единия край той бе заострен, а към другия бе завързано с пружина кречетало.

— Сам измайсторих това кречетало. Не е лошо. Вземи го.

Щом пое пръта, Пол усети затоплената гладка повърхност на пластмасата.

— Куките ти са у Шишакли — продължи Стилгар. — Ще ти ги даде, когато се изкачиш ей на онази дюна. — Той посочи надясно. — Извикай голям вестител, Усул. Покажи ни как стават тези неща!

Пол отбеляза тона на Стилгар — едновременно тържествен и приятелски загрижен.

В този миг сякаш с един скок слънцето се появи на хоризонта. Небето стана сребристосиво-синьо, което бе знак, че дори за Аракис денят щеше да бъде изключително горещ и сух.

— Настана времето на палеция ден — рече Стилгар и гласът му бе вече напълно тържествен. — Тръгвай, Усул, яхни вестителя и обходи пясъците като истински предводител.

Пол отдаде чест на зелено-черното знаме — той забеляза как бе увиснало знамето сега, след като утринният ветрец бе утихнал. Обърна се към дюната, посочена от Стилгар — мръсножълтеникавокафяв склон с ченгелообразно било. Повечето от воините от отряда вече се придвижваха в противоположна посока, като изкачваха другата дюна, която им бе дала завет за бивака.

На пътеката остана само един облечен в роба мъж: Шишакли, командир на взвод федейкини — в пролуката между качулката на влагосъхраняващия костюм и покривалото за лице се виждаха само дръпнатите му полегати очи.

Щом Пол се приближи, Шишакли му подаде две тънки колкото камшик пръчки. Бяха дълги по около метър и половина — в единия им край проблясваха куки от пластостомана, а в другия куките бяха по-груби, за да могат да се улавят по-здраво.

Пол взе и двете в лявата си ръка, така както го изискваше обичаят.

— Това са собствените ми куки — рече Шишакли с дрезгав глас. — Винаги са успявали.

Пол кимна, като запази необходимото мълчание, мина покрай мъжа и тръгна по склона на дюната. Стигна до билото и обърна поглед назад — видя воините от отряда с развети роби, накацали като орляк насекоми. Сега стоеше сам на пясъчния хребет и пред него бе единствено хоризонтът — замрял и безжизнен. Избраната от Стилгар

дюна беше удобна — бе по-висока от другите и осигуряваше по-обширно зрительно поле.

Пол се наведе и заби кречеталото дълбоко в наветрената страна на дюната, където пясъкът бе сбит и щеше да осигури най-добър резонанс за звука. После, докато преповтаряше уроците и най-съществените изисквания на изпитанието, което му предстоеше. Пол усети, че се колебае. Освободеше ли езичето, кречеталото щеше да започне да изпраща своите призиви. И тогава някой исполински червей — творец-вестител, щеше да ги чуе през пясъците и да дойде при него. Пол знаеше, че с помощта на тънките като камшик пръчки с куките щеше да успее да се покатери върху високия лъкатушещ гръб на червея. Защото, докато предният ръб на някой от пръстенните сегменти на червея се държи отворен с помощта на кука и открива достъп на стържещия пясък към по-чувствителните вътрешни тъкани, вестителят нямаше да се оттегли под повърхността на пустинята. Гигантското му тяло щеше да пълзи отгоре по пясъка, за да отдалечи колкото може повече отворения сегмент от повърхността на пустинята.

„Аз съм пясъчен ездач“ — рече си Пол.

Той погледна към куките в лявата си ръка и си помисли, че ще трябва само да премести тези куки по извивката на исполинската страна на туловището, за да накара вестителя да се придвижи напред или да завие, направлявайки го както си пожелае. Бе виждал как става това. При един краткотраен учебен поход му бяха помогнали да се изкатери върху червей. Плененият творец-вестител би могъл да се язди, докато не легне изтощен и неподвижен върху пясъка, и тогава трябва да се повика нов.

Пол знаеше, че ако преодолее това изпитание, щеше да получи правото да отиде далеч на юг, на разстояние двадесет кречетала, за да си почине и се възстанови — на юг, където сред новите оазиси и заслони бяха скрити от погрома жените и семействата.

Той вдигна глава и погледна на юг, припомни си, че при това изпитание не се знаеше колко голям ще е призоваваният от пустошта див червей и че онзи, който го призоваваше, участвуваше за пръв път в такова изпитание.

„Трябва да прецениш внимателно големината на приближаващия се вестител — му бе обяснил Стилгар. — Трябва да застанеш

достатъчно близо, за да се изкачиш на гърба му, докато минава, но не и толкова близо, че да те погълне.“

Взел внезапно решение, Пол освободи езичето на кречеталото. То започна да се върти и призивът му прокънтя през пясъците — едно отмерено „трак... трак... трак...“

Той се изправи — заоглежда хоризонта, припомняйки си думите на Стилгар: „Огледай внимателно дирята на приближаването. Запомни, че червеят рядко идва при кречетало, без да направи ясна диря. Едновременно се ослушвай непрекъснато. Често човек може да го чуе, преди да го види.“

И предупредителните думи на Чани, прошепнати през нощта, когато страхът ѝ за него бе надвил, сега изпълниха съзнанието му: „Заемеш ли позиция край пътеката на вестителя, трябва да останеш напълно неподвижен. Трябва да се превърнеш в ивица пясък. Да се скриеш под наметката си и да се преобразиш на мъничка дюна.“

Той бавно огледа хоризонта, като се ослушваше и диреше признаци, така както го бяха учили.

Далечното свистене, наподобяващо шепота на пясъците, се разнесе от югоизток. На фона на утринната светлина той съзря в далечината очертанието на дирята на червея и осъзна, че никога дотогава не бе нито виждал, нито чувал за червей с такива огромни размери. Изглежда бе дълъг около два километра, а пясъчната вълна от вирнатата му глава бе голяма колкото приближаваща се планина.

„Такова нещо не съм виждал ни насън, ни наяве“ — предупреди сам себе си Пол. Той побърза да пресече дирята на червея, за да заеме позиция, завладян изцяло от връхлитащите потребности на този миг.

---

[1] На същото място (лат.). Б.пр. ↑

„Дръжте в свое подчинение сеченето на пари и съдилищата, а другото оставете на тълпата!“ Ето какво ви съветва падишах-императорът. И добавя: „Ако искате печалби, трябва да потискате!“ В тези думи има известна истина, но аз се питам: „Коя е тълпата и кои са потисканите?“

Тайното послание на Муад’Диб до Ландсрада из „Пробуждането на Аракис!“ от принцеса Ирулан

Неканена мисъл споходи Джесика: „Пол сигурно всеки миг вече очаква да бъде подложен на изпитанието за пясъчен ездач. Те се опитват да скрият това от мен, но то е толкова явно.“

А и Чани замина по някаква тайнствена работа.

Джесика седеше в стаята си за отмора, възползувайки се от минута спокойствие между нощните курсове. Стаята беше приятна, но не просторна като онази, която бе имала на разположение в Сийч Табър, преди да избягат от погрома. Все пак подът в тази стая бе застлан с черги, имаше меки възглавници, ниска масичка за кафе, пъстроцветни завеси по стените и мека светлина от жълти суспенсорни глобуси. Въздухът в стаята бе просмукан от ясно доловимата, типична за заслона парлива миризма на козина, която Джесика вече започваше да свързва с мириса на безопасността.

И въпреки това тя много добре знаеше, че никога не ще успее да преодолее чувството, че се намира в чужда стая. То идваше от студенината, която чергите и завесите се опитваха да прикрият.

В стаята за отмора нахлу неясен шум от звънтене, думкане и плясъци. Джесика позна, че това е празненство по случай раждането на дете, сигурно бе родила Субая. Очакваха бебето през тези дни. Джесика знаеше, че много скоро щеше да види детето — синеоко бебче, донесено при светата майка за благословия. Знаеше и това, че дъщеря й Алая ще присъствува на празненството и ще й докладва.

Все още не бе станало време за нощната церемония на раздялата. Не биха започнали празненството, ако нямаше още достатъчно време

до траурната церемония по случай набезите за роби до Поритрин, Бела Тегюз, Росак и Хармонтеп.

Джесика въздъхна. Съзнаваше, че се старае да не мисли за сина си и за опасностите, с които щеше да се сблъска — вълчите ями и техните отровни шипове, нападенията на харконите (макар те да се бяха поразредили, откакто свободните започнаха да събират своите данъци от орнитоптери и нападатели с новите оръжия, които им даде Пол), както и естествените опасности от пустинята — червеите и жаждата и пясъчните вихри.

Хрумна ѝ да поръча да ѝ донесат кафе и заедно с тази идея в съзнанието ѝ нахлу онази постоянна мисъл за парадокса в начина на живот при свободните: колко добре живееха те в тези пещерни заслони в сравнение с пионите* на грейбъна и същевременно колко по-малко мъки понасяха при всяка хажра* през пустинята в сравнение с онова, което търпяха робите на харконите.

През завесите се подаде тъмнокожа ръка, постави на масичката една чаша и се отдръпна. Разнесе се благоуханието на мелиндж-кафе.

„Почерпка от празненството по случай раждането на детето“ — помисли си Джесика.

Тя взе кафето и го изсърба, като се усмихваше сама на себе си. „В кое друго общество на нашата вселена“ — питаше се тя — „човек с моето обществено положение може да приеме предложена му неизвестно от кого напитка и без страх да я изпие на едри глътки? Сега, разбира се, аз бих могла да превърна всяка отрова, преди тя да успее да ми стори зло, но онзи, който ми донесе чашата, не знае това.“

Тя изпи до капчица горещото и вкусно съдържание на чашата и почувствува енергията и настроението, което ѝ даде.

И се запита кое друго общество би се отнесло с такава почит към уединението и спокойствието ѝ, че дарителят да я обезпокои само дотолкова, та да ѝ остави своя дар, без той самият да ѝ се натрапва. Този дар го бяха изпратили уважението и обичта — примесени с мъничко страх.

Още една особеност на случилото се натрапи в съзнанието ѝ: беше си помислила за кафе и то се бе появило. Тя разбираше, че тук няма и следа от телепатия. Това се дължеше на тау*, единството на общността от заслона, възнаграждението на неуловимата отрова на подправката, която присъществуваше неотменно в храната им. По-

голямата част от народа не можеше и да се надява да получи просветлението, което бе й донесло зърното на подправката — те не бяха нито обучавани, нито подготвени за такова нещо. Умовете им отхвърляха онова, което не можеха да проумеят и обхванат. Но въпреки това те чувствуваха и реагираха понякога като цялостен организъм.

И изобщо не им минаваше мисълта за случайно съвпадение.

„Дали Пол е издържал вече изпитанието в пустинята?“ — запита се Джесика. — Той е способен, но нелепата случайност може да провали и най-способния.

Очакването.

„Виновно е отчаянието“ — помисли си тя. — „Човек може да чака толкова дълго. Само че тогава го надвива отчаянието от очакването.“

А през живота си бяха изпитали най-различни видове очакване.

„Тук сме повече от две години“ — рече си тя и поне още два пъти по толкова трябва да минат, преди да можем дори да мислим, че ще се опитаме да изтръгнем Аракис от ръцете на харконския управник Рабан Звяра.

— Света майко?

Гласът зад завесите принадлежеше на Хара, другата жена в домакинството на Пол.

— Да, Хара.

Завесите се разделиха и Хара се промъкна като сянка през тях. Носеше домашни сандали и червено-жълта, увита около тялото дреха, която откриваше ръцете й почти до раменете. Черната й коса бе разделена по средата и отметната назад като криле на насекомо, сресана гладко и прибрана плътно по главата. Открояващите се хищни черти бяха изопнати и строго навъсени.

Зад Хара влезе Алая, момиченце на около две години.

Джесика видя дъщеря си и както често й се случваше, бе завладяна от приликата й с Пол, когато той бе на същата възраст — същите сериозни широко отворени питащи очи, същата черна коса и същите строго очертани устни. Но имаше и някои малки различия и именно заради тях повечето от възрастните намираха поведението на Алая за обезпокояващо. Държането на детето, което едва бе проходило, бе толкова сдържано и разумно, че далеч изпреварваше годините му. Възрастните оставаха потресени, когато виждаха момиченцето да се

смее на някоя тънка игра на думи между представители на двата пола, или пък се улавяха, че се заслушват в нейния полунеразбираем детски говор, все още неясен поради неоформеното меко небце, и откриваха в думите ѝ лукави намеци, можещи да се основават единствено на преживявания, каквито едно двегодишно дете никога не би могло да има.

С ядна въздишка Хара потъна в една мека възглавница и погледна намръщено детето.

— Алая! — Джесика махна с ръка на дъщеря си.

Момиченцето пристъпи към една възглавница до майка си, седна върху нея и се вкопчи в ръката на Джесика. Съприкосновението на плътта им даде отново онази духовна близост, която съществуваше още отпреди раждането на Алая. Не ставаше въпрос за негласно споделяне на мисли — макар че понякога и това се случваше, ако се докоснеха, докато Джесика превръщаше отровата на подправката за някоя церемония. Това бе нещо по-силно, непосредствена мисъл за друга жива искрица, остро и мъчително нервно-симпатично усещане, което в емоционално отношение ги превръщаше в едно цяло.

С официален тон, който подобаваше за разговор с член на домакинството на сина ѝ, Джесика рече:

— Как си, Хара? Как те заварва настъпващата нощ?

Със същата обичайна тържественост Хара ѝ отвърна:

— Добре. Дано и теб също.

Думите ѝ бяха почти беззвучни. Тя отново въздъхна.

Джесика долови у Алая някаква веселост.

— Тази ганима* на моя брат ми е сърдита — изрече Алая с полунеразбираемия си детски говор.

Джесика отбеляза думата, с която Алая нарече Хара — ганима. На езика на свободните тази дума означаваше: „нещо придобито в битка“, а с допълнително прибавения оттенък се разбираше, че това нещо вече не се използва по първоначалното му предназначение. Наконечник на копие, което сега се използва като украшение, да изпъва надолу завесите.

Хара изгледа намръщено детето.

— Не прави опити да ме оскърбяваш, дете. Аз си знам мястото.

— Какво си направила този път, Алая? — попита Джесика.

Вместо нея ѝ отговори Хара:

— Не само че днес отказа да си играе с другите деца, но и се напъха там, където...

— Скрих се зад завесите и наблюдавах как се роди детето на Субая — рече Алая. — Момченце е. Плачеше, че се късаше. Какви дробове има само! Когато си поплака достатъчно...

— Тя излезе и го докосна — каза Хара — и бебето спря да плаче... А всеки знае, че ако се ражда в заслон, бебето на свободните трябва при раждането си да се наплаче веднъж завинаги, защото никога не бива да заплаква пак, за да не би да ни издаде по време на хажра.

— Но то плака достатъчно — рече Алая. — Искях просто да почувствувам неговата искрица, живота му. Само толкова. А когато и бебето ме почувствува, то не пожела да плаче повече.

— От това хората започнаха още повече да говорят — каза Хара.

— Здраво ли е момченцето на Субая? — попита Джесика. Тя забеляза, че нещо силно тревожи Хара, и се зачуди какво ли може да е то.

— Здраво, колкото всеки би искал да бъде — отвърна Хара. — Те разбират, че Алая не му е сторила никакво зло. Много-много не се разтревожиха, че го е пипнала. Момченцето веднага се успокои и му беше много хубаво. Става въпрос... — Хара сви рамене.

— Става въпрос за това, че дъщеря ми е необикновена, нали така? — попита Джесика. — За това, че говори за неща, които не са за годините ѝ, и за неща, които никое дете на нейната възраст не би могло да знае — неща от миналото.

— Откъде би могла да знае как е изглеждало някакво дете на Бела Тегюз? — попита Хара.

— Но наистина има прилика! — намеси се Алая. — Момченцето на Субая прилича досущ на сина на Мита, роден преди Раздялата.

— Алая! — рече Джесика. — Внимавай.

— Но, майко, та аз съм виждала всичко това и то е истина и...

Джесика забеляза признаци на безпокойство по лицето на Хара и поклати глава. „Какво съм родила?“ — запита се тя. — „Дъщеря, която от рождение знае онова, което знам и аз... и дори повече: всичко показано ѝ по коридорите на миналото от светите майки, които живеят сега у мен.“

— Но не е само до нещата, които говори — рече Хара. — А и до упражненията: начина, по който седи с поглед втренчен в някаква скала, като помръдва един-единствен мускул близо до носа си или пък мускул отгоре на пръста си, или...

— Това са упражнения от бин-джезъритското обучение — прекъсна я Джесика. — На теб ти е известно това, Хара. Би ли отрекла, че това ѝ е предадено по наследство?

— Света майко, ти знаеш, че тези неща за мен нямат значение — каза Хара. — Аз говоря за хората и затова, че роптаят. Долавям опасност в техния ропот. Твърдят, че дъщеря ти е демон, че другите деца отказват да си играят с нея, че тя е...

— Тя толкова малко прилича на другите деца — прекъсна я Джесика. — Тя не е демон. Просто е...

— Разбира се, че не е!

Джесика се изненада от страстта в гласа на Хара и сведе поглед към Алая. Детето сякаш бе потънало в размисъл и от него се излъчваше някакво... изчакване. Джесика отново се обърна към Хара.

— Уважавам това, че ти си член на домакинството на моя син — рече тя. (Усети, че уловилата я за ръката Алая се размърда.) — С мен можеш да разговаряш свободно за всичко, което те тревожи.

— Няма да съм още дълго член на домакинството на твоя син — рече Хара. — Досега изчаквах за доброто на синовете си, заради специалното обучение, което получават като деца на Усул. Това, което им давам, не е малко, като се знае, че не делия постелята на сина ти.

Алая до нея отново се размърда, полусъннена, топла.

— Въпреки това ти беше добра другарка на моя син — рече Джесика. И добави мислено, защото подобни мисли никога не я напускаха: „Другарка... но не и съпруга“. След това мислите на Джесика се насочиха право към сърцевината, към болката, породена от плъзналите приказки в заслона, че дружбата на нейния син с Чани се бе превърнала в нещо трайно, в женитба.

„Аз обичам Чани“ — помисли си Джесика, но отново си повтори, че може да се наложи любовта да отстъпи пред кралските потребности. За кралските женитби любовта не бе достатъчно основание.

— Мислиш ли, че не се досещам какво кроиш за сина си? — попита Хара.

— Какво искаш да кажеш? — рече Джесика.

— Твоят замисъл е да обединиш племената под властта на Муад'Диб — каза Хара.

— И какво лошо има в това?

— Виждам, че го грози опасност... и че Алая е част от тази опасност.

Алая се притисна по-плътнo до майка си, отвори очи и заоглежда внимателно Хара.

— Наблюдавала съм ви, когато сте двете заедно — продължи Хара. — Виждала съм как се докосвате. А Алая е като моя собствена плът и кръв, защото тя е сестра на един човек, който ми е брат. Наглеждала съм я и съм я пазела още от времето, когато беше малко бебе, още от времето на нашата рация, когато избягахме тук. Забелязала съм у нея много неща.

Джесика кимна, усещайки как безпокойството у седналата до нея Алая започва да нараства.

— Знаеш какво искам да кажа — продължи Хара. — Това как тя още от самото начало разбираше какво й говорим. Кога е имало друго бебе, което от такава ранна възраст да познава водния режим? На кое друго бебе първите думи към дойката му са били „Обичам те, Хара!“?

Хара вторачи поглед в Алая.

— Защо мислиш, че търпя обидите й? Защото знам, че в тях няма никакво зломислие.

Алая вдигна поглед към майка си.

— Да, света майко, аз притежавам способността да разсъждавам — продължи Хара. — Можех да стана и сайядина. Каквото знам, наистина го знам.

— Хара... — Джесика сви рамене. — Не знам какво да кажа. — И тя се изненада на себе си, защото това наистина бе така.

Алая се изопна и изправи рамене. Джесика усети, че изчакването, което се излъчваше от нея, вече бе изчезнало. Сега тя излъчваше решителност, примесена с тъга.

— Ние допуснахме грешка — заговори Алая. — Хара сега ни е необходима.

— Това се случи по време на церемонията на зърното — рече Хара, когато ти, света майко, превърна Водата на живота и когато Алая, все още неродена, спеше у теб.

„Хара да ни е необходима?“ — запита се мислено Джесика.

— А кой друг би могъл да разкаже на хората и да ги накара да започнат да ме разбират? — попита Алая.

— Какво ще я помолиш да направи? — попита Джесика.

— Тя вече знае какво — отвърна Алая.

— Ще им разкажа истината — каза Хара. Изведнъж лицето ѝ с маслинената кожа, надиплена от нерадостни бръчки, се състари и натъжи — в острите черти се съзираше някаква магическа сила. — Ще им разкажа, че Алая само се преструва, че е малко момиче, че тя никога не е била малко момиченце.

Алая поклати глава. По страните ѝ се затъркаляха сълзи и Джесика почувствува толкова силно вълната страдание, която се надигна от дъщеря ѝ, сякаш това бе нейно усещане.

— Знам, че съм урод — прошепна Алая. Събрала в себе си приказките на възрастните, тази дума, която се отрони от устата на детето, прозвуча като горчиво потвърждение.

— Ти не си урод! — отсече Хара. — Кой смее да казва, че си урод?

Джесика отново се възхити на непреклонната нотка на закрила в гласа на Хара. И тогава тя разбра, че Алая бе преценила правилно. Хара наистина им беше необходима. Племето щеше да разбере Хара — както думите, така и чувствата ѝ, защото бе очевидно, че тя обича Алая така, сякаш бе нейно собствено дете.

— Кой казва това? — повтори Хара.

— Никой.

Алая си послужи с крайчето на дрехата на Джесика, за да си избърше сълзите от лицето. Тя изглади с ръка робата там, където я беше намокрила, и отново я смачка.

— Тогава не го казвай! — заповяда Хара.

— Добре, Хара.

— А сега — рече Хара — можеш да ми разкажеш кое как е било, за да мога аз да го предам на останалите. Кажи ми какво точно ти се случи?

Алая преглътна и вдигна очи към майка си.

Джесика кимна.

— Един ден се събудих — започна Алая. — Все едно че се събудих от сън, само че изобщо не можех да си спомня да съм

заспивала. Намирах се в някакво топло, тъмно място. И бях уплашена.

Като слушаше полуразбираемия детски говор на дъщеря си, Джесика си спомни за деня в голямата пещера.

— И тъй като бях изплашена — продължи Алая, — аз се опитах да избягам, но нямаше накъде да бягам. И тогава видях една искрица... но „видях“ не е точната дума. Искрицата беше там, заедно с мен, и аз усетих чувствата на тази искрица... тя ме утешаваше, успокояваше ме, като по този начин ме уверяваше, че всичко ще се оправи. Това беше майка ми.

Хара потри очи и се усмихна насърчително на Алая. Въпреки това обаче в очите на свободната се съзираше нетърпение и напрегнатост, като че ли и те самите искаха да чуят думите на Алая.

И Джесика си помисли: „Какво знаем всъщност за начина, по който разсъждава един такъв човек... изхождайки от своя единствен по рода си жизнен опит и възпитание, и произход?“

— И чак когато се почувствувах приласкана и успокоена — продължи Алая, — при нас се появи още една искрица... и всичко стана толкова неочаквано. Другата искрица беше старата света майка. Тя... предаваше на моята майка чужди съдби... всичко, с подробности... и аз бях там, при тях, и виждах всичко... абсолютно всичко. И когато това свърши... аз се бях сляла в едно с тях и с всички останали... само че после ми бе необходимо доста време, докато успея да открия отново себе си. Толкова много бяха другите.

— Наистина беше жестоко — обади се Джесика. — Нито едно същество не бива да идва за пръв път в съзнание по този начин. Цяло чудо е, че ти успя да понесеш всичко, което ти се случи.

— Какво друго можех да направя! — рече Алая. — Нямах представа как мога да го отхвърля или как да скрия някъде съзнанието си... или да го изключа... всичко се случи просто... всичко...

— Изобщо нямахме представа — промълви Хара. — Когато дадохме на майка ти да превърне Водата, ние и не подозирахме за твоето съществуване в утробата ѝ.

— Не тъжи, Хара — рече Алая. — Не бива да се самосъжалявам. В края на краищата все пак имаме основание да сме доволни: Аз съм света майка. Племето има две све...

Тя млъкна, наклони глава и се заслуша. Хара се понадигна от възглавницата, приклепна и се вгледа в Алая, но после отмести поглед

към лицето на Джесика.

— Не предполагаше ли? — попита Джесика.

— Шшшт! — прошепна Алая.

И тогава през завесите, които ги отделяха от коридорите на заслона, до тях достигна отмерено хорово пеене. То се усили, като вече носеше и разбираеми думи: „Я! Я! Яаун! Му зайн уала! Я! Я! Яуан! Му зайн уала!“

Пеещите отминаха и гласовете им прокънтяха навътре по коридора. Пеенето бавно замря.

Когато гласовете утихнаха достатъчно, Джесика със скръбен тон започна ритуала:

— На Бела Тегюз е било април.

— Близките ми седяха във вътрешния си двор — заговори Хара, — на въздух, къпан от влагата, която се надигаше от пръските на фонтана. Наблизо растеше портокалово дърво с кръгли тъмнооранжеви плодове. Имаше кошница с праскови и сребърни чаши с либан*, както и всякакви вкусни неща за ядене. В градините и в стадата ни царуваше мир... мир царуваше по цялата земя.

— Животът бе изпълнен с благоденствие, докато един ден не се появиха нападателите — обади се Алая.

— Кръвта потече студена сред писъците на приятелите — рече Джесика. И почувствува как спомените от миналото на всяка памет, която живееше у нея, запрепускаха през съзнанието ѝ.

— Ла, ла, ла — плачеха жените! — добави Хара.

— Нападателяте влязоха през градинката във вътрешния двор и се втурнаха към нас с извадени ножове, от които капеше кръвта на отнетия живот на нашите мъже — каза Джесика.

Около трите, както и във всички жилища на заслона, се спусна тишина — тишина, за да си спомнят и запазят все така незагасваща своята скръб.

След малко Хара промълви обредния завършек на церемонията, като придаде на думите си такава злост, с каквато Джесика никога не беше чувала да бъдат изричани:

— Никога няма да простим и никога няма да забравим!

Сред тишината за размисъл, която последва думите ѝ, те дочуха ропота на хора и шумоленето на полите на множество роби. Джесика усети, че някой стои отвън пред завесите, които закриваха стаята ѝ.

— Света майко?

Женски глас, който Джесика разпозна: гласът на Тартар, една от съпругите на Стилгар.

— Какво има, Тартар?

— Задава се беда, света майко.

Джесика почувствува как я присви сърцето от внезапния страх за Пол, който я прониза.

— Пол... — ахна тя.

Тартар отмести завесите и влезе в стаята. Преди те отново да се съберат, Джесика съзря в преддверието тълпа хора. Тя вдигна поглед към Тартар, — дребничка, смугла жена в черна роба на червени фигури — изцяло сините очи се вторачиха упорито в Джесика, а ноздрите на малкото носле се разшириха и откриха белезите от запушалки за нос.

— Какво има? — попита Джесика.

— Получи се известие от пустинята — отвърна Тартар. — Усул ще се срещне с творец-вестител за своето изпитание... което е днес. Младежите говорят, че той със сигурност ще успее и че до мръкване ще е станал пясъчен ездач. Младежите се събират за рация. Ще потеглят на север и там ще се срещнат с Усул. Казват, че тогава ще нададат бойния вик. Казват, че ще принудят Усул да предизвика на двубой Стилгар, за да поеме командуването на племената.

„Събирането на води, засаждането на дюните, бавното, но сигурно променяне на света им — това вече не им е достатъчно“ — помисли си Джесика. — „Сега, когато ние с Пол ги обучихме, малките набези, сигурните набези вече не ги задоволяват. Те усещат своята сила. Искат да се бият.“

Тартар пристъпи от крак на крак и се окашля. „Ние познаваме необходимостта от предпазливото изчакване“ — помисли си Джесика — „и в това се крие същността на нашето безсилие. Защото ние познаваме и вредата, която проточилото се твърде дълго изчакване може да ни причини. Ако изчакването се проточи дълго, ние губим своята решителност.“

— Младежите казват, че ако Усул не предизвика Стилгар на двубой, тогава сам ще трябва да се брани — продължи Тартар.

Тя сведе поглед.

— Ето каква била работата — промълви Джесика. И си помисли: „Да, аз видях бедата да приближава. Видя я и Стилгар.“

Тартар отново се окашля.

— Дори и брат ми Шоаб говори така — каза тя. — Те няма да дадат на Усул право на избор.

„Значи бедата е вече дошла“ — помисли си Джесика. — „И Пол ще трябва сам да се справя с нея. Светата майка няма право да се намесва в смяната на вождовете.“

Алая се освободи от ръката на майка си и каза:

— Ще отида с Тартар и ще послушам какво си говорят младежите. Все пак може да има някакъв изход.

Джесика срещна погледа на Тартар, но заговори на Алая:

— Тогава иди. И ми докладвай колкото можеш по-скоро.

— Ние не искаме това да става, света майко — рече Тартар.

— И ние не го искаме — съгласи се Джесика. — Племето се нуждае от цялата си сила. — Тя погледна към Хара. — Ще отидеш ли с тях?

Хара отговори на неизречената част от въпроса:

— Тартар няма да позволи нещо лошо да сполети Алая. Тя знае, че ние двете скоро ще бъдем съпруги на един и същи човек. Ние с Тартар разговаряхме вече за това. — Хара отправи поглед към Тартар, а после отново към Джесика. — И сме постигнали споразумение.

Тартар протегна ръка на Алая и каза:

— Трябва да побързаеме. Младежите се канят да тръгват.

Те бързешком минаха през завесите — детската ръка се бе мушнала в ръката на дребната женица, но като че ли водеше детето.

— Ако Пол Муад'Диб убие Стилгар, няма да е от полза за племето — обади се Хара. — Винаги досега този е бил начинът един вожд да бъде сменен от друг, но времената не са същите.

— Те са други и за теб — каза Джесика.

— Да не би да подозираш, че аз се съмнявам в изхода на този двубой — рече Хара. — Не е възможно Усул да не победи.

— Точно това имах предвид — каза Джесика.

— И си мислиш, че моите лични чувства пречат на преценката ми? — рече Хара. Тя поклати глава, водните жетони на шията ѝ звъннаха. — Колко грешиш! Сигурно смяташ също, че съжалявам, дето не съм избраницата на Усул и че завиждам на Чани?

— Човек прави своя собствен избор както може — отговори Джесика.

— Аз съжалявам Чани — рече Хара.

Джесика се изопна.

— Какво искаш да кажеш?

— Известно ми е какво мислиш за нея — отвърна Хара. — Мислиш си, че тя не е достойна съпруга за твоя син.

Джесика се отдръпна и се отпусна на възглавницата си. Сви рамене.

— Може би.

— Може и да си права — продължи Хара. — Но ако е така, можеш да се сдобиеш с неочакван съюзник — самата Чани. Тя е готова на всичко, което ще е от полза за Муад'Диб.

Джесика преглътна някаква буца, появила се ненадейно в гърлото ѝ.

— Чани ми е много скъпа — рече тя. — Тя не би могла да...

— Чергите в тази стая са доста замърсени — прекъсна я Хара. Тя обходи с очи пода, като избягваше погледа на Джесика. — Оттук непрекъснато минават толкова много хора. Наистина трябва да ги даваш по-често на почистване.

„Човек не може да избегне намесата на политиката в православната религия. Тази борба за надмощие прониква в обучението, образованието и възпитанието на православната общност. И именно поради тази принуда предводителите на една такава общност трябва неизбежно да се изправят пред следния решителен вътрешен въпрос: да застанат ли на позициите на пълната безпринципност, като цена за запазването на своята власт, или да рискуват да пожертвуват себе си в името на православната нравственост.“

Из „Муад’Диб за религиозните разногласия“ от принцеса Ирулан

Пол стоеше на пясъка, близо до дирята на приближаването, в очакване на гигантския червей. „Не бива да чакам като нетърпелив и неспокоен контрабандист“ — припомни си мислено той. — „Трябва да се превърна в частица от пустинята.“

До пристигането на червея, който изпълваше утрото със свистенето от движението си, вече оставаха броени минути. Огромните зъби в кръглата бездна на отворената му паст се бяха разперили като исполинско цвете. Мирисът на подправка, който се носеше от нея, изпълваше въздуха.

Влагосъхраняващият костюм на Пол се въртеше свободно около тялото му и само в някакво далечно кътче на мислите си той се сещаше за запушалките за нос и маската за дишане. Уроците на Стилгар и часовете на ревностно очакване върху пясъка засенчваха всичко останало.

— На какво разстояние от радиуса на вестителя трябва да застанеш при едрозърнест пясък? — беше го попитал Стилгар.

И той бе отговорил правилно:

— На половин метър за всеки метър от диаметъра на твореца-вестител.

— Защо?

— За да избегна въртопа, образуван при преминаването му, и въпреки това да имам време да вляза в дирята на приближаването и да се покатеря на гърба му.

— Ти си яздил малките вестители, онези, които отглеждаме за зърното на Водата на живота — бе рекъл Стилгар. — Но този, който ще призовеш за изпитанието си, ще бъде див вестител, старец от пустинята. Трябва да изпитваш и съответното уважение към такъв творец-вестител.

Гръмкото тракане на кречеталото вече се сля със свистенето на приближаващия се червей. Пол дишаше дълбоко, като усещаше дори през филтрите си горчивия мирис на пясъка. Дивият вестител, старецът от пустинята, се извиси почти над него. От издигащите се изпод могилата предни сегменти се понесе пясъчна вълна, която едва не го събори.

„Излез на повърхността, прекрасно чудовище!“ — помисли си той. — „Излез! Чуи как те зова! Излез! Излез!“

Вълната разклати нозете му. Надигналият се от повърхността пясък го засипа. Той се закрепил прав — в неговия свят господствуваше движението на тази забулена в пясъчен облак криволичеща стена, тази канара от сегменти, в която ясно личаха очертанията на пръстените.

Пол вдигна куките, прицели се добре и ги запрати. Усети, че се забиха, и изопна въжето. Подскочи и с извито назад тяло в противовес на закачилите се куки заби нозе в тази стена. Ето това бе решаващият миг на изпитанието: ако бе забил куките правилно в главния ръб на пръстенния сегмент и той се отвореше, червеят нямаше да се зарови под повърхността и да го смаже.

Червеят забави ход. Стигна до кречеталото и го накара да замлъкне. Малко по малко започна да се измъква на повърхността, като издигаше колкото е възможно по-нависоко тези досадни куки, далеч от пясъка, който заплашваше вътрешната подплата на пръстенния сегмент.

Пол се озова на гърба на червея — застанал прав, той го яздеше. Тържествуваше също като император, който прави преглед на своята империя. Потисна внезапно породилото се у него желание да се разлудува, да обърне посоката на движение, да изтъкне своето надмощие над това същество.

Изведнъж проумя защо Стилгар го бе предупредил веднъж за наглите младежи, които танцуваха и си играеха с тези чудовища, като правеха стойки върху гърбовете им, сваляха и двете куки и отново ги забиваха, преди червеят да успее да ги хвърли от гърба си.

Пол остави едната кука, където си беше, но откачи другата и я заби по-ниско в ръба на сегмента. Когато се убеди, че е добре забита, той свали надолу и първата и по този начин ги преместваше все по-надолу. Червеят продължаваше да пълзи и както пълзеше, направи завой около участъка с дребния пясък, където чакаха останалите.

Пол ги видя да се приближават и да се изкатерват нагоре с помощта на куките си, като избягваха обаче чувствителните ръбове на пръстените и така, докато не се изкачиха най-отгоре. Сетне, застанали в тройна редица зад гърба на Пол, закрепиха се здраво с куките си, и те започнаха да яздят червея.

Стилгар се приближи през редиците, провери разположението на куките на Пол и погледна усмихнатото му лице.

— Успя, а? — рече Стилгар, като повиши глас, за да надвие свистенето на червея. — Нали това си мислиш? Че успя? — Той изпъчи гърди. — А сега ще ти кажа, че ти свърши тази работа доста немарливо. Ние имаме дванадесетгодишни момчета, които я вършат по-добре. Вляво от мястото, където чакаше, имаше гърмящи пясъци. Нямахте да можеш да отстъпиш в тази посока, ако червеят се насочеше срещу теб.

Усмивката изчезна от лицето на Пол.

— Аз ги забелязах.

— Тогава защо не даде знак на някой от нас да заеме резервна позиция и да те прикрива? Това е нещо, което би могъл да направиш дори по време на самото изпитание.

Пол преглътна с лице обърнато срещу вятъра.

— Сега си мислиш, че не постъпвам добре, като ти го казвам — продължи Стилгар. — Това е мой дълг. Давам си сметка колко си необходим за отряда. Ако беше затънал в гърмящите пясъци, вестителят щеше да се насочи към теб.

Въпреки надигналия се в гърдите му гняв Пол разбираше, че Стилгар говори истината. Беше му потребна цяла една минута, за да използва всичко научено от майка си, за да успее да възвърне спокойствието си.

— Моля за извинение — рече той. — Няма да се повтори.

— В трудно положение винаги си осигурявай помощник, някой, който да поеме червея, щом ти не можеш — продължи Стилгар. — Запомни, че ние действуваме заедно. И тогава сме уверени. Действуваме заедно, приемаш ли?

— Приемам! — съгласи се Пол.

— А сега — рече Стилгар и гласът му прозвуча сурово — покажи ми, че умееш да маневрираш с един вестител. В коя посока ще завием?

Пол погледна надолу към люспестата повърхност на пръстена, върху който бяха застанали, отбеляза естеството и големината на люспите и това, че се уголемяваха надясно, а се смаляваха наляво. Беше му известно, че за всеки червей е типично да се движи по-често с едната си страна нагоре. С остаряването на вестителя това типично придвижване с едната страна отгоре се превръща почти в навик. Люспите по долната страна стават по-големи, по-тежки и по-гладки. При по-едрия червей горните люспи могат да се познаят само по големината.

Като премести куките си, Пол се придвижи наляво. Той махна на младежите в края на редиците да отворят сегменти и от двете страни на червея, за да не се отклонява от курса. Когато се приготви за завоя. Пол махна на двама кормчии да излязат от редиците и да заемат предна позиция.

— Ач*, хай-ююю! — нададе той традиционния вик. Кормчията вляво отвори най-близкия сегмент.

Творецът-вестител описа величествен кръг, за да предпази отворения си пръстен. Описа пълен кръг и когато отново пое курс на юг, Пол изкрещя:

— Гейрат!*

Кормчията откачи куката си. Червеят проточи снага в курс право напред.

— Много добре, Пол Муад'Диб! — рече Стилгар. — С още много практика може и да станеш добър пясъчен ездач!

Пол се намръщи, като си помисли: „А не обаядих ли аз пръв червея?“

Зад гърба му внезапно се разнесе смях. Отрядът започна да пее, да скандира гръмогласно и многократно повтаряното му име литна към

небето:

— Муад'Диб! Муад'Диб! Муад'Диб! Муад'Диб!

Далеч назад по гърба на червея Пол дочу ударите на подканвачите, които бяхтеха по опасните сегменти. Червеят започна да набира скорост. Полите на робите им заплюяха на вятъра. Свистенето от прехода се усили.

Пол обърна поглед назад, огледа воините от отряда и откри сред тях лицето на Чани. Той гледаше в нея, докато говореше на Стилгар:

— Значи вече съм пясъчен ездач, а, Стил?

— Най-сетне! От днес си вече пясъчен ездач!

— Тогава имам право да избира накъде ще пътуваме?

— Точно така.

— И вече съм свободен, роден днес, тук, при Хабания Ридж. До днес не съм живял истински живот. До днес съм бил дете.

— Е, не чак дете — рече Стилгар. Той пристегна края на качулката си там, където я брулеше вятърът.

— Да, но досега имаше някаква преграда, която бе препречила моя свят, и днес тази преграда е съборена.

— Вече няма преграда.

— Ще поема на юг, Стилгар — преход от двадесет кречетала. Ще видя земята, която създаваме, тази земя, която съм виждал само с очите на другите.

„И ще видя сина и семейството си“ — помисли си той. — „Нуждая се от време да осмисля бъдещето, което в моята памет е вече минало. Голямата бъркотия се задава и ако аз не съм там, откъдето мога да я оправя, ще настъпи хаос.“

— Воините горят от нетърпение да нападнат с теб харконските помийни ями — рече Стилгар. — Вонящите им дупки са на разстояние само едно кречетало.

— Федейкините са участвували в набег с мен — отвърна Пол. — И пак ще участвуват в други набези, докато не остане нито един харкон, който да диша въздуха на Аракийн.

Стилгар се вгледа внимателно в него и Пол разбра, че вождът виждаше този миг през спомена за това как сам се бе издигнал до командването на Сийч Табър и до предводителството на Съвета на Вождовете сега, когато Лайът-Кайнс не беше между живите.

„Получил е донесения за вълненията сред младите“ — рече си мислено Пол.

— Желаш ли да бъде свикан сбор на вождовете? — попита Стилгар.

Очите на някои от младежите в отряда заблестяха. Те яздеха, заели небрежна стойка, и наблюдаваха. Пол забеляза тревогата в погледа на Чани и това, как местеше очи ту към Стилгар, който ѝ беше чичо, ту към Пол Муад'Диб, който бе нейният другар.

— Не можеш да отгатнеш какво искам — каза Пол. И си помисли: „Не мога да отстъпя. Трябва да запазя властта си над тези хора.“

— Днес ти ще командуваш пътуването из пустинята — рече Стилгар. Тонът му бе официално сдържан. — Как ще използваш тази си власт?

„Нужно ни е време, за да отдъхнем, време за спокоен размисъл“ — рече си Пол.

— Ще тръгнем на юг! — рече Пол.

— Дори ако ти кажа, че още утре ще поемем обратно на север?

— Ще тръгнем на юг! — повтори Пол.

Честолубието на Стилгар беше уязвено. Той прибра плътно полите на робата си.

— Сбор ще има! — каза той. — Ще разпратя съобщенията.

„Той смята, че ще го предизвикам на двубой“ — помисли си Пол. — „И е сигурен, че няма да ме победи.“

Пол обърна лице на юг, като усещаше вятъра по откритите си страни и мислеше за потребностите, които налагаха това му решение.

„Те не знаят истинското положение на нещата“ — помисли.

А сам Пол знаеше, че не може да позволи да бъде отклонен от ничие съображение. Той трябваше да остане на централната пътека на бурята на времето, която съзираще в бъдещето. Щеше да настъпи миг, в който да е възможно всичко да се разплете, но само ако той се намира там, откъдето би могъл да разреже главния възел.

„Няма да го предизвикам на двубой, ако това може да се избегне или ако се намери друг някакъв начин да се предотврати маршът на легионите.“

— За вечерното ядене и молитва ще стануваме в Пещерата на птиците под Хабания Ридж — рече Стилгар. С помощта на една кука

той запази равновесие от люлеенето на вестителя и посочи с ръка напред, към една ниска скална бариера, която се издигаше от пустинята.

Пол огледа канарата и огромните жилки в скалата, които я пресичаха като вълни. Ни зеленинка, ни цвят смекчаваха този строг хоризонт. Отвъд него се простираше пътът към южната пустиня — път, който можеха да изминат за не по-малко от десет дни и нощи, колкото и упорито да пришпорваха червеите.

Двадесет кречетала.

Пътят водеше далеч отвъд обсега на харконските патрули. Знаеше точно кое как ще стане. Сънищата му го бяха показали. И един ден в цвета на далечния хоризонт щеше да настъпи промяна, толкова незначителна, та дори щеше да му се стори, че под въздействието на надеждите му се привижда — и тогава щеше да изникне новият заслон.

— Моето решение задоволява ли Муад'Диб? — попита Стилгар.

В гласа му се прокрадна едва доловим сарказъм, ала ушите на свободните наоколо, наострени за всеки тон в писъка на птицата или в кресливото съобщение на циелаго, усетиха сарказма и впериха очи в Пол, за да видят как ще реагира.

— Стилгар е чул клетвата за вярност, която положих пред него, когато произвеждахме в чин федейкините — заговори Пол. — Хората от моята охрана знаят, че тогава аз говорих искрено. А Стилгар съмнява ли се в това?

В гласа на Пол прозвуча неподправена болка. Стилгар я долови и сведе поглед.

— В Усул, другаря от моя заслон, в него аз никога не мога да се усъмня — отвърна Стилгар. — Но ти си Пол Муад'Диб, атреидският дук, а си още и Лизан-ал-Гаиб, гласът от външния свят. Тези другите двама аз дори не познавам.

Пол се извърна настрани, за да може да наблюдава как Хабания Ридж изниква сред пустинята. Вестителят под нозете им все още не показваше признаци на умора и се поддаваше на управление. Можеше да ги превози на два пъти по-дълго разстояние от всеки друг червей, срещан до този момент от свободните. Пол знаеше това. Дори и в приказките за деца нямаше червей, който би могъл да се сравнява с

този старец от пустинята. Той разбираше, че този творец-вестител щеше да стане герой на нова легенда.

Нечия ръка го сграбчи за рамото.

Пол се извърна и погледна нагоре, чак към лицето — мрачните очи на Стилгар проблясваха между филтровата маска и качулката на влагосъхраняващия костюм.

— Онзи, който бе вожд на Сийч Табър преди мен — започна Стилгар, — бе мой приятел. Заедно делихме опасностите. Много пъти съм спасявал живота му... както и той моя.

— Аз съм твой приятел, Стилгар — рече Пол.

— Никой не се съмнява в това — отвърна Стилгар. Той отдръпна ръката си и потрепера. — Така повеляват обичаите.

Пол разбра, че Стилгар бе прекалено много погълнат от обичаите на свободните, за да допусне възможността за някакъв друг изход. Един вожд при тях поемаше юздите от изстиналите ръце на предшественика си или убиваше най-силния от племето, ако се случеше вождът да е умрял в пустинята. Стилгар се бе издигнал до найб именно по този начин.

— Трябва да оставим червея там, където пясъчният слой е подебел — рече Пол.

— Да — съгласи се Стилгар. — Оттук бихме могли да стигнем и пеша до пещерата.

— Яздихме го достатъчно дълго — ще се зарие в пясъка и ще се посърди някой и друг ден — каза Пол...

— Днес ти командуващ пътуването в пустинята — рече Стилгар. — Кажи кога ще... — Той млъкна и се загледа в небето на изток.

Пол се извърна. От синьото на подправката, забулило очите му, небето изглеждаше тъмно, наситено лазурносиньо, на фона на което рязко изпъкваха далечни, отмерено проблясващи огнени дири.

Орнитоптер!

— Някакъв малък топтер — рече Стилгар.

— Може да е топтер-скаут — каза Пол. — Допускаш ли да са ни видели?

— От такова разстояние виждат само червей, който се движи по повърхността — отвърна Стилгар. Той махна с лявата си ръка. — Слизай долу! Разпръсквай се по пясъка!

Воините от отряда започнаха да се смъкват от гърба на червея, спускаха се отстрани, скачаха и се сливаха с пясъка, скрили се под своите наметала. Пол отбеляза къде скочи Чани. След малко останаха само двамата със Стилгар.

— Пръв се качих, последен ще слеза — рече Пол.

Стилгар кимна, спусна се отстрани по куките си и скочи на пясъка. Пол изчака, докато вестителят се отдалечи на безопасно разстояние от осеяния с хора участък, и тогава откачи куките си. Сега настъпваше решаващият момент при червей, който още не е напълно изтощен.

Освободен от подкарвачите и куките, огромният вестител започна да се зарива в пясъка. С лека стъпка Пол се затича назад по широкия му гръб, изчака удобна възможност и скочи долу. С падането се втурна да бяга, хвърли се към гладката страна на една дюна така, както го бяха обучавали, и се скри под пясъчния водопад, който обсипа робата му. А сега, изчакването...

Пол лекичко се обърна и разкри изпод една гънка на робата си малко късче небе. Представи си как и останалите на свой ред правят същото.

Дочу пляска на крилете на топтера, преди да го види. Чу се кашлянето на двигателите и машината прелетя над главата му, като описа широка дъга към хребета. Пол забеляза, че топтерът няма отличителни знаци. Скри се от погледа отвъд Хабания Ридж. Над пустинята се разнесе крясък на птица. Още един. Пол се отърси от пясъка и се изкачи на гребена на дюната. Останалите фигури образуваха редица, проточила се в обратна посока на хребета. Сред тях разпозна Чани и Стилгар.

Събраха се всички и започнаха прехода, като се плъзгаха по пясъка с неравномерна стъпка, която не би повикала твореца-вестител. Стилгар крачеше редом с Пол откъм подветрената страна на гребена на една дюна.

— Това бе топтер на контрабандистите — рече Стилгар.

— На такъв приличаше — добави Пол. — Само че този район е твърде навътре в пустинята, за да има контрабандисти.

— И те си имат неприятности с патрулите — отбеляза Стилгар.

— Щом навлизат толкова навътре, може да отидат и още по-далеч — рече Пол.

— Така е.

— Няма да им е от полза да видят онова, което ще видят, щом дръзват да навлизат толкова навътре на юг. А контрабандистите търгуват с информация.

— Сигурно търсят подправка, не мислиш ли така? — попита Стилгар.

— Тогава някъде наблизко трябва да го чакат комбайн* и транспортър* — отвърна Пол. — Ние имаме мелиндж. Нека я поставим за стръв в ивица пясък и да заловим няколко контрабандисти. Трябва да им покажем, че това са наши земи, а и воините ни трябва да се упражняват с новите си оръжия.

— Ето сега говори Усул — каза Стилгар. — Усул говори като свободен.

„Но Усул трябва да отстъпва пред решения, които служат на едно ужасно предназначение“ — помисли си Пол.

А бурята се надигаше.

„Когато закон и дълг, обединени от религията, се слепят в едно, човек никога не е в състояние да мисли изцяло за себе си. Тогава все нещо няма да му достига, за да бъде една цялостна личност.“

Из „Муад’Диб: Деветдесетте и девет чудеса на вселената“ от принцеса Ирулан

Комбайнът на контрабандистите с пренасящия го транспортър и обръча от бръмчащи орнитоптери прелетяха над едно възвишение като рояк пчели, следващи царицата си. Пред рояка се простираше един от ниските скални хребети, които се издигаха сред пустинята като миниатюрни подобия на Защитната стена. Неотдавнашната буря бе помела и най-малката песъчинка по склоновете на хребета.

Гърни Халик се приведе напред в наблюдателната кабинка на комбайна, нагласи маслените лещи на бинокъла си и се зае внимателно да оглежда пейзажа. Отвъд хребета се виждаше тъмна ивица, която можеше да се окаже находище на мелиндж, и той даде съответния сигнал на един кръжащ наоколо орнитоптер, за да отиде и провери.

Топтерът махна с крила, за да потвърди, че е получил сигнала. Отдели се от ятото, стрелна се надолу към потъмнелия пясък и обиколи в кръг участъка със спуснати близо до повърхността детектори.

Почти веднага след това той се гмурна със свити криле и закръжи, с което съобщи на чакащия комбайн, че е намерена подправка.

Гърни прибра бинокъла в калъфа, убеден, че и другите са видели сигнала. Това място му харесваше. Хребетът осигуряваше известна защита. Намираха се доста навътре в пустинята, място твърде необичайно за засада... и все пак... Гърни сигнализира на единия от екипажите да направи няколко обиколки над хребета, но не на голяма височина, за да не ги засече отдалеч някой харконски детектор.

Съмняваше се обаче, че харконските патрули биха се осмелили да навлязат толкова навътре на юг. Това все пак бе територия на свободните.

Гърни провери оръжието си, проклинайки съдбата, която правеше безполезни защитните полета тук. Всяко нещо, което можеше да повика червей, трябваше обезателно да се избягва. Потри белега от мастилена лоза по долната си челюст, изучи с поглед обстановката и реши, че ще е по-безопасно, ако кацне и поведе през хребета един разузнавателен отряд. Да се тръгне пешком на оглед си оставаше най-сигурното средство. Човек трудно можеше да е прекалено внимателен, когато свободните и харконите се бяха вкопчили едни в други.

Тук повече го тревожеха свободните. Не им се свидеше да им продават всичката си подправка, щом бяха в състояние да си я платят, но ставаха същински дяволи, ако пристъпеха там, където им бе забранено да ходят. А напоследък така дяволски бяха захитрели.

Хитростта и ловкостта, които тези туземци проявяваха в боя, дразнеше Гърни Халик. Те показваха прекалено голяма изисканост в бойното изкуство, най-доброто, което някога бе срещал, а той бе обучаван от най-изкусните бойци във вселената и по-късно се бе калил в битките, където само неколцината най-доблестни бяха оцелявали.

Гърни отново обходи с поглед околността, като се питаше защо се чувства така неспокоен. Може би за това бе виновен червеят, който видяха... но той мина от другата страна на хребета.

Една глава изникна в кабинката до Гърни — командирът на комбайна — едноок стар пират с буйна брада, със сините очи и млечнобелите зъби на човек, в чиято храна изобилствува мелиндж.

— Изглежда богато находище, сър — рече той. — Да кацаме ли?

— Спусни се в края на онзи хребет — нареди Гърни. — Аз ще сляза с войниците си. От онова място можете сами да стигнете до подправката. А ние ще огледаме онази канара.

— Слушам.

— В случай на беда — продължи Гърни — спасете комбайна. Ние ще излетим с топтерите.

Командирът на комбайна отдаде чест.

— Слушам, сър.

Той изчезна през люка.

Гърни отново огледа внимателно хоризонта. Трябваше да допусне възможността, че тук наоколо има свободни и че той нарушава границите им. Свободните го тревожеха със своята издръжливост и поведение, което не можеше да се предвиди. Много

неща, свързани с този му занаят, го безпокояха, но отплатата бе пребогата. Безпокоеше го и обстоятелството, че не може да изпрати наблюдатели* на по-голяма височина. А към безпокойството му се прибави и необходимостта да се спазва радиомълчание.

Комбайнът направи завой и започна да се снижава. Той леко се плъзна по сухия сипей в подножието на хребета. Гъсеничните вериги докоснаха пясъка.

Гърни отвори купола на наблюдателната кабинка и се освободи от предпазните колани. В мига, в който комбайнът кацна, той вече бе навън, затвори с трясък капака на кабинката зад гърба си и мина лазешком по предпазителя на гъсеничната верига, за да скочи върху пясъка отвъд защитната мрежа. Петимата войници от личната му охрана излязоха едновременно с него, като изскочиха от люка на носа. Други войници откачиха скобите на транспортъора. Той се издигна нагоре освободен и започна да лети ниско отгоре им в кръг.

Огромният комбайн потегли незабавно и се отдалечи от хребета по посока на тъмната пясъчна ивица с подправката.

Един топтер пикира наблизко, намали скоростта си и кацна. Последва го друг и още един. Те попълниха взвода на Гърни, после се издигнаха и започнаха да се реят над главите им.

Гърни опипа мускулите си под влагосъхраняващия костюм и се протегна. Нарочно не постави филтровата си маска, като по този начин губеше влага заради една по-належаща потребност — да не намалява силата на гласа си, ако се наложеше да дава заповеди. Той започна да се катери по скалите, като проверяваше терена: под нозете им — камъчета и едър пясък, из въздуха — аромат на подправка.

„Подходяща площадка за спомагателна база“ — помисли си Гърни. — „Може би ще е разумно да заровя тук малко припаси.“

Обърна се назад и видя как, докато го следваха, войниците му се разгръщаха. Добри войници бяха, дори и новите, които още не бе имал време да подложи на проверка. Наистина добри войници. Не бе нужно всеки път да им нарежда какво да правят. Никой не носеше защитен пояс. Сред тях нямаше страхливци, които да използват защита навътре в пустинята, където някой червей можеше да усети защитното поле и да дойде да им ограби намерената подправка.

От това леко възвишение сред скалите Гърни виждаше ивицата с подправката на разстояние от около половин километър, както и

комбайна, който, кажи-речи, бе вече до нея. Вдигна поглед към наблюдателите, като отбеляза височината на полета — не беше много голяма. Той кимна и се обърна, за да продължи да изкачва хребета.

В този миг скалният масив сякаш избухна.

Дванадесет гърмящи огнени дири литнаха нагоре към крещящите наблюдатели и транспортъора. Откъм комбайна се разнесе трясък от разкъсан метал, а скалите около Гърни, загъмжаха от биещи се мъже с прихлупени качулки.

Гърни успя да си помисли: „Кълна се в рогата на Великата майка! Ракети! Те се осмеляват да използват ракети!“

После се озова лице с лице срещу привел се ниско мъж с качулка, който държеше в готовност кристалния си нож. Горے в скалите отстрани дебнеха още двамина. Виждаше само очите на боеца пред себе си, които проблясваха между качулката и покривалото за лице на жълтокафявото пустинно наметало, но стойката и лекотата на движенията предупреждаваха, че насреща си има опитен боец. Очите бяха изцяло сини, като на свободните от най-дълбоката пустиня.

Без да сваля очи от ножа на другия, Гърни плъзна ръка към собствения си нож. Щом се осмеляваха да използват ракети, те сигурно разполагаха и с други взривометни оръжия. Моментът изискваше изключителна предпазливост. Той можеше да отгатне само по звука, че вече най-малко четири-пет от неговите наблюдатели са свалени. Зад гърба му се чуваше сумтенето на сражаващите се воини.

Очите на застаналия срещу Гърни боец проследиха движението на ръката му към ножа и после се впиха в неговите.

— Остави ножа в канията, Гърни Халик! — рече мъжът.

Гърни се поколеба. Макар и да минаваше през филтъра на влагосъхраняващия костюм, този глас му се стори странно познат.

— Знаеш името ми? — запита той.

— Щом си с мен, нямаш нужда от нож, Гърни — отвърна мъжът. — Той изпъчи гърди и пъкна обратно кристалния нож в канията под робата си. — Заповядай на хората си да прекратят безсмислената съпротива.

Мъжът отметна назад качулката си и дръпна настрани филтъра.

Потресен от това, което видя, Гърни се вцепени.

Първоначално му хрумна мисълта, че пред него стои призракът на дук Лито Атреидски. Просветлението настъпи бавно.

— Пол! — прошепна той. — Наистина ли си ти, Пол?

— Нямах ли вяра на собствените си очи? — попита Пол.

— Казаха, че си загинал — отвърна рязко Гърни. Той пристъпи половин крачка напред.

— Нареди на хората си да се предадат — заповяда Пол. Той махна с ръка към подножието на хребета.

Гърни се обърна неохотно, защото трябваше да свали поглед от Пол. Видя, че боят се водеше само на няколко места. Мъжете от пустинята като че ли бяха навсякъде. Комбайнът лежеше притихнал, а на покрива му бяха накацали свободни. Над главите им не кръжаха вече никакви топтери.

— Прекратете боя! — изрева Гърни. Той си пое дълбоко въздух и присви длани вместо мегафон. — Говори Гърни Халик! Прекратете боя!

Бавно и внимателно биещите се мъже се разделиха. Към него се обърнаха питащи очи.

— Това са приятели! — провикна се Гърни.

— Хубави приятели! — извика в отговор някой. — Половината от хората ни са избити.

— Станала е грешка — рече Гърни. — Не го слагайте в сметката!

Той се обърна към Пол и се загледа в изцяло сините очи на младежа.

По устните на Пол пробяга усмивка, но в изражението му имаше някаква строгост, която напомни на Гърни за стария дук, дядото на Пол. После той забеляза у Пол жилавата якост, каквато никога дотогава не бе виждана у нито един атреид — обветрена кожа, присвити очи и изпитателен поглед, който сякаш претегляше всичко, което му се изпречи.

— Казаха, че си загинал — повтори Гърни.

— И това май се оказа най-добрата закрила, щом ги е накарала да повярват — рече Пол.

Гърни прозря, че едва ли щеше да получи друго извинение за това, че е бил изоставен на собствената си съдба и че е бил принуден да повярва, че младият дук — неговият приятел, е бил загинал. После се запита дали е останало нещо от момчето, което бе познавал и обучавал в бойно майсторство.

Пол пристъпи крачка към Гърни и усети, че очите го засмъдяха.

— Гърни...

Сякаш всичко стана от само себе си и ето че сега те се прегръщаха и се тупаха един-друго по гърбовете, усещайки твърдата плът, вдъхваща увереност.

— Ах ти, пале такава! Ах ти, пале такава! — повтаряше непрекъснато Гърни.

А Пол пригласяше:

— Гърни, приятелю! Гърни, приятелю!

След малко и двамата отстъпиха назад и се вгледаха в другия. Гърни си пое дълбоко въздух.

— Ето защо свободните са помъдрели толкова във военната тактика. Трябваше да се досетя. Те непрекъснато правят неща, които все едно аз съм замислил. Ако само знаех... — Той поклати глава. — Да ми беше изпратил само една думица, момко. Нищо не би ме възпряло. Щях да дойда тичешком и...

Прекъсна го погледът на Пол... суровият, преценяващ поглед.

Гърни въздъхна.

— Да, разбира се, щеше да има и такива, които да питат къде ли се е запътил тичешком Гърни Халик, а други нямаше да се задоволят само с въпроси. Щяха да тръгнат на лов за отговори.

Пол кимна и погледна застаналите около него в очакване свободни — забеляза любопитно-преценяващите погледи на федейкините. Отмести очи от охраната си и отново ги насочи към Гърни. Това, че беше намерил бившия си учител по фехтовка, го беше въодушевило.

Съзря в това благоприятна поличба, знак, че се бе изправил по пътеката на бъдещето там, където всичко вървеше добре.

„С Гърни от едната си страна...“

Пол плъзна поглед надолу по хребета, покрай федейкините и заразглежда групата на контрабандистите, които бяха дошли с Халик.

— На чия страна са войниците ти? — попита той.

— Всички са контрабандисти — отвърна Гърни — и са на страната на печалбата.

— В нашето начинание няма достатъчно печалби. — Каза Пол и улови едва забележимия сигнал, който Гърни му направи с пръстите на дясната си ръка — стария таен език на ръцете от тяхното минало. В

групата на контрабандистите имаше хора, на които не можеше да се разчита.

Пол подръпна устните си, за да покаже, че е разбрал, и вдигна поглед към воините си, застанали на пост по скалите. Видя, че и Стилгар е там. Споменът за нерешения между него и Стилгар въпрос охлади част от въодушевлението му.

— Стилгар — рече той, — това е Гърни Халик, за когото си ме чувал да говоря. Това е бащиният ми майстор по бойни изкуства, един от моите учители по фехтовка, стар приятел. На него може да се разчита за всяко начинание.

— Разбирам — отвърна Стилгар. — Ти си неговият дук.

Пол се вгледа в мрачното лице отгоре, като се питаше какви ли бяха причините, подтикнали Стилгар да отговори именно така. „Неговият дук.“ В гласа на Стилгар се прокрадна особена, едва доловима нотка, сякаш той искаше да каже нещо друго. А това не беше в характера на Стилгар — вожд на свободните, човек, който винаги говореше онова, което му е на душата.

„Моят дук“ — възкликна мислено Гърни. Той изгледа още веднъж Пол. — „Да, със смъртта на Лито титлата се пада на Пол.“

Войната, която свободните водеха на Аракис, започна да придобива нови измерения в мислите на Гърни. „Моят дук!“ Едно замряло кътче вътре в него започна да оживява. Само част от съзнанието му се съсредоточи върху заповедта на Пол групата на контрабандистите да се разоръжи, докато не бъдат разпитани.

Мислите на Гърни се върнаха към заповедта, когато чу, че някои от хората му негодуват. Тръсна глава и се извърна.

— Вие глухи ли сте? — излая той. — Това е законният дук на Аракис. Изпълнявайте заповедите му!

Роптаейки, контрабандистите се подчиниха. Пол застана до Гърни и заговори тихо:

— Не очаквах от теб да се напъхаш в този капан, Гърни.

— Вече напълно се опомних — каза Гърни. — Бас хващам, че онзи участък с подправката не е нищо друго освен обикновен пясък — стръв, която да ни подмами.

— И това е бас, който ще спечелиш — рече Пол. Той погледна към мъжете, които хвърляха оръжието си.

— Сред твоите хора има ли още от воините на баща ми?

— Нито един. Съвсем оредяхме. Има няколко сред независимите търговци. Повечето дадоха всичките си печалби, за да се махнат от тази планета.

— Но ти остана.

— Останах.

— Сигурно защото Рабан е тук — каза Пол.

— Реших, че не ми е останало нищо друго освен отмъщението — отвърна Гърни.

Откъм върха на хребета се разнесе странно накъсан вик. Гърни вдигна поглед и видя, че един свободен размахва кърпата си.

— Приближава се червей — рече Пол. Той отиде до ръба на една скала, следван от Гърни, и се взря на югозапад. Някъде по средата на равнината се виждаше изровената от червея могила — забулена в прах следа, която вървеше направо през дюните с курс към хребета.

— Доста е голям — каза Пол.

Откъм комбайна долу се разнесе някакво бръмчене. Той се обърна като гигантски бръмбар върху гъсеничните си вериги и трмаво пое към скалите.

— Колко лошо, че не успяхме да спасим транспортъра — добави Пол.

Гърни се втренчи в него, после погледна назад към струйките дим и отломките, разпръснати сред пустинята там, където транспортърът и орнитоптерите бяха свалени от ракетите на свободните. Испита внезапна остра болка за загиналите воители... неговите воители... и каза:

— Баща ти щеше да е по-загрижен за хората, които не е успял да спаси.

Пол му хвърли строг поглед и сведе очи. След малко заговори:

— Те бяха твои приятели, Гърни. Разбирам. За нас обаче те бяха само нарушители на границите ни и можеха да видят неща, които не са за виждане. Трябва да разбереш това.

— Разбирам го много добре — отвърна Гърни. — А сега съм любопитен да видя онова, което не е за виждане.

Пол вдигна очи и видя старата и добре позната хищна усмивка на Гърни, както и набръчкания белег от мастилена лоза по долната му челюст.

Гърни кимна надолу, към пустинята. Свободните си шетаха спокойно във всички посоки. Учуди се, че видимо никой от тях не се тревожеше от приближаването на червея.

Откъм откритите дюни на мелинджовото находище-примамка се разнесе някакво тракане — гръмко тактуване, което те долавяха сякаш с нозете си. Гърни видя, че някои от свободните се разпръсват по пясъка и застават по пътя на червея.

Червеят врѣхлетя като огромна пясъчна риба, която надигна повърхността — пръстените му се вълнуваха и извиваха. След миг Гърни видя от своя наблюдателен пост как се обяздва червей — храбрият скок на първите мъже с куките, завоят на червея, това, как цяла тълпа мъже се покатериха отстрани по люспестата, блестяща извивка на огромното туловище.

— Ето това е едно от нещата, които не трябваше да виждаш — рече Пол.

— Носят се различни истории и слухове — каза Гърни. — Но на такова нещо трудно може да се повярва, без да се види. — Той поклати глава. — Вие използвате като ездитно животно съществото, от което всички хора на Аракис се боят.

— Ти чу, когато баща ми говореше за пустинна мощ — рече Пол. — Ето това е тя. Лицето на тази планета е наше. Никаква буря, никое животно или препятствие не могат да ни спрат.

„Да ни спрат!“ — помисли си Гърни. — „Той има предвид свободните. Говори за себе си, сякаш е един от тях.“ Гърни отново се вгледа в изцяло сините от подправката очи на Пол. Той знаеше, че неговите собствени очи имат подобен оттенък, но контрабандистите можеха да си доставят храна и от други планети, а и сред тях самите се забелязваха едва доловими оттенъци на този цвят, които говореха за различна кастова принадлежност. Кажеше ли се за някого, че го е „хванала здраво мелинджовата боя“, това означаваше, че е станал едва ли не туземец. И в тази приказка винаги се влагаше недоверие.

— По-рано в тези ширини не яздехме твореца-вестител на дневна светлина — заговори Пол. — Но на Рабан са му останали вече толкова малко орнитоптери, та той едва ли ще ги излага на опасност да търсят няколко точки сред пустинята. — Той погледна към Гърни. — Появата на вашия топтер тук бе за нас като удар.

„За нас... за нас...“

Гърни разтърси глава, за да прокуди подобни мисли.

— Едва ли бяхме за вас такъв удар, какъвто вие се оказахте за нас.

— Какво се говори за Рабан в синка и селата? — попита Пол.

— Говори се, че така са укрепили селищата в грейбъна, че вие изобщо не сте в състояние да им сторите никакво зло. Казват, че само щели да си седят вътре в укрепленията, докато вие се изтощавате с безсмислени нападения.

— С една дума — рече Пол, — станали са тромави.

— Докато вие можете да отидете където си поискате — каза Гърни.

— Това е тактика, която съм научил от теб — рече Пол. — Те загубиха инициативата, което означава, че са загубили войната.

Гърни се усмихна с вяла, разбираща усмивка.

— Нашият враг се намира точно там, където аз искам да бъде — продължи Пол. Той погледна към Гърни. — Е, Гърни, ще постъпиш ли на служба при мен, за да доведем докрай тази кампания?

— Да постъпя на служба ли? — Гърни втренчи поглед в него. — Господарю, та аз никога не съм напускал службата си при теб! Ти си този, който ме изостави... като позволи да те мисля за загинал. И оставен на течението, аз разчистих, доколкото можах, сметките си в очакване на онзи миг, в който ще мога да продам живота си на достойна цена — срещу смъртта на Рабан.

Пол замълча неловко.

Към тях по скалите се изкачваше някаква жена — очите ѝ, които проблясваха между качулката на влагосъхраняващия костюм и покривалото за лицето, се стрелкаха ту към Пол, ту към неговия другар. Тя спря пред Пол. Гърни забеляза собственическото ѝ отношение, видя я как застана плътно до Пол.

— Чани — заговори Пол, — това е Гърни Халик. Чувала си ме да говоря за него.

Тя погледна Халик, после отново Пол.

— Чувала съм.

— Накъде отидоха хората с вестителя? — запита Пол.

— Само го отклониха, за да ни дадат време да спасим съоръженията.

— Добре тогава... — Пол млъкна и подуши въздуха.

— Задава се буря — рече Чани.

Над главите им, откъм върха на хребета, се провикна нечий глас:

— Хей, вие там... идва буря!

Гърни забеляза раздвижване сред свободните — напрежение и припряност. Онова, което червеят не бе успял да предизвика, го постигна страхът от бурята. Комбайнът тронаво се придвижи до сипея под тях и сред скалите се отвори някакъв проход... после скалите се затвориха така плътно, че Гърни не успя да зърне прохода.

— Много ли такива скривалища имате? — попита той.

— Много пъти по много — отговори Пол и погледна Чани. — Намери Корба. Предай му, че Гърни ме е предупредил, че сред контрабандистите има хора, на които не трябва да се вярва.

Тя погледна най-напред Гърни, после отново Пол, кимна и заслиза надолу по скалите, подскачайки пъргаво като газела.

— Тя е твоята жена — рече Гърни.

— Майката на първородния ми син — каза Пол. — Сред атреидите има още един Лито.

При тази новина Гърни само ококори очи. С възискателен поглед Пол следеше действията около себе си. По южния небосклон вече преобладаваше ръждивокафявият цвят. Вихрите и поривите на вятъра го засипваха с пясък.

— Пристегни си костюма! — рече Пол. И сам пристегна маската и качулката около лицето си.

Гърни се подчини, благодарен, че отново диша с филтър.

Пол заговори с глас, приглушен от филтъра:

— На кого от групата ти не бива да се вярва, Гърни?

— На някои от новите попълнения — отвърна Гърни. — Те са инопланетяни... — Той се подвоуми, учудвайки се внезапно на себе си. „Инопланетяни.“ Думата така лесно се бе отронила от езика му.

— Да? — рече Пол.

— Не приличат на жадните за богатства типове, които обикновено попадат при нас — продължи Гърни. — Тези са поиздръжливи.

— Харконски шпиони ли са? — попита Пол.

— Според мен, господарю, не приличат на харкони. Подозирам че са хора на имперската разузнавателна служба. Нещо у тях навежда на мисълта за Салуса Секундус.

Пол му хвърли остър поглед.

— Сардукари?

Гърни сви рамене.

— Може и да са, но не им личи.

Пол кимна, като си мислеше с каква лекота Гърни отново бе заел мястото си на атрейдски васал... само че с известна сдържаност... и разлика. Аракис бе променил и него.

Двамина свободни със спуснати ниско качулки изникнаха сред чакъла долу и започнаха да се катерят към тях. Единият бе праметнал през рамо обемист вързоп.

— Къде са хората ми сега? — попита Гърни.

— На сигурно място долу под нас — отвърна Пол. — Тук имаме пещера — Пещерата на птиците. След бурята ще решим какво да правим с тях.

Нечий глас отгоре се провикна:

— Муад'Диб!

Пол се обърна на повика и видя, че свободните от охраната сочат надолу към пещерата. Той даде знак, че е разбрал.

Гърни го разглеждаше с променено изражение.

— Ти ли си Муад'Диб? — попита той. — Ти ли са „волята-на-пустинята“?

— Това е името ми на свободен — отвърна Пол.

Гърни се извърна настрана, усети някакво мрачно предчувствие. Половината от хората му лежаха убити на пясъка, а другите бяха пленени. Не беше го грижа за новите попълнения, но сред останалите имаше свестни хора, приятели, хора, за които се чувствуваше отговорен.

„След бурята ще решим какво да правим с тях!“ Ето какво бе казал Пол, ето какво бе казал Муад'Диб. И Гърни си припомни историите, разказвани за Муад'Диб, Лизан-ал-Гаиб — как одрал кожата на един харконски офицер, за да я опъне на тъпана си, и как е заобиколен от кръвожадни федейкини, които се хвърлят в бой с песни на уста.

Муад'Диб!

Двамата свободни се изкатериха и пъргаво скочиха на един ръб срещу Муад'Диб. Смуглоликият заговори:

— Всичко е наред, Муад'Диб! А сега най-добре да слезем долу.

Гърни отбеляза тона на свободния — полузаповеден, полуумоляващ. Това бе мъжът, наричан Стилгар, друг герой от новите легенди на свободните.

Пол погледна към вързопа, който другият свободен носеше, и попита:

— Какво има в този вързоп, Корба?

— Намерихме го в комбайна — отговори Стилгар. — Носеше инициалите на този твой приятел и в него има балисет. Много пъти съм чувал да разправяш как достойно се е справял Гърни Халик с балисета.

Гърни огледа мъжа, който говореше — видя края на черната му брада над маската на влагосъхраняващия костюм, ястребовия поглед и изящния нос.

— Имаш другар, който умее да разсъждава, господарю — каза Гърни. — Благодаря, Стилгар.

Стилгар даде знак на спътника си да предаде вързопа на Гърни и рече:

— Благодари на дука, твоя господар. Неговата закрила ти осигури достъп сред нас.

Гърни пое вързопа, смутен от суровите нотки в този разговор. У човека насреща се усещаше нещо предизвикателно. Той се запита дали не е възможно този свободен да изпитва ревност. Дошъл някой си Гърни Халик, който познавал Пол още отпреди идването му на Аракис и се оказва, че с Пол го свързва другарство, до което Стилгар никога не можеше да получи достъп.

— Бих искал двамата да станете приятели — рече Пол.

— Стилгар, свободния, е известно име — заговори Гърни. — За мен ще бъде чест да имам за свой приятел всеки унищожител на харкони.

— Ще стиснеш ли ръката на моя приятел Гърни Халик, Стилгар? — попита Пол.

Стилгар бавно протегна ръка и стисна твърдата мазолеста длан на майстора на сабята.

— Малцина са онези, които не са чували името на Гърни Халик — рече той и пусна ръката му. После се обърна към Пол: — Бурята връхлита неудържимо.

— Тръгваме — рече Пол.

Стилгар се обърна и ги поведе надолу през скалите, по криволичеща пътека сред мрачна цепнатина, която ги отведе до ниския вход на някаква пещера. Воините побързаха да поставят уплътнението зад гърба им. Суспенсорните глобуси осветяваха широко помещение с куполовиден таван, с издигната от едната страна площадка и коридор, който водеше навътре.

Следван плътно от Гърни, Пол се изкачи на площадката и тръгна по коридора. Останалите се отклониха по друг коридор, който се намираше точно срещу входа. Пол мина през едно преддверие, а оттам в стая с тъмни виненочервени драперии по стените.

— Тук можем да се усамотим за малко. Останалите ще уважат моето...

Откъм външното помещение се разнесе тревожен удар на гонг, който бе последван от крясъци и звън на оръжие. Пол се обърна, втурна се към преддверието и оттам навън, към ръба на издадената над помещението площадка. Гърни го следваше неотклонно с изваден меч.

Долу, в средата на площадката, се бяха скупчили биещи се мъже. Пол постоя така за миг, преценявайки положението, като отделяше робите на свободните и техните пустинни наметала от дрехите на онези, с които се биеха. С помощта на усета да открива и най-неуловимите нишки, който майка му бе развила у него, той долови едно важно обстоятелство — свободните се сражаваха срещу хора, облечени в роби на контрабандисти, но тези контрабандисти се бяха скупчили в тройки и щом ги притиснеха, отстъпваха в триъгълник.

Този стил на ръкопашен бой бе характерен за имперските сардукари.

Един федейкин сред тълпата съзря Пол и бойният му вик прокънтя из помещението:

— Муад'Диб! Муад'Диб! Муад'Диб!

Но и още един поглед бе засякъл Пол. Към него се стрелна черен нож. Пол избягна удара, чу как ножът издрънча о камъка зад гърба му и като погледна към Гърни, разбра, че той го е избил.

Сега триъгълните групички бяха принудени да отстъпят.

Гърни вдигна ножа към очите на Пол и посочи към тънката жълта ивичка с имперския цвят, гривата на златния лъв и многобройните очи по дръжката.

Несъмнено сардукари!

Пол пристъпи до самия край на площадката. Бяха останали само трима от сардукарите. Из помещението се валиха в безпорядък кървави купчини от сардукари и свободни.

— Спрете! — изкрещя Пол. — Дук Пол Атреидски ви заповядва да спрете!

Сражаващите се сепнаха и се подвоумиха.

— Хей, сардукари! — извика Пол на оцелялата групичка. — По чия заповед застрашавате властта на един законен дук? — И тъй като воините му започваха да се скупчват около сардукарите, той побърза да добави: — Спрете, казах!

Един от притиснатата в ъгъла тройка изпъчи гърди:

— Кой тук твърди, че сме сардукари? — попита.

Пол взе ножа от Гърни и го вдигна високо.

— Ето това тук доказва, че сте сардукари.

— Кой тогава твърди, че си законен дук? — попита мъжът.

Пол посочи към федейкините.

— Тези хора твърдят, че съм законен дук. Лично вашият собствен император даде Аракис на Атреидската династия. Атреидската династия съм аз.

Сардукарът млъкна, но не го свърташе на едно място.

Пол се вгледа в този човек — висок, с блудкава физиономия и белезникав белег, който пресичаше цялата половина на лявата му страна. Поведението му издаваше гняв и стъписване, но той бе запазил своето високомерие, без което един сардукар оставаше като разсъблечен и с което, макар и разголен, можеше да се яви като напълно облечен.

Пол хвърли поглед към един от своите лейтенанти и запита:

— Корба, как стана така, че тези хора се оказаха въоръжени?

— Задържали са у себе си ножове, скрити в хитро измислени джобове под влагосъхраняващите си костюми — отвърна лейтенантът.

Пол разгледа внимателно убитите и ранените и после отново погледна към лейтенанта. Думите бяха излишни. Лейтенантът сведе очи.

— Къде е Чани? — попита Пол и със затаен дъх зачака отговора.

— Стилгар я измъкна оттук. — Той кимна към другия коридор и се загледа в убитите и ранените. — Държа отговорен себе си за тази грешка, Муад'Диб.

— Колко сардукари имаше в групата, Гърни? — попита Пол.

— Десет.

Пол скочи леко долу, прекоси помещението и застана в обсега на ударите на сардукара, с когото бе разговарял.

По лицата на федейкините се изписа напрежение. Не им харесваше, че Пол се излага на такава опасност. Те бяха дали тържествен обет да го предпазват именно от това, тъй като свободните искаха да съхранят мъдростта на Муад'Диб.

Без да се обръща, Пол заговори на своя лейтенант:

— Какви са нашите загуби?

— Четирима ранени и двама убити, Муад'Диб.

Пол долови раздвижване сред сардукарите. Чани и Стилгар бяха застанали в началото на другия коридор, без да свалят поглед от чуждоземното бяло в очите на сардукаря, който бе разговарял с Пол.

— Хей ти, как се казваш? — попита Пол.

Мъжът се изопна и завъртя поглед наляво, после надясно.

— Не се опитвай да увърташ. За мен е ясно, че имате заповед да намерите и унищожите Муад'Диб. Сигурен съм, че не друг, а точно вие сте предложили да се търси мелиндж толкова навътре в пустинята.

Въздишката на Гърни зад гърба му предизвика бегла усмивка по устните на Пол.

Кръв нахлу в лицето на сардукара.

— Онова, което виждате пред себе си е нещо повече от Муад'Диб — продължи Пол. — Седмина от вашите са убити срещу двама наши. Трима за един. Никак не е зле за сражение срещу сардукари, е?

Мъжът пристъпи на пръсти, но се отдръпна назад, тъй като федейкините се втурнаха към него.

— Попитах те как се казваш — повтори Пол и реши коварно да му приложи гласа: — Кажи ми как се казваш!

— Капитан Аръмшъм, имперски сардукар! — рязко отговори мъжът. Челюстта му увисна. Той засрамено погледна Пол. Високомерието, с което бе презрял тази пещера, като бърлога на варвари, се изпари.

— Е, капитан Аръмшъм — рече Пол, — харконите биха заплатили прескъпо, за да научат това, което вече знаете. А

императорът — какво ли не би дал той, за да узнае, че въпреки предателството му има оцелял жив атрейд.

Капитанът погледна наляво и надясно към двамината воители, които му бяха останали. Пол едва ли не четеше мислите, които кръжаха из главата му. Сардукарите никога не се предаваха, но императорът трябваше да узнае за тази нова заплаха.

Като продължи да използва гласа. Пол изрече:

— Предай се, капитане!

Сардукарът от лявата страна на капитана скочи ненадейно към Пол, но срещна с гърди светкавичния удар на ножа на собствения си капитан. Със стърчащ от гърдите му нож той се строполи като дрипа.

Капитанът се изпречи пред единствения останал му другар.

— Тук аз решавам кое е най-полезно за негово височество! — рече той. — Ясно ли е?

Раменете на другия сардукар се изопнаха.

— Хвърли оръжието си! — заповяда капитанът.

Сардукарът се подчини.

Капитанът отново обърна поглед към Муад'Диб.

— Заради теб убих приятел — рече той. — Нека завинаги запомним това.

— Вие сте мои пленници — му каза Пол. — Сами се предадохте. Без значение е дали ще живеете, или ще умрете. — Той даде знак на стражата да отведе двамата сардукари и кимна на лейтенанта, който беше претърсил пленниците.

Стражата се приближи и бързешком отведе сардукарите.

Пол се наведе към лейтенанта.

— Муад'Диб — започна лейтенантът, — аз те подведох и...

— Подведох те аз, Корба — прекъсна го Пол. — Трябваше да те предупредя какво да търсиш. Запомни това за в бъдеще, когато претърсваш сардукари. Запомни също, че всеки от тях има по един или два изкуствени нокътя на краката си, от които, заедно с други укрити по тялото им неща, може да се направи сносен предавател. Имат и най-малко по един изкуствен зъб. Носят намотки от шигърова жица* в косата си — толкова тънка, че човек едва ли може да я открие, но същевременно достатъчно яка, за да удуши някого и при това да му отреже главата. Трябва да ги огледаш най-внимателно, да ги изследваш с най-различни видове лъчи и да отрежеш всеки кичур косми по

тялото им. И когато свършиш, трябва да си сигурен, че не си открил всичко.

Той вдигна поглед към Гърни, който се бе приближил, за да слуша.

— Тогава най-добре да ги убием — каза лейтенантът.

Пол поклати глава, като не сваляше поглед от Гърни.

— Не. Искам да избягат.

Гърни го погледна стреснато.

— Господарю... — пое си той дъх.

— Моля?

— Твоят лейтенант е прав. Убий незабавно тези пленници. Унищожки всички следи от тях! Ти посрами един имперски сардукар! Когато императорът узнае за това, той няма да има миг покой, докато не те изпече на бавен огън.

— Едва ли императорът може да има такава власт над мен — каза Пол. Той говореше бавно, сдържано. Докато бе гледал пред себе си този сардукар, у него бе станала някаква промяна. В главата му се бяха струпали куп решения. — Гърни — заговори той. — Навъртат ли се около Рабан много хора от Сдружението?

Гърчи се изопна и присви очи.

— От този въпрос нищо не...

— Да или не? — излая Пол.

— Аракис гъмжи от агенти на Сдружението. Те купуват мелиндж, сякаш тя е най-скъпоценното нещо в цялата вселена. Защо мислиш рискувахме да дойдем толкова навътре в...

— Подправката е наистина най-скъпоценното нещо в цялата вселена — прекъсна го Пол. — За тях обаче. — Той погледна към Стилгар и Чани, които сега прекосяха помещението и идваха към него. — И с нея се разпореждаме ние, Гърни.

— Харконите се разпореждат с нея! — възрази Гърни.

— Онези, които могат да унищожат дадено нещо, нямат власт над него — отвърна Пол. Той даде знак, че не желае да чува повече забележки от Гърни, и кимна на Стилгар, който заедно с Чани застана пред него.

Пол взе в лявата си ръка ножа на сардукара и го подаде на Стилгар.

— Ти живееш за доброто на племето — заговори. — Би ли могъл да източииш кръвта на живота ми с този нож?

— За доброто на племето! — изръмжа Стилгар.

— Тогава използвай ножа — каза Пол.

— На двубой ли ме предизвикваш? — попита Стилгар.

— Ако те предизвиках — отвърна Пол, — шах да застана тук без оръжие и да се оставя да ме убиеш.

Стилгар рязко си пое въздух.

— Усул! — рече Чани и погледна към Гърни, после отново към Пол.

Докато Стилгар продължаваше да премисля думите му. Пол заговори:

— Ти си Стилгар, борец. Но когато сардукарите започнаха да се бият тук, ти не застана начело на битката. Първата ти мисъл бе да запазиш Чани.

— Тя ми е племенница — каза Стилгар. — Ако съществува някакво съмнение, че твоите федейкини са се справили както трябва с тази сган...

— Защо помисли най-напред за Чани? — попита Пол.

— Не е точно така!

— Наистина ли?

— Заради теб! — призна си Стилгар.

— А мислиш ли, че би могъл да вдигнеш ръка срещу мен? — попита Пол.

Стилгар се разтрепери.

— Така повелява обичаят — промълви той.

— Обичаят повелява също да се убиват непознати пришълци, намерени в пустинята, и да се взема водата им като дар от Шай-хулуд — продължи Пол. — И въпреки това една нощ ти запази живота на двама чужденци — на майка ми и моя.

И тъй като Стилгар не каза нищо, а все така трепереше и гледаше към него. Пол продължи:

— Обичайте се менят, Стил. Сам ти ги промени.

Стилгар се вгледа в жълтата емблема върху ножа, който държеше.

— Когато стана дук в Аракийн с Чани до мен, смяташ ли, че ще разполагам с време да се занимавам с всяка подробност от

управлението на Сийч Табър? — попита Пол. — Ти занимаваш ли се с вътрешните въпроси на всяко едно семейство?

Стилгар не откъсваше очи от ножа.

— Мислиш ли, че мога да пожелаая да отрежа дясната си ръка? — попита Пол.

Стилгар бавно насочи поглед към него.

— Кажи де! — рече Пол. — Мислиш ли, че искам да лиша себе си и племето от твоята мъдрост и сила?

Стилгар отговори приглушено:

— Аз мога да убия онзи младеж от моето племе, чието име ми е известно, щом това е волята на Шай-хулуд. Но не мога да сторя зло на Лизан-ал-Гаиб. Ти знаеше това, когато ми даде този нож.

— Знаех го — съгласи се Пол.

Стилгар отвори длан. Ножът издрънча по каменния под.

— Обичаите се менят — каза той.

— Чани — рече Пол, — иди при майка ми и я изпрати тук, за да ни посъветва, ако се наложи да...

— Но нали каза, че ще тръгнем на юг! — възрази тя.

— Допуснах грешка — отвърна той. — Харконите не са на юг. Войната не е на юг.

Тя си пое дълбоко въздух, като прие нещата така, както една жена от пустинята приема всички потребности, свързани с този живот, осеян със смърт.

— Ще предадеш на майка ми съобщение, предназначено единствено за нейните уши — продължи Пол. — Предай й, че Стилгар ме признава за дук на Аракис и че трябва да се намери начин младите хора да приемат миролюбиво тази новина.

Чани погледна към Стилгар.

— Прави каквото ти казва — озъби се Стилгар. — И на двама ни е известно, че той щеше да ме надвие... а аз нямаше да мога и ръка да вдигна срещу него... за доброто на племето.

— Ще се върна с майка ти — каза Чани.

— Изпрати я сама — каза Пол. — Интуицията на Стилгар е била вярна. Аз съм по-силен, когато ти си в безопасност. Ще останеш в заслона.

Тя понечи да възрази, но преглътна думите.

— Сихайя! — назова я Пол с най-съкровено то име. После се извърна надясно и срещна втренчения поглед на Гърни.

Откакто Пол бе споменал за майка си, за Гърни Халик разговорът между Пол и Стилгар бе протекъл като в мъгла.

— Майка ти! — рече Гърни.

— Айдахо ни спаси в онази нощ на нападението — отвърна Пол, разстроен от раздялата с Чани. — Тъкмо сега ние...

— А Дънкан Айдахо, господарю? — попита Гърни.

— Той загина, подарявайки ни няколко минути, за да избягаме.

„Вещицата е жива!“ — помисли си Гърни. — „Онази, на която се заклех да отмъстя, е жива! А очевидно дук Пол дори не подозира що за чудовище го е родило! Злосторницата! Да предаде собствения му баща на харконите!“

Пол се затича и скочи на площадката. Обърна се назад, видя, че убитите и ранените са вече изнесени, и с тъга си помисли, че към легендата за Муад’Диб щеше да се прибави нова глава. „Аз дори не извадих ножа си, но за този ден ще се говори, че съм убил със собствената си ръка най-малко двадесет сардукари.“

Стилгар и Гърни последваха Пол. Гърни дори не усещаше земята под нозете си. Яростта бе изтласкала от мислите му пещерата и нейните суспенсорни глобуси.

„Значи вещицата е жива“ — рече си мислено той. — „Жива, докато онези, които предаде, са вече изтлели в самотните си гробове. Трябва да сторя тъй, че Пол да не узнае истината за нея, преди да съм я убил.“

*„Колко често разгневеният човек отхвърля едно онова,
което му подсказва вътрешният глас.“*

Из „Избрани мисли на Муад’Диб“ от принцеса Ирулан

Тълпата, събрала се в сборната зала на пещерата, излъчваше онова стадно чувство, което Джесика бе усетила в деня, в който Пол уби Джеймис. В гласовете се долавяше негодувание и напрегнатост. Като набъбнали възли сред множество се събираха отделни групички свободни.

Когато излезе от покоите на Пол и се появи на площадката, Джесика напъха под робата си някакъв метален куриерски цилиндър. Чувствуваше се отпочинала след продължителното пътуване на юг, но все още я беше яд, че Пол не им разрешава да използват пленените орнитоптери.

— Все още не владеем въздушното пространство — бе казал той. — А и не бива да ставаме зависими от гориво, доставяно от други планети. Както горивото, така и самолетите трябва да се запазят за деня, когато ще е потребно върховно усилие.

Пол стоеше с група младежи близо до площадката. Мъждивата светлина на суспенсорните глобуси придаваше на сцената някаква призрачност. Приличаше на жива картина, към която обаче трябваше да се прибавят и миризмите на заслона, шепотът и шумът от тътрещи се нозе.

Тя се вгледа в сина си, като се чудеше защо той все още не показва своята изненада — Гърни Халик. Мисълта за Гърни я развълнува със спомените за едно по-ведро минало — за дни, прекарани сред любов и красота с бащата на Пол.

В другия край на площадката Стилгар стоеше в очакване сред групичка от свои приближени. Стойката и мълчанието му говореха за наранено честолубие.

„Не бива да губим този човек“ — помисли си Джесика. Планът на Пол трябва да успее. Всичко друго би било истинска трагедия.

Тя прекоси площадката, мина покрай Стилгар, без да го погледне и слезе сред тълпата. Сториха ѝ път, когато се отправи към Пол. А

откъдето минеше, настъпваше мълчание.

Тя схващаше смисъла на това мълчание — недоизречените въпроси на хората и благоговението пред светата майка.

Когато се приближи до Пол, младите хора се отдръпнаха настрани и за миг я слиса по-различното уважение, което му оказваха. „Всички по-нискостоящи от теб ламтят за мястото ти“ — гласеше бинджезъритската аксиома. Ала тя изобщо не откри по лицата им ламтеж за власт. По-скоро ги държеше на разстояние религиозната възбуда свързана с предводителството на Пол. И тя си припомни друга бинджезъритска поговорка: „Пророците винаги умират от насилствена смърт.“

Пол я погледна.

— Време е! — рече тя и му подаде куриерския цилиндър.

Единият от другарите на Пол, по-смел от останалите, хвърли поглед към Стилгар и каза:

— Ще го предизвикаш ли на двубой, Муад'Диб? Сега му е времето. Ще те вземат за страхливец, ако не...

— Кой дръзва да ме нарича страхливец? — попита Пол. Ръката му се стрелна към канията с кристалния нож.

Сред групичката настъпи гневно мълчание, което плъзна и сред тълпата. Щом момъкът се отдръпна от него, Пол рече:

— Предстои ни работа. — Сетне се извърна, проправи си път към площадката, качи се с лек подскок и застана с лице към хората.

— Хайде, какво чакаш? — провикна се някой.

Ропот и сподавен говор последваха този вик. Пол изчака шумът да утихне. Тишината настъпи бавно — тук-там все някой продължаваше да тътри нозе или да кашля. Когато пещерата утихна, Пол вирна брадичка и заговори с глас, който проникна и в най-отдалеченото кътче:

— Дотегна ви чакането — започна той.

Отново изчака да утихнат виковете, предизвикани от думите му.

„Наистина им е дотегнало чакането“ — рече си мислено. Той вдигна високо куриерския цилиндър, като си мислеше за съдържанието му. Джесика му бе показала съобщението и бе обяснила как е било взето от харконския куриер.

Съдържанието му бе категорично: Бяха оставили Рабан да се справя със собствените си сили тук, на Аракис! Той не можеше да

поиска нито помощ, нито подкрепления!

Пол отново извиси глас:

— Според вас вече е време да предизвикам на двубой Стилгар и да поема предводителството на отредите! — Преди да успеят да отговорят, върху тях се стовари гневният глас на Пол: — За толкова ли глупав смятате Лизан-ал-Гаиб?

Настъпи смразяваща тишина.

„Той посяга към религиозния плащ“ — помисли си Джесика. — „Трябва да успее!“

— Така повелява обичаят! — провикна се някой. Пол заговори сдържано, като опипваше подводните течения на настроението им.

— Обичаите се менят.

От един ъгъл на пещерата се надигна гневен глас:

— Ние сме тези, които ще кажем какво трябва да се променя!

Тук-там през тълпата преминаха одобрителни възгласи.

— Ваша воля — рече Пол.

И слухът на Джесика засече едва доловимите модуляции, тъй като той използваше възможностите на гласа, на който тя го бе обучавала.

— Така е, вие ще кажете — съгласи се той. — Но първо ще чуете онова, което ще кажа аз.

Стилгар се приближи до площадката — изражението на брадясалото му лице бе невъзмутимо.

— Това също е повеля на обичая — заговори той. — Гласът на всеки свободен може да бъде чул от Съвета. Пол Муад’Диб е свободен.

— Най-важно от всичко е доброто на племето, нали така? — попита Пол.

Със същия равен глас на наранено честолюбие Стилгар отвърна:

— Към него са насочени усилията ни.

— Много добре — рече Пол. — Тогава кой заповядва на военния отряд на нашето племе и кой заповядва на всички племена и отряди посредством военните инструктори, които ние обучихме в чудноватото бойно изкуство?

Пол изчака, като рееше поглед над главите на стълпилите се хора. Отговор не последва.

След малко заговори отново:

— Стилгар ли заповядва на всички тях? Самият той отрича да е така. Аз ли им заповядвам? Дори Стилгар понякога изпълнява моите нареждания, а мъдреците — най-умните сред умните — се вслушват в думите ми и ме почитат в Съвета.

Сред тълпата цареше мъртва тишина.

— И така — продължи Пол. — Майка ми ли им заповядва? — Той посочи надолу към Джесика, която се открояваше в своите черни обредни одежди. — Стилгар, както и всички други предводители на отреди търсят нейния съвет за почти всяко по-значително начинание. Това ви е известно. Но светата майка ли прави преходи из пустинята и предвожда рациите срещу харконите?

Челата, които Пол съзираше, се смръщиха, но гневният ропот сред тълпата не утихваше.

„Избрал е твърде опасен път“ — помисли си Джесика, но си спомни за цилиндъра със съобщението и онова, което се казваше в него. И тя прозря намерението на Пол: да проникне до самите дълбини на тяхното колебание и да се възползува от него, а останалото щеше да дойде после от само себе си.

— Никой не признава предводителство без двубой и сражение, така ли е? — попита Пол.

— Така повелява обичаят! — изкрещя някой.

— А каква е нашата цел? — попита Пол. — Да свалим от власт Рабан, харконския звяр, и да превърнем нашата планета в свят, където сред изобилие от вода да можем да създаваме щастливо нашите семейства — това ли е нашата цел?

— Неумолимите задачи изискват неумолими обичаи — провикна се друг.

— А ще строшите ли ножа си преди битката? — попита Пол. — Ще спомена нещо само като факт, не като самохвалство или предизвикателство: Тук, сред вас, няма човек, включително и Стилгар, който може да ми устои в единоборство. Стилгар сам си го признава. Значи той е убеден в това, както и всички вие.

Сред тълпата отново се понесе гневен ропот.

— Мнозина от вас са заставали срещу мен на тренировъчната площадка — продължи Пол. — И добре знаете, че това не е празно самохвалство. Споменавам този факт, защото е известен на всички ни, и аз ще съм глупак, ако сам не го разбирам. Аз съм започнал

обучението си в бойното изкуство много по-рано от вас, а по-непреклонни учители от моите вие даже и не сте срещали. Как иначе според вас щях да победа Джеймис, и то на възраст, на която вашите момчета все още си играят на война?

„Справя се добре с гласа“ — помисли си Джесика, — „но за тези хора това не е достатъчно. Те имат добра самозащита срещу гласово въздействие. Трябва да им въздействува и с логика.“

— И така — рече Пол — стигаме до това тук. — Той повдигна куриерския цилиндър и свали разпокъсания бандерол. — Това послание бе заловено от един харконски куриер. Достоверността му е извън всякакво съмнение. Адресирано е до Рабан. В него му се съобщава, че молбата му за нови войски се отхвърля, че добивът от подправката е много под определения дял и че ще трябва да изтръгне от недрата на Аракис още подправка, но с наличните си хора.

Стилгар застана до Пол.

— Колко от вас разбират какво означава това? — попита Пол. — Стилгар веднага го разбра.

— Зарязали са го! — провикна се някой.

Пол напъха посланието и цилиндъра в торбичката си. Сне от шията си изплетен от шигърова жица ширит и като свали от него един пръстен, вдигна този пръстен високо нагоре.

— Това бе дукският пръстен на моя баща — рече той. — Аз се захлех да не го нося, докато не съм готов да поведе войските си по цялата планета и да предявя иск, че Аракис е мое законно дукско владение. — Той постави пръстена на пръста си и сви юмрук.

В пещерата настъпи дълбока тишина.

— Кой заповядва тук? — запита Пол. Той вдигна юмрук. — Аз заповядвам тук! Аз съм господарят на всеки квадратен сантиметър от Аракис! Тази планета е мое дукско владение независимо дали това се харесва на императора или не! Той отдаде Аракис във владение на моя баща и аз я наследявам от баща си!

Пол се надигна на пръсти и се отпусна на пети. Изучаваше с поглед тълпата, долавяйки настроението ѝ.

„Почти успях“ — помисли си той.

— Тук сред вас има мъже, които ще заемат отговорни постове на Аракис, щом си възстановя тези имперски права, които по право ми принадлежат — продължи Пол. — Стилгар е един от тях. Не защото

искам да му се докарвам сега! Не и от благодарност, въпреки че съм един от мнозината тук, които му дължат живота си. Не! Казвам го, защото е разсъдлив и силен. Защото командува отряда си според повелите на своя собствен ум, а не само по правилата. За глупав ли ме имате? Да не би да мислите, че ще си отрежа дясната ръка и ще я хвърля кървяща тук на пода, в тази пещера, само за да ви създам зрелище?

Пол обходи със строг поглед тълпата.

— Има ли измежду вас някой, който твърди, че аз не съм законният господар на Аракис? И трябва ли да доказвам това, като оставя без вожд всяко племе на свободните?

Застаналият до Пол Стилгар се размърда и го погледна въпросително.

— Мога ли да отнема част от нашата сила сега, когато се нуждаем най-много от нея? — попита Пол. — Аз съм вашият господар и ви заявявам, че е крайно време да престанем да избиваме най-добрите си воители, а да започнем да избиваме нашите истински врагове — харконите!

С едно неуловимо движение Стилгар извади кристалния си нож и го насочи над главите на стълпилите се хора.

— Да живее дук Пол Муад'Диб! — извика той. Оглушителен рев изпълни пещерата и ехото му прокълтя многократно. Хората шумно одобряваха и надаваха възгласи:

— Йа хайя чухада! Муад'Диб! Муад'Диб! Муад'Диб? Йа хайя чухада!

Джесика мислено си преведе: „Да живеят бойците на Муад'Диб!“

Сцената, както я бяха замислили помежду си тя, Пол и Стилгар, бе протекла точно по плана.

Глъчката постепенно утихна.

Когато отново настъпи тишина. Пол застана с лице към Стилгар и рече:

— Коленичи, Стилгар!

Стилгар падна на колене върху площадката.

— Дай ми кристалния си нож! — каза Пол.

Стилгар се подчини.

„Това вече не е по плана“ — помисли си Джесика.

— Повтаряй след мен, Стилгар — рече Пол и си припомни думите от церемонията при даването на власт така, както бе чул да ги изрича собственият му баща: — Аз, Стилгар, поемам този нож от ръцете на моя дук.

— Аз, Стилгар, поемам този нож от ръцете на моя дук — повтори Стилгар и пое млечнобялото острие от Пол.

— Където моят дук заповяда, там ще забия този нож — продължи Пол.

Стилгар повтори думите, произнасяйки ги бавно и тържествено.

Като си спомни откъде водеше началото си тази церемония, Джесика запремига, за да преглътне сълзите и разтърси глава. „Тези слова са ми познати“ — помисли си тя. — „Не биваше да допускам да ме развълнуват.“

— Посвещавам това острие на делото на моя дук и на смъртта на враговете му, докато кръвта тече в жилите ми — рече Пол.

Стилгар повтори думите след него.

— Целуни острието — заповяда Пол.

Стилгар се подчини, а след това, съгласно обичая на свободните, целуна ръката, която държеше острието. По знак на Пол той прибра в канията ножа и се изправи на крака.

През тълпата премина тих благоговееен шепот и Джесика дочу думите. „Предсказанието — бин-джезъритката ще покаже пътя, а светата майка ще го види.“ А от още по-далече долетя: „Тя ни го сочи чрез своя син!“

— Стилгар е вождът на това племе — рече Пол. — Нека по този въпрос никой не се заблуждава. Той командува с моя глас. Онова, което той ще ви каже, все едно че съм ви го казал аз.

„Умно замислено“ — рече си Джесика. — „Вождът на племето не бива да губи престиж сред онези, които ще трябва да му се подчиняват.“

Пол сниши глас и рече:

— Стилгар, искам тази нощ да бъдат разпратени вестonosци и циелаго, за да свикат Сбор на вождовете. Щом ги изпратиш, доведи Чат, Корба, Отейм и още двама лейтенанти по твой избор. Доведи ги в покоите ми за изготвяне на бойния план. Трябва да спечелим победа и да я покажем на вождовете, когато пристигнат.

Пол кимна на майка си да ги придружи, слезе от площадката начело на свитата и като си проправи път през тълпата, мина към коридора и приготвените жилищни помещения. Докато Пол вървеше през тълпата, към него се протягаха ръце, за да го докоснат. Зовяха го гласове:

— Моят нож ще се насочи натам, накъдето заповяда Стилгар, Пол Муад'Диб! Нека скоро влезем в бой, Пол Муад'Диб! Нека окъпем нашия свят в кръвта на харконите!

Долавяйки чувствата на тълпата. Джесика усещаше войнственото нетърпение на тези хора. Те бяха напълно готови за битките. „А ние ги водим към върха“ — помисли си тя.

Когато влязоха във вътрешната стая. Пол кимна на майка си да седне и каза:

— Почакай тук. — И изчезна зад завесите на страничния коридор.

След като Пол излезе, в стаята стана тихо — зад завесите бе толкова тихо, че дори и тихият шепот на въздушните помпи, които раздвижваха въздуха в заслона, не проникваше до мястото, където бе седнала.

„Отиде да доведе Гърни Халик“ — рече си тя. И се учуди на странната смесица от чувства, които изпита. Гърни и неговата музика бяха част от онези приятни времена на Каладън, преди да се преселят на Аракис. Имаше чувството, че на Каладън бе живял някой друг, не тя. За тези почти три години от идването им тук Джесика бе станала друг човек. Това, че трябваше да се изправи сега лице с лице срещу Гърни, я караше да преосмисля станалата с нея промяна.

Сервизът за кафе на Пол, гравираната сплав от сребро и жасмиум — наследство от Джеймис, бе нареден върху ниска масичка от дясната ѝ страна. Тя се вгледа в него, като си мислеше колко ли много ръце се бяха докосвали до метала. Само допреди месец Чани бе сервирила с него на Пол.

„Какво ли друго би могла да прави за своя дук една жена от пустинята, освен да му сервира кафе?“ — запита се Джесика. — „Тя не му носи нито власт, нито го сродява със знатен род. Пол има само една голяма възможност — да се сроди с някоя могъща Велика династия, може би дори с императорското семейство. В края на краищата и в него има принцеси и всяка от тях е възпитаничка на «Бин Джезърит».“

Джесика си представи как ще замени суровия живот на Аракис с живот, изпълнен с власт и сигурност, който щеше да ѝ бъде осигурен като майка на принц-консорт. Погледна към плътните завеси, които закриваха скалните стени на тази пещерна килия, като си мислеше как бе пристигнала дотук — бе яздила сред стадо червеи, окичени с носилки и товарни платформи, с натрупани върху тях необходимите неща за предстоящите сражения.

„Докато Чани е жива, Пол няма да осъзнае своя дълг“ — помисли си Джесика. — „Тя го дари със син и това е достатъчно.“

Прониза я внезапен копнеж да види внука си, детето, което имаше толкова много от чертите на дядото, от Лито. Джесика долепи длани до страните си и прибягна до ритуалното дишане, което охлаждаше чувствата и проясняваше ума, после се наведе до кръста надолу за упражнението, което подготвяше тялото за потребностите на духа.

Изборът на Пол да използва Пещерата на птиците за свой команден пункт изобщо не биваше да се оспорва. Мястото беше безупречно. На север се простираше Уинд Пас — тясна клисура, която водеше до укрепено село, разположено в един синк, ограден с непристъпни скални стени. Това селище бе важно, в него живееха занаятчийи и техници — беше център по поддръжката на цяла отбранителна област на харконите.

Отвъд завесите се чу кашляне. Джесика се изопна, пое дълбоко въздух и бавно го издиша.

— Влез! — рече тя.

Завесите се отместиха и в стаята се втурна Гърни Халик. Тя успя само да зърне лицето му, което имаше странно изражение, и ето че той се оказа зад гърба ѝ и като пхна яката си ръка под брадичката, я изправи на крака.

— Гърни, глупако, какво правиш? — попита тя. После усети върха на ножа, опрян в гърба ѝ. От върха на това острие я побиваха студени тръпки. В този миг тя осъзна, че Гърни има намерение да я убие. Защо ли? Не ѝ идваше наум никаква причина, защото той не бе човек, който може да стане предател. Тя обаче не се съмняваше в намеренията му. И понеже разбираше това, умът ѝ трескаво заработи. Насреща си нямаше човек, когото лесно може да надвие. Насреща си имаше убиец, който умееше да се предпазва от въздействието на гласа,

който умееше да се пази от всяка военна хитрост и от различните коварства на смъртта и насилието. Насреща ѝ стоеше оръдие, за чието обучение тя сама бе допринесла с някои съвети и предложения.

— И си помисли, че си се измъкнала, а, вещице? — озъби се Гърни.

Преди да успее да проумее въпроса или се опита да отговори, завесите се разделиха и влезе Пол.

— Ето го, май... — Пол млъкна, схващайки напрежението в стаята.

— Остани си на мястото, господарю — рече Гърни.

— Какво... — Пол тръсна глава.

Джесика понечи да заговори, но усети, че ръката притисна по-здраво гърлото ѝ.

— Ще говориш само когато ти разреша, вещице — рече Гърни.
— Искам да кажеш само едно нещо, за да може синът ти да го чуе и съм готов да забия мигновено този нож право в сърцето ти при първия опит за съпротива. Не смей да извисяваш глас. Няма да напругаш и да движиш някои определени мускули. Действуй изключително предпазливо, за да спечелиш още няколко секунди живот. И те уверявам, че само толкова са ти останали да живееш.

Пол пристъпи крачка напред.

— Гърни, човече, какво си...

— Не мърдай от мястото си! — отсече Гърни. — Само още една стъпка и ще я пратя на оня свят.

Ръката на Пол се плъзна към канията на ножа му. Той наруши мъртвата тишина:

— Няма да е зле да обясниш поведението си, Гърни.

— Дал съм обет да убия предателя на твоя баща — рече Гърни.
— Смяташ ли, че мога да забравя човека, който ме спаси от харконската яма за роби, дари ми свобода, живот и уважение и... ми дари приятелството си — нещо, което ценя най-много от всичко останало. И ето че сега държа на мушка неговия предател. Никой не може да ми попречи да...

— Колко дълбоко се заблуждаваш, Гърни — рече Пол.

А Джесика си помисли: „Ето какво било! Каква ирония.“

— Да се заблуждавам ли? — запита Гърни. — Нека чуем признанието от собствената ѝ уста. И нека знае, че съм давал подкупи,

че съм шпионирал и мамел, за да потвърдя това обвинение. Давал съм дори семута* на един гвардейски капитан, за да изтръгна от него нещичко от тази история.

Джесика почувствува, че ръката, притиснала гърлото ѝ, леко се отхлаби, но преди да успее да заговори, Пол я изпревари:

— Предателят бе Юи. Твърдя това със сигурност, Гърни. Доказателството е изчерпателно и не може да бъде оспорвано. Предателят бе Юи. Не ме интересува как си стигнал до това си подозрение, защото то би могло да е само подозрение, но ако сториш зло на майка ми... — Пол извади кристалния нож от канията и го улови с две ръце — ... ще ти източа кръвта.

— Юи бе лекар, у когото бе заложена имперската повеля — той можеше да служи дори в императорския двор — озъби се Гърни. — Той не можеше да стане предател.

— А пък аз знам един начин за разрушаване на имперската повеля — рече Пол.

— Доказателството! — настоя Гърни.

— Доказателството не е тук — каза Пол. — То е далеч на юг, в Сийч Табър, но ако...

— Това е измама — озъби се Гърни и ръката му отново притисна здраво гърлото на Джесика.

— Не е измама, Гърни — рече Пол и в гласа му прозвуча толкова непоносима тъга, че тя разкъса сърцето на Джесика.

— С очите си видях писмото, заловено от харконския агент — рече Гърни. — То сочеше право към...

— Аз също го видях — прекъсна го Пол. — Показа ми го баща ми в онази нощ, когато ми обясни, че това със сигурност е харконска хитрост, чиято цел е да го накара да се усъмни в жената, която обича.

— Ай! — възкликна Гърни. — Ти не се...

— Замълчи! — прекъсна го Пол и безизразният глас, изрекъл тези думи, прозвуча толкова повелително, колкото Джесика никога не бе чувала друг глас да звучи. „Той владее Великата власт!“ — помисли си тя. Ръката на Гърни, притиснала шията ѝ, потрепера, върхът на ножа, опрян в гърба ѝ, се отдръпна неуверено.

— Не си могъл — продължи Пол — да чуеш как майка ми ридаеше в онази нощ за загубата на своя дук. Не си виждал как очите ѝ мятат пламъци, когато заговори за унищожаването на харконите.

„Значи е чувал“, помисли си тя. Задавиха я сълзи.

— Не си успял — продължи Пол — да запомниш уроците, които си научил в харконската яма за роби. Казваш, че се гордееш с приятелството на баща ми! Как не успя да схванеш разликата между харконите и атреидите, така че да подушиш една харконска хитрост по вонята, която остава полепнала по нея? Как не успя да научиш, че верността на атреидите се купува с обич, докато монетата на харконите е омразата? Как не успя да прозреш същността на това предателство?

— А Юи? — промълви Гърни.

— Доказателството, с което разполагаме, е собственоръчно написано писмо от Юи до нас, с което той признава предателството си — отговори Пол. — Заклевам се за това в обичта, която изпитвам към теб, обич, която ще продължа да изпитвам дори след като те поваля убит тук, на този под.

Докато слушаше сина си, Джесика се възхищаваше на дълбоката му мисъл и на вълнуващата проникателност на неговия ум.

— Баща ми имаше верен инстинкт за приятелите си — продължи Пол. — Той рядко даряваше своята обич, но никога не допускаше грешки. Неговата уязвимост се криеше в неразбирането на омразата. Смяташе, че никой, който мрази харконите, не би могъл да го предаде. — Пол погледна към майка си. — Тя знае това. Аз ѝ предадох думите на баща ми, че той никога не се е съмнявал в нея.

Джесика почувствува, че губи самообладание, и прехапа долната си устна. Като виждаше колко надменно и сдържано е поведението на Пол, тя си даваше сметка какво му струват тези думи. Поиска ѝ се да се втурне към него и да притисне главата му до гърдите си, както никога досега не бе го правила. Ала ръката, притиснала гърлото ѝ, спря да трепери, върхът на ножа отново се опря в гърба ѝ — неподвижен и остър.

— Един от най-страшните мигове в живота на едно момче — рече Пол — е, когато разбере, че родителите му са човешки същества, свързани с обич, каквато то никога не ще може да изпита. Това за него е загуба, миг на пробуждане, в който разбира, че светът го заобикаля отвсякъде и че всеки е сам в него. Този миг съдържа своя собствена истина, която човек не може да не приеме. С ушите си чух, когато моят баща говореше на майка ми. Тя не е предателят, Гърни.

Джесика си възвърна гласа и заговори:

— Пусни ме, Гърни. — В тези думи нямаше никаква по-особена заповед, нито хитрост, която да го измами, но ръката на Гърни се отпусна. Джесика отиде при Пол и застана до него, без да го докосва.

— Пол — рече тя, — във вселената съществуват и други мигове на пробуждане. Изведнъж прозрях как съм те използвала и огъвала, и манипулирала, за да те вкарам в пътя, избран от мен... път, който бях принудена да избира... ако това изобщо е някакво оправдание... заради обучението, което съм получила. — Тя преглътна мъчително и го погледна право в очите. — Пол... искам да направиш нещо заради мен — избири пътя на цветето. Вземи своето момиче от пустинята и се ожени за нея, ако такова е желанието ти. Ако се наложи, опълчи се срещу всички и всичко. Но сам избири пътя си. Аз...

Гласът ѝ секна — прекъсна я тихият неясен говор зад гърба ѝ.

„Гърни.“ Тя видя, че Пол гледаше втренчено някъде зад нея и се обърна.

Гърни продължавате да стои на същото място, но бе прибрал ножа си в канията, бе раздърпал робата на гърдите си и бе оголил лъскавата сивота на казионен влагосъхраняващ костюм — от онези, с които контрабандистите търгуваха из заслоните.

— Забий ножа си право тук, в гърдите ми — промълви Гърни. — Казах ти да ме убиеш, за да свърши всичко това. Аз очерних името си. Предадох моя собствен дук! Най-възвишеният...

— Замълчи! — рече Пол. — Загърни си робата и престани да се държиш като глупак! Стигат ми толкова глупости за един ден.

— Казах ти да ме убиеш! — разгневи се Гърни.

— Ти ме познаваш добре — рече Пол. — За толкова ли малоумен ме мислиш? Та нима трябва да премина през такива изпитания заради всеки човек, от когото имам нужда?

Гърни погледна към Джесика и заговори с напълно несвойствен за него отчаян и умолителен тон:

— Тогава вие, господарко, моля ви... убийте ме вие.

Джесика отиде при него и сложи ръце на раменете му.

— Гърни, защо настояваш атреидите да убиват онези, които обичат? — Тя лекичко издърпа разгърдената роба от пръстите му, загърна и пристегна плата върху гърдите му.

Гърни заговори на пресекулки:

— Но... аз...

— Ти бе убеден, че вършиш нещо заради Лито — каза тя. И аз те уважавам за това.

— Господарко — рече Гърни. Той оброни глава и стисна клепачи, за да препречи пътя на сълзите.

— Нека приемем това за недоразумение между стари приятели — рече тя и Пол долови утешителните нотки и желанието ѝ да заглади случилото се. — Всичко свърши и можем да сме благодарни, че подобно недоразумение няма никога да се повтори между нас.

Гърни отвори окъпани във влага очи и сведе поглед към нея.

— Онзи Гърни Халик, когото познавах, бе човек, който боравеше еднакво умело и с меча, и с балисета — продължи Джесика. — Но на Гърни с балисета се възхищавах най-много. Не си ли спомня онзи Гърни Халик как с часове седях и се наслаждавах на музиката му, когато свиреше за мен? Имаш ли все още балисет, Гърни?

— Имам нов — отвърна Гърни. — Донесен е от Чусик*, благозвучен инструмент. Свири като истински Варота*, макар да няма никакъв подпис. Лично аз смятам, че е направен от някой ученик на Варота, който... — Той млъкна. — Какво мога да ви кажа, господарке? Седнали сме тук на празни приказки, а...

— Това не са празни приказки, Гърни — намеси се Пол. Той направи няколко крачки и застана до майка си, лице с лице срещу Гърни. — Не говорим празни приказки, а за нещо, което носи радост между приятели. Ще ми направиш голяма услуга, ако ѝ посвириш сега. Бойните планове могат да почакат малко. Във всеки случай до утре няма да влизаме в бой.

— Ще... ще отида да си донеса балисета — каза Гърни. — В коридора е. — Той мина покрай тях и излезе през завесите.

Пол сложи ръка на рамото на майка си и откри, че тя трепери.

— Всичко свърши, майко — рече той.

Без да се обръща, тя го изгледа косо с крайчеца на окото си.

— Свърши ли?

— Разбира се, Гърни е...

— Гърни ли? О... да. — Тя сведе очи.

Завесите прошумяха, когато Гърни се завърна с балисета си. Той започна да го настройва, като избягваше погледите им. Драпериите върху стените поглъщаха кълтящите звуци и от това инструментът звучеше тихо и задушевно.

Пол заведе майка си до стената и я настани да седне на една възглавница с гръб към плътните драперии. Внезапно го поразих колко състарена е тя, с тези наченки на сухите бръчки на пустинята по лицето и бръчиците, които излизаха от ъгълчетата на забулените в синьо очи.

„Уморена е“ — помисли си. — „Трябва да намерим начин да облекчим товара ѝ.“

Гърни взе един акорд.

Пол го погледна и каза:

— Има... някои неща, които изискват личната ми намеса. Изчакайте ме тук.

Гърни кимна. Сякаш мислите му бяха много надалеч, сякаш за миг бе отлетял към ведрите небеса на Каладън, обещаващи дъжд, с бухлати облаци на хоризонта.

Пол насила се обърна и излезе през тежките завеси на страничния коридор. Чу как зад гърба му Гърни пое някаква мелодия и пътем се спря за миг, за да послуша приглушената музика.

*Градини и лозя
и едрогърди хубавици,
и чашата препълнена пред мен.
Защо ли бръщолева за сражения?
За планини, превърнати във прах?
Защо ми парят тез сълзи?
Разтвориха се небесата.
Посипаха ни с благодат.
И само длани да простра и да събирам.
Защо пак мисля за засади
и за отрови сипани в бокали?
Защо тежат ми тез години?
На любовта ръцете дават знак,
разголени и млади.
И раят обещава ми наслади.
Защо тогава спомням си за белезите стари?
И все сънувам стари грехове...
Защо насън ме мъчат страховете?*

От един ъгъл на коридора пред Пол изникна облечен в роба федейкин вестоносец. Мъжът бе отметнал назад качулката и бе разхлабил катарамите си така, че влагосъхраняващият му костюм не бе пристегнат около шията — доказателство, че току-що бе дошъл от откритата пустиня.

Пол му кимна да спре, пусна завесите и тръгна по коридора към него.

Федейкинът се поклони с длани, събрани за молитва, така както би поздравил една света майка или сайядина.

— Муад'Диб — рече той, — вождовете започнаха да пристигат за Сбора.

— Толкова скоро!

— Това са онези вождове, които Стилгар призова преди, когато се смяташе, че... — Той сви рамене.

— Разбирам. — Пол погледна назад, към стаята, откъдето се носеше слабият звън на балисет и си помисли за старата любима песен на майка му — странно съчетание на весела мелодия и тъжни думи. — Стилгар скоро ще дойде тук с останалите. Заведи ги в стаята при майка ми.

— Ще изчакам тук, Муад'Диб — каза вестоносецът.

— Да... добре, направи така.

Пол мина покрай федейкина и се отправи към онова място във вътрешността на пещерата, което го имаше във всички тези пещери — мястото, близо до басейна, в който се съхраняваше водата. На това място трябваше да има малък шай-хулуд, не по-дълъг от девет метра червей, чийто растеж бе спрял в капан на заобикалящите го водни канали. Творецът-вестител, излязъл от вектора на малкия творец-вестител, избягваше водата, тъй като тя бе отрова за него. А удавянето на твореца-вестител бе най-голямата тайна на свободните, защото при това действие се получаваше Водата на живота, крепяща тяхното единство — отровата, която можеше да бъде превърната само от света майка.

Бе взел това решение, когато се сблъска с напрежението от опасността, заплашила майка му. Нито една пътека от бъдещето, видяно някога от него, не му бе подсказала този миг на опасност от страна на Гърни Халик. Бъдещето — сивото, забулено в облаци

бъдеще с предчувствието, което излъчваше, че цялата вселена се придвижва към безумство, висеше наоколо му като призракен свят.

„Трябва да надникна в него“ — помисли си той. Организмът на Пол бавно си беше изградил известна търпимост към подправката, от което виденията от бъдещето бяха започнали да стават все помалобройни и по-малобройни... все по-неясни и по-неясни. Изходът от това затруднение му се струваше съвсем ясен.

„Ще удавя вестителя. Ето сега ще видим дали съм онзи Куизъц Хадерах, който може да издържи изпитанието, на което подлагат светите майки.“

„И се случи така, че през третата година от Пустинната война, Пол Муад’Диб лежеше сам в Пещерата на птиците, под изпъстрените с кисуа* завеси на едно вътрешно помещение. Той лежеше като мъртвец, завладян от откровението на Водата на живота, а отровата, която дава живот, бе пренесла съзнанието му далеч отвъд границите на времето. И ето как се изпълни пророчеството, че Лизан-ал-Гаиб може да бъде едновременно и жив и мъртъв.“

Из „Събрани легенди от Аракис“ от принцеса Ирулан

Чани пристигна от басейн Хабания малко преди зазоряване — тя чу как топтерът, който я докара от юг, се отдалечи с бръмчене към скривалището си сред пустошта. Заобиколилите я войници от охраната вървяха на почетно разстояние, подредени ветрилообразно, като оглеждаха скалите за опасности и удовлетворяваха по този начин молбата на другарката на Муад’Диб, майката на първородния му син: да повърви малко сама.

„Защо ли ме повика Пол?“ — запита се тя. — „Преди ми беше казал, че ще трябва да остана на юг заедно с малкия Лито и Алая.“

Тя прибра полите на робата си и прескочи с лекота една скала, препречила пътя ѝ, а оттам стъпи на пътеката, която само посветеният в порядките на живота в пустинята можеше да разпознае в мрака. Под нозете ѝ се ронеха малки камъчета, но тя умело ги преодоляваше, без изобщо да се съобразява с изискванията за съблюдаване на тишина.

Изкачването ѝ подеждващо — то поразяше обзелите я страхове, породени от мълчаливото оттегляне на охраната и от обстоятелството, че за нея бе изпратен цял орнитоптер. Почувствува вътрешния трепет от предстоящата си среща с Пол Муад’Диб, нейния Усул. Името му може и да служеше за боен вик по цялата планета: „Муад’Диб! Муад’Диб! Муад’Диб!“ Но тя познаваше друг човек, с различно име, бащата на нейния син, нежния влюбен.

Някакъв едър мъж изникна сред скалите отгоре и ѝ даде знак да побърза. Тя ускори крачка. Утринните птици вече започваха да се

обаждат и да се издигат в небето. На източния хоризонт бавно се разрастваше светла матова ивица.

Мъжът, застанал отгоре сред скалите, не беше от нейната охрана. „Отейм?“ — учуди се тя, като забеляза нещо познато във фигурата и движенията му. Тя го приближи и на светлината на настъпващото утро разпозна едрите сплеснати черти на лейтенанта — качулката му бе отметната, а филтърът за устата бе поставен хлабаво — така, както човек понякога рискува да отскочи за миг навън, в пустинята.

— Побързай! — просъска той и я поведе по тайната дълбока цепнатина към скритата пещера. — Скоро ще съмне — прошепна той, като отвори едно уплътнение. — Харконите отчаяно изпращат патрули над някои места в този район. Точно сега не можем да рискуваме да ни открият.

Те влязоха през тесния страничен вход в Пещерата на птиците. Светнаха суспенсорни глобуси. Отейм избърза пред нея и каза:

— Последвай ме! По-живо!

Те забързаха по коридора, минаха през още една влагоизолираща врата, по още един коридор и през някакви завеси влязоха в помещението, което бе служило за алков на сайядините в дните, когато пещерата бе използвана само за почивка през деня. Сега подът бе покрит с черги и възглавници. Тъкани завеси с червената фигура на ястреб скриваха скалните стени. В единия ъгъл имаше ниско сгъваемо писалище, отрупано цялото с книжа, от които се носеше аромата на подправка и издаваше от каква суровина бяха направени.

Сама в помещението, светлата майка седеше точно срещу входа. Тя ги погледна с онази вътрешна напрегнатост, която караше непосветения да потрепери.

Ойтем събра длани за поздрав и рече:

— Доведох Чани. — Той се поклони и се оттегли през завесите.

А Джесика си помисли: „Как да съобщя на Чани?“

— Как е внукът ми? — попита тя.

„Значи ще си разменим обичайните поздравии“ — помисли си Чани и страховете ѝ се възвърнаха. — „Къде ли е Муад’Диб? Защо не е тук да ме посрещне?“

— Здрав и щастлив, майко моя — отвърна Чани. — Оставих ги с Алая на грижите на Хара.

„Майко моя“ — помисли си Джесика. — „Да, тя има право да ме нарича така при размяна на официални поздрави. Дарила ми е внук.“

— Научих, че от Коану Сийч е изпратен в дар някакъв плат — рече Джесика.

— Прекрасен плат — каза Чани.

— Алая изпраща ли някаква вест?

— Никаква. Но откакто хората започнаха да я приемат, макар и необикновена, нещата в заслона тръгнаха по-гладко.

„Защо ли протака размяната на тези поздрави?“ — питаше се Чани. — „Било е много спешно, щом са изпратили орнитоптер да ме вземе. А сега губим време с тези официални любезности!“

— Трябва да ушим от новия плат дрешки за малкия Лито — рече Джесика.

— Както пожелаете, майко моя — отговори Чани. Тя сведе поглед. — Има ли новини за някакви сражения? — Помъчи се да запази лицето си безизразно, та Джесика да не се досети, че това всъщност е въпрос, зададен за Пол Муад’Диб.

— Нови победи — отвърна Джесика. — Рабан изпрати плахи официални предложения за примирие. Пратениците му бяха върнати с източена вода. Рабан дори е намалил налозите на населението в някои селища от синка. Но много е закъснял. Хората знаят, че го прави, защото се страхува от нас.

— Значи става така, както предрече Муад’Диб — каза Чани. Тя се вгледа в Джесика, като се стараяше да не издава страховете си. „Споменах името му, но тя не реагира. Човек не може да долови никакво чувство върху този гладък камък, който тя нарича лице... но е толкова сдържана. Защо ли е така скована? Какво ли се е случило с моя Усул?“

— Как искам сега да сме на юг — продължи Джесика. — Когато заминахме, оазисите бяха толкова красиви. Не копнееш ли за деня, когато цялата земя ще разцъфти така?

— Земята е красива, истина е — рече Чани. — Ала по нея има много скръб.

— Скръбта е цената на победата — отвърна Джесика.

„Дали не ме подготвя за скръб?“ — запита се Чани. И каза:

— Сега толкова много жени са без мъжете си. Направо ми завиждаха, когато узнаха, че ме викат на север.

— Аз те повиках — рече Джесика.

Чани усети как сърцето ѝ заби като камбана. Прииска ѝ се да долепи длани до ушите си, от страх да не чуе онова, което щяха да ѝ кажат. Но въпреки това успя да каже с равен глас:

— Съобщението носеше подпис Муад'Диб.

— Аз го подписах така в присъствието на неговите лейтенанти — рече Джесика. — Бях принудена да прибегна до тази хитрина. — И си помисли: „Колко е храбра жената на моя Пол! Продължава да се държи изискано, дори когато страхът вече се кани да я обладее. Да. Може би именно тя ни трябва сега.“

В гласа на Чани се прокрадна само нещо като примирение със съдбата, когато заговори:

— А сега вече можеш да кажеш онова, което имаш да ми съобщиш.

— Повиках те тук, за да ми помогнеш да съживим Пол — рече Джесика. И си помисли: „Най-сетне! Казах ѝ го по най-правилния начин. Да го съживим! Така само от една дума тя разбра, че Пол е жив, но и че има някаква опасност.“

На Чани ѝ бе потребен само миг, за да се овладее и попита:

— Какво мога да направя? — Искаше ѝ се да се хвърли към Джесика, да я разтърси и да изкрещи: „Заведи ме при него!“ Но изчака спокойно отговора.

— Подозирам — започна Джесика, — че харконите са успели да изпратят сред нас агент, който да отрови Пол. Това е единственото обяснение, което ми се струва правдоподобно. Твърде необикновена отрова. Изследвах с най-прецизни методи кръвта му, но не успях да я открия.

Както бе приклепнала, Чани се наведе напред.

— Отрова ли? Страда ли много? Мога ли да...

— Той е в безсъзнание — прекъсна я Джесика. — Признаците на живот у него са толкова слаби, че могат да се доловят само с най-чувствителна техника. Разтрепервам се само при мисълта какво можеше да стане, ако не бях го открила аз. Неопитното око би го взело за мъртъв.

— За да ме повикаш, сигурно не си се ръководела само от любезност — каза Чани. — Аз те познавам, света майко. Какво според теб мога да направя аз, а ти не можеш?

„Тя е смела, прелестна и, въъ, толкова схватлива“ — помисли си Джесика. — „От нея би станала отлична бин-джезъритка.“

— Чани, може да ти е трудно да повярваш, но аз наистина не знам защо изпратих да те доведат. Направих го по инстинкт... по чиста интуиция. Мисълта „Повикай Чани!“ ми хрумна съвсем неочаквано.

За пръв път Чани откри скръб в изражението на Джесика и нескрита болка, която променяше вътрешно напрегнатия ѝ взор.

— Направих всичко, което е по силите ми — рече Джесика. — И това всичко... е толкова много повече от онова, което обикновено се има предвид под всичко, че ще ти е доста трудно да си го представиш. И въпреки това... не успях.

— Възможно ли е — запита Чани — предателят да е онзи негов стар другар Халик?

— Не, Гърни не! — отсече Джесика.

Тези думи съдържаха цял един разговор и Чани долови внимателното търсене, проучването... спомените за предишните неуспехи, които се съдържаха в този категоричен отказ.

Чани отново коленичи, изправи се и оглади с ръка робата си с цвят на пясък.

Джесика стана и се промъкна през завесите отляво.

Чани я последва и се озова в бившия склад, чиито скални стени сега бяха скрити под тежки драперии. Пол лежеше върху войнишка постеля до отсрещната стена. Спуснатият над него единичен суспенсорен глобус осветяваше лицето му. Бе завит до гърдите с черна роба, а ръцете му, открити, бяха изпънати плътно по тялото. Явно освен робата той нямаше други дрехи. Кожата му изглеждаше втвърдена, с цвят на восък. Липсваха всякакви видими движения.

Чани потисна желанието си да се втурне и да се хвърли отгоре му. Вместо това откри, че мислите ѝ се устремяват към сина им — към Лито. И тя осъзна, че навремето и Джесика е изживяла точно такъв миг, когато нейният мъж е бил заплашван от смъртта, а тя е заставила ума си да мисли какво може да се направи, за да бъде спасен младият син. От това прозрение по-възрастната жена ѝ стана отведнъж така близка, че Чани се присегна и улови ръката на Джесика, която в отговор стисна нейната до болка.

— Той е жив — каза Джесика. — Уверявам те, че е жив. Но нишката на живота му е така излиняла, че лесно може да остане и

незабелязана. Някои от вождовете вече започват да роптаят, че у мен говори майката на Муад'Диб, а не светата майка, и че синът ми наистина е мъртъв, а аз не искам да предам водата му на племето.

— Откога е в това състояние? — попита Чани. Тя освободи ръката си от Джесика и пристъпи към средата на стаята.

— От три седмици — отговори Джесика. — Почти цяла седмица правех опити да го върна към живот. Имаше събрания, разисквания... разследвания. После изпратих да те доведат. Федейкините изпълняват заповедите ми, иначе не бих могла да протакам досега... — Тя навлажни устни с език, като наблюдаваше как Чани пристъпва към Пол.

Чани вече бе застанала над него, като се вглеждаше в меката брада на младежа, която ограждаше лицето му, и опипваше с поглед високото чело, орловият нос и затворените очи — черти така спокойни в тази застинала поза.

— Как приема храна? — попита Чани.

— Потребностите на организма му са толкова нищожни, че той изобщо не се нуждае от храна — отвърна Джесика.

— Колко души знаят за случилото се? — попита Чани.

— Само най-близките му съветници, няколко вождове, федейкините и, разбира се, онзи, който му е дал отровата.

— И никакви ли улики няма за отровителя?

— Няма, но не защото не бе проведено разследване — отвърна Джесика.

— Какво е мнението на федейкините? — попита Чани.

— Те вярват, че Пол е изпаднал в свещен транс и така събира всички свои сили преди решителните сражения. Това е мисъл, която аз им внуших.

Чани коленичи до постелята и се приведе ниско над лицето на Пол. Тя веднага подуши, че въздухът около него е някак си различен... но това бе само от подправката, вездесъщата подправка, с чийто аромат бе просмукано всичко в живота на един свободен. И все пак...

— Вие не сте закърмени с подправката като нас — рече Чани. — Изследва ли възможността организмът му да се е разбунтувал срещу прекомерната употреба на мелиндж в храната му?

— Всички изследвания за алергия са отрицателни — отговори Джесика.

Тя притвори очи не само за да не гледа тази сцена, но и защото внезапно осъзна колко е уморена. „Откога не съм спала?“ — запита се тя. — „Толкова отдавна.“

— Когато превърна Водата на живота — рече Чани, — ти направи това вътре в себе си, с помощта на вътрешния си усет. Сега използва ли този усет, за да изследваш кръвта му?

— Нормална кръв на свободен — отвърна Джесика. — Напълно приспособила се към тукашния начин на хранене и живот.

Докато разглеждаше внимателно лицето на Пол, Чани приседна на пети, отдавайки се отново на страховете си. Беше научила тази хитрост, докато бе наблюдавала светите майки. Времето можеше да се впрегне, за да послужи на разума. Човек трябваше само да съсредоточи цялото си внимание.

След малко Чани заговори:

— Тук има ли творец-вестител?

— Има няколко — отвърна с нотка на досада Джесика. — Напоследък изобщо не оставаме без вестители. Всяка победа изисква своето пиршество. Всяка церемония преди набег...

— Но Пол Муад'Диб е стоял настрана от тези церемонии — прекъсна я Чани.

Джесика кимна на себе си, като си припомни двойствените чувства на своя син към въздействието на подправката и прорицателските видения, които предизвикваше.

— Откъде знаеш това? — попита Джесика.

— Така се говори.

— Много неща се говорят — рече тъжно Джесика.

— Донеси ми от непревърнатата вода на твореца-вестител — рече Чани.

Джесика се изопна от заповедния тон в гласа ѝ, после забеляза напрегнатото съсредоточаване у младата жена и рече:

— Ей сега. — Тя излезе през завесите, за да изпрати вододелец.

Чани седеше, втренчила поглед в Пол. „Ами ако се е опитал да го направи“ — помисли си тя. — „А това е нещо, което той би дръзнал да направи...“

Джесика коленичи до Чани, като протегна към нея най-обикновена кана. Наситеният мирис на отровата удари Чани в ноздрите. Тя потопи пръст в течността и доближи пръста си до носа на Пол.

Кожата по носната му кост леко се набръчка. Ноздрите бавно потрепнаха.

Джесика ахна.

Чани допря навлажнения си пръст до горната устна на Пол. Бавно, на пресекулки, той си пое дъх.

— Какво е това? — попита Джесика.

— Не говори! — отвърна Чани. — Трябва да превърнеш мъничко от свещената вода. Бързо!

Без да задава въпроси, защото разпозна тона на вътрешната убеденост, Джесика вдигна каната към устните си и отпи малка глътка.

Очите на Пол се отвориха. Той ги впери нагоре, към Чани.

— Не е необходимо да превръща Водата — заговори той. Гласът му бе слаб, но твърд.

Джесика откри, че организъмът ѝ започна машинално да превръща отровата в глътка вода в устата ѝ. С леката възбуда, която тази церемония винаги предизвикваше, тя долови и искрицата живот, идваща от Пол — излъчване, което сетивата ѝ уловиха.

И в този миг Джесика разбра.

— Ти си пил от свещената вода! — възкликна тя.

— Само една капка — рече Пол. — Една съвсем малка... капчица.

— Как си могъл да направиш такава глупост? — удиви се Джесика.

— Та той е твой син — намеси се Чани.

Джесика я прониза с поглед. Една необичайна, топла и пълна с разбиране усмивка се плъзна по устните на Пол.

— Чуй моята любима — рече той. — Вслушай се в думите ѝ, майко. Тя знае.

— Онова, което правят другите, трябва да направи и той — рече Чани.

— Когато поех капката в устата си, когато я усетих и вдъхнах миризмата ѝ, когато разбрах как ми въздействува, тогава осъзнах, че мога да извърша онова, което и ти направи — заговори той. — Вашите

проктори* от „Бин Джезърит“ говорят за Куизъц Хадерах, но не могат даже и да си представят на колко много места едновременно бях аз. За тези няколко минути аз... — Той млъкна и изгледа объркано и намръщено Чани: — Чани? Как пристигна тук? Ти би трябвало да си... Защо си тук?

Той се опита да се повдигне на лакти. Чани нежно го притисна надолу.

— Моля те, Усул — рече тя.

— Чувствувам се толкова слаб — каза той. Погледът му обходи стаята. — Откога съм тук?

— Три седмици, откакто си в кома, и то толкова дълбока, че искрицата живот сякаш бе угаснала в теб — отвърна Джесика.

— Но това бе... Та аз отпих от водата само преди миг и...

— Миг за теб, а за мен — три седмици страхове — каза Джесика.

— Наистина беше само една капка, но аз я превърнах — рече Пол. — Превърнах Водата на живота. — И преди Чани или Джесика да могат да го спрат, той потопа ръка в каната, която бяха оставили на пода, доближи капещата длан към устните си и изпи загребаната в нея течност.

— Пол! — изпищя Джесика.

Той сграбчи ръката ѝ, отправи ѝ една мъртвешка усмивка и тя почувствува как я завладява неговият вътрешен свят.

Връзката не беше толкова нежна, нито така взаимна или поглъщаща, каквато беше с Алая или със старата света майка в пещерата... но все пак беше връзка: цялостно духовно сливане. То я разтърси, омалоуми я и тя мислено се побоя, уплаши се от него.

Той каза гласно:

— Ти ми беше споменала за някакво място, където не можеш да влезеш? Покажи ми това място, срещу което светата майка не може да се изправи.

Ужасена от тази мисъл, тя поклати глава.

— Покажи ми го! — заповяда той.

— Не!

Но Джесика не можеше да му убегне. Принудена от страшната му сила, тя затвори очи и вътрешно се съсредоточи — към посоката-която-тънеше-в-мрак.

Съзнанието на Пол се рееше ту през нея, ту я заобикаляше, докато накрая се гмурна в мрака. Тя погледна ужасено това място, преди съзнанието ѝ да се самоизключи от този кошмар. Неизвестно защо цялото ѝ същество се разтрепера от онова, което видяха очите ѝ — място, където свистеше вятър и блестяха искри, където се уголемяваха някакви светлинни пръстени, където носени от мрака и дошли от нищото вихри, обезобразени бели форми плуваха в редици над, под и около тези светлини.

Не след дълго тя отвори очи и видя Пол, който я гледаше втренчено. Той продължаваше да държи ръката ѝ, но ужасната връзка бе изчезнала. Тя овладя възбудата си — Пол пусна ръката ѝ. Джесика се почувствува така, сякаш ѝ бяха отнели някаква патерица. Тя се олюля и щеше да падне, ако Чани не бе скочила да я подкрепи.

— Света майко! — възкликна Чани. — Какво ти става?

— Уморена съм — прошепна Джесика. — Толкова съм... уморена.

— Ела — рече Чани. — Седни тук. — Тя я настани да седне на една възглавница, облежната до стената.

Силните млади мишци бяха като благодат за Джесика. Тя се хвана здраво за Чани.

— Наистина ли е видял Водата на живота? — попита Чани. — Тя се освободи от прегръдката на Джесика.

— Да, наистина — прошепна Джесика. Съзнанието ѝ продължаваше да се вълнува от общуването. Все едно че бе стъпила на твърда земя след седмици, прекарани в разбушувало се море. Усети вътре в себе си, че старата света майка и всички останали се събуждат и питат:

— Какво беше това? Какво се случи? Къде бе това място?

А сред всичко това си проправяше път прозрението, че нейният син е Куизъц Хадерах, онзи, който може да бъде едновременно на много места. Той бе осъществената мечта на „Бин Джезърит“. Това обаче не ѝ носеше утеха.

— Какво се случи? — попита Чани.

Джесика поклати глава. Заговори Пол:

— У всекиго от нас има древна сила, която взема и древна сила, която дава. За един мъж е малко трудно да се изправи с лице срещу онова място вътре в него, където се намира силата, която взема. За него

е обаче почти невъзможно да проникне до силата, която дава, без да се преобрази в нещо различно от човек. При жената положението е обратното.

Джесика вдигна очи и видя, че докато слушаше Пол, Чани не сваляше поглед от нея.

— Разбираш ли ме, майко? — попита Пол.

Тя едва успя да кимне.

— Тези неща в нас са толкова древни — продължи Пол, — че са заложени във всяка отделна клетка на нашия организъм. Ние сме оформени от тези сили. Човек може да си каже: „Да, ясно ми е как може да стане такова нещо.“ Но когато надзърне вътре в себе си и се сблъска с разголената сила на своя собствен живот, тогава разбира, че го заплашва опасност. Тогава човек разбира, че тази сила може да го смаже. Най-голямата опасност за онзи, който дава е силата, която взема. Най-голямата опасност за онзи, който взема, е силата, която дава. И е еднакво лесно човек да бъде смазан както при даването, така и при вземането.

— А ти, сине мой — попита Джесика, ти какъв си — даваш ли, или вземаш?

— Аз съм в самия център на равновесието — отговори той. — Не мога да дам, без да взема, и не мога да взема, без да... — Той млъкна и се извърна към стената от дясната си страна.

Чани усети по бузата си лек ветрец, обърна се и видя как завесите се затварят.

— Това бе Ойтем — рече Пол. — Подслушвал е.

Възприемайки тези думи, Чани бе осенена от прорицателската способност, която преследваше Пол, и тя видя нещо-което-предстоеше-да-стане като нещо-което-вече-се-е-случило. Ойтем щеше да се разприказва за чутото и видяното от него. Другите щяха да разтръбят разказа му, докато пламнеше пожарът. Пол Муад'Диб не е като останалите мъже, щяха да кажат те. Вече не може да има никакво съмнение. Той е мъж, но чрез Водата на живота може да прозре нещата, както би го сторила една света майка. Той наистина е Лизан-ал-Гаиб.

— Ти надзърна в бъдещето, Пол — рече Джесика. — Ще ни кажеш ли какво видя?

— Не в бъдещето — отговори той. — Видях настоящето. — Той с усилие се надигна и седна и когато Чани понечи да му помогне, той й махна с ръка да не се приближава. — Космосът над Аракис е пълен с кораби на Сдружението.

Увереността в гласа му накара Джесика да потрепери.

— Там е самият падишах-император — продължи Пол. Той вдигна очи към тавана на помещението. — С любимата си Жрица на истината* и с пет легиона сардукари. Там е и старият барон Харконен заедно с Туфир Хауът и седем кораба, претъпкани с всички редовни войници, които са успели да свикат под знамената. Всяка Велика династия е изпратила свои воители, които сега се намират в небето над нас и... чакат.

Чани разтърси глава, без да може да откъсне очи от Пол. Необикновеното му държане, безизразният глас, погледът му, който гледаше през нея — всичко това я изпълваше със страхопочитание.

Джесика се опита да преглътне с пресъхнало гърло и попита:

— Какво чакат?

Пол я погледна.

— Да получат от Сдружението разрешение за кацане. Всеки военен кораб, който кацне без предупреждение на Аракис, ще бъде унищожен от Сдружението.

— Нас ли защитава Сдружението? — попита Джесика.

— Да ни защитава ли! Всичко това става по вина на хората от Сдружението, които са разпространили всевъзможни приказки за това, какво вършим тук. Освен това до такава степен са намалили цените за превоз на войски, че дори и най-бедните династии сега са над главите ни в очакване да оплячкосат земите ни.

Джесика забеляза липсата на горчивина в гласа му и това я озадачи. Тя не се съмняваше в думите му — те притежаваха същата вътрешна сила, каквато бе забелязала у него в онази нощ, когато разкриваше пътеката на бъдещето, която щеше да ги отведе при свободните.

Пол си пое дълбоко въздух и рече:

— Майко, ще трябва да превърнеш за нашите нужди известно количество от Водата на живота. Трябва ни катализаторът. Чани, изпрати един отряд скаути да открият преходна каша. Ако поставим

определено количество от Водата на живота върху преходната каша, знаете ли какво ще се получи?

Джесика претегли думите му и изведнъж прозря смисъла им.

— Пол! — ахна тя.

— Водата на смъртта — рече той. — Ще се получи верижна реакция. — Той посочи към пода. — Тя ще посее смърт сред малките вестители, ще унищожи вектора на кръговрата на живота, който включва подправката и творците-вестители. Без подправка и без червеи Аракис ще се превърне в истинска пустош.

Чани запуши с длан устата си, разтърсена до онемяване от сквернословията, които сипеше Пол.

— Онзи, който е в състояние да унищожи дадено нещо — той е неговият истински господар — рече Пол. — Ние можем да унищожим подправката.

— И какво възпира ръката на Сдружението? — попита шепнешком Джесика.

— Това, че ме търсят — отвърна Пол. — Представи си само! Най-добрите навигатори на Сдружението, мъже, които са в състояние да дълбаят упорито дори през времето, за да открият най-безопасния курс за най-бързите си хайлайнери*, всички до един търсят мен... и не могат да ме открият. Как треперят само! Знаят добре, че аз държа тайната им ето тук! — И Пол протегна шепата си. — Без подправката те са слепци!

Гласът на Чани се възвърна.

— Ти каза, че виждаш настоящето!

Пол се облегна назад, като търсеше разпрострялото се настояще, чиито граници навлизаха в бъдещето и в миналото, и поддържаше с усилие вътрешната си напрегнатост, тъй като просветлението от подправката започваше да чезне.

— Върви и направи онова, което ти заповядах — рече той. — Бъдещето става еднакво заплетено както за Сдружението, така и за мен. Пътеките на видението се стесняват. Всичко се фокусира тук, където се намира подправката... където те не са се осмелявали да се намесват досега... защото да се намесят, би означавало да изгубят онова, което на всяка цена трябва да имат. Но сега те са отчаяни. Всички пътеки водят към мрака.

„И настъпи денят, в който Аракис попадна в главината на колелото на вселената, а колелото се канеше да се завърти.“

Из „Пробуждането на Аракис“ от принцеса Ирулан

— Я погледни там! — прошепна Стилгар.

Пол бе залегнал до него в една цепнатина в скалата, на ръба на Защитната стена, и бе вперил очи в колектора на телескопа. Маслените лещи бяха взели на фокус един междузвезден лихтер, който се виждаше долу в басейна под тях на светлината на изгрева. Косите слънчеви лъчи огряваха високата му източна страна, докато по другата, останала в сянка страна, илюминаторите все още жълтееха от суспенсорните глобуси. Зад кораба се простираше град Аракийн — безжизнен и бляскав на светлината на северното слънце.

Пол обаче знаеше, че това благоговение у Стилгар се бе породило не от самия лихтер, а от конструкцията, в която той бе само централно звено. Гигантската метална шатра, висока десетина нива, се простираше в радиус от хиляда метра около базата на лихтера и бе изградена от сглобяеми метални плоскости — това бе временното жилище на петте легиона сардукари и на негово императорско височество падишах-императора Шедъм IV.

Гърни Халик се обади от мястото отляво на Пол, където бе приклеknал.

— Преброих десет нива в тази къщурка. Едва ли може да побере много сардукари.

— Пет легиона — каза Пол.

— Разсъмва се — прошепна Стилгар. — Не одобряваме това, дето непрекъснато се излагаш на опасност, Муад’Диб. Хайде да се прибираме.

— Тук съм в пълна безопасност — рече Пол.

— Този кораб монтира взривометни оръжия — отбеляза Гърни.

— Те са убедени, че използваме защитни полета — рече Пол. — Дори и да са ни забелязали, пак не биха похабили и един изстрел за някакви си трима души.

Пол извади телескопа, за да огледа отсрещните стени на басейна, като забеляза грапавите скали и отвесните камъни с жлебовете, с които бяха обозначени гробовете на безбройните воители на баща му. Харконските укрепления и градчета отвъд защитените райони се намираха в ръцете на свободните или бяха откъснати от снабдителните си центрове, като стебълца, откършени от ствола на растение и оставени да изсъхнат. На неприятеля му бяха останали само този басейн и разположеният в него град.

— Ако ни забележат, може да опитат нападение с топтер — рече Стилгар.

— Нека опитат — каза Пол. — Ще се наложи да свалим някоя и друга машина... а и знаем, че се задава буря.

Сега той насочи телескопа към отдалечената страна на аракийския космодрум, към фрегатите на харконите, строени в редици, и забития на площадката до тях флагщок със знамето на компанията „ЕМОП“*, което нежно се вееше. И се замисли за отчаянието, принудило Сдружението да позволи на тези две групи да кацнат, докато другите стояха горе, за резерва. Сдружението сега приличаше на човек, който, преди да опъне палатката си, опитва с пръста на крака си каква е температурата на пясъка.

— Има ли още нещо интересно за гледане тук? — попита Гърни. — Трябва да намерим укритие. Бурята наистина приближава.

Пол отново насочи поглед към гигантската шатра.

— Довели са дори и жените си — рече той. — И лакеи, и слуги. Ооо, драги ми императоре, колко си самоуверен!

— По тайната пътека се задават хора — рече Стилгар. — Може би се връщат Ойтем и Корба.

— Добре, Стил — каза Пол. — Тръгваме.

Но все пак огледа за последен път с телескопа всичко наоколо, обходи с поглед долината със строените кораби, блестящата метална шатра, смълчалия се град и фрегатите с харконските наемници. После пропълзя назад към един скален отломък. Мястото при телескопа се зае от дежурния федейкин.

Пол стигна до една плитка вдлъбнатина в Защитната стена — около три метра дълбока и широка тридесетина метра в диаметър — естествено скално образувание, което свободните бяха скрили под полупрозрачно маскировъчно покривало. Вдясно, около един отвор в

стената бяха струпани уреди за свръзка. Вътре разгърнат отряд федейкини очакваше заповедта на Муад'Диб за нападение.

От входа на тунела, близо до апаратурата за свръзка, се показаха двама мъже и заговориха на застаналите там стражи.

Пол погледна Стилгар и кимна към тях.

— Приеми рапорта им, Стил.

Стилгар тръгна да изпълни заповедта. Пол се наведе с гръб към скалата, стегна мускули и се изопна. Видя как Стилгар върна отново двамината в тъмния отвор на скалата и си помисли за продължителното изкачване по този тесен, прокопан на ръка тунел, който стигаше до дъното на басейна. Стилгар се запъти към Пол.

— Толкова важно ли е било, че не са могли да изпратят целия съобщение? — попита Пол.

— Пазят птиците си за битката — отвърна Стилгар. Той погледна към уредите за свръзка и после отново обърна поглед към Пол. — Не бива да използваме тези уреди дори за предаване с насочени вълни. Муад'Диб. Могат да те открият, като пеленговат предаването.

— Много скоро ще си имат достатъчно много работа, за да ме търсят — рече Пол. — Какво докладваха хората?

— Нашите сардукарчета са били пуснати близо до Оулд Геп, почти до дъното на басейна, и вече са на път към своя господар. Ракетохвъргачките и другите взривометни оръжия са по местата си. Хората са разположени според твоите заповеди. Всичко върви по реда си.

Пол се обърна към отсрещната стена на плитката вдлъбнатина и огледа воините си на оскъдната светлина, пропускана от маскировъчното покривало. Имаше чувството, че времето пълзи като насекомо, което си пробива път през оголена скала.

— Ще се наложи нашите сардукари да повървят малко пеша, докато успеят да дадат сигнал на някой десантен катер — рече Пол. — Установено ли е наблюдение върху тях?

— Да — отвърна Стилгар.

Гърни Халик, който бе застанал до Пол, се окашля.

— Няма ли да е по-добре да се приберем на някое по-безопасно място?

— Няма такова място — рече Пол. — Метеорологичната справка все още ли е така благоприятна?

— Задава се неவிжданa буря — отговори Стилгар. — Не я ли усещаш, Муад'Диб?

— Наистина въздушните маси ми се виждат нестабилни — съгласи се Пол. — Аз обаче предпочитам сигурността на предвиждането на времето по стълбовете.

— До един час бурята ще бъде тук — рече Стилгар. Той кимна към дефилето, от което се виждаше гигантската шатра на императора и харконските фрегати. — Това е известно и на онези там. В небето няма нито един топтер. Всичко е спряно от движение и е здраво завързано. Получили са метеорологична справка от приятелите си в космоса.

— Да са предприемали някакви бойни полети? — попита Пол.

— Никакви, откакто кацнаха снощи — отговори Стилгар. — На тях им е известно, че ние се намираме тук. Струва ми се, че сега изчакват, за да изберат удобния за тях момент.

— Ние избираме удобния момент — отсече Пол.

Гърни вдигна поглед и се озъби:

— Ако те ни дадат такава възможност.

— Тази флотилия ще остане в космоса! — каза Пол.

Гърни поклати глава.

— Няма друг избор — продължи Пол. — Ние можем да унищожим подправката. Сдружението няма да дръзне да поеме този риск.

— Отчаяните хора са най-опасни — отбеляза Гърни.

— А ние не сме ли отчаяни? — попита Стилгар.

Гърни го изгледа намръщено.

— Ти не си живял с мечтата на свободните — предупреди го Пол. — Стил си мисли сега за всичката онази вода, която сме дали за подкупи, както и за всичките тези години, през които са изчаквали Аракис да разцъфти. Той не е...

— Ъррр — озъби се Гърни.

— Защо е толкова мрачен? — попита Стилгар.

— Винаги е мрачен преди сражение — отвърна Пол. — Това е единствената проява на добро чувство за хумор, която Гърни си позволява.

По лицето на Гърни пропълзя бавно хищна усмивка, зъбите му се белнаха над предпазителя за брадичката на влагосъхраняващия костюм.

— Много се натъзвавам само при мисълта за всички онези бедни харконски душички, които ще изпратим на онзи свят, без да са се изповядали и без да са получили опрощение на греховете си — рече той.

Стилгар се засмя.

— Говори като федейкин.

— Гърни е воин по рождение — каза Пол. И си помисли: „Нека се поразсеят с незначителни разговори, преди да премерим силите си с онези войски в басейна.“ — Той отмести поглед към дефилето в скалната стена и после отново го насочи към Гърни, като откри, че трубадурът-войн си бе възвърнал мрачното навъсено изражение.

— Грижата изсмуква силата — промърмори Пол. — Ти си ми казвал това, Гърни.

— Господарю — рече Гърни, — главната ми грижа сега е атомното оръжие. Ако го използвате, за да направим пробив в Защитната стена...

— Онези горе няма да използват срещу нас атомно оръжие — прекъсна го Пол. — Няма да посмеят... и то по същата причина, че не могат да рискуват да унищожим находищата с подправката.

— Но забраната срещу...

— Забраната! — излая Пол. — Не забраната, а страхът възпира династиите да не използват една срещу друга атомно оръжие. Във Великото споразумение това е формулирано достатъчно ясно: „Употребата на атомно оръжие срещу хора ще доведе до унищожаването на планетата.“ Ние ще стреляме срещу Защитната стена, не срещу хора.

— Отлично формулирана точка — обади се Гърни.

— Онези педанти горе биха се зарадвали на всякаква точка — рече Пол. — Но да не говорим повече за това.

Той се извърна, като му се прииска да бъде толкова уверен не само на думи. След малко заговори:

— А хората от града? Те заеха ли вече позиции?

— Да — измърмори Стилгар.

Пол го изгледа.

— Какво те безпокои?

— Винаги съм смятал, че на градските хора не може да се разчита изцяло — рече Стилгар.

— Навремето и аз бях градски човек — каза Пол.

Стилгар се изопна. Лицето му потъмня от нахлулата кръв.

— Муад'Диб знае, че не исках да кажа...

— Знам какво искаш да кажеш, Стил. Но самоутвърждаването на един човек се състои не в онова, което той според теб ще извърши, а в онова, което наистина ще извърши. В жилите на тези градски хора тече кръвта на свободни. Те само още не са се научили как да се освободят от робството. Ние ще ги научим.

Стилгар кимна и заговори унило:

— Това са навици, създавани с години. На погребалното поле се научихме да презираме хората от градовете.

Пол се обърна към Гърни, който гледаше внимателно към Стилгар.

— Кажи, Гърни, защо сардукарите прогониха градското население от домовете им?

— Стара хитрост, господарю. Правеха си сметката да ни обременят с бежанци.

— От времето на успешните партизански войни изминаха много години и управниците са забравили как да се борят срещу тях — рече Пол. — Сардукарите наливат вода в нашата мелница. Те са отвлели за своите забавления някои от градските жени и са украсили знамената си с главите на мъжете, които са им се противопоставили. И така са предизвикали епидемия от ненавист сред хора, които иначе биха погледнали на предстоящото сражение само като на някаква огромна неприятност... и като на възможност да бъдат сменени едни господари с други. Сардукарите работят в наша полза, Стилгар.

— Струва ми се, че хората от града наистина изгарят от желание да се бият — рече Стилгар.

— Тяхната омраза е скорошна и люта — каза Пол. — Ето защо ги използваме като ударни войски.

— При тях ще бъде истинска касапница — обади се Гърни.

Стилгар кимна в знак на съгласие.

— Бяха предупредени за рисковете — каза Пол. — Те знаят добре, че всеки убит от тях сардукар ще означава един сардукар по-малко за нас. Разбирате ли, господа, те имат за какво да умрат. Откриха, че са народ. Те се пробуждат.

Мъжът, който наблюдаваше с телескопа, тихо възкликна. Пол отиде до цепнатината в скалата и попита:

— Какво става там?

— В онази метална шатра-чудовище — просъска наблюдателят — настъпи страшно оживление, Муад'Диб. Откъм Римуол Уест дойде надземна кола и все едно че в гнездото на скални яребици влезе ястреб.

— Пристигнаха са нашите пленени сардукари — рече Пол.

— Сега са включили защитно поле около целия космодрум — продължи наблюдателят. — Виждам как въздухът трепти дори покрай складовата площадка, където съхраняват подправката.

— Вече знаят срещу кого точно се бият — рече Гърни. — Нека харконските зверове треперят и се боят сега, че все още има жив атрейд!

Пол заговори на федейкина при телескопа:

— Наблюдавай флагщока на императорския кораб. Ако вдигнат моето знаме, тогава...

— Няма да го вдигнат — рече Гърни.

Пол забеляза озадачената и намръщена физиономия на Стилгар и каза:

— Ако императорът признае предявения от мен иск, той ще ми даде знак, като отново развее на Аракис знамето на атрейдската династия. Тогава ще преминем към изпълнението на резервния план — ще се сражаваме само с харконите. Сардукарите ще стоят настрани и ще ни оставят сами да решим спора помежду си.

— Нямам опит с тези чуждоземни обичаи — обади се Стилгар. — Само съм чувал за тях, но ми се струва, че не е възможно да...

— Не е необходимо да имаш опит, за да разбереш как ще постъпят — прекъсна го Гърни.

— На високия кораб издигат ново знаме — обади се наблюдателят. — Знамето е жълто... с черно-червен кръг в средата.

— Това вече е неприятна работа — рече Пол. — Знамето на компанията „ЕМОП“.

— Но същото знаме се вее и на останалите кораби — рече федейкинът-наблюдател.

— Не разбирам — каза Стилгар.

— Наистина неприятна работа — рече Гърни. — Ако бе издигнал атрейдското знаме, щеше да му се наложи да се съобразява с нас. Наоколо има твърде много свидетели. Можеше да издигне на флагщока си и харконското знаме — това щеше да бъде категорична декларация. Но не — той издига дрипата на „ЕМОП“. И така съобщава на онези горе — Гърни посочи към космоса — къде са печалбите. И по този начин заявява, че не го интересува дали тук има или няма атрейд.

— След колко време бурята ще връхлети Защитната стена? — попита Пол.

Стилгар отиде и се посъветва нещо с един от федейкините. Върна се след малко и каза:

— Много скоро, Муад'Диб. По-скоро, отколкото очаквахме. И наистина ще е невиджана досега буря... може би дори малко по-страшна, отколкото ти поиска.

— Това е моята буря — каза Пол и видя мълчаливото благоговение, изписано по лицата на федейкините, които го бяха чули. — И макар че ще разтърси целия свят, тя няма да е по-страшна, отколкото аз поисках. Точно върху Защитната стена ли ще връхлети?

— С минимално отклонение, което не е от значение — отговори Стилгар.

Откъм отвора на тунела, който водеше надолу към дъното на басейна, се зададе вестоносец.

— Патрулите на сардукарите и харконите се оттеглят, Муад'Диб — докладва той.

— Очакват, че бурята ще навее доста пясък в басейна, за да имат добра видимост — каза Стилгар. — Смятат, че и ние ще се окажем в същото положение.

— Предайте на артилеристите да вземат добър прицел, преди да намалее видимостта — нареди Пол. — Трябва да разбият предната част на всеки един от тези кораби веднага щом бурята разруши защитата им. — Той отиде до стената на вдлъбнатината, дръпна единия край на маскировъчното покривало и погледна нагоре. На фона на притъмнялото небе се виждаха лъкатушешите дири на вдигналите се вихрушки. Пол дръпна отново покривалото и каза: — Започни изпращането на войници долу, Стил.

— Ти няма ли да слезеш с нас! — запита Стилгар.

— Ще постоя още малко при федейкините — отвърна Пол.

Стилгар сви многозначително рамене към Гърни, отиде до отвора в скалната стена и се изгуби в сенките му.

— Гърни, оставям в твоите ръце спусъка, който ще направи пробива в Защитната стена — заговори Пол. — Ще се справиш ли с тази работа?

— Ще се справя.

Пол махна с ръка към един от лейтенантите-федейкини и каза:

— Отейм, започнете изтеглянето на контролните патрули от мястото на взривяването. Трябва да се изтеглят оттам, преди бурята да е връхлетяла.

Лейтенантът кимна рязко с глава и последва Стилгар.

Гърни се наведе към скалната цепнатина и заговори на мъжа при телескопа:

— Не изпускай от очи южната стена. Тя ще остане напълно незащитена, когато я вдигнем във въздуха. — После нареди. — Изпратете цялота със сигнал за часа на започване.

— Няколко наземни коли се отправят към южната стена — обади се федейкинът при телескопа. — Някои от тях се опитват да стрелят със стреломети. Както нареди, нашите хора са включили защитните си полета. Колите спряха.

Сред внезапно настъпилата тишина Пол дочу как злите духове на вихрите се завъртяха над главите им — челото на бурята. През някакви пролуки в маскировъчното покривало във вдлъбнатината започна да се сипе пясък. Една вихрушка подбра покривалото и го помете.

Пол даде знак на федейкините да си намерят укритие и отиде при мъжете, застанали до апаратурата за свързка, близо до входа на тунела. Гърни застана до него. Пол се надвеси над свързочниците. Единият от тях се обади:

— Не е буря като буря, а цяла хала, Муад'Диб.

Пол погледна нагоре към притъмнялото небе и каза:

— Гърни, изтегли наблюдателите от южната стена! — Наложил се да повтори заповедта, като изкрещя, за да надвие усиливащия се грохот на бурята.

Гърни се обърна и тръгна да изпълни заповедта.

Пол пристегна филтъра за дишане и качулката на влагосъхраняващия си костюм.

Гърни се върна.

Пол го докосна по рамото и посочи към взривяващото устройство, монтирано във входа на тунела, зад гърба на свързочниците. Гърни влезе във входа на тунела, спря се до устройството, постави ръка на спусъка и впери поглед в Пол.

— Няма никакви съобщения — обади се свързочникът до Пол.
— Много силни са смущенията.

Пол кимна, без да сваля очи от скалата, отчитаща времето. След малко погледна към Гърни, вдигна ръка и отново обърна поглед към скалата. Броячът запълзя по последната си обиколка.

— Огън! — изкрещя Пол и рязко спусна ръка. Гърни натисна спусъка на устройството. Сякаш измина цяла вечност, преди да усетят как земята под нозете им се развълнува и потрепера. Към грохота на бурята се прибави оглушителен трясък.

Дежурният по телескоп федейкин дойде при Пол, взел под ръка сгънатия уред.

— Защитната стена е пробита, Муад'Диб! — извика той. — Бурята ги връхлетя и нашите артилеристи вече ги обстрелват.

Пол се замисли за бурята, която вилнееше из басейна, и за статичния заряд, натрупан в тази пясъчна стена, която разрушаваше сега всяка защитна преграда в лагера на противника.

— Бурята! — изкрещя някой. — Трябва да се скрием, Муад'Диб!

Пол дойде на себе си, почувствувал как пясъчните иглички вече се забиват в непокритото му лице. „Поехме опасния път“ — рече си мислено той. Обгърна с ръка раменете на свързочника и каза:

— Остави тук тези уреди! В тунела има други. — Почувствува, че губи равновесие. Федейкините се скупчиха около него, за да му осигурят защита. Те се напъхаха в тунела, усещайки относителната тишина, и свърнаха към едно малко помещение със суспенсорни глобуси, от което се откриваше друг вход към тунела.

Тук седеше до своята апаратура друг свързочник.

— Има прекалено много смущения — рече той.

— Поставете уплътнителя на тунела! — извика Муад'Диб. Внезапно застаналите неподвижно пластове въздух показаха, че заповедта му е изпълнена. — Пътят към басейна все още ли е проходим? — попита той.

Един федейкин отиде да провери, върна се и каза:

— От експлозията се е срутила малка скала, но инженерите твърдят, че пътят е проходим. Разчистват с лазерони.

— Предай им да разчистват с ръце! — излая Муад'Диб. — Там долу има включени защитни полета!

— Те работят много внимателно, Муад'Диб — каза федейкинът, но тръгна да изпълни заповедта.

Дошлите отвън свързочници минаха покрай тях, нарамили уредите си.

— Казах на тези хора да оставят апаратурата си отвън, Муад'Диб — измърмори един от федейкините.

— Сега хората са по-важни от апаратурата — рече Пол. — Скоро ще имаме толкова уреди, колкото изобщо няма да са ни потребни.

Гърни Халик се приближи и като застана до него, каза:

— Чух, като казаха, че пътят надолу е проходим. В случай че харконите решат да ни платят със същата монета, тук ще се окажем много близо до повърхността, господарю.

— Няма да успеят да го направят — отвърна Пол. — Точно сега те осъзнават, че вече не разполагат със защитни полета и че не могат да се махнат от Аракис.

— Новият команден пункт е напълно готов, господарю — докладва Гърни.

— В командния пункт още нямат нужда от мен — рече Пол. — Нещата ще си вървят по плана и без мен. Ние трябва да изчакаме да...

— Приемам съобщение, Муад'Диб! — обади се свързочникът, застанал при уредите. Той поклати глава и долепи слушалката до ухото си. — Такива смущения! — Свързочникът започна да пише в бележника пред себе си, като клатеше глава... заслушваше се... пак пишеше... пак се заслушваше...

Пол застана до свързочника. Федейкинът отстъпи назад, като му стори място. Пол погледна записаното от федейкина и прочете: „Нападение срещу Сийч Табър... пленници... Алая... семействата на... убити и са... ю... синът на Муад'Диб...“

Свързочникът отново поклати глава.

Пол вдигна поглед и видя, че Гърни бе втренчил очи в него.

— Съобщението е неясно — рече Гърни. — Смущенията. Не знаеш дали...

— Синът ми е мъртъв — прекъсна го Пол и като изрече тези думи, разбра, че това е истина. — Синът ми е мъртъв... а Алая е пленница... заложница. — Почувствува се празен и безчувствен като черупката на мида. Всичко, до което се докоснеше, носеше смърт и скръб. И това бе като някаква зараза, която заплашваше да плъзне из вселената.

Той усещаше мъдростта на стареца, натрупания опит от живота на безброй други хора. Сякаш нещо вътре в него се хилеше и потриваше доволно ръце.

И Пол си помисли: „Колко малко знае вселената за природата на истинската жестокост!“

„И Муад’Диб застана пред тях и им рече:

«Макар че смятаме пленницата за загинала, тя продължава да живее. Защото ние двамата с нея имаме един корен и говорим с един глас. Да, благодарение на мен нейният поглед достига чак до долината на незнайното.»“

Из „Пробуждането на Аракис“ от принцеса Ирулан

Със забит в земята поглед барон Харконен стоеше пред императорската зала за аудиенции, овалния селамлик*, в гигантската шатра на падишах-императора. Баронът крадешком огледа залата с металните стени и нейните обитатели — нукери*, пажове, стража, отряд дворцови сардукари, строени покрай стените, застанали „свободно“ под окървавените и дрипави пленени знамена, които бяха единствената украса в помещението.

Вдясно се разнесоха гласове, които прокънтяха по някакъв висок коридор:

— Сторете път! Сторете път за кралската особа!

Следван от своята свита, падишах-императорът Шедъм IV влезе в залата за аудиенции. Без да обръща внимание на барона, без привидно да обръща внимание на някого в залата, той изчака прав, докато му донесат трона.

На барона му беше ясно, че не може да пренебрегне кралската особа, и се вгледа в императора за някакъв знак или намек за целта на тази аудиенция. Императорът бе заел самоуверена поза — стройна и елегантна фигура в сива сардукарска униформа, извезана със сребро и злато. Изпитото му лице и суров поглед напомниха на барона за покойния дук Лито. Същата прилика с хищна птица. Само че косата на императора бе червеникава, не черна, и тази коса бе почти скрита под абаносово-черния шлем на бурсег с имперския златен лъв върху гребена му.

Пажовете донесоха трона. Той представляваше масивно кресло, издълбано от единичен къс полупрозрачен синьозеленикав хагалски*

кварц, изпъстрен с огнено-оранжеви жилки. Поставиха го върху един подиум, на който императорът се покачи и се настани в трона.

Някаква старица, облечена в черна роба, с качулка, прихлупена чак до веждите, се отдели от императорската свита и зае позиция зад трона, като положи мършава ръка върху кварцовата облегалка. Лицето, което се мярна изпод качулката, бе като карикатура на вещица — изпити страни и хлътнали очи, въздълъг нос и кожа, осеяна с червеникави жилчици.

Щом я видя, баронът се овладя и престана да трепери. Присъствието на светата майка Гайъс Хелън Мохайъм, императорската жрица на истината, издаваше важността на тази аудиенция. Баронът отмести поглед от нея и потърси с очи някакъв знак сред свитата. Видя двама агенти на Сдружението — единият висок и дебел, другия нисък и дебел — и двамата с кротки сиви очи. А сред лакеите беше една от дъщерите на императора — принцеса Ирулан, за която се говореше, че е посветена в най-съкровениите тънкости на бин-джезъритското обучение, предопределена да стане света майка. Бе стройна, светлокоса, с красиво изваяно лице и зелени очи и погледът ѝ ту го заобикаляше, ту го пронизваше.

— Драги ми бароне!

Императорът бе благоволил да го забележи. Гласът му бе баритонов и изключително властен. От нотките в този глас баронът разбра, че преди да започне, аудиенцията бе вече завършила.

Баронът се поклони ниско, пристъпи и застана на допустимото разстояние — десет крачки от подиума.

— Отзовах се на повикването ви, ваше височество.

— Повикване! — изкудкудяка старата вещица.

— Моля те, света майко! — сгълча я императорът, но се усмихна на смущението на барона и рече: — Най-напред ще ми кажете, бароне, къде изпратихте своя любимец Туфир Хауът.

Баронът погледна наляво, после надясно и мислено се изруга, че беше дошъл без охраната си, макар че хората му едва ли щяха да са от голяма полза срещу сардукарите. И все пак...

— И така? — започна императорът.

— Вече пет дни, откакто замина, ваше височество. — Баронът стрелна с очи двамата агенти от Сдружението и отново погледна към императора. — Трябваше да кацне в една база на контрабандистите и

да се опита да проникне в лагера на онзи фанатик от свободните, онзи Муад'Диб.

— Забележително! — възкликна императорът.

Вещицата потупа с ръка, подобна на ястребов нокът, императора по рамото. Тя се приведе напред и зашепна нещо в ухото му.

Императорът кимна и каза:

— Пет дни, бароне. Кажете ми: защо не се тревожите за това негово отсъствие?

— Но аз наистина се тревожа, ваше височество!

Императорът не сваляше очи от него, изчакваше. Светата майка нададе кудкудякащ смях.

— Искам да кажа, ваше височество — продължи баронът, — че и бездруго Хауът само след още няколко часа ще умре. — И той обясни за импрегниращата отрова и необходимостта от противоотрова.

— Колко умно от ваша страна, бароне! — възкликна императорът. — А къде са вашите племенници Рабан и младият Фейд-Рота?

— Времето се влошава, ваше височество. Изпратих ги да огледат нашия периметър, за да не би свободните да нападнат под прикритието на пясъчната буря.

— Периметър! — каза императорът. Изстреля тази дума, сякаш тя се бе надиплила в устата му. — Бурята едва ли ще вилнее дълго в басейна, а тази сган от свободни няма да посмее да нападне, щом аз съм тук с пет легиона сардукари.

— Разбира се, ваше височество! — рече баронът. — Но не бива да се порицава една грешка, породена от предпазливост.

— Ааа! — рече императорът. — Порицание, така ли? Значи не бива да говоря колко време ми е отнела тази аракийска глупост? Нито за печалбите на компанията „ЕМОП“, които се стичат от тази миша дупка? Нито за задълженията си в двора и за държавните дела, чието изпълнение забавих и дори отложих заради тази глупост тук?

Баронът сведе поглед, уплашен от императорския гняв. Безпокоеше го несигурното му положение тук — сам и зависим от Великото споразумение и правилото диктум фамилия* на Великите династии. „Дали не е решил да ме премахне?“ — запита се баронът. — „Не би могъл! Не и сега, когато другите Велики династии чакат там

горе и копнеят и за най-малкия повод да спечелят нещичко от тази бъркотия на Аракис.“

— Взехте ли заложници? — попита императорът.

— Безполезно е, ваше височество — отвърна баронът. — Тези смахнати свободни извършват погребална церемония за всеки пленник и се държат така, сякаш той вече е мъртъв.

— И така? — попита императорът.

И баронът зачака, като се озърташе наляво и надясно към металните стени на селамлика, и се замисли за чудовищната шатра от ветметал*, която ги заобикаляше. Тя бе символ на такова несметно богатство, че изпълни със страхопочитание дори и него самия. „Води със себе си пажове“ — рече си мислено баронът, — „ненужни дворцови лакеи, жените си заедно с техните придружителки, фризьорки, моделиери, всичко... цялата орда паразити от императорския двор. И тук те всички раболепничат, лукаво заговорничат и «делят несгодите» с императора... и са тук, за да наблюдават как веднъж завинаги той ще сложи край на тази неприятна история, за да пишат епиграми за битките и да венцеславят ранените.“

— Навярно никога не сте се и постарали да вземете такива заложници, от които наистина да има полза — рече императорът.

„Той знае нещо“ — помисли си баронът. Страхът заседна като камък в стомаха му, макар че точно сега почти не можеше да понася мисълта за ядене. И все пак това усещане приличаше на глад и той на няколко пъти се размърда в портативните си суспенсори, като понечи да заповяда да му донесат храна. Но тук нямаше кой да се отзове на повикването му.

— Имате ли изобщо представа кой може да е този Муад'Диб? — попита императорът.

— Сигурно ще е някой от тяхната ума* — отговори баронът. — Фанатик от свободните, някакъв религиозен авантюрист. Такива редовно избухват по периферията на цивилизацията. Това е известно на ваше височество.

Императорът погледна към своята жрица на истината и отново насочи навъсения си поглед към барона.

— И това ли е всичко, което знаете за този Муад'Диб?

— Някакъв смахнат тип — отговори баронът. — Но всички свободни са леко смахнати.

— Смахнат ли?

— Неговите воини крещят името му, когато се хвърлят в боя. Жените ни замерват със своите бебета и сами се нанизват на мечовете ни, за да разчистят пътека на мъжете си, които да ни нападнат. У тях няма никакво... никакво... приличие!

— Значи положението е толкова лошо! — измърмори императорът и подигравателните нотки в гласа му не убегнаха на барона. — Кажете ми, драги бароне, проучвали ли сте южните полярни райони на Аракис?

Баронът вдигна очи и се вгледа в императора, поразен от смяната на темата.

— Ами... как да ви кажа, ваше височество, целият този район е непригоден за живот, открит за бурите и червеите. В тези ширини дори няма и находища на подправка.

— И не сте ли получавали сведения от разузнавателните лихтери, че там се появяват ивици зеленина?

— Подобни сведения винаги са постъпвали. Някои от тях бяха проверени... доста отдавна. Бяха забелязани някакви растения. Загубихме много топтери. Проверката ни излезе доста скъпа, ваше височество. Това е район, в който хората не могат да оцеляват за дълго.

— И така — рече императорът. Той щракна с пръсти и отляво зад трона се отвори някаква врата. През нея влязоха двама сардукари — те водеха едно момиченце, което вероятно бе на четири години. То бе загърнато с черно наметало с отметната назад качулка, разкриваща катарамите на влагосъхраняващ костюм, които висяха свободно около шията му. Очите на момиченцето бяха сини, като у свободните, и се взираха от пухкавото кръгло лице. Видимо детето изобщо не се страхуваше, а нещо в погледа му накара барона да се почувствува неловко, без да може да обясни причината за това.

Дори старата бин-джезъритска жрица на истината се отдръпна назад, щом детето мина покрай нея, и направи заклинателен знак подире му. Старата вещица очевидно бе потресена от присъствието на това дете.

Императорът се окашля, преди да заговори, но детето го изпревари и се обади с тъничко гласче, на което се разбираше всичко, въпреки че все още се промъкваша следи от неясен детски говор.

— Ето го и него! — рече момиченцето и пристъпи напред към ръба на подиума. — Не представлява много весела гледка, нали — един изплашен старец, твърде грохнал, за да си носи собственото тегло без помощта на суспенсори.

Това изявление от устата на едно дете бе толкова поразяващо, че баронът зяпна в него, неспособен да пророни и дума въпреки гнева си. „Дали не е джудже?“ — запита се той.

— Драги ми бароне — рече императорът, — запознайте се със сестрата на Муад’Диб.

— Сес... — Баронът отмести поглед към императора. — Нищо не разбирам.

— И аз понякога допускам грешки, породени от предпазливост — каза императорът. — Беше ми докладвано, че във вашите непригодни за живот южни полярни райони са забелязани следи от човешка дейност.

— Но това е невъзможно! — възрази баронът. — Червеите... та там има пясък направо до...

— Изглежда, тези хора умеят да избягват червеите — прекъсна го императорът.

Детето седна на подиума близо до трона и започна да си люлее краката. От начина, по който преценяваше всичко около себе си, лъхаше изключителна увереност. Баронът прикова очи в люлеещите се крачета — виждаше как те надигат черната роба и как под нея се мяркат сандалите.

— За съжаление — продължи императорът — аз изпратих само пет десантни катера с малък боен отряд, който да вземе пленници за разпит. Едва успяхме да се измъкнем с трима пленника и един катер. Представяте ли си, бароне, моите сардукари бяха почти разбити от въоръжен отряд, съставен предимно от жени, деца и старци. Това дете командваше една от нападащите групи.

— Виждате ли, ваше височество! — възкликна баронът. — Виждате ли какви хора са те!

— Аз се оставих да ме заловят! — обади се детето. — Нямах никакво желание да застана пред брат ми и да му съобщя, че синът му е убит.

— Едва шепа от нашите хора успяха да се измъкнат — рече императорът. — Да се измъкнат! Чувате ли?

— И те нямаше да се измъкнат — каза детето, — ако не бяха пламъците.

— Моите сардукари използваха реактивните горелки на борда на катера като огнепръскачки — рече императорът. — Отчаян ход, но единствен той им помогна да се измъкнат с тримата си пленника. Отбележете си това, драги ми бароне: сардукари, принудени от жени, деца и старци да отстъпят в безредие.

— Трябва да ги нападнем с всички налични сили — заговори с рязък глас баронът. — Трябва да изтребим до крак тези...

— Замълчете! — изръмжа императорът, като се изтегли напред и седна почти на ръба на трона си. — Престанете да оскърбявате моята интелигентност. Изправили сте се тук с глупашкия си наивен вид и...

— Ваше височество! — обади се старата жрица на истината.

Той ѝ махна с ръка да замълчи.

— Твърдите, че не знаете нищо за дейността, която установихме, нито за боевите качества на тези изключителни хора! — Императорът почти се надигна от трона си. — За какъв ме вземате, бароне?

Баронът отстъпи две крачки назад, като си мислеше: „Виновен е Рабан. Той ми скрои всичко това. Рабан ми е...“

— И този съшит с бели конци спор с дук Лито! — просъска императорът и се отпусна назад в трона си. — Колко красиво и ловко го разрешихте, бароне!

— Ваше височество — започна умолително баронът, — какво се...

— Замълчете!

Старата бин-джезъритка сложи ръка на рамото на императора и се наведе ниско, за да му прошепне нещо в ухото.

Седналото върху подиума дете спря да си люлее краката и каза:

— Уплаши го още малко, Шедъм. Това не би трябвало да ме радва, но чувствавам как не мога да скрия удоволствието си.

— Замълчи, дете — рече императорът. Той се наведе напред, сложи длан на главата на момиченцето и изгледа барона.

— Възможно ли е, бароне? Дали може да сте наистина толкова глуповат, колкото смята моята жрица на истината? Наистина ли не можете да познаете това дете, дъщерята на вашия съюзник дук Лито Атреидски?

— Моят баща никога не му е бил съюзник! — отсече детето. — Баща ми е мъртъв, а този стар харконски звяр изобщо не ме е виждал досега.

Баронът се изпули втрещено. Когато си възвърна способността да говори, успя да изломоти само дрезгаво:

— Коя?

— Аз съм Алая, дъщерята на дук Лито и лейди Джесика, сестрата на дук Пол Муад'Диб — отговори детето. Тя се отблъсна с ръце от подиума и скочи на пода на залата за аудиенции. — Брат ми обеща да набучи главата ти на флагщока на своето бойно знаме и според мен сигурно ще го направи.

— Замълчи, дете — рече императорът и подпрял с длан брадичката си, се отпусна в трона си, като оглеждаше внимателно барона.

— Аз не се подчинявам на заповедите на императора — рече Алая. Тя се обърна, вдигна очи към светата майка и продължи: — Тя знае.

Императорът погледна към жрицата на истината.

— Какво иска да каже това дете?

— Това дете е чудовище! — отвърна старицата. — Неговата майка заслужава наказание, по-жестоко от всички познати на историята. Смърт! Ала тя не може да настъпи така бързо нито за това дете, нито за онази, която е дала живот на това изчадие! — Старицата посочи с пръст към Алая. — Излез от мислите ми!

— Телепатия ли? — прошепна императорът. Той отново погледна към Алая. — Велика майко!

— Вие не разбирате, ваше височество — каза старицата. — Това не е телепатия. Тя се е загнездила в мислите ми. Тя е като онези другите, които са живели преди мен, онези, които ми прехвърлиха своята памет. И не иска да излезе от съзнанието ми. Тя няма право да е там, но е!

— За кои други става въпрос? — попита императорът. — Що за глупости?

Старицата се изопна и отпусна протегнатата напред ръка.

— Много се разприказвах, но остава фактът, че това дете, което съвсем не е дете, трябва да бъде унищожено. Отдавна ни

предупреждаваха, че може да се пръкне такова изчадие, и как да предотвратим раждането му, но една от нас ни предаде.

— Какви ги дрънкаш, старо? — рече Алая. — Нямах и представа как се случи всичко, а въпреки това дърдориш като глупачка. — Алая затвори очи, пое дълбоко въздух и го задържа в дробовете си.

Старата майка изстена и потрепери.

Алая отвори очи.

— Ето така се случи — каза тя. — Космическа катастрофа... в която и ти изигра своята роля.

Светата майка простря и двете си ръце напред, като изтласкваше с длани въздуха към Алая.

— Какво става тук? — попита императорът. — Дете, ти наистина ли можеш да предаваш мислите си в съзнанието на друг човек?

— Нещата изобщо не стоят така — отвърна Алая. — Значи щом не съм родена като вас, не мога и да мисля като вас, така ли?

— Убийте я — промълви старицата и за опора впи пръсти в облегалката на трона. — Убийте я! — Хлътналите старчески очи мятаха искри към Алая.

— Замълчи! — рече императорът и се вгледа в Алая. — Дете, можеш ли да влезеш във връзка с брат си?

— Брат ми знае, че се намирам тук — отговори Алая.

— Можеш ли да му съобщиш да се предаде, ако иска в замяна да пощада живота ти?

Усмивката, която му отправи Алая, беше самата невинност.

— Няма да направя това — рече тя. Баронът залитна напред и застана до Алая.

— Ваше височество — заговори той умолително. — Нищичко не съм знаел за...

— Ако ме прекъснете още веднъж, бароне — каза императорът — ще загубите способността си да прекъсвате когото и да било... и то завинаги. Той не отместваше очи от Алая, като я изучаваше внимателно изпод притворените си клепачи. — Няма да го направиш, така ли? А можеш ли да прочетеш какво си мисля да направя, в случай че не ми се подчиниш?

— Вече казах, че не мога да чета чужди мисли — отвърна тя, — но човек няма нужда от телепатични способности, за да отгатне намеренията ти.

Императорът се навъси.

— Дете, вашето дело е безнадеждно. Трябва само да прегрупирам войските си, за да превърна тази планета в...

— Не е толкова просто — прекъсна го Алая. Тя погледна към двамата агенти на Сдружението. — Попитай тях.

— Глупаво е човек да се противопоставя на желанията ми — рече императорът. — На мен не би трябвало да ми се отказва и най-дребната услуга.

— Брат ми вече идва насам — каза Алая. — Дори и един император може да трепери пред Муад'Диб, защото той притежава силата на праведния и небесата са благосклонни към него.

Императорът скочи на крака.

— Този цирк продължи достатъчно дълго. Аз ще победя твоя брат и тази планета и ще ги направя на пух...

Стените на залата запукаха и затрепераха. Зад трона, там, където гигантската шатра бе скачена с императорския кораб, неочаквано се посипа пясък. Внезапното настръхване на кожата показваше, че бяха включили защитата на доста обширна площ.

— Нали ти казах — рече Алая. — Ето че брат ми пристигна.

Допрял ръка до дясното си ухо, императорът застана пред трона си, където серво-предавателят докладваше за положението. Баронът се оттегли две крачки зад Алая. Сардукарите пъргаво заемаха позиции пред вратите.

— Ще се оттеглим в космоса и ще прегрупираме силите си — рече императорът. — Бароне, моите извинения. Тези безумци ни атакуват под прикритието на бурята. В такъв случай ще им покажем какво представлява императорският гняв. — Той посочи към Алая: — Предайте тялото ѝ на бурята.

Докато той говореше, Алая отстъпваше назад, преструвайки се на ужасена.

— Нека бурята вземе онова, което успее да грабне — изпищя тя и полетя назад право в ръцете на барона.

— Улових я, ваше височество! — извика баронът. — Да ѝ светя ли маслото сегаааа! — Той я захвърли на пода и улови лявата си ръка.

— Съжалявам, дядо! — каза Алая. — Ти се сблъска с атрейдския гом джабър. — Тя се изправи на крака и от ръката ѝ падна черна игла.

Баронът се олюля назад. Очите му се изблещиха, когато видяха червената раничка на лявата му длан.

— Ти... ти... — Той се олюля в суспенсорите — омекнала грамада плът, повдигната от суспенсорите на няколко инча от пода, с клюмнала глава и увиснала долна челюст.

— Тези хора са безумци! — озъби се императорът. — Бързо! Качвайте се на кораба! Ще очистим тази планета от всякакви...

От стената вляво на императора заизскачаха искри. После от нея се отдели ослепително кълбо, което, щом се докосна до металния под, започна да пука. Из селамлика се разнесе мирис от изгоряла инсталация.

— Защитата! — изкрещя един от сардукарските офицери. — Външната защита е разрушена! Те...

Думите му бяха погълнати от грохота на метал, тъй като корпусът на кораба, точно зад гърба на императора, потрепера и се разлюля.

— Разбиха предната част на кораба! — извика някой.

Из залата се стелеха облаци прах. Като се измъкна изпод прикритието си, Алая скочи на крака и се втурна към външната врата.

Императорът се завъртя и махна на хората си да влязат през един аварийен вход, който се отвори в корпуса на кораба, точно зад трона. После даде знак с ръка на един сардукарски офицер, който се движеше стремително през облаците прах.

— Тук ще бъде нашата отбранителна позиция! — разпореди императорът.

Още един удар разтърси шатрата. В отдалечения край на залата се разтвориха с трясък двойните врати и през тях нахлуха облаци прах и далечни крясъци. От време на време на светлината се мяркаше дребна, облечена в черно фигурка — Алая, която тичаше насам-натам, за да намери нож и съгласно наученото при свободните да доубива ранените харкони и сардукари. С оръжия, приготвени за стрелба, дворцовите сардукари се хвърляха през зелено-жълтата мъгла към аварийния вход, като образуваха арка, за да прикрият отстъплението на императора.

— Пазете се, ваше височество! — извика един сардукарски офицер. — Скрийте се в кораба.

Императорът обаче сега стоеше сам на своя подиум, като сочеше към вратите. На това място се бе изкъртила около четиридесетметрова секция от шатрата и вратите на селамлика се отвориха за носещия се из въздуха пясък. Над външния свят бе увиснал огромен пясъчен облак, от който пукаха светкавици, а сред мъглявината се съзираха и искрите от късото съединение между защитните полета и заряда на бурята. В басейна кипеше битка — сражаваха се сардукари срещу мъже, облечени в роби, които сякаш излизаха от самата буря.

Тази гледка обаче бе само като рамка на онова, към което сочеше императорската десница.

От пясъчния облак се изсипаха лъскави силуети, огромни, извисили се нагоре сводове с гигантски кристални спици под тях, всеки от които придоби очертанията на зейналата паст на пясъчни червеи, подредени в цяла грамадна стена — по гърба на всеки от тях се бе покачил отряд на свободните, които идваха към полесражението. С развети от вятъра роби и сред свистенето на червеите те се врязаха в мелето на боя.

Свободните продължиха да напредват към гигантската шатра на императора, докато дворцовите сардукари за пръв път в своята история изпитаха страхопочитание при такава яростна атака, каквато умовете им се затрудняваха да приемат.

Но мъжете, които скачаха от гърбовете на червеите, бяха бойци и остриетата, заблестели на зловещата жълтеникава светлина, бяха нещо, с което сардукарите бяха добре обучени да се справят. Противниците се вкопчиха един в друг, докато един сардукар от охраната натика императора обратно в кораба, уплътни вратата след него и се приготви да умре пред тази врата като част от защитното поле на императора.

Сред относителната тишина вътре в кораба, която действуваше като шок, императорът се вгледа в широко отворените очи на хората от своята свита, забеляза най-голямата си дъщеря с алените петна на възбудата по страните си, старата жрица на истината, застанала като черна сянка с ниско прихлупената си качулка и най-накрая откри лицата, които търсеше — двамата агенти на Сдружението. Те носеха сивите, лишени от всякаква украса дрехи на космическото Сдружение, които сякаш хармонираха със спокойствието, което бяха успели да запазят въпреки кипящите наоколо им страсти.

По-високият от двамата обаче бе покрил с длан лявото си око. Докато императорът го наблюдаваше, някой блъсна лакътя на агента и отместилата се длан откри окото му. Агентът бе загубил едната от маскировъчните си контактни лещи и незащитеното око бе изцяло синьо, дотолкова наситено синьо, че изглеждаше почти черно.

По-ниският от двамата си проби път с лакти, застана на крачка от императора и каза:

— Нямаме представа как ще свърши всичко това.

А по-високият му другар, който отново бе закрил с длан окото си, добави със сдържан тон:

— Но това сигурно не знае и самият Муад'Диб.

Тези думи извадиха императора от неговия унес. Той с видимо усилие овладя презрението си, защото простодушният фокус на един навигатор от Сдружението не можеше да обхване основната възможност и да види непосредственото бъдеще там, долу, в басейна. Зачуди се дали тези двамата бяха дотолкова зависими от своята общност, че бяха изгубили способността си да служат с очите и разума си.

— Света майко! — рече императорът. — Трябва да съставим план.

Тя отметна качулката от лицето си и с немигащи очи срещна погледа му. В погледа, който си размениха, имаше пълно разбирателство. И за двамата бе ясно, че им остава само едно оръжие: предателството.

— Повикайте граф Фенринг от покоите му — каза светата майка.

Падишах-императорът кимна и махна с ръка към един от адютантите си да изпълни заповедта.

„Той беше воин и мистик, грубиян и светец, лукав и простодушен, отстъпчив и безмилостен — малко не му достигаше да бъде бог, но имаше премного за човек. Обикновените критерии не могат да обхванат поведението на Муад’Диб. В мига на своя триумф той съзря подготвената му смърт, но въпреки това прие предателството. Ще кажете ли сега, че го е сторил, воден от чувство за справедливост? И чия справедливост? Спомнете си, че все пак става дума за Муад’Диб, заповядал да направят бойни барабани от кожата на враговете му, за Муад’Диб, отхвърлил само с едно махване на ръката договореностите от своето минало на дук, изричайки единствено: «Аз съм Куизъц Хадерах. А това е достатъчно основание.»“

Из „Пробуждането на Аракис“ от принцеса Ирулан

В тази вечер на своята победа Пол Муад’Диб бе съпроводен от охраната си до аракийския правителствен замък, първата резиденция на атреидите при пристигането им на Дюн. Сградата си стоеше така, както я бе възстановил Рабан — всъщност не бе пострадала от сраженията, въпреки че градските хора я бяха ограбили. Някои от мебелите в голямата зала бяха катурнати или натрошени.

Пол влезе през главния вход, следван на крачка от Гърни Халик и Стилгар. Войниците от охраната се разположиха ветрилообразно из голямата зала, като се постараха да въведат ред и разчистят място за Муад’Диб. Един взвод започна да разследва дали наоколо нямаше поставен някакъв коварен капан.

— Спомням си деня, в който за пръв път дойдохме с баща ти тук — заговори Гърни. Той обходи с поглед гредите и високите прозорци. — И тогава не харесах този замък, а сега го харесвам още по-малко. Една от нашите пещери би била по-безопасна.

— Говори като истински свободен — обади се Стилгар и забеляза сдържаната усмивка, която тези негови думи предизвикаха по

устните на Муад'Диб. — Ще преразгледаш ли решението си, Муад'Диб?

— Този замък е символ — отговори Пол. — В него е живял Рабан. Настаня ли се тук, аз ще утвърдя победата си, така че всеки да може да осъзнае това. Изпратете хора да огледат сградата. Нищо да не пипат. Само да проверят да няма останали харкони или някои от играчките им.

— Както заповядаш — рече Стилгар с глас, в който се долавяше явна неохота, и се обърна да изпълни заповедта.

Свързочниците внесоха забързани своята апаратура в залата и започнаха да се разполагат близо до масивната камина. Свободните от охраната, които бяха подсилили оцелелите федейкини, заеха позиции из залата. Сред тях се носеше тих ропот и се отправяха подозрителни погледи. Този замък, бе служил дълго време за дом на врага, за да могат те сега да приемат безгрижно присъствието си в него.

— Гърни, изпрати охрана да доведе майка ми и Чани — рече Пол. — Чани знае ли вече за нашия син?

— Изпратихме съобщение, господарю.

— Извадиха ли вече вестителите от басейна?

— Да, господарю. Бурята почти утихна.

— Какви са размерите на щетите от бурята? — попита Пол.

— Там, откъдето е минал главният коридор на бурята — през космодрума и складовите площадки в падината, — там щетите са значителни — отговори Гърни. — Каквито са от битката, такива са и от бурята.

— Предполагам, че няма щети, които да не можем да отстраним с пари — рече Пол.

— С изключение на човешките жертви, господарю — каза Гърни и в гласа му се прокрадна укор, сякаш казваше: „Кога е било един атрейд да се безпокои първо за вещите, щом хората му са били изложени на риск?“

Пол обаче успяваше да съсредоточи своето внимание единствено върху вътрешното си око и пролуките в непроницаемата стена на времето, която продължаваше да препречва пътеката му. През всяка една от тези пролуки към коридорите на бъдещето се стичаха легионите.

Той въздъхна, прекоси залата и видя до стената един стол, който бе стоял навремето в трапезарията, и може би на него бе седял дори баща му. В тази минута обаче столът представляваше само вещ, в която можеше да остави умората си и да я скрие от хората. Пол седна, загърна полите на робата около краката си и разхлаби влагосъхраняващия костюм покрай врата.

— Императорът продължава да стои в разбития си кораб — рече Гърни.

— Засега го оставете там — каза Пол. — Откриха ли вече харконите?

— Все още търсят сред убитите.

— Какъв е отговорът от корабите горе? — Той вирна брадичка към тавана.

— Все още никакъв, господарю. Пол въздъхна, като се отпусна върху облегалката на стола. След малко заговори:

— Доведете ми пленен сардукар. Трябва да изпратим послание до нашия император. Време е да обсъдим условията.

— Слушам, господарю.

Гърни се извърна и даде знак с ръка на един от караулите федейкини, който зае позиция наблизо до Муад'Диб.

— Гърни — прошепна Пол, — откакто сме отново заедно, още не съм те чул да казваш подходящ за случая цитат. — Той се обърна и забеляза как Гърни преглътна и стисна мрачно зъби.

— Ваша воля, господарю — рече Гърни. Той се окашля и изрече с дрезгав глас: — „И победата в този ден се превърна в печал за всички хора, защото в същия този ден хората узнаха колко жалее кралят за моя син.“

Пол затвори очи, като се стараеше да изтласка скръбта от мислите си, да я накара да почака, така както навремето бе отложил за по-късно тъгата по баща си. Сега отдаде мислите си на натрупаните през този ден открития: размесените пътеки на бъдещето и скритото присъствие на Алая вътре в съзнанието му. От всички видения от бъдещето това бе най-необикновеното.

— Опълчих се срещу бъдещето, за да поставя думите си там, където единствен ти ще можеш да ги чуеш — бе казала Алая. — Дори и ти не можеш да постигнеш това, братко мой. Намирам тази игра за

много забавна. И... о, да — убих нашия дядо, побъркания стар барон. Умря, без да страда.

Мълчание. Усетът му за време долови оттеглянето й.

— Муад' Диб.

Пол отвори очи и видя черната брада на Стилгар и тъмните очи, в които блестеше войнствен пламък.

— Открили са трупа на стария барон — рече Пол.

— Откъде знаеш? — прошепна слисано той. — Та ние току-що намерихме трупа сред онази огромна метална грамада, която императорът построи.

Пол отмина въпроса, щом видя, че Гърни се връща, придружен от двама свободни, които водеха пленен сардукар.

— Ето един от пленниците, господарю — рече Гърни. Той даде знак на стражата да задържи сардукара на пет крачки от Пол.

Направи му впечатление, че сардукарът го гледа изцъклено от изумление. Между носа и ъгъла на устните му имаше синина. Той бе представител на онази прослойка при сардукарите — светлокоси, с изваяни лица, — чийто външен вид, изглежда, съответствувате на висок ранг, въпреки че по окъсаната му униформа нямате никакви други отличителни знаци освен златните копчета с имперския гребен и разпрания на места ширит по панталоните.

— Според мен този трябва да е офицер, господарю — каза Гърни.

Пол кимна и рече:

— Аз съм дук Под Атрейдски. Ясно ли ти е това, човече?

Сардукарът го гледаше втренчено, без да помръдне.

— Говори! — рече Пол. — Иначе твоят император може и да загине.

Сардукарът примигна и преглътна.

— Кой съм аз? — запита Пол.

— Вие сте дук Пол Атрейдски — изхриптя пленникът.

На Пол му се стори, че е твърде покорен, но нали сардукарите изобщо не бяха подготвени за събития като днешните. Даде си сметка, че те изобщо не познават нищо друго освен победа и само по себе си това беше слабост. Той отпъди тази мисъл, за да се спре на нея по-късно, във връзка със собствената си учебна програма.

— Имам едно послание, което трябва да отнесеш на императора — каза Пол, и подреди словата си по древната формула:

— Аз, дук на Велика династия и императорски родственик, се заклевам да спазвам Споразумението. Ако императорът и неговите войници сложат оръжие и дойдат при мен тук, аз ще охранявам техния живот така, както пазя своя собствен. — Пол вдигна високо лявата си ръка с дукския пръстен, за да може сардукарът да го види. — Заклевам се в този пръстен.

Сардукарът навлажни устните си с език и погледна към Гърни.

— Да — рече Пол, — кой друг освен един атреид може да разполага с верността на Гърни Халик?

— Ще занеса посланието — каза сардукарът.

— Заведете го до нашия преден команден пункт и го вкарайте в кораба.

— Слушам, господарю. — Гърни кимна на стражите да изпълнят заповедта и ги изведе навън. Пол отново се обърна към Стилгар.

— Чани и майка ти пристигнаха — съобщи Стилгар. — Чани помоли да я оставим за малко насаме с мъката й. Светата майка поиска да прескочи до оранжерията — нямам представа защо.

— Майка ми изгаря от копнеж по една планета, която може би никога повече няма да види — рече Пол. — Там водата пада от небесата и зеленината расте толкова гъста, че човек не може да мине през нея.

— Вода от небесата! — прошепна Стилгар.

В този миг Пол видя как Стилгар се преобрази от найб на свободните в оръдие на Лизан-ал-Гаиб, в обвивка, изпълнена със страхопочитание и покорство. Това бе принизяване на човека и Пол долови в него призрачния повей на марша на legionите.

„Видях как един приятел се преобрази в поклонник на Лизан-ал-Гаиб“, помисли си той.

В пристъп на самота, Пол се огледа из залата и забеляза колко чинно и парадно застанаха в негово присъствие стражите. Той долови едва забележимата високомерна надпревара помежду им — всеки се надяваше да бъде забелязан от Муад’Диб.

„Муад’Диб, от когото блика цялата благодат“ — рече си той и това бе най-тъжната мисъл през целия му живот. „Те чувствуват, че аз

трябва да се възкача на престола“ — помисли си той. — „Но те няма как да разберат, че правя това, за да предотвратя похода на легионите.“

Стилгар се окашля и каза:

— Рабан също е мъртъв.

Пол кимна.

Стражите отдясно се отдръпнаха рязко и застанаха „мирно“, за да сторят път на Джесика. Тя носеше своята черна наметка и крачеше така, сякаш газеше из пясък, но Пол забеляза как този замък ѝ възвърна нещичко от онова, което бе представлявала навремето тук — наложница на властващ дук. Във вида ѝ имаше нещо от предишната ѝ непреклонност.

Джесика се спря пред Пол и погледна към него. Забеляза умората му и това, че я прикриваше, но не изпита никакво състрадание. Сякаш бе загубила способността си да изпитва каквото и да било чувство към своя син.

Тя бе влязла в голямата зала, питайки се защо това помещение отказва да се впише точно в нейните спомени. Оставаше си някаква чужда зала, сякаш тя никога не бе вървяла из нея, никога не бе пристъпвала тук със своя любим Лито, никога не бе се изправяла тук срещу пияния Дънкан Айдахо — никога, никога, никога...

„Би трябвало да има специална, кодова дума, точно противоположна на адаб, търсещата памет“ — помисли си тя. — „Трябва да има такава дума, която да кара спомените сами да изчезват.“

— Къде е Алая? — попита тя.

— Отвън — върши това, което всяко добро дете на свободните трябва да прави при подобни обстоятелства — отвърна Пол, — доубива ранените неприятели и маркира трупове им за групите по извличането на водата.

— Пол!

— Трябва да разбереш, че тя върши това от състрадание — продължи той. — Не е ли странно, че разбираме погрешно тайния съюз между милосърдието и жестокостта?

Джесика се втренчи в сина си, потресена от дълбоката промяна у него. „Дали това не се дължи на смъртта на сина му?“ — запита се тя. И каза:

— Хората разказват чудновати неща за теб, Пол. Разправят, че притежаваш всички способности, описани в легендата, че нищо не

може да се скрие от теб, че надникваш там, където другите не могат.

— Нима една бин-джезъртка не знае достатъчно за легендите?
— попита той.

— Аз наистина имам дял в изграждането на твоята личност — призна тя. — Но не бива да очакваш от мен да...

— Как би ти харесало да живееш милиони пъти? — попита Пол.
— Вие разполагате с цял арсенал от легенди! Помисли си само за целия този натрупан опит, за мъдростта, която се съдържа в тях! Но мъдростта охлажда любовта, нали? И моделира по нов начин омразата. Как би могъл човек да каже кое е безмилостно, щом не е проникнал в дълбините на жестокостта и милосърдието? Трябва да се боиш от мен, майко. Аз съм Куизъц Хадерах.

Джесика се опита да преглътне с пресъхнало гърло, след малко заговори:

— Пред мен ти веднъж отрече, че си Куизъц Хадерах.

Пол поклати глава.

— Повече нищо не мога да отричам. — Той вдигна очи и ги вторачи в нейните. — Императорът и неговите приближени вече идват насам. Всеки миг ще съобщят за пристигането им. Застани до мен. Искам да ги виждам добре. Сред тях е и моята бъдеща невеста.

— Пол! — извика рязко Джесика. — Не прави грешката, която направи баща ти!

— Тя е принцеса — каза Пол. — Тя е моето разковниче към престола. И винаги ще бъде само това. Грешка ли? Смяташ, че щом така си ме възпитала, аз не съм в състояние да изпитвам потребност да отмъщавам.

— Дори и на невинните ли? — попита тя и си помисли: „Той не бива да прави грешката, която направих аз.“

— Вече няма невинни — каза Пол.

— Кажи го на Чани — рече Джесика и махна с ръка към коридора за задната част на резиденцията.

Чани влезе в голямата зала, като вървеше между двамата охраняващи я свободни, сякаш без да ги забелязва. Гуглата на наметалото, както и качулката на влагосъхраняващия ѝ костюм бяха отменати назад, а покривалото за лице бе прищипнато встрани. Вървеше с леко неуверена походка, прекоси залата и застана до Джесика.

Пол забеляза следи от сълзи по страните ѝ. — „Тя отдава влага на мъртвеца.“ — Почувствува как го прониза горест, но като че ли бе способен да изпита това чувство само чрез присъствието на Чани.

— Той е мъртъв, любими — рече Чани. — Нашият син е мъртъв.

Като се стараяше всячески да запази самообладание, Пол се изправи на крака. Той протегна длан, докосна страната на Чани и усети незасъхналата влага от сълзите ѝ.

— Никой не може да ни го замени — каза Пол. — Но ще имаме други синове. Това ти го обещава Усул.

Той бавно се отдръпна настрана и даде знак на Стилгар.

— Муад'Диб — каза Стилгар.

— Императорът и свитата му вече се задават от кораба — рече Пол. — Ще застана тук. Съберете пленниците в средата на залата. Ще ги държите на десет метра от мен, освен ако не ви наредя нещо друго.

— Както заповядаш, Муад'Диб.

Щом Стилгар се обърна, за да изпълни заповедта, Пол дочу благоговейния приглушен шепот на свободните от охраната: „Видяхте ли? Той знаеше! Никой не му е казал, но пак знаеше!“

Шумът от приближаването на свитата на императора вече се чуваше и неговите сардукари си затананикаха една от своите маршови песни, за да поддържат бодър духа си. На входа се разнесоха приглушени гласове и Гърни Халик мина покрай стражата, тръгна през залата, размени няколко думи със Стилгар и със странен блясък в очите застана до Пол.

„Дали ще загубя и Гърни?“ — запита се Пол. — „Така както загубих и Стилгар — да загубя приятел, за да спечеля оръдие за Лизан-ал-Гаиб.“

— Не носят взривометни оръжия — рече Гърни. — Лично аз ги проверих. — Той огледа залата и видя приготовленията на Пол. — С тях е Фейд-Рота Харконен, да го спрат ли на входа?

— Нека го пуснат.

— С тях има и някакви хора от сдружението, които искат специални привилегии и заплашват, че ще наложат ембарго на Аракис. Казах им, че ще ви предам това съобщение.

— Нека си заплашват.

— Пол! — просъска Джесика зад гърба им. — Та той говори за Сдружението!

— След малко ще им извадя зъбките — рече Пол. И тогава се замисли за Сдружението — силата, която толкова продължително се бе приспособявала, че се бе превърнала в паразит, неспособен да съществува независимо от живота, от който черпеше блага. Те никога не бяха дръзвали да грабнат меч... нямаше да го грабнат и сега. Сигурно хората от Сдружението са щели да завземат Аракис, когато са разбрали грешката на своите навигатори, привикнали вече към мисловно стимулиращия мелинджов наркотик. Биха могли да поправят това, да изживеят своя ден на слава и да умрат. Вместо това бяха съществували ден за ден с надеждата, че моретата, в които плават, може да донесат нов стопанин, когато старият умре.

Навигаторите на Сдружението, надарени с ограничена способност да виждат в бъдещето, бяха взели съдбоносно решение: да избират винаги чистия и безметежен курс, който води неотменно надолу, към застой.

„Нека видят отблизо сега новия си стопанин“ — помисли си Пол.

— С тях има и една бин-джзъритка — света майка, която твърди, че е приятелка на твоята майка — рече Гърни.

— Майка ми няма никакви приятелки от „Бин Джебзърит“.

Гърни отново обходи с поглед голямата зала и после се наведе над ухото на Пол.

— С тях е и Туфир Хауът, господарю. Не ми се отдаде възможност да го видя насаме, но той използва нашия стар език на ръцете, за да ми каже, че е работил при харконите, защото е мислил, че си загинал. Каза, че трябва да го оставим сред свитата.

— И ти остави Туфир при тези...

— Той сам поиска... а аз си помислих, че така ще е най-добре. Ако... нещо се обърка — ще ни е под око, ако ли не — ще имаме наш човек в лагера на противника.

И тогава Пол се замисли за онова, което бе съзрял в бъдещето, свързано е този момент, за една линия на времето, по която Туфир носеше отровна игла, тъй като императорът му бе заповядал да я използва срещу „този нагъл дук“.

Стражите на входа се отдръпнаха настрани и с пиките си образуваха къс проход. Разнесе се тихо шумолене на дрехи и се чу хрущящият под нозете пясък, навят в резиденцията от бурята.

Падишах-император Шедъм IV влезе в залата начело на своята свита. Бе загубил шлема си на бурсег и сега червеникавата му коса падаше в безпорядък. Вътрешният ръб на левия ръкав на униформата му бе разпран. Не носеше нито защитен пояс, нито оръжия, но царствената му осанка го обвиваше като защитно поле и неотменно заставяше околните да се отдръпнат настрани.

Пика на свободен препречи пътя на императора и го спря там, където Пол бе наредил. Останалите — истинско гъмжило от цветове, суетене и настойчиви погледи — се струпаха зад гърба му.

Пол огледа внимателно групата, видя жени, които криеха следите от плача, и лакеи, дошли да се порадват на победата на сардукарите, които сега стояха със затъкнати от разгрома гърла. Пол видя блестящите като у птица очи на света майка Гайъс Хелън Мохайъм, които искряха изпод черната ѝ качулка, а редом с нея — присвитите лукаво очички на Фейд-Рота Харконен.

„Тук има едно лице, което времето не ми е разкривало“ — помисли си Пол.

И привлечен от някакво раздвижване, той погледна зад Фейд-Рота и видя там някакво тясно като на невестулка лице, което никога дотогава не бе срещал — нито във времето, нито извън него. Стори му се, че това бе лице, което би трябвало да познава, и това чувство донесе със себе си сигнал за страх.

„Защо трябва да се страхувам от този човек?“ — запита се той.

Наведе се към майка си и прошепна:

— Кой е онзи човек от лявата страна на светата майка, онзи с физиономията на злодей?

Джесика погледна и разпозна лицето от досиетата на своя дук.

— Граф Фенринг — отговори тя. — Онзи, който е бил тук непосредствено преди нас. Генетичен евнух и... убиец.

„Момчето за поръчки на императора“ — помисли си Пол. И тази мисъл премина като трус през съзнанието му, защото той бе срещал императора безброй много пъти, разпръснати по пътеките на бъдещето, но граф Фенринг не беше се появил нито веднъж в тези видения от бъдещето.

И на Пол му хрумна, че той бе виждал своя труп по неизброимите ръбове на паяжината на времето, ала никога не бе виждал мига на собствената си смърт.

„Да не би да ми е било отказано да го виждам, само защото той е човекът, който ще ме убие?“ — запита се Пол.

Тази мисъл го изпълни с някакво лошо предчувствие. С мъка отклони погледа си от Фенринг, загледа се в оцелелите сардукарски войници и офицери и видя обидата и отчаянието, изписани по лицата им. Някои лица от свитата задържаха за миг погледа на Пол: сардукарски офицери, които преценяваха приготовленията в залата, като замисляха и продължаваха да кроят начин за превръщането на разгрома си в победа.

Най-накрая погледът на Пол се спря върху една стройна светлокоса и зеленоока жена, чието лице с патрицианска хубост бе класическо в своето високомерие, сухо от сълзи и недокоснато от разгрома. Пол я позна без ничия помощ: принцесата, бинджезъритската възпитаница, образът, който виденията от бъдещето му бяха показвали нееднократно — Ирулан.

„Ето го моето разковниче“ — помисли си той.

После отново долови някакво раздвижване сред скупчилите се хора и от тях изникна Туфир Хауът, с неговото дълбоко набраздено лице, обагрени от сафо устни и прегърбени рамене.

— Ето го и Туфир Хауът! — възкликна Пол. — Оставете го да се движи свободно из залата, Гърни.

— Господарю! — възрази Гърни.

— Оставете го да се движи свободно — повтори Пол.

Гърни кимна.

Щом пиката на свободния се вдигна отпреде му и се спусна зад гърба му, Хауът закрета тромаво напред. Влажните очи, преценяващи и търсещи, се втренчиха в Пол.

Пол пристъпи крачка напред, долови напрежението и застана в очакване на някакво движение от страна на императора и неговата свита.

Погледът на Хауът се плъзна покрай Пол и старецът заговори:

— Лейди Джесика, едва днес разбрах колко съм грешил в мислите си по отношение на вас. Не бива да ми прощавате.

Пол изчака, но майка му не заговори.

— Туфир, стари друже — рече Пол, — както виждаш, не съм седнал с гръб към вратата.

— Вселената е пълна с врати — каза Хауът.

— Приличам ли на баща си? — попита Пол.

— По-скоро на дядо си — изхриптя в отговор Хауът. — Имаш неговия замах и неговия блясък в очите.

— И все пак приличам повече на баща си — рече Пол, — и ти заявявам, Туфир, че като отплата за дългогодишната ти служба на нашата династия можеш да поискаш сега от мен каквото пожелаеш. Абсолютно всичко. Искаш ли живота ми, Туфир? Той е твой. — Пол пристъпи крачка напред, сложил ръце на хълбоци, и видя как пламъчето на просветлението заблестя по-силно в очите на Хауът.

„Той разбира, че знам за предателството“ — помисли си Пол.

И като настрои гласа си така, че само слухът на Хауът да улови неговия полушепот, Пол каза:

— Говоря ти честно, Туфир. Ако трябва да ме убиеш, не се колебай! Направи го!

— Искях само да застана още веднъж пред вас, господарю — заговори Хауът. И Пол едва сега забеляза какви усилия полага старецът, за да се задържи на нозете си. Пол протегна ръка, прихвана Хауът през раменете и почувствува под пръстите си спазмите на мускулите.

— Страдаш ли, стари друже? — попита Пол.

— Страдам, господарю — потвърди Хауът. — Но много повече се радвам. — Той лекичко се извъртя в прегръдката на Пол и протегна лявата си ръка към императора с дланта нагоре, като показва миниатюрната игла, скрита между пръстите му.

— Виждате ли това тук, ваше височество? — провикна се той. — Виждате ли иглата на вашия предател! Та нима си мислите, че аз, който съм отдал целия си живот в служба на атреидите, сега бих могъл да им предложа нещо по-незначително?

Пол потрепера, когато старецът се отпусна в ръцете му и усети смъртта в омекналото тяло. После нежно положи Хауът на пода, изправи се и даде знак на стражите да изнесат трупа.

Докато заповедта му се изпълняваше, в залата владееше тишина.

Лицето на императора сега изразяваше непоносимо очакване. Очите, които не познаваха що е страх, сега най-сетне го допуснаха в зениците си.

— Ваше височество — заговори Пол и забеляза как стройната принцеса трепна изненадано. Тези думи бяха произнесени с Гласа,

създаден от „Бин-Джезърит“ и съдържаха всички нюанси на неуважение и презрение, които Пол бе успял да вложи.

„Наистина е бин-джезъритка“ — помисли си Пол.

Императорът се окашля и рече:

— Вероятно моят уважаван родственик е убеден, че държи положението в свои ръце. Това е твърде далеч от истината. Вие нарушихте Споразумението, използвахте атомно оръжие срещу...

— Използувах атомно оръжие срещу естествена даденост от пустинята — прекъсна го Пол. Тя ми пречеше, а аз бързах да стигна до вас, ваше височество, за да ви поискам обяснение за някои ваши необичайни постъпки.

— Точно сега в космоса над Аракис е струпана армадата на Великите династии — продължи императорът. — Достатъчна е само една дума и те ще...

— О, да — каза Пол. — Почти бях забравил за тях. Той зашари с поглед из императорската свита, докато не откри лицата на двамата представители на Сдружението и се извърна към Гърни: — Това ли са агентите на Сдружението, Гърни, онези двама дебеланковци, облечени в сиво?

— Да, господарю.

— Вие двамата! — провикна се Пол и протегна ръка към тях. — Застанете встрани от групата и изпратете съобщения до тази флотилия незабавно да се махне от тук. След това ще помолите да ви дам разрешение за...

— Сдружението няма да изпълнява вашите заповеди! — излая по-високият. Двамата агенти си проправиха път до кръстосаните пики на стражата, която ги пропусна по даден от Пол знак. Те се отделиха от групата и по-високият, като насочи ръка към Пол, каза:

— Твърде вероятно е, вие самият да се окажете под ембарго, защото сте...

— Ако чуя само още една глупост от двама ви — прекъсна го Пол, — ще дам заповед да бъдат унищожени всички находища на мелиндж... завинаги.

— Вие луд ли сте? — попита по-високият представител на Сдружението. Той се отдръпна половин крачка назад.

— В такъв случай признавате ли, че имам власт да го направя? — попита Пол.

Агентът на Сдружението като че ли се загледа за миг нагоре към небето и отговори:

— Да, бихте могли, но не трябва да го правите.

— Ахаа! — възкликна доволно Пол. — И двамата сте навигатори на Сдружението, нали така?

— Да.

— Вие ще ослепите и себе си, а всички нас ще обречете на бавна смърт — обади се по-ниският от двамата. — Имате ли изобщо някаква представа какво означава да бъде лишен човек от мелинджова напитка, щом веднъж вече е свикнал с нея?

— Окото, което търси напред най-безопасния курс, ще остане завинаги затворено — рече Пол. — Сдружението ще бъде парализирано. На своите изолирани планети хората ще се превърнат в малки изолирани общности. Знаете ли, бих могъл да направя това от чиста злоба... или просто от скука.

— Нека обсъдим този въпрос насаме — рече по-високият. — Сигурен съм, че ще съумеем да постигнем някакъв компромис, който е...

— Изпратете съобщението до вашите хора, които сега се намират над Аракис — каза Пол. — Нашият спор започва да ми става досаден. Ако тази флотилия там горе не се махне в най-скоро време, изобщо няма да стане нужда да разговаряме. — Той кимна към своите свързочници, застанали в ъгъла на залата. — Можете да използвате нашата апаратура.

— Първо трябва да обсъдим въпроса помежду си — рече по-високият. — Не можем просто така да...

— Обсъдете го! — излая Пол. — Щом човек е в състояние да унищожи едно нещо, то той е неговият пълен господар. Вие се съгласихте, че е в моите възможности да го направя. Не сме се събрали тук, за да разискваме, да преговаряме или да правим компромиси. Или ще се подчинявате на моите заповеди, или ще изпитате преките последици от това си неподчинение!

— Той говори сериозно — рече по-ниският от агентите на Сдружението.

И Пол видя как ги обзема страх. Двамата бавно отидоха при апаратурата за свръзка.

— Дали ще се подчинят? — попита Гърни.

— Те виждат ограничен отрязък от бъдещето — отвърна Пол. — Пред себе си виждат само гола стена, която очертава последствията от едно неподчинение. Всеки навигатор от корабите на Сдружението там горе над нас може да види пред себе си само тази стена. Ще се подчинят.

Пол се обърна, за да погледне към императора, и каза:

— Навремето те са ви дали своята благословия, за да се възкачите на престола на баща си само защото сте ги уверили, че ще се погрижите притокът им на подправка да не секва. Вие ги подведохте, ваше височество. Знаете ли какви са последствията?

— Никой не ми е давал благословия...

— Я стига сте се правили на глупак! — изрева Пол. — Сдружението е като село край река... Хората му се нуждаят от водата, но могат да черпят от нея само толкова, колкото им е потребно. Те обаче не могат да заприщят с бент реката и да станат нейни господари, защото това ще привлече вниманието върху количеството, което вземат, а това може да доведе до евентуално унищожение. Притокът на мелиндж — ето това е тяхната река, но аз построих бент. И моят бент е такъв, че не може да бъде унищожен, без да бъде унищожена реката.

Императорът прекара пръсти през червеникавата си коса и се загледа в гърбовете на двамата представители на Сдружението.

— Дори вашата жрица на истината трепери — продължи Пол. — Има и други отрови, които светите майки могат да използват за своите хитрости, но щом веднъж са използвали мелинджовата напитка, другите вече не действуват.

Старицата загърна плътно около себе си безформените черни дрехи, проби си път сред тълпата и застана до кръстосаните пики.

— Света майко Гайъс Хелън Мохайъм — каза Пол. — Много време изтече от Каладън, нали?

Погледът ѝ мина покрай него и се спря на майка му.

— Е, Джесика, виждам, че синът ти наистина е този, който може да бъде едновременно на много места. Заради това може да ти се прости дори уродливостта на дъщеря ти.

Пол потисна жестокия си разтърсващ гняв и изрече:

— Никога не сте имали правото или основанието да прощавате каквото и да било на майка ми.

Старицата кръстоса поглед с неговия.

— Защо не приложиш хитростите си на мен, стара вещице? — запита Пол. — Къде е твойт гом джабър? Защо не се опиташ да надзърнеш там, където не смееш да погледнеш? Защото ще видиш мен как стоя насреща ти и те гледам!

Старицата не издържа на погледа му и сведе очи.

— Нямах ли нищо за казване? — попита Пол.

— Аз приветствувах твоето идване в редовете на човешкия род — промълви тя. — Не очерняй това ми дело.

Пол извиси глас:

— Погледнете я, приятели! Това е бин-джезъритската света майка, търпелива в своето изискващо търпение дело. Тя и нейните сестри успяха да изчакаят деветдесет поколения, за да се съчетаят успешно гени и околна среда — и да се получи онзи човек, необходим за тяхната програма за размножаване. Погледнете я! Тя вече знае, че тези деветдесет поколения са създали този човек. Ето ме тук... но... аз... никога... няма... да... изпълня... нейната... заповед!

— Джесика! — изпищя старицата. — Накарай го да млъкне!

— Ти го накарай да млъкне! — отвърна Джесика.

Пол погледна старицата.

— За участието ти в цялата тази работа с радост бих наредил да те удушат — рече той. — Нямахше как да предотвратиш всичко това! — отсече той, а светата майка се вцепени от гняв. — Но мисля, че ще е по-добре да те накажа, като те оставя да изживееш годините си, но никога да не можеш да ме докоснеш или да ме подчиниш дори на едничка от потребностите на вашата програма.

— Какво си направила, Джесика? — запита старицата.

— Ще ти дам само една възможност — продължи Пол. — Ти видя част от потребностите на човешкия род, но видяното е твърде малко. Вие искате да направлявате размножаването на човешката раса и съгласно своя генерален план да разпръснете сред хората малцината свои избраници. Колко малко разбирате от...

— Не бива да говориш за тези неща! — просъска старицата.

— Замълчи! — изрева Пол. Думата сякаш се превърна в острие и под властта на Пол се огъна във въздуха помежду им.

Старицата се олюля и с преbledняло лице се строполи в ръцете на хората зад нея, зашеметена от ужасната сила, с която той бе разтърсил психиката ѝ.

— Джесика — прошепна тя. — Джесика!

— Аз помня твоя гом джабър — рече Пол. — А ти запомни моя — помни, че мога да те убия само с една дума!

Свободните, застанали до стените на залата, си разменяха многозначителни погледи. Та нима легендата не казваше: „И думата му ще носи смърт, вечна за онези, които се противопоставят на неговата справедливост.“

Пол отмести поглед към стройната принцеса, която стоеше до баща си, императора. Без да сваля очи от нея, той рече:

— Ваше височество, и двамата знаем какъв е изходът от това наше затруднение.

Императорът погледна дъщеря си, после Пол.

— Как смееш, нещастнико! Авантюрист без династия, нищожество, дошло от...

— Вие вече признахте кой съм — прекъсна го Пол. — Императорски родственик. Вие ме нарекохте свой родственик, нека прекратим тази глупост.

— Аз съм твой господар! — извика императорът.

Пол погледна към агентите на Сдружението, застанали с лице към него до уредите за свръзка. Единият от тях кимна.

— Бих могъл да си послужа и със сила! — рече Пол.

— Няма да посмееш! — каза дрезгаво императорът.

Пол само го изгледа изпитателно. Принцесата докосна с ръка рамото на баща си.

— Татко — заговори тя с мекия си и като коприна галещ глас.

— Не се опитвай да ми прилагаш хитростите си! — сръза я императорът. После я изгледа. — Не е необходимо да правиш тази крачка, дъще. Ние имаме и други резерви, които...

— Но това е мъж, достоен да ви бъде син — рече тя.

Възвърнала самообладанието си, старата света майка си проби път към императора, наведе се съвсем близо до ухото му и зашепна.

— Светата майка ходатайствува в твоя полза — рече Джесика.

Пол не сваляше поглед от златокосата принцеса. Извърна се настрани и попита майка си:

— Това е Ирулан, най-голямата, нали така?

— Точно така.

Чани се приближи, застана от другата страна на Пол и рече:

— Искаш ли да си отида, Муад'Диб?

Той я погледна.

— Да си отидеш ли? Ти никога вече няма да се отделяш от мен.

— Вече нищо не ни свързва — каза Чани.

Пол сведе очи към нея, помълча малко и заговори:

— С мен разговаряй само искрено, сикайя моя.

Когато тя понечи да отговори, той я възпря, като долепи пръст до устните ѝ.

— Онова, което ни свързва, никога не може да се развърже — рече той. — А сега наблюдавай всичките тези събития много внимателно, защото бих искал след това да видя тази зала с твоите мъдри очи.

Императорът и неговата жрица на истината продължаваха да водят шепнешком своя разгорещен спор.

Пол заговори на майка си:

— Тя му напомня, че част от тяхната уговорка е била да поставят на престола бин-джезъритка, а Ирулан е тази, която са подготвили.

— Такъв ли е бил планът им? — попита Джесика.

— Не е ли очевидно? — отвърна Пол.

— За мен поне е повече от очевидно! — сръза го Джесика. — Целта на моя въпрос бе да ти напомня, че не бива да се опитваш да ме учиш на неща, на които съм те обучавала аз.

Пол я погледна и долови надменната усмивка по устните ѝ.

Гърни Халик се наведе между двамата и рече:

— Припомням ви, господарю, че сред тази сбирщина има един харкон. — Той кимна вляво към тъмнокосия Фейд-Рота, притиснат до кръстосаните пики. — Онзи там вляво, кривогледия. През живота си не съм виждал по-зловна физиономия. Навремето ми обещахте да...

— Благодаря, Гърни — прекъсна го Пол.

— Това е на-баронът... а сега, след смъртта на стареца... вече барон — продължи Гърни. — Но и той ми стига за всичко онова, което ми се е насъбрало...

— Можеш ли да го победиш, Гърни?

— Господарят се шегува!

— Спорът между императора и неговата вещица продължава вече прекалено дълго. Не мислиш ли така, майко?

Тя кимна.

— Да, наистина.

Пол заговори на императора:

— Ваше височество, има ли в свитата ви харкон?

Презрението на императора пролича по начина, по който се обърна, за да изгледа Пол.

— Надявам се, че моята свита се намира под закрилата на вашата дума на благородник — рече той.

— Въпросът ми бе чисто информативен — каза Пол. — Бих искал да знам дали в свитата ви има официално включен харкон, или просто някакъв харкон се укрива от страх зад една фраза.

Императорът леко се усмихна.

— Всеки човек, приет в имперското общество, е член на моята свита.

— Вие имате думата ми на дук — рече Пол, — но Муад'Диб е друго нещо. — Той може да не признае вашето определение за състава на една свита. Моят приятел Гърни Халик има желание да убие един харкон. Ако той...

— Канли*! — изкрещя Фейд-Рота. Той притисна гърди до кръстосаните пики. — Баща ти поиска това отмъщение, атреиде. Ще ме наричаш страхливец, когато ти самият се криеш при жените си, и ще ми предлагаш някакъв си лакей да се бие срещу мен!

Старата жрица на истината прошепна нещо в ухото на императора, но той я отблъсна и каза:

— Канли, така ли? Правилата за канли са твърде строги.

— Пол, прекрати тази глупост! — каза Джесика.

— Господарю — заговори Гърни, — ти ми беше обещал, че един ден ще мога да си отмъстя...

— Ти вече си им отмъстил — рече Пол и почувствува как някаква жажда за зрелищност взема връх над чувствата му. Изхлузи през глава робата и гуглата си и като ги даде на Джесика заедно с пояса и кристалния нож, започна да разхлабва катарамите на влагосъхраняващия си костюм. Долови, че сега вселената изцяло се бе съсредоточила върху този миг.

— Не е необходимо да вършиш това — рече Джесика. — Има и по-лесни начини, Пол.

Пол се измъкна от влагосъхраняващия си костюм и извади кристалния нож от канията, която майка му държеше в ръце.

— Знам — каза той. — Отрова, наемен убиец, всички стари изпитани начини.

— Ти ми обеща харкон! — просъска Гърни и Пол забеляза как гневът разкриви лицето му и как белегът от мастилена лоза потъмня и се набръчка. — Ти ми дължиш това, господарю.

— Причинили ли са ти повече мъки, отколкото на мен? — попита Пол.

— Сестра ми! — изхриптя Гърни. — Годиците, които прекарах в ямите за роби...

— Баща ми — прекъсна го Пол. — Добрите ми приятели и другари, Туфир Хауът и Дънкан Айдахо, дългите години, които прекарах като беглец — без ранг и без подкрепа... и още нещо: тук става въпрос за канли, а ние и двамата знаем добре кои правила са най-важните.

Раменете на Халик увиснаха.

— Господарю, нима тази свиня... та той е само едно животно, което, ако го побутнете с крак, ще трябва да хвърлите после обувката си, защото сте я омърсили. Наречете ме ако щете палач и ме оставете да се бия с него, но не предлагайте себе си на...

— Муад'Диб не бива да прави това нещо — обади се Чани.

Той се вгледа в нея и прочете в очите и страх.

— Ако Муад'Диб не бива да прави това, то дук Пол е длъжен да го направи! — отсече той.

— Това е харконски скот! — рече с дрезгав глас Гърни.

Пол се поколеба дали да не разкрие собственото си харконско потекло, но острият поглед, който му отправи Джесика, го възпря и той каза само:

— Но това създание има човешки вид, Гърни, и заслужава човешко презрение.

— Ако той толкова е... — започна Гърни.

— Моля те, дръпни се настрани — прекъсна го Пол. Вдигна кристалния си нож и лекичко избута Гърни настрани.

— Гърни! — извика Джесика. Тя докосна Гърни по рамото. — Науми ли си нещо, е като дядо си. Не го разсейвай! Това е единственото нещо, което можеш да направиш за него сега. И си помисли: „Велика майко! Каква ирония!“

Императорът оглеждаше внимателно Фейд-Рота. Той отбеляза широките рамене и твърдите му мускули. Обърна се, за да разгледа и Пол — жилав като конопено въже младеж, не толкова мършав, колкото местните жители на Аракийн, но с ребра, които се брояха, и гръден кош, който бе дотолкова хлътнал, че свиването и разпускането на мускулите изпъкваше ясно под кожата.

Джесика се приближи до Пол и настрои гласа си така, че единствен той да я чува:

— Запомни едно нещо, синко. Ако някое опасно лице се подготвя от бин-джезъритки, то понякога, в най-дълбоките гънки на съзнанието му, посредством древните приятно-болезнени методи на него му се внушава определена дума. Словосъчетанието, което най-често се използва, е Урошнор. Ако този тук е подготвян, както подозирам, от бин-джезъритки, достатъчно е да прошепнеш в ухото му тази дума, за да се отпуснат мускулите му и да...

— За този тук не желая никакви специални предимства — прекъсна я Пол. — Отдръпни се от пътя ми.

Гърни заговори на Джесика:

— Защо му е притрябвало да върши това? Да не би да възнамерява да се остави да го убият и така да стане мъченик? Нима този религиозен брътвеж на свободните е помрачил разума му?

Джесика зарови лице в шепите си, осъзнавайки, че не разбира докрай защо Пол взема този курс. Тя усещаше смърт в залата и разбираше, че промененият Пол е способен на такова нещо, за което говори Гърни. Всичките й способности се съсредоточиха върху необходимостта да защити сина си, но тя не бе в състояние да направи нищо.

— Наистина ли всичко идва от този религиозен брътвеж? — упорствуваше Гърни.

— Замълчи! — прошепна Джесика. — И се моли!

Внезапна усмивка пробягна по лицето на императора.

— Щом такова е желанието... на Фейд-Рота Харконен... от моята свита — заговори той, — аз свалям от него всякакви забрани и му давам свобода да избере своя собствена линия на поведение при тези обстоятелства. — Императорът махна с ръка към федейкините от охраната на Пол. — У някого от тази сбирщина трябва да са моят меч и пояс. Ако Фейд-Рота поиска, може да се бие с моя нож в ръка.

— Искам! — рече Фейд-Рота и Пол съзря въодушевлението, изписано по лицето на противника му.

„Той е прекалено самонадеян“ — помисли си Пол. — „А това е естествено предимство, което мога да приема.“

— Донесете ножа на императора — нареди Пол и изчака да изпълнят заповедта му. — Поставете го там, на пода. — Той посочи с крак мястото. — Разчистете императорската паплач до стената и нека харконът застане отделно от другите.

Шумолене на роби, шум от тътрене на нозе, приглушени команди и протести съпроводиха изпълнението на заповедта на Пол. Агентите на Сдружението останаха прави до апаратурата за свързка. Те гледаха намръщено към Пол и очевидно се колебаеха.

„Свикнали са да виждат в бъдещето“ — помисли си Пол. — „А в този отрязък от време и пространство те са слепи... както и аз самият дори.“ — И той долови полъха на ветровете на времето и усети размирието, настъпващата буря, която се насочваше към този отрязък от времето. Сега даже и най-малките пукнатини вече се бяха затворили. Пол знаеше, че наблизко дебне още нероденият марш на легионите. Тук бе и родовото съзнание, в което навремето бе разпознал своето ужасно предназначение. Тук имаше достатъчно поле за действие за един Куизъц Хадерах или Лизан-ал-Гаиб или дори за неуверените програми за размножаване на „Бин Джезърит“.

Човешкият род бе почувствувал своето собствено несъвършенство, бе се почувствувал остарял и сега съзнаваше единствено необходимостта от размирие, при което гените щяха да се смесят и новите силни сплави да оцелеят. В този миг всички хора представляваха един-единствен безпаметен организъм, който изпитваше някаква притома, способна да преодолее всякаква бариера.

И Пол разбра колко напразни бяха неговите опити да промени и най-дребното нещо в тази картина. Той бе искал вътрешно да се противопостави на марша на легионите, но маршът щеше да се състои. Дори и без него легионите му щяха да се развилнеят извън пределите на Аракис. На тях им бе потребна единствено легендата, в която той се бе превърнал. Бе им показал дори как да добият надмощие над Сдружението, което се нуждаеше от подправката, за да продължи да съществува.

Обзе го чувство за поражение и през него съзря, че Фейд-Рота Харконен бе вече изхлузил окъсаната си униформа и бе останал само по един брониран боен набедреник.

„Това е връхната точка“ — помисли си Пол. — „Оттук ще се разгъне бъдещето, облаците ще се разнесат и ще дойде славата. Загина ли, тук ще кажат, че съм направил тази саможертва, за да може моят дух да ги води. Остана ли жив, ще кажат, че нищо не е в състояние да спре Муад’Диб.“

— Готов ли е атрейдът? — провикна се Фейд-Рота, използвайки думите от древния ритуал на канли.

Пол реши да му отговори по обичая на свободните:

— И дано ножът ти се нащърби и натроши! — Той посочи към оставения на пода нож на императора, като с това искаше да каже, че Фейд-Рота трябва да се приближи и да го вземе.

Без да сваля погледа си от Пол, Фейд-Рота вдигна ножа от земята и го подхвърли върху дланта си, за да почувствува тежестта му. Възбудата му се разпали. Ето това бе двубой, за който си бе мечтал — мъж срещу мъж, умение срещу умение, без участието на никакви защитни полета. Виждаше как пред него се разтваря път към властта, защото императорът сигурно щеше да възнагради онзи, който убие метежния дук. Наградата може би щеше да бъде дори тази надменна негова дъщеря и участие в управлението на империята. А този селяндур дукът, този авантюрист от изостанала планета изобщо не можеше и да се мери с един харкон, обучен във всяка хитрина и всяка подлост от хилядите двубои на арената. И селяндурът нямаше как да знае, че този нож нямаше да е единственото оръжие, срещу което щеше да се изправи сега.

„Нека видим сега дали си неуязвим за отрова!“ — помисли си Фейд-Рота. Той вдигна за поздрав ножа на императора и каза:

— Посрещни смъртта си, глупако!

— Ще се бием ли, братовчеде? — попита Пол. И пристъпи дебнешком напред, вперил очи във вдигнатия насреща му нож, присвит, протегнал собствения си млечнобял кристален нож така, сякаш се бе срастнал с ръката му.

Противниците започнаха да се движат в кръг — босите им ходила стържеха по пода, а очите им напрегнато дебнеха да открият и най-малката пролука.

— Много красиво танцуваш! — обади се Фейд-Рота.

„Бъбрив е“ — помисли си Пол. — „Още една слабост. Сблъскали се с мълчание, започва да се чувства неловко.“

— Успя ли да се изповядаш? — попита Фейд-Рота.

Пол продължи да обикаля мълчаливо. Старата света майка, която наблюдаваше двубоя от скупчилата се свита на императора, почувствува, че трепери. Младият атрейд бе призовал на двубой своя братовчед, харкона. Това би могло да означава единствено, че той знае за общото им потекло, нещо, което би разбрал без затруднение, тъй като той бе Куизъц Хадерах. Казаните думи обаче я принудиха да се съсредоточи върху единственото нещо, което в този миг бе от значение за нея. Всичко това можеше да се окаже пълна катастрофа за бинджезъритската програма за човешкото размножаване.

Тя бе зърнала нещичко от онова, което Пол бе видял тук, а именно, че Фейд-Рота можеше да убива, но нямаше да победи. Друга една мисъл обаче почти я съкруши. Два крайни продукта от тази продължителна и скъпа програма се изправяха един срещу друг в двубой на живот и смърт, който можеше лесно да покоси и двамата. Ако загинеха и двамата, щяха да ги наследят само незаконната дъщеря на Фейд-Рота, която бе все още бебе и не представляваше никакъв по-определен фактор, и Алая, чудовището.

— Може би тук имате само езически обреди? — продължи Фейд-Рота. — Би ли искал императорската жрица на истината да подготви душата ти за нейното пътуване?

Пол се усмихна, смени посоката надясно и застана нащрек, като потисна черните си мисли заради потребността на настоящия момент.

Фейд-Рота подскочи, финтира с дясната и за миг прехвърли ножа в лявата си ръка.

Пол с лекота отклони удара, като забеляза колебанието в отмерения като за защитно поле удар на Фейд-Рота. И все пак замахът му не бе дотолкова пригоден към защитно поле, колкото Пол бе виждал у други борци, и той почувствува, че Фейд-Рота се бе сражавал и друг път срещу противници без защитни полета.

— Един атрейд бяга ли, или стои и се бие? — попита Фейд-Рота.

Пол продължи да кръжи мълчаливо. Чу отново думите на Айдахо от отдавна миналите им тренировки на учебната площадка в Каладън: „Използвай първите секунди за проучване на противника. Така може

да пропуснеш много възможности за бърза победа, но секундите за проучване са гаранция за успех. Не избързвай и бъди предпазлив!“

— Може би си мислиш, че този танц удължава живота ти с някоя и друга секунда — заговори отново Фейд-Рота. — Много добре. — Той застана на едно място и изпъчи гърди.

Пол бе видял достатъчно, за да си състави първоначална преценка. Фейд-Рота поведе наляво, като откри десния си хълбок, сякаш един брониран боен набедреник можеше да осигури защита на цялата му страна. Това бе поведение на човек, свикнал да се бие със защитно поле и с по един меч в двете ръце.

„Или...“ — поколеба се Пол — „... набедреникът има и друго някакво предназначение...“

Харконът изглеждаше прекалено самоуверен за двубой срещу човек, който в същия този ден бе предвождал победоносните боеве срещу сардукарските легиони.

Фейд-Рота забеляза колебанието и каза:

— Защо е нужно да се отлага неизбежното? Ти само ми пречиш да изпълня задълженията си към една топка нечистотии.

„Ако е свределна стреличка“ — помисли си Пол, — „тя е от коварните. Набедреникът никога няма да издаде присъствието й.“

— Защо не продумаш? — запита Фейд-Рота.

Пол отново закръжи предпазливо, като само си позволи да се усмихне сдържано на неловкостта, която се прокрадват в гласа на Фейд-Рота, доказателство, че напрежението от мълчанието нараства.

— Усмихваш се, а? — попита Фейд-Рота. И скочи, преди да довърши изречението.

В очакване на забавения колеблив замах Пол едва успя да отклони удара на острието и почувствува как върхът закачи лявата му ръка над лакътя. Той заглуши внезапната болка и в съзнанието му нахлу прозрението, че предишното колебание е било само хитрост — отлично измислена преструвка. Тук насреща си имаше много способен противник, отколкото бе очаквал. Той щеше да си послужи с хитрости, в които се вписваха други, а в тях още хитрости.

— Вашият Туфир Хауът лично ме е учил на някои от тези умения — заговори Фейд-Рота. — Той ми нанесе първата рана при дуел. Жалко, че старият глупак не е жив да види този двубой.

А Пол си спомни, че Айдахо бе казал веднъж: „Очаквай само онова, което се случва по време на двубой. Така никога няма да те изненадат.“

Двамата противници, приведени и напрегнати, отново започнаха да кръжат един около друг.

Пол забеляза, че въодушевлението отново започна да обзема противника му и се зачуди за причината. Толкова ли много означаваше за него една драскотина? Освен ако върхът на острието не е бил потопен в отрова! Но това едва ли бе възможно! Неговите войници лично бяха прегледали оръжието и преди да го дадат на Фейд-Рота, го бяха проверили с детектора за отрова. Бяха твърде добре обучени, за да пропуснат такова очевидно нещо.

— Онази жена, с която разговаряше преди малко — продължи Фейд-Рота, — онази дребничката. Да не би да има някакво по-особено значение за теб? Сигурно някоя любимка, а? А дали ще заслужи и моето по-особено внимание?

Пол не проговори, а само сондираше с вътрешния си усет, изследваше кръвта от раната и установи следи от приспивателно, оставени от императорския нож. Той трансформира собствената си обмяна на веществата, за да се избегне тази заплаха, и превърна молекулите на приспивателното, но усети, че го прониза съмнение. Бяха потопили върха на ножа в приспивателно. Приспивателно. Не нещо, което да бъде засечено от детектора за отрова, но все пак достатъчно силно, за да забави рефлекс на засегнатите мускули. Неговите врагове си имаха собствени планове, в които се вписваха други планове, и разполагаха с огромен запас от коварства. Фейд-Рота отново подскочи и замахна. Със застинала усмивка Пол финтира мудро, сякаш приспивателното му бе подействувало, и в последната секунда се извъртя, за да посрещне с върха на кристалния си нож стрелналата се надолу ръка. Фейд-Рота се присви, за да избегне удара, и се отдръпна, прехвърли ножа в лявата си ръка и само леко пребледнялата му брадичка издаваше парещата болка в ръката — там, където Пол го бе порязал.

„Нека изпита своя собствен миг на колебание“ — помисли си Пол. — „Нека помисли, че е отровен.“

— Предателство! — закрещя Фейд-Рота. — Той ме отрови! Усещам отровата в ръката си.

Пол отхвърли плаща на мълчанието и рече:

— Само малко киселина, за да противодействува на приспивателното върху острието на императора.

Фейд-Рота отвърна на високомерната усмивка на Пол, като вдигна в присмехулен поздрав ножа, стиснат в лявата ръка. Очите зад ножа искряха от гняв.

Пол прехвърли кристалния нож в лявата си ръка, за да се приготви да посрещне противника. Те отново закръжиха предпазливо.

Фейд-Рота започна да стеснява разстоянието помежду им, като се промъкваше навътре в кръга с високо вдигнат нож, а яростта му прозираше в изкривените очи и стиснатата челюст. Той финтира надясно и надолу и двамата се срещнаха гърди с гърди, с приклепени ножове в изопнатите ръце.

Като внимаваше с десния хълбок на Фейд-Рота, където подозираше, че се намира отровна стреличка. Пол принуди противника да направи завой надясно. Той едва не пропусна да забележи щръкналото изпод ръба на колана връхче на игличката. Предупреди го настъпилата лека отпуснатост в движенията на Фейд-Рота. Едва забележимото връхче премина на косъм от плътта на Пол.

„Стреличката е на левия хълбок! Коварство, в което се вписва коварство“ — напомни си мислено Пол. Тренираното му в бинджезъритски подход тяло се приведе, за да издебне Фейд-Рота, но необходимостта да избегне микроскопичното връхче, което се подаваше едва-едва от хълбока на противника, отхвърли Пол настрани, достатъчно силно, за да не успее да се задържи, и той се озова проснат на пода, притиснат от Фейд-Рота.

— Видя я как се показва от хълбока ми, нали? — прошепна Фейд-Рота. — Твоята смърт, глупако. — И започна да се извива, като все повече и повече доближаваше отровната игличка. — Ще парализирам мускулите ти, а ножът ми ще те довърши. А за детекторите няма да остане и помен от отрова!

Пол се изопна, защото чу в съзнанието си сподавените писъци на загнездилите се в мозъчните му клетки предци, които настояваха да каже заветната дума, за да притъпи реакциите на Фейд-Рота и да се спаси.

— Няма да я кажа! — задъхано рече Пол.

Фейд-Рота зяпна към него и за частица от секундата се подвоуми. За Пол това бе достатъчно, за да открие слабата точка на един от бедрените мускули, за да наруши равновесието на противника и двамата размениха местата си. Сега Фейд-Рота се оказа притиснат към земята, като вдигаше нагоре десния си хълбок, без да може да се обърне, тъй като връхчето на игличката заплашваше да се заби в него.

Пол измъкна лявата си ръка благодарение на кръвта от раната, която намали триенето, и нанесе удара си под долната челюст на Фейд-Рота. Острието се заби докрай. Фейд-Рота потръпна и се отпусна назад, все още извит заради отровната игла. Като дишаше тежко, за да си възвърне самообладанието, Пол се отблъсна и се изправи на крака. С нож в ръка той се наведе над трупа, нарочно бавно вдигна очи и погледна императора.

— Ваше височество — рече той. — Свитата ви намаля с още един човек. Ще продължим ли да си разменяме преструвки и превземки? Или ще обсъдим какво трябва да се направи? Да ми дадете за съпруга дъщеря си и да разчистите на един атрейд пътя към престола.

Императорът се обърна и изгледа граф Фенринг. Графът срещна погледа му — сивите и зелените очи се кръстосаха. В резултат на продължителното си общуване те можеха да се разбират само с един поглед.

„Убий заради мен този нагъл човек“ — казваше императорът. — „Атрейдът е млад и силен, да, но той е уморен от продължителната схватка и във всеки случай няма да ти е достоен противник. Предизвикай го на дуел... още сега... знаеш как да го направиш. Убий го.“

Фенринг бавно помръдна глава и полека я завъртя, докато най-сетне се оказа с лице към Пол.

— Направи го! — просъска императорът.

Графът съсредоточи вниманието си върху Пол, като се вгледа в него с онова зрение, което неговата лейди Марго бе обучавала в бинджезъритски подход, и забеляза тайнствеността и достойнството, които лъхаха от този млад атрейд.

„Бих могъл да го убия“ — помисли си Фенринг и осъзна, че това е самата истина.

Някакво много дълбоко чувство възпря ръката на графа и той зърна за миг преимуществото, което имаше над Пол — умение да се прикрива, лукавство и мотиви, в които ничие око не можеше да надзърне.

Пол, който се досещаше за някои от тези чувства, подсказани му от разбушувалия се отрязък от време, разбра най-сетне защо никога дотогава не бе виждал Фенринг по пътеките на виденията си от бъдещето. Самият Фенринг бе един от онези, които-биха-могли-да-станат Куизъц Хадерах, но той бе евнух, бе осакатен поради някаква грешка в генетичната програма и неговите способности бяха намерили израз в лукавство и вътрешно уединение. Дълбоко състрадание към графа прониза Пол и за първи път той изпита нещо като братска обич.

Фенринг разгада чувствата на Пол и рече:

— Ваше височество, принуден съм да ви откажа.

Ярост обзе Шедъм IV. Той направи две крачки напред и удари гневно Фенринг по лицето.

По удареното място плъзна червенина. Графът погледна императора в очите и заговори напълно безизразно:

— Ние с вас винаги сме били приятели, ваше височество. Това, което правя сега за вас, е от приятелство. Ще забравя, че сте ме ударили.

Пол се окашля и каза:

— Ставаше дума за престола, ваше височество.

Императорът се обърна и изгледа Пол...

— Засега аз седя на престола — излая той.

— Вие ще получите престол на Салуса Секундус — рече Пол.

— Аз сложих оръжие и дойдох тук при вас, разчитайки на вашата тържествена клетва! — изкрещя императорът. — Осмелявате се да заплашвате...

— В мое присъствие вашата особа е в безопасност — прекъсна го Пол. — Това е клетва на един атреид. Но Муад'Диб е онзи, който ви заточава на вашата планета-затвор. Не се страхувайте, ваше височество. Аз ще смекча суровостта на тази планета с всички средства, с които разполагам. Тя ще се превърне в планета-градина, пълна с най-приятни неща.

Когато скритият смисъл на тези думи проникна в съзнанието на императора, той се втренчи в Пол.

— Едва сега виждаме истинските мотиви — рече презрително той.

— Нима! — възкликна Пол.

— А какво ще стане с Аракис? — попита императорът. — Може би ще се превърне в друга планета-градина, пълна с приятни неща?

— Свободните имат думата на Муад'Диб — отвърна Пол. — Тук ще има течаща вода, сгрявана от слънцето, и зелени оазиси, пълни с най-прекрасни неща. Но ние трябва да помислим и за подправката. Следователно на Аракис винаги ще има пустиня... и свирепи ветрове, и изпитания, които каляват човека. Ние, свободните, имаме една поговорка: „Бог е създал Аракис, за да приучи праведния на твърдост.“ Човек не може да се опълчи срещу словото божие.

Старата жрица на истината, светата майка Гайъс Хелън Мохайъм, разбираше по своему скрития смисъл в думите на Пол. Тя съзря похода на легионите и рече:

— Нямах право да разпръснеш тези хора из вселената!

— Припомни си човеколюбието на сардукарите! — сръза я Пол.

— Нямах право! — прошепна тя.

— Ти си жрица на истината — каза Пол. — Мери си думите. — Той погледна към принцесата, после отново към императора. — Най-добре ще е да свършим по-бързичко, ваше височество.

Императорът изгледа покрусено дъщеря си. Тя го докосна по лакътя и каза примирено:

— Нали за това са ме обучавали, татко.

Той си пое дълбоко въздух.

— Нищо не можеш да направиш — измърмори старата жрица на истината.

Императорът изпъчи гърди и се помъчи да покаже, че си е възвърнал достойнството.

— Кой ще преговаря от ваша страна, родственико? — попита той.

Пол се обърна, видя майка си, която с притворени очи стоеше до Чани сред отряд федейкини. Отиде при тях и се спря с очи, сведени към Чани.

— Разбирам причината — прошепна Чани. — Щом така се налага да стане... Усул.

Като долови напирашките в гласа ѝ сълзи. Пол я погали по страната.

— Моята сихайя не бива никога да се бои за нищо — прошепна той. После отпусна ръка и се обърна с лице към майка си. — Ти ще преговаряш от мое име, майко, заедно с Чани. Тя е мъдра и има остър поглед. А и приказката, че никой не се пазари по-упорито от един свободен, е много права. Тя ще гледа с очите на своята любов към мен и с мисълта за нуждите на нашите неродени синове. Вслушвай се в нея.

Джесика долови хладната пресметливост в гласа на сина си, потисна вълнението си и попита:

— Какви са указанията ти?

— Всички акции на императора в „ЕМОП“ да бъдат зестрата на Ирулан — отговори той.

— Всички ли? — Тя бе потресена, почти онемя.

— Той трябва да бъде лишен от всичко. Аз ще поискам графска титла и директорство в „ЕМОП“ за Гърни Халик, както и да получи във владение Каладън. Ще бъдат осигурени титли и подобаващи за тях владения за всеки оцелял атрейдски воин, без да се пренебрегне и последния пехотинец.

— А свободните? — запита Джесика.

— Свободните са мои — отвърна Пол. — Онова, което получат, ще им бъде дадено от Муад'Диб. То ще започне с назначаването на Стилгар за губернатор на Аракис, но това може да почака.

— А за мен? — попита Джесика.

— Има ли нещо, което желаеш?

— Може би Каладън — отговори тя, като гледаше Гърни. — Не съм сигурна обаче. Вече почти съм се превърнала в свободна... а и светата майка. Нужни са ми мир и спокойствие, за да размисля.

— Ще ги имаш! — рече Пол. — Както и всичко друго, което Гърни и аз можем да ти дадем.

Джесика кимна, почувствувала се внезапно стара и уморена. Тя погледна към Чани.

— А за кралската наложница?

— За мен никаква титла — прошепна Чани. — Нищо. Умолявам ви.

Пол потопа очи в нейните, като внезапно си спомни как бе застанала веднъж с малкия Лито в ръце, техния син, който бе загинал в тези жестоки събития.

— Заклевам ти се — прошепна той, — че няма да ти е нужна никаква титла. Онази жена там ще бъде моя съпруга, а ти само наложница, защото това е политически акт и още сега, тук, трябва да изковем мира и да спечелим Великите династии на Ландсрада. Трябва да спазим договореностите. Но въпреки това тази принцеса ще получи от мен единствено името ми. Нито дете ще има от мен, нито ласка, нито нежен поглед, нито капчица обич.

— Така говориш сега — рече Чани.

Погледът ѝ прескочи залата и се спря на стройната принцеса.

— Толкова ли малко познаваш сина ми? — запита шепнешком Джесика. — Разгледай добре тази принцеса, виж колко е високомерна и самоуверена. Мълви се, че имала литературни наклонности. Нека се надяваме, че ще намира утеха в такива занимания, защото друго едва ли ще ѝ бъде отредено. — От устните на Джесика се отрони тъжен смях. — Помисли върху това, Чани: принцесата ще носи името, но ще води живот по-лош и от този на наложница — никога няма да получи дори миг на нежност от мъжа, с когото е свързана. Докато ние, Чани, ние, така наричаните наложници — нас историята ще нарече съпруги.

ТЕРМИНОЛОГИЯ НА ИМПЕРИЯТА

При изучаване на империята, на планетата Аракис и на цялата култура, създадена от Муад'Диб, възникват множество непознати термини. Да се улесни разбирането им е похвална цел — ето защо по-долу даваме някои дефиниции и обяснения.

А

АДАБ — Търсещата памет, при която натрапчивите спомени идват неканени.

АЙАТ — Знаците на живота (виж бурхан).

АКАРСО — Растение, отглеждано на планетата Сайкън от съзвездие Офиучи 70 А. Най-характерни за него са почти четвъртитите листа. Зелените и бели ивици показват периодичноменящите се активни и латентни хлорофилни зони.

АЛ-ЛАТА — Първоначалното слънце на човечеството. Думата е придобила значение на планета.

АЛАМ-АЛ-МИТАЛ — Загадъчен свят на образите, където всички физически граници са премахнати.

АМПОЛИРОС — Легендарният „леляк холандец“ на Космоса.

АМТАЛ, ЗАКОНЪТ АМТАЛ — Широко прилаган на изостаналите планети закон, според който едно нещо се подлага на изпитание, за да се определят качествата и недостатъците му. Обикновено означава: изпитание, което носи унищожение.

АРАКИЙН — Първото селище на Аракис, дългогодишно седалище на планетарното правителство.

АРАКИС — Планетата, известна като Дюн, третата планета на Канопус.

АРБИТЪР НА ПРОМЯНАТА — Официално назначен от висшия съвет на Ландсрада и от императора арбитър. Той има за задача да контролира промяната на дадено владение, преговорите за канли или официалното сражение от договорната война. Решенията на арбитъра

на промяната могат да бъдат оспорвани само пред висшия съвет в присъствието на императора.

АЧ — Ляв завои, команда на пясъчен ездач.

Б

БАГРИЛЕН РЕВОЛВЕР — Пясъчен револвер със статичен заряд, изработен на Аракис за сигнално оцветяване на обширна площ пясък.

БАКА — Според легендата на свободните оплаквач, който скърби за цялото човечество.

БАЛИСЕТ — Деветструнен инструмент, пряк наследник на цитрата. Строй в гамата чусик. Свири се с подръпване на струните. Любим инструмент на имперските трубадури.

БАСЕЙН С ПЯСЪЧНИ ПРИЛИВИ И ТЕЧЕНИЯ — Всяка една от обширните падини по повърхността на Аракис, която в продължение на векове се е запълвала с прах и в която са се образували истински пясъчни течения (виж пясъчни течения).

БАШАР — Сардукарски офицер, малко над чин полковник по стандартната военна йерархия. Чин, създаден от военния управител на планетарна подобласт. Корпусен башар е титла, която се присъжда само във военно време.

БЕЛА ТЕГЕЙЗЕ — Петата планета на Кюнтсинг — третият етап от принудителното преселение на свободните.

БИ-ЛАЛ КАЙФА — Буквален превод: повече не е нужно да се обяснява.

БИН ДЖЕЗЪРИТ — Старинна школа за умствено и физическо обучение, основана първоначално за девойки, след като великият бунт разрушава т.нар. „мислещи машини“ и роботи.

БИНДУ — Отнася се за човешката нервна система, особено за тренирането на отделни мускули. Често се среща като бинду-нерватура.

БИНДУ НЕРВАТУРА — Виж по-горната бележка.

БОЕН ЕЗИК — Език с ограничен брой думи, създаден за улеснение при свързките по време на военни действия.

БОТАНИ ДЖИБ — Виж Чакобза.

БУРСЕГ — Командувачият генерал при сардукарите.

БУРХАН — Доказателствата на живота (обикновено знаците и доказателствата на живота); виж аят.

В

ВАРОТА — Известен майстор на балисети от планетата Чусик.

ВЕЛИКАТА МАЙКА — Рогатата богиня, повелителка на Космоса (най-често се среща като „Майка Космос“). Олицетворява единството на всичко живо от мъжки и женски пол. Много религии в империята я приемат за свое върховно божество.

ВЕЛИКИЯТ БУНТ — Свещена война срещу компютрите, мислещите машини и разумните роботи, започнала през 201 п.о.с. и завършила в 108 п.о.с. Основната повеля на бунта е записана в Оранжевата католическа библия като: „И не сътворявай машина по подобие на човешкия разум.“

ВЕЛИКОТО СПОРАЗУМЕНИЕ — Всесветско примирие, наложено от равновесието на силите, поддържано от сдружението, великите династии и империята. Основният му закон забранява употребата на атомно оръжие срещу хората. Всеки закон на великото споразумение започва със следния текст: „Правните договорености трябва да се съблюдават...“

БЕРИТ — Един от потискащите волята наркотици на Еказ. От него човек става неспособен да излъже.

ВЕСТИТЕЛ — Виж творец-вестител.

ВЕСТИТЕЛНИ КУКИ — Куките, с чиято помощ човек се залавя и изкачва на гърба на пясъчния червей на Аракис.

ВЕТМЕТАЛ — Метал, който се получава при внедряването на кристали на жасминиум в дуралуминий. Известен е с изключителната си якост. Името му произхожда от честата му употреба при сглобяеми конструкции, които се отварят, като се подреждат ветрилообразно.

ВЕТРОКАПАНИ — Съоръжения, поставяни по пътя на преобладаващите ветрове. Те могат да кондензират влагата от въздуха чрез рязко понижаване на температурата в тях.

ВИДЕОКНИГА — Всяко шигърово печатно издание. Използува се в образованието и има мнемонични пулсации.

ВИСШ СЪВЕТ — Вътрешен орган на Ландсрада, упълномощен да действа като върховен трибунал при споровете между отделните династии.

ВЛАГОКОНДЕНЗАТОРИ — Уреди с яйцевидна форма, дълги около четири сантиметра по надлъжната ос. Правят го от хромирана пластмаса, която побелява, щом се постави на светлина, и става отново прозрачна на тъмно. Кондензаторите създават студена повърхност, по която се кондензира утринната роса. Използват се от свободните за облицоване на вдлъбнатини, като по този начин създават малък, но надежден водоизточник.

ВЛАГОСЪХРАНЯВАЩА ПАЛАТКА — Малко изолирано помещение от материя тип микросандвич, предназначено да преработва намиращата се в него влага, освободена от дъха на обитателите му, в годна за пиене вода.

ВОДА НА ЖИВОТА — „Отровата на просветлението“ (виж света майка). Течност, която се получава при последното смъртно дишане на удавен пясъчен червей. Вътре в организма тази течност се превръща в наркотик, познат в заслоните като „наркотик на прозрението“.

ВОДАЧ — Пустинник, който може да управлява машини по повърхността на Аракис.

ВОДЕН РЕЖИМ — Строго обучение, което помага на жителите на Аракис да съществуват там, без да пилеят влага.

ВОДНИ ЖЕТОНИ — Метални халки с различна големина, всяка от които обозначава определено количество вода, което може да се получи от басейните на свободните. Игрят изключително важна роля (много по-значима от тази на парите) особено при раждане, смърт и ухажване.

ВРАТА-ЩИТ, БАРИЕРА — Всяка петпластова защита, поставена, за да обезпечи бягството на избрани лица в случай на преследване. (Виж петпластова защита.)

ВТОРАТА ЛУНА — По-малкият от двата спътника на Аракис, забележителен с фигурата на кенгурова мишка, която се откроява сред петната по повърхността му.

Г

ГАЙЪДИ ПРАЙМ — Планета от съзвездието Офиучи 36Б — родно място на династия Харконен, полупригодна за живот, с ограничена възможност за фотосинтеза.

ГАЛАХ — Официалният език на империята, силно повлиян от културно-техническите термини, смесца от езиците на народите, които непрекъснато са се преселвали из вселената.

ГАНИМА — Нещо придобито в битка или единоборство. Обикновено спомен от битката, който се пази, за да поддържа бодър бойния дух.

ГАФЛА — Следване на случайни хрумвания. Оттук: непостоянен човек, на когото не може да се разчита.

ГЕЙРАТ — направо. Команда на пясъчен ездач.

ГИДИЧЪР МАНТИЙН — Свята истина. (Обикновено се среща в този израз като достоверна, чиста истина.)

ГИНЪЗ, ДИНАСТИЯ ГИНЪЗ — Предишни съюзници на дук Лито Атреидски, разгромени във войната на Грамън.

ГЛАСЪТ — Създаденото в „Бин Джезърит“ сложно умение, което дава възможност на посветения да владее останалите само посредством подбрани тонови нюанси на гласа си.

ГОМ ДЖАБЪР — „Повелителят на смъртта“. Особена отровна игла, потопена в метацианид, използвана от прокторите на „Бин Джезърит“ при смъртното изпитание.

ГРАМЪН — Втората планета на Нюши, известна със смъртната вражда между управляващата я династия Моритани и династия Гинъз.

ГРЕЙБЪН — Продълговата геологична яма, образувала се при хлътването на земната повърхност заради лежащите отдолу земни пластове.

ГЪРМЯЩИ ПЯСЪЦИ — Улягане на пясъка, при което всеки внезапен удар по повърхността причинява отчетлив гръмлив звук.

д

ДАР-АЛ-ХИКМАН — Училище за религиозни предводители и тълкуватели.

ДЕСАНТНИ КАТЕРИ — Всички кораби на Сдружението, предназначени за междупланетен превоз на войски.

ДЕТЕКТОР НА ОТРОВИ — Лъчев анализатор, действащ в обсега на обонятелния спектър, настроен да открива присъствието на отровни вещества.

ДЖОБНИ РЕЗЕРВОАРИ — Всеки джоб на влагосъхраняващ костюм, в който се събира и съхранява преработената вода.

ДИКТУМ ФАМИЛИЯ — Закон от Великото споразумение, който забранява да се убива с коварство член на императорското семейство или на Велика династия. Законът утвърждава официално ограниченията и начините за убиване.

ДИНАСТИЯ — Клан, управляващ една планета или планетарна система.

ДИСТРАНС — Средство за нанасяне на временен отпечатък върху нервната система на животни и птици. Нормалният писък на птицата след това носи отпечатъка на съобщението, което може да се вземе от приносителя посредством друг дистранс.

ДОГОВОРНА ВОЙНА — Ограничена форма на воюване, разрешена по силата на Великото споразумение и Мирния договор на Сдружението. Целта е да се избегнат кръвопролития сред мирното население. Правилата налагат даването на официални декларации за предвидените ограничени допустими оръжия.

ДУХ РУ — Според поверието на свободните онази част от индивида, която е винаги дълбоко вкоренена в метафизичния свят (виж Алам ал митал).

ДЪМПЕРИ — Общ термин за всеки товарен контейнер с неправилна форма, снабден с подвижни стени и охлаждаща система. Използват се за пренасянето на материали от космоса до повърхността на планетата.

Е

ЕКАЗ — Четвъртата планета на Алфа от Кентавър Б. Наричат я рай за скулпторите поради обстоятелството, че е родина на дървото на мъглите — растение, на което може да бъде придадена форма единствено със силата на човешката мисъл.

ЕКЪЛ, ИЗПИТАНИЕТО НА ЕКЪЛ — Изпитание на разума. В първоначалния си вид се е наричал „Седемте загадъчни въпроса“ и е започвал така: „Кой е онзи, който разсъждава?“

ЕЛ САЙЯЛ — „Пясъчният дъжд“ — падане на пясък от небето, където е бил вдигнат от кориолна буря на височина от около 200 метра. „Пясъчният дъжд“ често донася влага на повърхността на планетата.

ЕЛАКОВ ОПИАТ — Наркотик, който се получава при изгарянето на елаково дърво от Еказ. Въздействието му притъпява рефлекс за самосъхранение. Кожата на взелия опиата придобива

характерен морковен цвят. Обикновено се използва при подготвянето на роби гладиатори за арената.

ЕМОП — Съкратено от Единен монопол върху подправката — корпорация за всестранно развитие, ръководена от императора и великите династии със Сдружението и „Бин Джебзърит“ като неофициални съдружници.

ж

ЖРИЦА НА ИСТИНАТА — Света майка, която владее уменията да изпада в транс на истината и да открива неискреност или лъжа.

з

ЗАСЛОН — На езика на свободните сборно място при опасност. Тъй като свободните са живели дълго време сред опасности, този термин е придобил по-широко значение. С него се нарича всяка пещера, обитавана от една от племенните общности на свободните.

ЗАЩИТА — Защитното поле, създавано от холцманов генератор. Полето се получава в първата фаза на суспенсорно-неутрализиращия ефект. Полето пропуска само предмети, които се движат с малки скорости (в зависимост от настройването тази скорост се движи от 6 до 9 см в секунда).

ЗАЩИТНА СТЕНА — Планинска географска особеност в северната част на Аракис, която в известна степен предпазва една малка област на планетата от кориолните бури.

и

ИБАД, ОЧИТЕ НА ИБАД — характерна последица от непрекъснатата употреба на мелиндж в храната, при която бялото на очите и зениците стават наситено сини — различните нюанси на синьото показват степента на привикването към подправката.

ИБЪН КАРТАЙБА — „Така гласят свещените думи...“ — официално начало на религиозните песнопения на свободните (водят началото си от паноплия профетикус).

ИДЖАЗ — Пророчество, което поради самото си естество не може да бъде отречено, неотменимо пророчество.

ИКС — Виж Ричиз.

ИКУТ-ЕЙ — Вик на продавачите на вода на Аракис (неизвестна етимология). Виж Суу-суу-сук.

ИЛИМ — Теология, наука за религиозните традиции.

ИМПЕРСКА ПОВЕЛЯ — Най-висша повеля на медицинското училище „Сук“, забраняваща отнемането на човешкия живот. Хората, у които е заложена, са белязани с диамантена татуировка върху челото. На тях им се позволява да си пускат дълги коси, прихванати със сребърната халка на училището „СУК“.

ИМПРЕГНИРАЩА ОТРОВА — Новооткрита отрова, чието изнамиране се приписва на ментат Пайтър дьо Врие. При нея тялото се импрегнира с отровно вещество, за неутрализирането на което е необходимо да се взема непрекъснато противотрова. Прекратяването на приемането ѝ води до смърт.

ИНДЕКС НА РАЗМНОЖАВАНЕТО — Главната картотека на „Бин Джезърит“ по програмата за човешкото размножаване, насочена към създаването на Куизъц Хадерах.

ИНДИВИДУАЛНА БРАВА — Всяка брава, която може да бъде отворена само при контакт с дланта на човешката ръка, за която е била предназначена.

ИСТИСЛА — Закон за общото благополучие.

К

КАИД — Сардукарски офицерски чин, даван на военно служебно лице, чиито задължения са главно в областта на взаимоотношенията с цивилното население, военен управител на цяла планетарна област (чин, по-висок от башар, но не равен на бурсег).

КАЛАДЪН — Третата планета от съзвездието Делта от Павонис — родно място на Пол Муад'Диб.

КАНЛИ — Официална смъртна вражда или отмъщение по законите на Великото споразумение, което се прилага съгласно най-строгото спазвани ограничения (виж Арбитър на промяната). Първоначално правилата са били въведени, за да избегнат жертви сред мирното население.

КАНТО И РЕСПОНДУ — Молитвен обред — част от Паноплия профетикус.

КАРАМА — Чудо, събитие, което се свързва със света на духовете.

КАСТОВА СИСТЕМА — Суровият закон за класово различие, наложен от империята. „Място за всеки и всеки на мястото си.“

КЕНГУРОВА МИШКА — Виж Муад'Диб.

КИСУА — Всяка фигурка или рисунка от митологията на свободните.

КИТАБ-АЛ-ИБАР — Пълен религиозен наръчник, създаден от свободните на Аракис.

КОМБАЙН — Голяма (често 120 м. дълга и 40 м. широка) машина за изкопаване на подправката, използвана най-често за разработване на нови богати находища на мелиндж. Обикновено я наричат „бръмбар“, заради тялото ѝ, което наподобява бръмбар върху свободни гъсенични вериги.

КОНТЕЙНЕР — Еднолитров контейнер за пренасяне на вода на Аракис, направен от изключително плътна удароустойчива пластмаса с изолационен слой.

КОРИН, БИТКАТА ПРИ КОРИН — Космическа битка, от която води началото си имперската династия Корино. Битката, водила се близо до Сигма Драконис през 88 г. п.о.с., установява господството на управляващата династия от Салуса Секундус.

КОРИОЛНА БУРЯ — Всяка много силна пясъчна буря на Аракис, където ветровете, които духат из откритите равнини, се усилват от собственото въртеливо движение на планетата, докато наберат скорост до 700 км/час.

КОСМИЧЕСКО СДРУЖЕНИЕ — Виж Сдружение.

КРЕЧЕТАЛО — Къса тояга с хлопка в единия ѝ край, задвижвана от пружина. Предназначение: забива се в пясъка и се включва, за да повика пясъчния червей.

КРИМСКЕЛСКО ВЪЖЕ — Вкопчващото се въже, получавано от ликото на хафъвската лоза от Еказ. Възлите на кримскелското въже само ще се стегнат още по-здраво, ако се опитаме да ги разхлабим. (За повече подробности виж книгата на Холънс Вонбрук „Лозите удушвачи от Еказ“.)

КРИСТАЛЕН НОЖ — Свещеният нож на свободните на Аракис. Произвежда се в две разновидности от зъби, взети от умрял пясъчен червей. Двете разновидности са: „устойчив“ и „неустойчив“. Неустойчивият нож изисква близост до електрическото поле на

човешкото тяло, за да се предотврати разпадането на острието. И двата вида са дълги около 20 см.

КУИЗЪЦ ХАДЕРАХ — „Скъсяване на пътя“ — това е определението, прилагано от „Бин Джезърит“ спрямо неизвестното, за което се търсело генетично решение: възпитаник на „Бин Джезърит“ от мъжки пол, чиито умствени способности ще преодолеят пространството и времето.

Л

ЛАЗЕСТРЕЛ — Оръжие с ограничена употреба поради взривоопасния ефект от съприкосновението на лазерния лъч със защитното поле.

ЛИБАН — Напитка на свободните, която се приготвя от мелинджова течност и брашно от юка.

ЛИЗАН-АЛ-ГАИБ — „Гласът от външния свят“ — според легендата на свободните предсказател, дошъл от друга планета. Понякога се превежда „Дарителят на вода“.

ЛОВЕЦ ПРЕСЛЕДВАЧ — Дебнещ плячката си метален къс със суспенсорно поле, който се насочва от застанал наблизо оператор. Често се използва като оръжие за убийство.

М

МАЛКИ ВЕСТИТЕЛИ — Полуживотни, полурастения, които са живеещият дълбоко в пясъка вектор на аракийските пясъчни червеи.

МАЛКИ ДИНАСТИИ — Закрепостена към планетата прослойка предприемачи.

МАНТАЙН — Скрита мъдрост, подкрепящ довод, първи принцип (виж гидичър).

МАСТИЛЕНА ЛОЗА — Пълзящо растение, виреещо на Гайъди Прайм, което често се използва като камшик в бордеите за роби. Жертвите се бележат с морава на цвят татуировка, която причинява остатъчна болка в продължение на много години.

МАХДИ — Според легендата на свободните „Онзи, който ще ни заведе в рая“.

МАШАД, ИЗПИТАНИЕ МАШАД — Всяко изпитание, при което човешкото достойнство е заложено на карта.

МЕЛИНДЖ — „Подправка на подправките“ — култура, която вирее единствено на Аракис. Подправката, известна главно заради гериатричните си качества, приета в малки количества, е безвредна, но действа като наркотик, когато се взема дневно над два грама на 70 кг телесно тегло. Муад’Диб твърди, че прорицателските му способности се дължат на подправката. Подобни са твърденията и на навигаторите на Сдружението. Цената ѝ на имперския пазар стига до 620 000 солария за десет грама.

МЕНТАТ — Онази прослойка от имперските граждани, подготвяни за върховни постижения в областта на логиката — „Хора компютри“.

МИНА — Сезонът при свободните, когато се подлагат на изпитание младежите, които искат да получат признание, че са възмъжали.

МИНИМИЧЕН ФИЛМ — Шигърова жица с диаметър един микрон. Често се използва за предаването на сведения от разузнаването и контразузнаването.

МИСИОНАРИЯ ПРОТЕКТИВА — „Защитна мисия“ — клон на „Бин Джезърит“, натоварен със задачата да сее заразни суеверия в първобитните светове, като по този начин подготви тези райони за включването им в сферата на влияние на „Бин Джезърит“. Виж Паноплия профетикус.

МИСЪР — Исторически термин от преселението на свободните, с който те наричали самите себе си.

МОНИТОРИ — Космически военни кораби, състоящи се от десет секции, които товарят тежки бронирани съоръжения и защита. Проектирани са така, че всяка секция да действа самостоятелно, ако се отдели от останалите.

МУАД’ДИБ — Приспособила се на Аракис кенгурова мишка — същество, което в митологията на свободните се свързва с изображението върху втората луна на планетата. Това същество е на почит сред свободните заради неговата способност да оцелява в откритата пустиня.

МЪСКИ — Отрова в питието. Виж Чомърки.

Н

НА — представка, която означава „определен“ или следващ по ред. По този начин на-барон означава бъдещ наследник на барон.

НАБЛЮДАТЕЛ — Лек орнитоптер в групата по издирване на подправката, натоварен с контрол по наблюдението и осигуряване на безопасността.

НАИБ — Човек, който е положил клетва да не попада жив в ръцете на врага, традиционен обет на вожда на свободните.

НАРЪЧНИК НА ДОГОВОРНАТА ВОЙНА — Сборник от III век за отровите, използвани в Договорната война. По-късно разширен, за да включи онези смъртоносни уреди, разрешени от Мирния договор на Сдружението и Великото споразумение.

НЕЗОНИ — Лентата, която опасва челото под качулката на влагосъхраняващия костюм. Носи се от омъжените жени на свободните след раждането на син.

НЕСЕСЕР — Чантичка с най-необходимите неща за оцеляване в пустинята, направа на свободните.

НУКЕРИ — Офицери от имперската охрана, които имат кръвно родство с императора. По традиция този ранг се дава на синовете на наложниците от императорския двор.

о

ОБУЧЕНИЕ — Когато се отнася до бин-джезъритка този иначе обикновен термин придобива особено значение и се отнася до владеенето на нервите и мускулите до крайния предел допустим от естествените функции на организма.

ОГНЕН СТЬЛБ — Обикновена ракета за сигнализиране в откритата пустиня.

ОЛАЙЯ — В древната религия преди преселението — жената която седи до лявата ръка на бога.

ОМЪС — Отрова, поставяна в храна (по-точно, отрова в твърда храна). На някои диалекти „чомъс“.

ОПАФИР — Един от най-редките опалинови скъпоценни камъни от Хагал*.

ОПЕРАТОР — Всеки пустинник, който контролира и направлява подвижни механизми по пустинната повърхност на Аракис. Виж водач.

ОРАНЖЕВАТА КАТОЛИЧЕСКА БИБЛИЯ — (Съкратено ОКБ) Сборник, чийто религиозен текст е съставен от Комитета на всецърковните преводачи. Съдържа елементи от най-древните религии. Смята се, че най-върховната ѝ повеля е „Не си криви душата!“

ОРНИТОПТЕР — (най-често само „топтер“) — всеки самолет, годен за продължителен полет с размахване на крилете като при птиците.

п

П.О.С. — Съкратено от Преди основаването на Сдружението. Означава имперското летоброене, свързано със създаването на Космическия монопол на Сдружението.

ПАН — Всяка ниска или хлътнала област на Аракис, получила се в резултат на слягане на прилежащите основни пластове. На планета с достатъчно вода пан означава район, който навремето е представлявал открита водна площ. Смята се, че на Аракис има поне една такава област, но по този въпрос продължава да се спори.

ПАНОПЛИЯ ПРОФЕТИКУС — Термин, отнасящ се до суеверията и предразсъдъците, използвани от „Бин Джезърит“, за да подработват първобитните райони. Виж Мисионария Протектива.

ПАРАКОМПАС — Всеки компас, който определя посоката посредством местна магнитна аномалия, използван в некартирани точно области и в места, където цялостното магнитно поле на планетата е нестабилно или смущавано от мощни магнитни бури.

ПЕТПЛАСТОВА ЗАЩИТА — Петслойно защитно поле за малки площи като врати или входи на коридори (при по-големи площи петпластовата защита става по-нестабилна с всеки следващ слой). Ако човек не е снабден с изключвател, настроен на съответния код на защитата, той изобщо не може да мине през него.

ПИОНИ — Крепостни селяни или черноработници, образуващи един от най-долните слоеве на кастовата система. Официално се водят като стражи на планетата.

ПИСТОЛЕТ МАУЛА — Действащ с пружина пистолет, с който се изстрелват отровни стрелички в обсег от 40 м.

ПЛАСТОСТОМАНА — Стомана, стабилизирана с влакна от стравидий, внедрени в структурата на кристалите ѝ.

ПЛЕНИСЦЕНТА — Екзотично растение със зелени цветове от Еказ, известно със сладкия си аромат.

ПОДПРАВКА — Виж мелиндж.

ПОДХОД „БИН ДЖЕЗЪРИТ“ — Изкуството при наблюдение да се вниква и в най-дребните и незначителни неща.

ПОРИТРИН — Трета планета на Епсилон Аленгю, считана от най-древните преселници за тяхна родна планета, въпреки че някои особености на езика и митологията сочат много по-древни корени.

ПРАНА МУСКУЛАТУРА — Мускулите на човешкото тяло, взети като отделни елементи за обучение (виж бинду).

ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВО ТАХАДИ — При свободните — предизвикателство за смъртоносен двубой, обикновено за да се докаже нещо решаващо.

ПРЕДХОДНА КАША — Онзи етап от образуването на подправката, при който водата залива малките вестители. При този етап подправката образува характерен „мехур“, посредством който обменя онова, което се съдържа дълбоко в пясъка, с онова, което е по повърхността на пустинята. След въздействието на въздуха и слънцето тази каша се превръща в мелиндж.

ПРОКТОР — Света майка от „Бин Джезърит“, която е и регионален директор на бин-джезъритското училище (обикновено: „бин-джезъритка с вътрешен глас“).

ПУНДИ — Мутирал ориз, чиито зърна с високо съдържание на естествена захар стигат на дължина до 4 см — главно перо от износа на Каладън.

ПУСТИНЕН МЕТЕОРОЛОГ — Човек, овладял особените методи за предсказване на времето на Аракис, както и способността да разчита посоките на ветровете по рисунъка на дюните.

ПУСТИННИК — Всеки работник в откритата пустиня на Аракис — търсач на подправка, водач и др.

ПУСТИНОХОД — Общо название на машините, предназначени за работа по повърхността на Аракис при търсенето и прибирането на мелиндж.

ПЪРВА ЛУНА — Главният спътник на Аракис, който пръв изгрява нощем. Известен е с ясно очертания човешки юмрук на повърхността му.

ПЯСЪЧЕН ЕЗДАЧ — Термин на свободните, с който наричат човек, който съумее да повика и обяди пясъчен червей.

ПЯСЪЧЕН ЕКСПЕРТ — Главен надзирател при цялостния добив на подправката.

ПЯСЪЧЕН ЧЕРВЕЙ — Виж творец вестител.

ПЯСЪЧЕН ШНОРХЕЛ — Уред за дишане, който вкарва въздух от повърхността в затрупана с пясък влагосъхраняваща палатка.

ПЯСЪЧНИ ТЕЧЕНИЯ — Различия в нивото на някои пълни с пясък басейни на Аракис, което се дължи на гравитационното въздействие на слънцето и спътниците. Виж Басейн с пясъчни приливи и течения.

Р

РАЦИЯ — Полуразбойнически набег.

РАЧАГ — Стимулант от рода на кофеина, добиван от жълтите семена на акарсо. Виж акарсо.

РЕМОНТЕН НАБОР — комплект за ремонт и подмяна на най-важните елементи на влагосъхраняващия костюм.

РИЧИЗ — Четвъртата планета от съзвездието Еридан А, призната заедно с планетата Икс за господстваща в областта на техническата култура, известна с постиженията си в миниатюризацията.

С

САЙЯДИНА — Псалт от женски пол в религиозната йерархия на свободните.

САЛУСА СЕКУНДУС — Третата планета от съзвездието Гама Уейпинг, определена за имперската планета-затвор след преместването на кралския двор на Кайтейн. Салуса Секундус е родната планета на династия Корино. Според преданията свободните били роби там в продължение на девет поколения.

САРДУКАРИ — Воини фанатици на падишах-императора. Условието, при които живеели, били толкова сурови, че шест от единадесет души загивали още преди да навършат единадесет години. Военното им обучение се основава преди всичко на суровост и почти самоубийствено пренебрежение към собствената безопасност. Още от

детските им години ги обучавали да използват жестокостта като основно оръжие, както и да тероризират противниците си. Твърди се, че в апогея на тяхното господство над вселената умението им да се дуелират е отговаряло на десета степен на Гинъз, а в ръкопашния бой са се доближавали до способностите на бин-джезъритските възпитанички. Всеки един от тях е струвал колкото десет редови войника на Ландсрада. По времето на Шедъм IV, когато те все още били могъщи, силата им била подкопана от прекалена самоувереност и цинизъм.

САРФА — Отвръщането от бога.

САФО — Силно тонизиращ сок, извличан от оскъдните корени на Еказ, обикновено употребяван от ментати, които твърдят, че сокът увеличава умствените способности. Пиещите го получават наситено-рубинени петна в устата и по устните.

СВЕТА МАЙКА — Първоначално проктор (отговорник по дисциплината) в „Бин Джезърит“, жена, която е превърнала в организма си отровата на просветлението в течност, извисявайки се по този начин на по-високо ниво на познание. Титла, приета и от свободните за собствените им религиозни водачки, които извършват подобно превръщане. Виж също „Бин Джезърит“ и Водата на живота.

СВОБОДНИ — Синеоки — Свободни племена на Аракис, обитатели на пустинята, „пясъчни пирати“ според имперския тълковен речник.

СДРУЖЕНИЕ — КОСМИЧЕСКО СДРУЖЕНИЕ — единият крак на политическия триножник, поддържащ Великото споразумение. Сдружението е втората школа за умствено и физическо обучение (виж „Бин Джезърит“) след Великия бунт. Монополът на Сдружението върху космическите пътувания и превози и върху междузвездното банково дело се смята като начална точка в имперския календар.

СЕЛАМЛИК — Императорската зала за аудиенции.

СЕМУТА — Вторият наркотичен дериват, добиван посредством извличане на кристали от веществото, останало след изгарянето на лаковото дърво. Въздействието му, описано като продължителен екстаз, се предизвиква от известни атонални вибрации, отнасяни към семутската музика.

СЕПАРАТОРИ — Уреди за отделяне на пясъка от мелинджовата маса. Употребяват се при втория етап на рафинирането на подправката.

СЕРВОК — Механизъм с навиваща се пружина, който изпълнява прости задачи — един от малкото „автоматични“ уреди, разрешени след Великия бунт.

СИЙЧ — Виж заслон.

СИНК — Обитаема низина на Аракис, заобиколена от висок терен, който я защитава от вилнеещите бури.

СИНКО-КАРТА — Карта на Аракис, на която са отбелязани най-надеждните маршрути, свързващи отделните заслони и убежища.

СИРАТ — Онзи пасаж от О.К.Б., който описва човешкия живот като пътуване по един тесен мост с „рая от дясната ми страна, ада — от лявата, а зад гърба ми — ангела на смъртта“.

СЛОВЕСЕН ПРОЦЕС — Полуофициален доклад за престъпление срещу империята.

СОЛАРИИ — Официалната парична единица в империята — нейната покупателна способност е станала причина преговорите между Сдружението, Ландсрада и императора да продължат четвърт век.

СОЛИДО — Образ в три измерения от солидопрожектор, използващ сигнали с обхват 360 градуса запечатани върху бобина с шигърова жица. Смята се, че най-добрите солидопрожектори са произведените на Икс.

СОНДАГИ — Папратово лале от Тюпайл.

СТРЕЛОМЕТ — Метателно оръжие, изхвърлящо бавно стрела, чийто връх е потопен в отрова или наркотик. Ефективността му е ограничена от колебанията в настройката на защитното поле и относителното движение между целта и оръжието.

СТЪКЛИТ — Стъкло, образувано посредством вливане на горещ газ в листовے ясмийски кварц — Известен с изключителната си якост (около 450 000 кг на см² при дебелина 2 см) и свойството си на селективен радиоактивен филтър.

СТЪЛБОВЕ — Направени от пластмаса и фибър стълбове, които се поставят в откритата пустиня на Аракис, и по рисунъка на полепналите по тях песъчинки се правят прогнози за времето.

СУСПЕНСОР — Вторична фаза на холцманов генератор. Тя неутрализира притеглянето в определени граници в зависимост от относителната маса и консумацията на енергия.

СУУ-СУУ-СУК — Вик на продавачите на вода на Аракис. Виж Икут-ей.

СЪБИРАЧИ НА РОСА — Работници, които събират роса от растенията на Аракис, като използват подобни на коси уреди.

СЪДНИК — Тази титла при свободните се дава на религиозните съдници и е равна на светец.

Т

ТАКУА — Буквално преведено: „Цената на свободата“. Нещо с изключителна стойност.

ТАУ — От терминологията на свободните — неделимото единство на общността, обединена от съвместната употреба на подправката и Водата на живота по време на пиршествата им.

ТАФУИДИ — Дякони при свободните (след Муад'Диб).

ТАХАДИ-АЛ-БУРХАН — Последното изпитание, което не подлежи на обжалване, защото носи смърт или унищожение.

ТВОРЕЦ ВЕСТИТЕЛ — „Вестител“, т.нар. „старец на пустинята“. Достига до огромни размери — Във вътрешността на пустинята са забелязани екземпляри, дълги над 400 метра. Живеят до дълбока старост, освен ако не ги убие някой червей или не бъдат удавени във вода, защото водата е смъртоносна за тях. Наличието на пясък на Аракис се приписва главно на дейността на пясъчните червеи.

ТЛАЙЛЪКС — Единствената планета на Талим, известна като център, отцепник за обучаване на ментати; източник на „деформирани“ ментати.

ТОВАР ВОДА — Доживотно задължение (на езика на свободните).

ТОПТЕР — Виж орнитоптер.

ТРАНС НА ИСТИНАТА — Полухипнотичен транс, предизвикан от един от наркотиците на „познавателния спектър“, при който дори незначителни прояви на съзнателна неискреност са очевидни за наблюдатели на трансa. (Забележка: Наркотиците от „познавателния спектър“ често са смъртоносни, освен за индивиди със занижена чувствителност, които са способни да преработват отровата вътре в организма си.)

ТРАНСПОРТЪОР — Въздушно превозно средство, т.нар. „въздушен работен кон“ на Аракис, който се използва за превозване на огромни съоръжения за търсене, откриване, добиване и преработване на подправката.

ТЮПАЙЛ — „Планета-святилище“ (вероятно система от планети) за разгромените династии на империята. Местонахождението ѝ (им) е известно единствено на Сдружението и се пази неосквернено по силата на мирния договор на Сдружението.

у

УАЛАХ IX — Деветата планета от съзвездието Лауджин, където е разположено базовото училище „Бин Джезърит“.

УМА — Член на братството на Пророците, презрителен термин в империята, с който се нарича всеки „нецивилизован“ човек.

УНИЩОЖИТЕЛИ — Военни космически кораби, които се състоят от по-малки съдове, стиковани един към друг и чието предназначение е при нападение да унищожат позицията на противника.

УПЛЪТНЕНИЕ — Портативно пластмасово херметическо уплътнение, което се използва за влагоизолация на пещерите и жилищата на свободните.

ф

ФАЙ — Налог върху водата, основен данък на Аракис.

ФЕДЕЙКИН — Исторически: група, чиито членове са дали тържествена клетва да дадат живота си, за да поправят някоя неправда.

ФИК — Познание, религиозен закон, един от постулатите на древната религия на преселниците.

ФИЛТРОВА ЗАПУШАЛКА — Филтрово съоръжение за носа, което се носи заедно с влагосъхраняващия костюм, за да улавя влагата при издишване.

ФРАЙЪН — Съвсем непознат, не от същата общност.

ФУНИЯ НА МЪЛЧАНИЕТО — Полето, което ограничава силата на гласа или друг някакъв вибратор чрез намаляване на вибрациите.

ФУНКЦИОНАЛНИ ТРЪБИЧКИ — Тръбички, свързващи човешката отделителна система с действащите филтри на

влагосъхраняващия костюм.

х

ХАГАЛ — „Планетата на скъпоценните камъни“ (II Тета Шаоуей) — по времето на Шедъм IV добивът на скъпоценни камъни достига най-високо ниво.

ХАЖРА — Пътуване през пустинята.

ХАЙЛАЙНЕРИ — Най-големите товарни космически кораби от транспортната система на Космическото сдружение.

ХАЙРЕГ — Временен бивак на свободните в откритата пустиня.

ХАРМОНТЕП — Преданията сочат тази планета като шестата спирка при древното преселение. Предполага се, че е била спътник на Делта Павонис.

ХЕОПС — Пирамиден шах, който се състои от девет нива, като единият от играчите поставя царицата си на върха на пирамидата, а противникът поставя царя си в шах.

ХОЛЦМАНОВ ЕФЕКТ — Ефектът на отблъскване на защитния генератор.

ц

ЦИЕЛАГО — Птица от рода хироптера, които на Аракис пренасят съобщения чрез дистранс.

ч

ЧАКОБЗА — Т.нар. „магнетичен език“, произлязъл отчасти от древния Ботани (Ботани Джиб — „джиб“ означава диалект). Сбор от древни диалекти, видоизменен от нуждите на секретността с преобладаващо влияние на търсеция ловен език на Ботани, на наемните воители от първата Договорна война.

ЧЕРНИТЕ НЕЩА — Израз, използван за суеверията и предразсъдъците, преподавани от Мисионария протектива на поддаващите се цивилизации.

ЧОМЪРКИ — (На някои диалекти „мъски“ или „мърки“) Отрова, поставяна в пиетие.

ЧОМЪС — (На някои диалекти „омъс“) Отрова в твърда храна за разлика от отровите, давани по друг начин.

ЧУСИК — Четвъртата планета на Тета Шалиш, т.нар. „музикална планета“, известна с високото качество на музикалните си инструменти.

ш

ШАЙ ХУЛУД — Виж творец-вестител.

ШАРИЯ — Онази част от Паноплия профетикус, която тълкува суеверния ритуал. Виж Мисионария протектива.

ШАХ-НАМА — Полулегендарна книга на древните заселници.

ШЕЙДАУТ — Гмуркач в кладенец, почетна титла при свободните.

ШИГЪРОВ ПОРТРЕТ — Портрет, възпроизведен посредством шигъров прожектор, който е в състояние да предаде неуловими движения, за които се твърди, че издават същността на личността.

ШИГЪРОВА ЖИЦА — Обвито в метал пълзящо растение патпатит, което вирее само на Салуса Секундус и III Делта Кейсинг. Отличава се с изключителна якост.

ШИЛО — Всяко тънко късо острие (често с потопен в отрова връх), използвано от лявата ръка при двубой със защитни пояси.

ШЛАГ — Животно, срещащо се на Тюпайл, обречено на изтребление от ловците заради тънката му и еластична кожа.

я

ЯЛИ — Личното жилище на свободния в рамките на заслона.

(Хартиената книга предостави Мартин Дамянов.)

Издание:

Франк Хърбърт. Дюн II

Роман

Книгоиздателство „Георги Бакалов“, Варна, 1989

Библиотека „Галактика“, №100

Редакционна колегия: Любен Дилов, Светозар Златаров, Елка Константинова,

Георги Марковски, Агоп Мелконян, Димитър Пеев, Светослав Славчев, Христо Стефанов

Преведе от английски: Виолета Чушкова

Рецензент: д-р Светослав Славчев

Редактор: Гергана Калчева-Донева

Оформление: Богдан Мавродинов, Жеко Алексиев

Рисунка на корицата: Текла Алексиева

Художествен редактор: Иван Кенаров

Технически редактор: Тонка Костадинова

Коректори: Паунка Камбурова, Янка Енчева

Английска. I издание. Дадена за набор на 29.VIII.1988 г.

Подписана за печат на 21.III.1989 г. Излязла от печат месец април 1989 г.

Формат 70×100/32 Изд. №2188 Печ. коли 31 Изд. коли 20,09 УИК 22,11

Страници: 496. ЕКП 95366/15531/5637–394–89. Цена 3,00 лв.

Книгоиздателство „Георги Бакалов“ — Варна

Държавна печатница „Георги Димитров“ — София

Ч 820–31

© Виолета Чушкова, преводач, 1989

© Богдан Мавродинов и Жеко Алексиев, библиотечно оформление, 1979

© Текла Алексиева, рисунка на корицата, 1987

c/o Jusautor, Sofia

© Frank Herbert, 1965

Dune. Book two and three

New English Library

Times mirror, 1974

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.